

AURORA

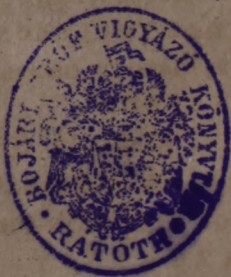
HATAI ALMANACH.

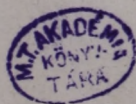
KIADA

KISFALUDY KÁROLY.

1828

307.634

Claret del.

Dvorjak sc.

Zalán futása. I Ének.

NAGYMÉLTÓSÁGU
VÉGH ISTVÁN

A' SZ. ISTVÁN K. J. REND' KÖZÉP-KERESZTESE',

ARANY SARKANTYÚS VITÉZ',

CS. KIR. ARANYKULCSOS'

VAL. BELS. TIT. 'S N. M. MAGYAR K. HELYTARTÓSÁGI

TANÁCSOS',

A' MAGYAR SZ. KORONA ŐRJE',

T. BARANYA VÁRM. FŐISPÁNJA',

'S A' MAGYARORSZÁGI TARTOMÁNY-BIZTOSSÁG'

FŐIGAZGATÓJA'

HITVESÉNEK,

ZSADÁNYI ÉS TÖRÖK-SZ. MIKLÓSI

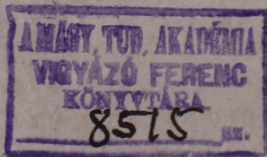
GRÓF ALMÁSY AMÁLIA

ASSZONYNAK,

CSILLAG-KERESZTES DÁMÁNÁK,

Ő EXCELLENTZIÁJÁNAK

MÉLY TISZTELETTEL.

A U R O R A

(h e t e d i k é v).

REZEK' MAGYARÁZATJA.

I.

*Mint fene kölykes oroszlánok' barlangja , dühödten
Zúg a' hős tábor , 's kelnek esillogva , zörögve
A' rohanó csapatok ; száz lángszem méri halálra
Alpár' embereit : szörnyet halnának azonnal ;
De nincs bántságok , 's hogy ezen félelmök elálljon ,
Árpád' hadkötöző fejedelmi tekintete őrt áll.
Csendre verődik mind lelkébe temetve haragját ,
'S a' hadat intéző szép méltósággal imígy szól :
A' fejedelmi Zalánt , Árpád nem kérdezi többé ,
Merre mehet , 's menjen földet foglalni hadával.
A' hajdanta dicső Etelének hős unokája ,
Merre utat nyithat kardjával , menni fog , és az
Ósi hazát , ha különben nem , megszerzi erővel.
Hogy pedig a' Görögöt , 's Bolgárt nem rettegi népem ,
Es hogy vesztünknek Volgánál híre ne lenne ,
Bátran előállunk ; te azonban menj el uradhoz ,
Mondd meg , mint leltél bennünket Zagyva' vizénél ,
'S még tán szólni fogsz , mikoron meghallod eminuen
A' zúgó tábort , 's pusztító fegyvere' hangját. “*

Első Ének. 10—11. l.

Ekkor meghajla kezével

*A' deli lány, 's szép kis tenyerét lemerítve szelíden
A' siető habokat képére nyakára locsolta.*

*Megbomlott haja, és szabados fürtökben omolt el
Tündöklő vállán, karján, és a' kerek emlőn,
Melly mint egy fakadó bimbó kipirúla középett.*

*Alkonyodásra jutott már a' nap, 's tiszta határát
És a' nyugvó tájt bágyadt láng színbe borítván,
Általadott vizet, és földet hűvös esti homálynak.*

*Ekkor barna deres paripán, hűs csillagi fénynél
A' Hajnal' szép gyermeke jött, egy délszaki tündér,
Mint röpkülő felleg, szállván a' híg levegőben.*

*Tündöklött pedig ékes arany haja, 's a' kaczagánnyal
Lenge szelek' szárnyán maradozva utána huzódék,
Balja felől aranyos hüvelyében csattoga kardja,
És vala gyöngyökkel ragyogó szép sipja kezében. — —*

Áll maga, 's vi egyedül a' bús hölgy, fényes aczéllal
 Ellent hány; de erőtelenül. Megnyitja Laborczán
 A' könnyű sisakot, 's a' pánczélt gyenge nyakánál,
 És már látni fejér kebelét, a' szerte vetődő
 Hosszú barna haját, 's epedő szeme' tiszta sugárit.
 Bálványként odavész néztében az Ifju: csapása
 Fenn akad, a' lélekzet eláll, szíve verni szűnik: majd
 Megdöbben nagyon: és hangos kopogása kihallik.
 A' szép hölgy pedig áll veszteg, 's rémülten, előtte
 Mintha beszélné, hogy nem volt szándéka csatázni,
 Mintha rebegné, hogy kűsége kötötte urának
 Harczaihoz szívét, úgy áll itt félig aléltan.
 Képe könyörgését, 's csendes bánatja' hatalmát
 A' vesztő szerelem' bágyadt szikrája segíti,
 És csábítóbb lesz szépsége veszélyes ügyében.

Claret del.

H. Hofmann sc.

Zalán' futása. III Ének.

*Szép Ete hős pedig a' tüznél keletékre szegezvén
 A' sárkány tarajú sisakot fölütötte magasra.
 'S bajnok Izács' tetemét fej nélkül vértesen, és bús
 Helyzetben föltámasztá holt testi halomra,
 És maga ült lobogós sisakot kapcsolva fejére.*

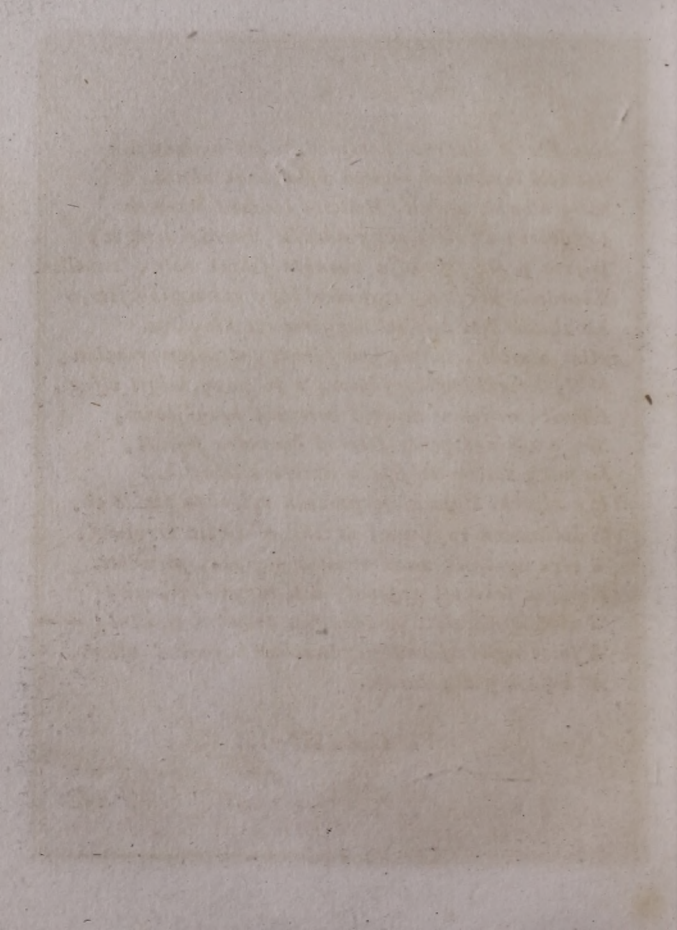
V. Ének. 111—112 l.

Claret del.

J. Pöschel sc.

Zalán' futása. V Ének.

*Hős Ete is Bodrog' partjára kitére nyugonni.
 Ott teli lombokkal remegő nyárfának alatta
 Mély álomba merült. Mellette lerakva heverték
 Fegyveri : a' véres nagy dárdák , kardjai , tegze ;
 Pajzsa pedig feje alja gyanánt fekvék vala , 's mellén
 Köntüseit kinyitá , szabadon hogy szívce pihegjen ,
 És aluvék deli testével nagy messze kinyúlva.
 Mint aluszik , ha nagyon fáradt , a' bátor oroszlán ,
 Melly leterül barlangjában , 's jó nagy helyet elfog ,
 Lábait , és izmos derekát hosszúra kinyújtván ,
 Sárga sörénye pedig fetreng borzadva fejénél ,
 És nagy rettenetes feje a' sziklára lehajlik.
 Így aluvék. Haja nagy paizsán szóródva terült el ,
 'S kellemesen ragyogott arczán a' tiszta verőfény ,
 'S vére nyakán , mint a' bíbor sujtása , piroslott.
 Ekkoron érkezte el egyedül , deli lánya Hubának ,
 'S alvó hősöd előtt mondhatlan örömben elálltál ; — —
 'S félve nyíló ajakad megcsattant bajnokođ ajkán ,
 A' bajnok pedig ébrede.*

Claret del.

Zalán' futása. VI Ének.

Hefmann sc.

MESSZE KERESETT ÉS KÖZEL TALÁLT.

Tenger, tűz, asszony, három nagy gonosz, mond egy régi görög példabeszéd. Már az első is boldogtalanságot hozott az emberi nemre, *mox datura progeniem vitiosiore*. A' kígyó csábította volna el? nem! ő csábította el a' kígyót. Keleten, honnan a' szellem' világa és a' nap árad, illő határban élnek a' rettenetesek. Sokrates kész örömmel itta meg a' bürök-poharat, ő házas volt. Helena egész Görögországot veszélybe dönté. Magok az Istennék czivódtak a' szépség' hiu díjáért. A' Mennydörgető el-némula hitvese' nyelvfergetegétől 's Herkules rokkát pergetve Omphale' lábainál fetrengett. Mind Párkák az asszonyok, mind fonnak, vagy cselt, vagy ármányos szerelem-hálókat, vagy elmetszik az élet-fonalat ezer kínzásaik által. Hogy az emberi nem általok tartatik fen, igen illő, mert ők visznek bennünket sírba. Angliában eladatnak, 's bizonyosan mindenütt azt cselekednék, ha vevő találkoznék: de időnkben még a' jó portéka is nehéz keletű. Szép nyelvünk

nem hijában hívja őket: asszony állatnak, vagy cselédnek vagy gunyolólág fejér népnek; mert olly lények, kikről egyebet nem mondhatni, hanem hogy fejérek. Arczok fejér, lelkök fekete; elpirulások' lángja a' lidércz, melly ingoványba csal; érzésök' fohásza csalfa szellő, melly nyugalmad' hajóját sziklának hajtja; szemek' tűz-pillantása kanócz, melly szerencsédet felvetteti; könyeik az üveggyöngy, mellyért a' férfiak, mint az együgyű vad népek, legdrágább javaikat elvetik; kézszorítások a' szemfényvesztő mesterség, melly véletlen gyűrűt varázsolkezedre, melly súlyos lánczá változik; ölelésök, ama' vas szűz' ölelése, ki szívéhez szorít, hogy megölhessen. Szerelmi szavok szyren-ének. Tudom kerülni fogod őket, mert én e' tárgyat gyakran 's nem illy rövideden mint most, fejtegettem előtted — és így Isten őrizzen az asszonyoktól. Amen!

Ezek voltak végszavai egy hosszas beszédnek, mellyel bátyám tölem elbucsúzott; sebes szívből szólott; *experto crede Ruperto* szokta mondani. Ő hajdan egy angyalt vezetett az oltárhoz, a' jegygyűrű azonban olly varázsgyűrűvé lett, melly a' hölgyet ördöggé változtatá, ki neki szarvait engedte által csak. Örökkévalóság helyett törvényszék választá őket el, 's

még a' halálnak jutott a' penitenczia az asszonyt elragadni; nekem azonban elég philosophiám volt azt állítani, hogy a' következtetés: egy hibás, ergo mind, hamis; szinte elég törvénytudományom megfogni azt: hogy igazságtalan is. Bátyámnál nevekedvén fel, a' vén gazdasszonyon kívül, senkit sem ismértem a' lerajzoltak közül; azonban könyvek pótlák ki, a' mit tapasztalnom nem lehetett; ott többnyire angyaloknak festettek, 's bátyám' gyűlölségét olly könnyű volt megfejteti; a' hit, hogy a' szép leány jó is, olly igen természetes, hogy titkos mosolygással hallgattam beszédét, örülvén külföldre menetelemnek, hol úgy véltem, alkalmam nem hibázhatik tapasztalatokra. Nem sokáig kelle várnom. Egy népes városba érkezvén, szorgalmasan eljárta a' játékszínbe. Valamikor egy szerelmes lépett fel, inkább gyilkot mártván szívébe, mint az egyedül szerettet belőle számkivetné, inkább a' halált, mint egy utáltat ölelvén: győzelem-mosolygással gondoltam bátyámra. De nem soká egészen el kelle ragadtatnom 's nemének legérdemesbika által nyeretnem meg az asszonyok' ügyének. Egy művésznő lépett fel, kit még nem láttam. Megjelenék, örömkialtás repült a' parterren keresztül, melyet szépsége csalt ki 's miként Homernél az

öreges is víg indulatba jönnek Helena' tekinteténél, úgy itt is, a' legkorosb urak se tartóztathaták magokat a' legfiatalabb enthusiasmusztól. Egy imádság jött elő. Szavának érdeklő, elfogó szelíd hangja, az a' kegyesség, csendes megadás, 's jámbor gyermekiség tekintetében 's mozdulatában, hatalmasan hatottak a' szívre. Szerelmét festé, 's a' legtisztább lelkesedés' lángja lobbant-fel ezen színvegyítéknél a' hallgató' melyében. Ő halált választ szerelmese' hűségében kétkedve, 's minden megindult, gyönyörben úszott. A' kárpit legördült. Újra meg kelle jelennie, 's a' leggazdagabb javalás' borostyánkoszorúja fonódott fiatal fejére. Félszunnyadva láttam könnyragyogó szemeit, láttam meghalni szerelemből, 's ezen halál miatt futott tőlem, ennek testvére az álom. Láttam sétányokon, szemem belé tapadt, minden lépten nyomában 's hat órákor, ha játszott, már a' játékszínen valék, 's haza menet, csak kevéssé dagadt kezeimről 's kezdődő rekedségemről vettem észre, hogy javalásom gyöngé nem lehetett. Hej bátyám! ha ismernéd a' dicsőt, gondolám, ezen nagy, szép, beszélő szemeket, ezen szebb nyelvet, hol a' gondolat 's érzemény is szól a' nélkül, hogy szóvá kellene válnia, ezen nemes arczvonásokat, ezen magas ätheri nympa ter-

metet, 's a' melódiás hang' báját, mennyire lebilincseltetnél tenmagad is! de vigyázó leszek, kitanúlom egészen, 's bizonyosságot szerzek magamnak: valljon, a' bölccsel szólván, nincsen-e ön-kard az elefántcsont-hüvelyben? úgy látszott, hogy észre vett, ismét láttam, imádás-vegyületű tisztelettel, 's remegés-határozta zavarodással tekintettem reá, 's egy gyenge mosolygás repült angyal' vonásain keresztül. Vele megismérkedhetnem volt egyetlen gondom. Pénzben nem láttam szükséget, 's így barátokban sem. Megkérdeztem egyet közülök. Szóljon Xszel, tanácslá. Ezen Recensens mindent ismér, 's bemutatthatja. Őt sem ismérem, felelek. Megismértetem tehát vele, vigasztala, ha nem sajnál egy fényes ebédet. Szívesen, szívesen, mondék. Bévezettetem tehát a' szépnek tartományába. Egy tudós, egy költő vezet a' művésznéhez. Milly tetszetős már csak az ezzel való ismeretség is, ki lerázván a' föld' porát, átheri könnyűséggel lebeg-el felette. Milly tanúságos lesz minden szava, milly tartalmas! Lebegés ugyan nem vala mestersége a' Kritikusnak. Barátom mindent elintézett 's ő nálam ebédelt. Egy jól-hizlalt potroh szorúlt-be az ajtón, egy pofók ábrázat borhimlőivel rubinként villogott, közepette egy rőten kéklő biborcos rézorr 's ezen

egy ezüst szemüveg. Szava zordon és durva, öltözete csínatlan. Megveti a' földieket gondolám. Az örökké vidám szellem, melly költőben lakozik, tevé olly hízodalmassá. Ebédhez ültünk, számtalan munkájiról szólt, 's a' sebességről mellyel ír, én azon csudálkoztam mellyel evett. Vitatá: hogy ő avatott ajakkal iszik a' Kasztáli forrásból, 's egy pohár Tokajit a' másik után kortyongatá. Nagyon szorosan tudakozódott Magyarország' minden híres szőlő-hegyeiről, 's való, de pompás leírásomnál, szemeit epedve az ég felé emelgeté. Úgy tetszett, könybe lábadoztak azok. Egyébíránt a' reménylett aranyszavak, két Recensensnek gáncsolgatásából állottak, kiket éretlen, ízetlen, savatlan ficzkóknak nevezett, 's én csudáltam, hogy' lehet literator illy goromba, mert még kevés antikritikát olvastam. Egy a' közönségtől kinevetett színjátszónét 'Thalia' való papnéjának mondott, jó teremtménynek, csak utóbb tudtam meg, hogy Kedd- Csütörtök- 's Vasárnap' nála ebédel — 's tiszta léleknek — későbbben hallám, hogy annál mosat; kemény ítéletet tartott Rossini, Mozart, Beethoven és Weber felett, 's kérdésemre: valljon maga szerzett-e valamit hangászathban? egész ártatlanságában felelé: hogy hangjegyet sem ismér; 's legvégül egy

értekezést tartott a' legjobb serről, fájdalmasan emlékezvén ismét, az én 'Tokajim' honjára. — Eléadtam kérelmemet. Recognoscíroznia kell előbb, monda, de holnap délben választ hoz, mivel csupán asztal felett van ideje társalkodásra. Minthogy éppen művésznéről szóltunk, kérdezett kandian: ugyan hogy van az uraknál a' játékszín? virágzik-e gazdagon, az áldott szép országban? most éppen szünhónap van, felelék elpirulva, félvén, hogy még meg kell vallanom: hogy a' magyar művészek csak vendégek legnagyobb városunkban. — Igen, virágzik.

Más nap' eljött, előfizetési jelentést hozván költeményeire, 's azon örvendetes hírt, hogy a' dicső udvarlásomat elfogadja, 's holnap mingyárt ebéd után hozzá mehetünk. Megfizettem költeményei' árát, 's úgy véltem, olly jövődöre fizettem-elő, melly szebb a' legmerészebb költsénnél is. Milly soká lesz holnap, 's még is milly hamar! mert nem kellett é egy üdvezletet tanulnom? mit mondjak? száz szólásmódot választék, 's elvetém. Végre azt határoztam mondani: melly boldogság, a' tündért saját alakjában láthatnom! ki minden idegen alaknak nem sejtett kecsket kölcsönöz. Nem tudom hogy' történt, félórával tovább öltöztem mint egyébkor, 's még is hamarabb elkészültem. Alig

várhatám az ebédet, mintha legretteneteseb éhség gyötörne, 's még is midőn érkezett a' dél 's vele X, egy falatot sem ehettem. Mint boszongodtam, hogy X olly kedvtelve poharazott! én alig várhatám végét, 's midőn végre az ohajtott óra megjelent, megijedtem, hogy már mennünk kell. Öröm 's aggodás közt értünk oda, megállunk az előszobában, az ajtó megnyílik, szívem hallhatólag vert, hirtelen elmondám magamban üdvezletemet, 's ő mint a' világosság' angyala vakító fejebe öltözve állt előttünk. Földig meghajlok, szólni akarok, dadogok, 's tátott szájjal állok, egy szó se jut eszembe abból, a'mire készültem, vérem forralak, oh alak! ez volt minden, a' mit mondhattam! ekkor ő veszi mesteri ügyes kezébe a' beszéd' fékét, 's azt könnyeden 's szabadon forgatta. Én eszméletre jövök, 's a' drámai literaturának egy jeles művéről szólottam, melly alkalommal virág gyanánt, miként hímvarrónék a' ruhába, szőttem a' legmagasztalóbb czélzásokat be. —

A' valóság olly pusztá, olly kecstelen, mondá ő, a' föld olly mocskos, hogy mint hegyeken tisztább a' levegő, úgy kénytelenek vagyunk a' költés' tetőjire emelkedni, hogy szabadabban lelkendezhessünk: Nálam ez múlhatlan szükség.

A' prózai élet jégkarokkal ragad-meg. Hogy az ideál' tartományába menekhessem, olly rendet választék, melyet igen gyakran nem becsülnek. De a' nemes lelkek tudnak különbséget tenni. Mintegy tenger közepett állok, a' világ, szenvedelmeivel, tajtékzó hullámokat hány csendes szigetemre, de azok megtörnek a' partvirányban, 's nálam szent béke uralkodik. Mi kicsinynek tetszik minden, a' mi az embereket olly erőszakosan megrázza! most királynét, majd egyszerű falusi leánykát, most az elővilág' képezetjét, majd a' legújabb kor' szüleményét, most egy büntől fertőztettet, majd egy tiszta angyali lelket adván-elő, tanulom a' szenvedelmeket, 's mind azt a' mi nem jó, nem szép, nem fenséges, mint hitványságokat megvetni, 's enmagammal 's a' világgal háboríttatlan csendben élek. Csak az érzelem lebeg gyászfátyolként nyugalmam' tiszta egén, hogy hasonhangú szívet nem találtam, mellyhez kapcsolódhatnám, mellyért élhetnék és — egy könyve akart feldagadni, de szelíden elszakíttatott, 's szemének maguszi fényt kölcsönöze — meghalhatnék!

Közel voltam, hogy egész szívből zokogjak, torkom elszorúlt, 's könnyé tudtam volna olvadni; az üdvesség' pillantatával akartam a' Kritikus' szeméből szép lelkének csudálását ol-

vasni, de az, félig behunyódott, 's épen szunnyadó félben vala. Be meleg van! monda ő, szemeit dörgölve, észbe vevén, hogy merően nézem.

Mi édes lehet, fordulék a' csudálthoz, a' zajgó tapsolásban találni annak bizonyását, milly hatalmasan sikerül 's díszlik a' nemes. Oh, a' nagy csoport' tapsa, a' lármás javalás, felele ő, engem nem érdekel. Melly örömet engedem által a' zajló sikoltozást akárkinek, ki abban gyönyörűséget lelni eléggé gyarló, csak azt tudjam, hogy néhány szívet érdeklettem. Hát a' nemesb lelkek' társalkodásában nem lel-e kellemes mulatságot? meglegszem magammal; legszorosh tiszte egy leánykának a' látszatot is kerülnie: életrendem kétszeres szorosságot kíván. 'S nem nyújt-e pótolékot egy biztos harátnéja? kérdém. Én különösen tisztetem 's szeretem minden társnéimat, de mit bízhatnék akármellyikre is, mit az egész világ ne tudhatna. De honnét van, hogy én Kegyednek olly örömet elmondok mit gondolok 's érzek, 's gyermeki csevegéssel árulom-el, mit lelkem ohajt és szeret. Úgy látszik, Kedved is lángol a' magasért, az ideálért, 's ezen vonáson alapúl kényrokonságunk.

Igen is, ismértem a' legmagash érzeményeket, mellyek az ember' szívet dagasztják, fele-

lék, 's lelkesülve nyúltam keze után, nem tudva, honnét vevém e' bátorságot; ő szemérmesen luzá vissza 's gondolkodásba tetszett merülve, de egy sebes pillantata, melly öntudatlanúl síklott-el, sajnálni látszott, hogy a' legszorosabb szemérem' szabása tiltja csak kezét is illetetni hagyni. Szemeit lesütötte.

Angyal, kiálték haza érkeztve, szeplőtelen szép angyal! oh bátyám! gondolám, itt van szellem, képzettség, szerénység is tiszta szív mellett.

Mindég körülem lebegett képe. Mint egy színváltozottra felfel tekintgettem. Reggelnél ültem midőn X jöve. Örvendek, a' kedves gyermek jól emlékezik Kegyedről. Gonosz fi az úr. Megengedi hogy meglátogassa.

Kedves X! felugrottam 's haszontalanúl iparkodtam ezt a' serkazánt áltölelni.

Ne szorítson olly igen! kiálta. Azt mondja, hogy olly sok lelkesedést vett észre Kegyedben a' magasért. Barátocskám! ez lesz ám megdicsérve recenziómban. Művészet' avatottja — első rendű csillag — ki itt gyönyörben nem úszik, durva pogány — félbarom — legérde-
mesb papué — fenn élemény — Shakspeare, Schiller szebben előadva, teremtve — felülmúlta magát — majd elintézem. — Csak időm volna,

Egy alkalmi verset kell készítenem egy Gróf számára; igaz, jól fizet; de a' kritikát még is örömeztébb írnám.

Bátorkodjam-e? mondék félénken, 's székényemhez menék.

Mit? ajándékozni, mennydörge ő, nekem ajándékozni, nekem pénzt ajándékozni? hallja az ur, több tisztelettel karakteremhez; a' kritika megvesztegethetetlen, nincs szeme, se keze; egy Themis, egy Istenné. 'S én az ő papja megrendíthetetlen, megkeríthetetlen.

Megszégyenültem, 's mentegetőzve a' pénzt vissza akarám tenni.

Ajándékozni! kiálta a' haragos, 's ha ezek volnának is, lába elébe vetném; de kölcsönözhet barát barátjának, 's ezt megengedem az úrnak. Ezzel a' pénz után nyúla, 's eltevé. Ezt is csak azért teszem, mert magyar arany. Ha időm lesz, majd készül egy Szonett. Koszorú, szomorú, egykorú, háború. Meglássuk. Másszor jobban becsúlje mind magát, mind engem.

A' dicsőt többször látogattam. Szenvedelem 's tiszteletem naponként nőtt. Mindég ugyan azon fenség az indulatban, ugyan azon gazdagság az érzeményben. Tudtomra adá az időt mikor nem tanul, 's én pontosan megjelentem. Melly igen szerettem volna mellette

állani a' színen! mennyire sajnáltam, hogy nem vala idomom színjátszásra; mivel ezen kívül is honi színjátszóinkat csillogó állapotjokért mindig irigylettem. Milly örömmel lettem volna első hős, kinek őt ölelnie szabad volt, sőt tyrann is, ki őt ölelésére akarta kinszeríteni. Minden rollját (szerepét) könyvnélkül tudtam. Napjában tízszer is megkerültem az utszaszögleteket, csak hogy nevét láthassam, szüntelen olvastam Xszünk' magasztaló recensióját, 's ki írja-le üdvességemet, ha ütött az óra, midőn hozzá mehettem. Csendes szerény imádással tiszteltem őt. De ki vethet gátot az áradó érzeménynek? olvasott előttem. Valódi költő szellemmel vala két szeretők' búcsúja festve. Szava reszketett az érzelem miatt. Világosság' angyala! mondék, 's a' csupa gondolattól is megijedtem, ha egykor el kellene válnunk? szívem vérzeni fogna. Mindent el tudnék szenvedni, csak ezt nem! — Egy lelkes tekintetet vete reám. Hát Kegyednek fájna-e? kérdém bátortalanul 's félve?

Nem felelt, hanem a' földre nézett.

Fájna-e? kérdém, érzésben elolvadva, a' leglágyabb hangon. Kínos zavarodásban vala. Ugy tetszett hajlandósága harczolt a' szeméremmel, 's magával küzdött, lopva tekintete reám 's nem bírván szólni, fejével intett, arcát hir-

telen elfordítván. Isteni angyala a' mennynek! kiálték, gyönyör-részenen ragadám-meg kezét, örömlángolva szorítám ajakimhoz, egy gyenge szorítást érzék, 's nem bírván elragadtatásomat tovább mérsékelni, áltkulesoltam karjaimmal's megcsókoltam rózsá ajkait. Felugrott, én is, nagyon megijedve, 's félvén hogy megbántám 's haragítám, bátortalanul tekinték reá, ekkor ünnepi lassú léptekkel komolyan jöve felém, egy hosszú pillantatot vete reám, megfogá csak nem remegő kezemet, 's így szóla halkán: „Azt merte Kegyed, mit még egy fiérjfi se mert, 's a' mit merni egynek se tanácslanék. Ez az első csók gyermekkorom óta, Kegyed az egyetlen férjfi, ki megcsókolt. Érzeni fogja ezen elsőség' jelentését, fontosságát. Haragunnom kellene, látom, de — gyönyörű zavarodásba jött — szívem. Engem ugyan gyarlónak lát, de egy sugalom szól mentségére — ah én boldogtalan! miért nem tudom magamat tettetni, miért nem tanúltam érzelmimet titkolni!“

Maradjon mindég így; kinek illy gyémánt tisztaságú szíve van, ragyogtassa azt a' nap' sugarain.

„De a' világ olly hajlandó, a' méhekhez hasonlatlanul, minden virágból mérget színi,

a' leány' jó neve olly virág-gyöngédségü, hogy leghalkabb érintés is — elhervasztja.“

A' titok emelje boldogságunkat. Senki se tudja, hogy én váltogatva a' maga közelléte' mennyországában, 's távolléte' poklában, egyszerre Kasztor és Pollux vagyok.

„Édes csevegő! jól van tehát, mi könnyű engem rábeszélnie? tartson tehát legszorosb titkot. De egy belső ellenség fenyeget, a' férjfiak' csapodársága, ha valaha meghidegülni találna, ha ezen érzelem kihalna; ha érzéketlenség lépne hajlandóság' helyébe — homlokát ránczoló — vagy épen gúny — szeme szikrázott — hah! meghasad akkor e' szegény szív, meghasad — szeme elbágyadt, szava halkabb halkabb lett — meghasad, meghasad, meghasad.“

Halálos félelemben valék, hogy bizony mingyárt meghasad. Nem, Imádottam! kiálték szorongva, hű, örökké hű! tiéd, egészen tiéd! forró, mindég forró!

„De a' környülmények' hatalma. Ha erőszak rabolná-el tőlem azt, ki szívemet ennyire érdeklenni tudta, 's őt egy más kézhez bilincselné — ah, hová legyek akkor?“

Semmi földi hatalom se diadalmaskodik szenvedelmem' óriási erején. Örökös ez, esküszöm!

„Halljátok esküjét, égi hatalmasságok! szólá ő, felegyenesülve, felemelt karral, csaknem lába' hegyén állva.“

'S verjétek - meg a' hitszegőt! kiálték mérészen.

Kis idő múlva észre vevém, hogy kedve nem olly felhőtlen mint az előtt. A' leggyöngébb beszélgetés közben is bizonyos komolyság szállta-meg's egy látható fájdalom és szomorgás, mellyet minden erőködésemmel se tudtam felderíteni. Mind nyilvánban vettem észre's gondolkodtam lehetséges okán. Valljon erőtlennek találja é' szeretetem' kifejezését, vagy szerelmemet nem elég erősnek? minden szómban legforróbb láng lobogott. 'Tehettem-é többet, mint naponként sőt óránként ismételnem: milly valóan, tisztán, 's őszintén szeretem? talán féltékeny? lehetetlen! hiszen egyedül érette volt szemem és fülem. Hajlandósága fogy-e irántam? a' legboldogítóbb biztatásokat adá a' legmelegebb kifejezésekben. Valami kedvetlenség érhettem-é? Mi hathatna-fel ezen lélek' magasságához! Mit bír az élet, a' mi őt megindíthatná? ki ma egyszerű falusi lánykát, holnap a' királyné' felségét festvén, túl lebeg minden földi környülmények felett.

Elhatároztam megkérdenem. Gondolkodóvá lett. Semmi, épen semmi sem, csalódoóm.

Csalódni? 's a' szerelem' szeme csalódnék? van é egy felhőcskéje ezen homloknak mellyet észre nem vennék?

„Nem, semmi sem, valóban semmi. — Oh bár hazudni tanúltam volna!“

Bizodalom a' tisztelet' legfelső foka.

„Igen, szomorít valami, de hagyjuk ennek megfejtését jövődre. Nem sokára visszatér előbbi vidámságom.“

Nem lehetek boldog, míg nem tudom.

„Későbbben majd megmondom, mi szerzett keserű pillantatokat.“

Későbbben, 's a' mit eddig szenvedek, 's mint gyötör a' bizonytalanság, azzal semmit se gondol?

„Ne erőltessen. Egy kívánat — csekélység magában, de reám nézve fontos.“

Csekélység, reá nézve fontos gondolám? a' szerelmes lélek, bizonyosan hajamat vagy melyképet kívánja.

Ah szóljon, kértem. Csekélységek a' mik boldogíthatnak, 's a' szerelemben nincs csekélység. Mindennek van bece, fontossága; 's kielégíthetni egy mulékony percz' ötletét is jutalmazó. Engedjen egészen szívébe tekintenem; olly szép, olly gyöngéd szívébe.

„Mi édes, monda ő halkán magában, egy rokon kebelt lelhetni! mellybe kiönthetjük, a' mi bennünket megindít. Nem csupán nagy tettek 's fontos történetek teszik az életet. Egy folyam ez, cseppekből áll, 's minden csep saját képét viseli. Ha örömsugár esik reá, mi édes a' kéjt barátunkkal közölnünk, 's kétszeresen ragyog akkor a' verőfény; 's ha felhő' árnya borúl reá: elszéleszti, elúzi azt a' barát kéz. Tudja-meg tehát, mi búsít engemet, hogy egy gondolat se legyen fejemben, egy érzélem se szívemben, mellyben ne osztozzék. Egy érzemény gyötör engem 's nem hagy előbbi vidámságomban jelenni meg, közém 's nyugalmam közé lép, 's a' maga' jelenlétében is meglep. Ki kell nyilatkoznom, — egy alak!”

Hah! kiálték elhalványulva, egy alak!

„Egy alak üldöz szüntelen, 's furiaként minden lépten sarkomban lézeng, veszéllyel fenyeget, ah én szegény lyányka! — szabadságot fenyegeti!”

Tudass velem mindent. Mindénre kész vagyok.

„Ah Vilmos! te vagy első szerelmem, tőled semmit semmit se titkolhatok-el. Pirúlat borítja orczámat — nyelvem ellenkezik.”

Fedezz-fel mindent, mondék eltökélve.

„Ah kínos vallástétel! nemes szívedre számolok, nem szólhatok, ezen papirosból megértesz mindent.“

Nem — szád gyónjék — szólj —

„Vilmos én — síra — az alak, a' könnyelműség — Vilmos! — én gyarló valék!

Hah hitvány képmutató, kiálték visszatántorodva, alávaló bűnös, pokol-fajzat! te kérkedel a' rény' mázával? —

„Ah ne érts félre — gyarló valék — ruhákat csináltatni, mellyek' árát meg nem fizethetem?

Ruhákat! mondék feléledve, 's a' papirosra tekinték. „Bársony felső-ruhákat csináltam“ olvasá megörült szemem, 's ismét szabadon lélekzettem. Ruhák? kiálték gyönyörreszegűlten, ah most már minden jól van, most már megint minden, minden, minden jól van! Engemet így kínzani. Mingyárt ki nem nyilatkoznod. Rosh leány! csak egy pillantatig is szomorganod, holott Vilmosod segíthet. Le szerettem volna térdelni, 's úgy követni meg a' gyalázat végett, hogy félre értettem. Gyűlöltem magamat, hogy olly becestelen gondolat szállhatott-meg.

Milliomok, mondék, nem adhatnának nagyobb szerenését, mint az alkalom nyújt, hogy egy ohajtásodat teljesíthetem.

Látta örömemet, észrevevé kedvemet.

Maga, fizetni akar? hah nemes szívű magyar, monda, dicső fija Pannóniának! Azért vert szívem, első látásakor, olly erőszakosan, mert sejté, hogy illy nemes férjfi van hozzá közel. Oh Vilmos! nekem nem lehet titkom maga előtt! őszinteségem nem ismér határt. Véteknek tartanám, a' legmulékonyabb ötletet is magának ki nem nyilatkoztatni. Mosolygani fog, hagyján! de ismérjen-meg, minden gyöngeségimmal. Az életnek is vannak kívánatai. Mindég arról gondolkodom, hogy' tetszhetném jobban Vilmosomnak, 's hogy jelenhetném-meg kellemesbben előtte, 's tükörben vizsgálgatván magamat, gondolom: nyersz-e tőle valljon, egy jutalmazó nyájas pillantatot? legközelebb a' második szerelmesnén láttam gyönyörű függőket, fejér ruhában, mint a' ma hullott hó, az ártatlanság' színében volt; nem szeretnék igazán, ha régen észre nem vettem volna, mennyire tetszik Vilmosomnak a' fejér szín, hímezete szép, ízletes — ekkor éreztem egy ohajtást serkendezni, melyet azonban egyetlenegy szavadnak feláldozni kész vagyok.

Ritka leányka! gondolám, midőn feszített figyelemmel néze reám, gyermeki indulat, drága együgyűsége a' szívnek 's léleknek. Egy függő

örömet okozhat neki. Ártatlan kívánság. De meglepés nevelje becsét. Nem soká névnapja lesz, annak előestvéjén lepem vele meg.

Lehet-é valami, fordulék hozzá, a' mi neked fentebb kécsét kölcsönözhetne! 's nem minden szépségedtől nyeri-e becsét?

„Hagyd a' felesleg complimenteket. Gyűlölöm őket, ellenemre vagynak, szóla kedvetlenül szép szerénysége. Úgy-e Vilmos?”

Ah kedvesem! miért nem lehet épen most.

„Nem lehet? kérdé.”

Nem, felelék zavarodottan, a' hazugság 's iparkodás miatt titkos örömemet elrejtteni, ha a' meglepésre gondoltam.

„Vilmos nekem bizonyosan kell tudnom, ha lehetetlen-é? 's nincs-e módod, vagy csak nem akarsz?”

Módom nincs, felelék kevésbé megütözve.

„Igazán, csak módod?”

Úgy vagyon, kedvesem!

„Oh jer hát szívemre! mond a' mennyei, 's olly erőszakkal szorított magához, hogy indulatának hevét félre nem ismérhetém. Csak szerelmed maradjon-meg számomra, minek lehetne ezen kívül még becse előttem, csak azt tudjam, hogy akarsz, akkor boldog vagyok. Úgy-e Vilmos akarsz, de nem áll telhetségedben?”

Elragadtatásom nem lelt szót. Fájdalom! hogy nem; — mondám nagy nehezen. Ezen karakternek tiszta csudálása minden tettetést elfelejtete velem. Bátyám! vajha itt volnál, gondoltam; azon pillantatban is, midőn egy kedves ohajtásának valósíttatása megtagadtatik tőle, midőn hallja, hogy nincs módoin teljesítésében, boldognak érzi magát szerelmem által. 'Tetszetős kül fényesség egy lyánykától feláldozva! nem kívántatik — e hasonló léleknagyság ezen örömet lemondáshoz, mint ha férjfi egy koronát vet-meg. Szép perczenet melly ezen pillantatot hagyá vetnem lelkébe, 's még szebb, mellyben a' meglepés következik. De fog-e neki örülni? nem fog-e felejtkezni az egész dologról, vagy haragunni, hogy magamat tettetni tudám? oh bátyám! mi férjfiak még is sokkal rosszabbak vagyunk. Én szintúgy szeretem őt mint ő engemet, 's még is képes vagyok ámitó álorczát tenni fel. Soha, soha sem éri-el természetünk az asszonyi természet' nemességét, tisztaságát!

Milly fájdalmasan esett, midőn másnap a' szerelem' szárnyain repültem hozzá, szobalyányától értenem: hogy asszonya éles főfájásban szenved 's pihenni akar. Szent Isten! hát illy angyal is alájok vettetik a' földi szenvedéseknek! látnom kelle Amáliámat. Beléptem, ott

fekütt a' szenvedő a' pamlagon; hangjából, mellyel hozzám szólott, tekintetéből, vonásaiból, világosan kitetszett: hogy kemény fájdalmakat érez, mert egészen megváltozottnak 's rossz kedvűnek látszott. Édes angyalom! szólék hozzá közelítve, rosszúl vagy?

„Bágyadt a' főfájástól. Alig szólhatok. Nem jobb lenne é menned? majd unatkozni fogsz, 's bár milly kedves volt is másszor jelenléted, de most alig vehetem hasznát.“

Csak ne szólj, kértem, 's hagyd szemeimet mulatnom angyali vonásidon. Meg akartam csókolni. „Jaj, fáj! monda 's elfordult. Nagyon gyöngé vagyok.“

Ekkor jelentették-be a' második szerelmesnét. Én ellene mondtam, kérvén ne fogadná el látogatását; hijába! bár milly beteg volt is a' dicső, még is feláldozta üdülhetési nyugalmaát művészi buzgóságának, minthogy épen tudósítást várt: ki fogja az új szomorújáték' fő szerepét adni? Akármint sajnáltam is, hogy baját a' beszélés súlyosítani fogja, még is örültem, hogy tanúja lehetek, miként vet-meg a' művészeti tiszta szeretet minden földit. Az idegen belépe, 's a' legnyájash barátsággal fogadtatott. Menyire szereti művésztlarsát! gondolám.

„Beteg? kérdé a' belépő meleg részvétell.“

„„Csak fejem fáj, de enyhül 's csak nem megszűnt jelenléte által kedvesem.““

„Vigyázzon magára 's meg ne betegedjék, mert különben szánnom kell szegény árva publicumunkat.““

„„Alig éreznék híjomat. Hol illy csillagok ragyognak, egy hibázó sugár szembe se tűnik.““

„Nap, maga, édesem! melly melegít, éleszt, gyújt, és világít.““

„„Egy gyöngé bujdosó-csillag, kinek csak a' barátné' gazdagsága kölcsönöz világot.““

Megölelek egymást. Szerénység, legszebb dísz a' művésznak, ritka kincs, hát te is ékesíted e' borostyán-koszorúzza főt? szólék érzésbe 's bámulásba olvadoztan.

„Mint gyönyörködtem a' recensióban, mellyben maga asszonyi Prometheusznak neveztetik, ki a' költőkrül hidegen oda állított természeteknek megadja a' való életet és saját tüzet,“ folytatá szavát az idegen.

„„Csupa kegyesség 's kedvezés, a' kezdő bátorítására.““

„Milly helyes vala, ábrázata' keeseiről, kifejezéssel teljes szemeiről, 's gyöngé ifjúi alakjáról szólni.““

„„Ösztönül fog csupán szolgálni, hogy a' természetet mesterség által nemesítsem.““

„A' közönség igazolja a' műbíró' ítéletét elhatározott javalásával.“

„„Melly csak az által tesz kevélyé, hogy benne némellykor magával együtt osztottam, 's csak ez által lesz becsessé.““

„Sajnálom, hogy az Igazgatóság megfosztá az alkalomtól, mellynél fogva a' közönségnek egy új gyönyör élményt 's a' Kritikusnak teljes dicséretre újabb okot fogott volna nyujthatni, 's vállaimra raká a' terhet, mellyet, mint talán némellyek vélik, nem látszom megbírhatni, reám tölték az új dráma' címrollját.“

„„Mit, kiálta a' felséges 's felugrék, a' rollt magára?““ szeme és egész alakja meg-elevenülvén.

„Fájdalom! ezt jelenteni jöttem, tudván, mint fog rajta örülni.“

„„Én magam is, monda keserűen Amália, csak kételkedve mertem volna felvállalni; maga kedvesem! mint látszik nincs bátorság' hijával.““

„Ah, ott sem, hol idegen dolyf ellen kell fegyverkeznem,“ felele hirtelen a' gömbölyű tüzes barnácska.

„S még is ravasz, 's álútaknak köszöni győzedelmét. Alattomos ösvényeken jár. De mit mondom jár, járás? mászással győzedelmeskedék rajtam, 's ez hasonló a' veszteséghez.““

Én féltem, 's csilapítani akarám: kedv ---
 „Tudom, szóla közbe az idegen, a' viláért
 se kívánna győztes lenni, 's még is úgy elvált-
 toztatá győzedelmemi bánatja, hogy a' vastag
 X is ijesztőnek találná ez ábrázatot.“

„„Mit, kiált Amália, pirúlva, hevesen,
 ijesztőnek? igaz, a' karika legszebb figura, 's
 meg kell engednem, hogy én olyan gömbölyű
 nem vagyok““

„'S nekem fájdalom! nincs háromszögletű
 képem.“

„„És nekem vastag orrom, nagy lábam,
 veres kezem —““

„De, a' helyett, szerencsére kétféle szemei
 vagynak, mellyek közül gyakran, mint ritka-
 ság, csak az egyik sír, 's mint született hősnét
 egy kis bajúsz ékesíti.“

Elrettentem. Az isten' fijáért, mondék,
 gondol —

„„Hah, alacsony teremtmény! kiált a'
 megbántott beteg, 's felugrott, bajúsz! Vilmos
 te hallod, 's nem zúzod össze?““

De gondold-meg kedvesem — 's maga is
 mint művész---

„„Hah, gyáva Vilmos! — Minthogy a' vén
 Regisseur időtöltésére elég jónak vagy is inkább
 elég rosznak találja, és sálokat ajándékoz neki,

elfeledi fülfolysát 's foghíjait? elfeledi az alá-
való személy — —

„Igen is, én személy vagyok; de magának
hering soványsága miatt személye sincs már;
magas, vékony; veres mint egy rakéta?“

„„Hah, gömbölyű, fekete bombamozsár““
Amália! kiálték félőrülten, a' te fejed, az
én fejem — — —

„Micsoda fejről van szó, ezen vékony fe-
jetlen lécszegnél? talán csak nem ezen uréról,
az úgy tetszik elég vastag.“

Mérsékelje magát kiálték.

„Oh per se! mérsékeljem, ezen megteste-
sült fidibuszért? ezen deszkai karcsuságú szál-
kás hoporosos kísértetért?“

„„Most takarodjék! mennydörgé Amália;
's te Vilmos, te nadrágos asszony!““

Megbántani Amáliát én általjában nem en-
ged — —

„Most már elmegyek, játszom 's tapsot
nyerek, ha a' csont Amália irígy fondorlatában
's mirígy dühében még jobban összeaszik is,
ha vázzá sorvad is — a' száraz keszeg, kivel
egy füstön függ a' pizstráng.“

Ő elrohant 's Amália a' pamlagra.

Elájulok kiálta, felugrott 's szaladgált a' szo-
bában. Vilmos, ah Vilmosom! te gyáva vagy, egy

félénk nyúl. Meg kellett volna ölnöd, de semmi. Szedd össze barátodat, kérlek Vilmos, 's füttyöld-ki, ne fizess a' szabónak, osztogass szabad-biléteket, csak füttyöldtess. Elájulok. Férjfiruhában fog megjelenni! tollakkal, lobogókkal, recze-nadrágban (tricotban)!! Hogy néznék még én ki! 's mikor léphetek megint így fel! — Nem, nem szabad játszania, ki szépségemet dicsőségemét elrablá.

Féltem hogy ő elájul, 's én hagymázba esem. De Amália, könyörgék, hol szelidséged, szerénységed?

„Szaporán barátidhoz, ha kedves előtted életem, siess.“

El kelle mennem. Elkábultam. Fejem zúgott mint a' malompereszlen. A' csendes sziget, a' társnék' becsülése, a' javaló zaj' megvetése és ezen elbőszülés — ő volt-e megvarázsolva vagy én? nem tudtam mit gondoljak, fejemet csóváltam. Gyarlónak találám. De nem soká belsőmben egy sugalom szólt mellette. Nem volt-e ingerelve? megbántva? nem mondta-e maga, hogy minden durva szó megsérti? nem épen a' tiszta lélek irtózik-e minden mocsoktul? 's nem volt-e félbeteg. A' testi fájdalom nem zavarja-e meg egész visszás-hangig a' lélek' húrjátékát, nem vala-e kettős fulánka megtámadója' minden

szavának, — 's minthogy jelenlétemben történt, van-e rettentőbb mint a' kedves előtt meggyaláztatni? egyedül 's egészséges korában csendes méltósággal felelt volna. Vétkül tulajdonítsamé neki a' he vességet, mellyet jelenlétem okozott? a' légközelebbi este alkalmat nyújt a' meglepésre 's bizonyosságot a' felől, hogy hánja a' történetet.

Az opál függőkkel 's jól becsinált liliomszinű köntössel, ezen felülírással czímezve: Amáliának neve' ünnepén, hónom alatt, titkos örömmel szívemben, menék hozzá késő estve. Szobalyánya az előszobában előmbe lépett. Asszonyával nem szólhatni, illy későn, tanulásra használja az est' csendét, jőnék holnap. Ej gondolám, talán nekem csak szabad magányát háborítanom. Hát, víg pohárpengés, 's egy sokszavú hangos pereat zajdul toborzan Amália' szobájából fülembe. Mi ez? álmélkodám, letettem csomómat 's belépek.

Nem épen nagy volt a' magányosság; egy nagy, rakott, 's felgyertyázott asztalnál üle a' fél színjátzó társaság, a' vastag X's több fiatalokkal. Beléptem nem zavarta meg a' társaságot, elkésett vendégnek tartottak, csak Amália ütött-meg kevéssé, de fülembe süga: mind jó barátok, rollra-vágyó ellenségem' megbuktatá-

sára. Amália! szólék fájdalmasan, szelíd szemre hányással, te még boszúról gondolkodol, nem bánod-meg — 's képes lehetnél?

Ez már csak ugyan példátlan együgyűség! mondá haragosan, de bizonyos emberek talán, inkább hasznát vehetnék a' szabadbiletnek, mintsem azt osztogassanak. 'S elfordúlt.

'S még egyszer pereat a' rollra-vágyó, harogott össze vissza. Megkellene nyársolni, tanácslá a' lány anyja. Füljön azon cselbe, melyet neki szövök, az incselkedő. Hisz' tulajdonkép' az egész vita csak egy nadrágról van, vélekedék őszintén a' naiv. Mondhatom hitelesen, szólott a' Komikus, ki egyébiránt is mindent hitelbe vett, csak figyelmet kérek — 's én tojást a' puncshoz — mondá az első hős. Mit tojás? mit puncs? dadogott aluszékonyan akadozó nehéz nyelvvel a' vastag X., champagnit szüresölt 's kenyérgolyókat hajigált Amáliára. Igaz, a' mi igaz, én őszinte legény vagyok, Málka ismér engemet; mindnyájan meghalunk, mindnyájan, — a' szerelmesnének recze-nadrágja van! he he Málka! ha most itt volna az Angol, ki olly sokat ivott, keveset szólt és soha sem nevetett, vagy az Orosz, ki a' bort megitta 's az üveget megette, ki téged mindég Malicskájának hitt, hehe kis korhely! ha az embereket nem tekin-

teném, magam is közé ütnék; de én Kritikus vagyok! 's mint ilyen legfelebb ütleket kaphatok, de nem oszthatok. Úgy-é emberek, legyetek őszinték, tudom hamisak vagytok, mint a' macskák, de reggel táncz estve láncz; hiszen barátok, testvérek vagyunk — sírt — úgy-e nagy Kritikus vagyok én, nagy, nagy ember, talán a' legnagyobb 's ellenségem számár.

Éljen X! kiálta minden. Barátim! zokoga, mind becsületes emberek, asszonyok vagytok, mind testvéreim vagytok, húgaim, szüléim. Hadd rágalmazzon a' világ, hogy korhelyek vagytok. De az a' halvány úr ott, kiálta haraggal reám mutatva, miért nem kiált az éljent ha én élek, miért nem kiált éljent ha nagy vagyok? az, az, az Antikritikus, az, az Anti — Anti christus.

Ez a' mulatságos úr, csufolódék Amália, egy ifjú kalmár' kezét, ki vele enyelgett pajkosan, elütvén, akkor fog éljent kiáltani, ha egy lény születik ätherből szöve, melly csupa regharmattal 's virágillattal él, azzal fogja naponként közölni azon érdeklő ujságot, hogy szereti, óránként fog előtte sohajtozni: 's kívánhatni e többet?

Én azt kívánom: hogy nekem kiáltson éljent, máskép' agyon ütöm és aztán egy csípős

sírvetsét írok reá, vagy pedig egy tizedet a' kedvelt, elmés, Bécsi, tüsszögtető magyar anekdotákból. —

Tiszta szívből, kiálték, éljen! Amália a' maga színjatszói ügyessége is éljen! mert valóban nem csekély!

A' maga savoir-vivre-je is éljen! gúnyola vizsolt. Én elsiettem. Más nap egy levelkét kapék a' levont álorczájutól, az ott maradt névnapi ajándék' következésében. Esdeklett: menjek-el, ha csak egy perczenetre is, mindent felvilágosítand, nem élhet nélkülem, veszedelmesen beteg, csak még egyszer kíván szemembe nézni, melly az ő mennyországa — a' kétségbeesés öngyilkosságra vezetheti 's a' t. 's a' t.

Bátyám, bátyám! gondolám, ha még is igazad volna? ilyenek-e mind, vagy csak tapasztalatlannak és vaknak hibája, hogy minden embert természet szerint jónak tartván, nem vette észre mingyárt az első szónál a' ravasz tettetést, holott azt olly igen lehetett vala gyanítania? nem kellett volna-e készen lennem a' legkitanúltabb kaczárságra? vagy olly finom volt-e a' csalás? nem volt-e minden szava üres szócsengés? nem hibázott-e mindenikén az egyszerűségi 's keresetlenségi bélyeg, ezen csalhatatlanak jegye a' valónak? nem volt-e kézzel

fogható: hogy ellenemben is mindég színjászó maradt? nem világítja-e fel állapotja viseletét. A' szabad's elkerülhetetlen társalkodás a' nem legpallérozottabb férjfiakkal, a' kénytelenség érzelmeket színleni tanulni, a' nagy csábító alkalom' hatalmas ingere, melly szüntelen legédesb varázshangokkal csalogat, a' szükség, hogy sokszor igen szűk mód mellett is külsőképen csillogva 's ragyogva jelenjék-meg, mint ugyan annyi rettenetes kígyók, tátott szájjal állják útját az erkölcsiség' tiszta fehér galambjának, míg elkábulva mirigy lehelletöktől elvégre leszédül. Nehéz a' győzelem, de annál tiszteletre méltóbbak a' nemesek, kik ezt kivíjják. Csak hol ártatlanságot, egyenességet és szívességet talállok, ott fogom jövődőben reményleni szerencsémét.

Ha egy bohó lépést teszünk, utána rendszerint igen bölcsen szoktunk okoskodni. Én is a' legtudósabb 's mélyebb vizsgálódásokat tartottam, 's a' világ' prózáját olly epésen gyűlölő Malicska' alacsonyságát már elfeledém, midőn egy leánykában kelle pótoléket találnom, ki csupa élet, csupa egyszerűség, csupa természet vala.

A' telet **ben töltém. Egy bálban ismértem-meg a' szép Rózát, egy gyönyörű kellemes

rózsácskát ki még alig virított 16 tavaszt. Képecskéje eleven, friss, teljes, hajának finom szálú aranya ezüst-nyakára hullva, szája rubin, melly nevetvén gyémánt fejer fogakat 's orcáján két gödröcskét láttatott, drágábbat Amerika' minden gyémántgödreinél; szemei ragyogó zafírok. Kedvesség vala minden mozdulatán, szemében életöröm 's láng. Kellemmel tánczola 's a' legkitetszőbb kedvteléssel. Felkértem 's röptültem vele a' palotán keresztül. 'S a' mint ott állá mellettem, szemének tüze nagy pilláji' körében a' sebes mozgás által emelve, melye fenndobogva 's röviden lihegve, kellemes arcza elgyúlva, alig fordíthatám-el pillantatimat ígéző alakjáról. Maga jól tánczol monda 's hál' istennek sebesen. Csak lassan ne tánczolni, inkább meghalni. Nem akarám meg nem érdemelni dicséretét 's a' közelebbi kört ismét gyors, sebes örvényben lejtettük-el. Karom szorítva tartá, szemem szemén csüggött, 's övé nyájas elégedéssel tekinté az enyémbé. Észrevévé, hogy ha félre nézék, rajtam legelteté pillongásait.

Álmomban is muzsikát hallottam, 's ki-világított tánczpalotát láttam, 's mint Anadyomenét a' tenger' habjain, merengni a' csudaszép-ségű Rózikát a' táncz' hullámain. Megtudtam lakását, ellovagoltam előtte 's a' mint feje az

ablakon kibukkant, sarkantyút adék fakómnak 's olyyat szökettem vele, hogy azt hittem, fejembe fog kerülni. Szemlátomást felébredt bennem a' lovaglás' vágya 's ha a' szemnyelvnek hiheték, nyargalva mentem-fel kegyelmében is. Lakásával általellenben egy kávéház volt, 's nem sokára tapasztalám: hogy fiatal embernek semmi sem lehet hasznosabb, mint ujságolvasás által tanulni a' világ' folyását. Csak hogy velem az történt: hogy a' sajtó' szabadságáról olvasván, édes rabságról gondolkodtam; a' Parlamenti tanácskozásoknál felfedezém, hogy ő uralkodik fejem' felső- 's szívem' alsóházában; a' Hatalmasságok' kívánt ultimatumoknál, az ő kinyilatkoztatását ohajtám megnyerni; a' politikai pártfeleknél általláttam, hogy noha eddig Liberalis voltam, most már egészen Servilis vagyok. Bal oldalam egészen őerte voksolt. Ő is észrevevén, hogy tudósításokat várok, híradóm leve, 's így mi két hatalmasságok, mint akármi legügyeseb diplomatikusok, eleven levelezést folytattunk, titkos szemjegyekben.

Külső helyzetem lön megbízó levelem, 's szüleinél bemutatattván szívesen fogadtatám. Maga szint olly jól lovagol mint tánczol, monda ő. Gyönyörű a' férjfi lovon. Úgy megijedtem

minap, midőn fakója ágaskodott, hogy csak nem sikoltottam. Minden Magyar olly jó lovas?

Reménylem nem soká az Angolokkal is mérkőzhetünk.

Ha megint erre lovagol, ugyan tánczoltassa egy kicsinnyé azt a' szegény állatot, mert azt halálomba' szeretem látni, de ne ijesztgessen.

Hát sajnálni fogna? kérdém.

Illyen fiatal emberért örökös kár volna! mit mondanának rokonai, vagy talán más valaki is, valami szép magyar lyány, szóla mosolygva.

Itt nem reménylhetek szánakozást.

Szívemből sajnálnám! monda komolyan, 's mosolygva 's kötődve veté utána: mert pompásan tánczol.

Mind inkább elbájolt. Először csaknem öntudatlanul 's lopva szorítám-meg kezét, türte de nem viszonzá, legközelebb már tudatám azt, emlékezvén mint neveté Amália a' néma vitézt; — elpirúlt, én ismétlettem, 's viszonszorítást érzék. Ennél maradt, csak hogy pianissimótul forteig emelkedett, míg Rózánál egy rózsácska előbbre vitt. Ez keblére volt tűzve. Én kértem, megtagadta. Ismételtem a' kérést, habozott. Harmadszor kértem 's megnyerém. Megcsókoltam tüzesen rózsanyújtó liliumát, szemeink találkozásának, 's mint gyántafolyamú felhőkből,

egy villám repült által és vissza, és gyújtott mert orczáji egészen lángba borúltak, magamhoz vonám, csüggedt fővel álla 's csaknem remegve, én áltkarolám 's kérdém:

Rózika, mennyei Rózika! méltat é kegyére? hallgatott, elfordított orczáival.

Ismét kérdezém. Kezemet gömbölyeg állára tevém 's felemelém fejecskejét.

Micsoda kandiság ez? monda gyönyörű zavarodással.

Rózika, igen? — hallgatott. Igen? ismétlém. Nem! monda, 's fejecskejével szégyenelve igent intett. —

Ha az útszán lovaglék, már messzéről várakozva ragyogtak előmbe szemcsillágai. Ha egy perczenettel későbbben jövék, már sötét képet mutatott; ha loge-ja előtt mozdulatlan nem állék, olly kedves durczaságú vala, 's ha figyelmet látá, olly nyájas, vidám 's enyelgő, hogy én minden szerénység' ellenére is ezer kis vonásból, mellyet igen is érezni de röviden leírni lehetetlen, észrevehetém, hogy valóban melegen szeret.

Mindég körüle 's nála valék. Valóban szép alakja, 's virító fiatalsága megbilincseltek, viselte, szíveség 's játszi ledérség által mindég új kecsket nyere, 's pillantata, mennél inkább

sejté hajlandóságomat, több több tüzet. A' kézszorítást egy csókom követte karjára, ezt egy a' nyakára, örömet igen megneheztelt volna; de derült, nyájas, gömbölyű képecskéje, ha haragunni akart, olly csinos olly furcsa volt, hogy meg nem állhatám egy csókkal nem zárni-be leczkéző rózsaajkát. Mivel ő természetesen sokkal szigorúbb igazságú vala, hogy sem a' kölcsönt, csak egy pillantatig is viszontagolatlan magának tartaná, gyúladt orczával hirtelen viszonzá adományomat; de mivel ez nem vala olly tüzes mint enyém, adósomnak nyilatkoztatám, 's láncz gyanánt karjaimat raktam reá. A' szabadság' szeretete velünk születik, 's így egy másodikkal váltakozott ki; én éreztetni akarván vele nagylelkűségemet, hitelbe egy harmadikat adék. Így enyelgettünk folyvást 's én mind inkább meggyőződtem érzelmeinek elevenségök 's hevesességök felől. Bátyám! gondolám, ennél van valóság, természet, érzés, egyszerűség 's elragadó gyermekdedség, melly mint egy kristályon által hagy a' tiszta lélek' fenekére pillantani. Így bátorságban vagyok.

„Rózika, mondék, ha valaha megszűnhetnél engem szeretni!“

„„Oh, ki szűnnék-meg?““ mond a' szívesség' pillantatával.

„Tudnál e állhatatlan lenni?“

„,, Nem, nem, én igen, igen szeretlek, olly örömet vagyok veled, alig várhatom jöttödet, 's ha itt vagy, olly sebesen elröpül időm, 's ha elmégysz, mindég előttem látalak.““

„Ha valaha egy más —“

„,, Soha, soha. Senki se tetszik nekem ennyire.““

„Hihetek-e szavadnak?“

„,, Bizonnyal 's igazán, hiszen láthatod mint szeretlek.““

„Rózikám, mi egymásért teremtetünk. Lélekharmonia van közöttünk. A' szívekbenél' vonzalma húz bennünket egymáshoz. Sejtettük egymást ismérkedésünk előtt, 's azért szeretők mihelyt meglátók.“

„,, Igen, úgy kell lenni. Már a' legelső pillantásban tetszettél nekem. Termeted, tánczod, oh Vilmos, be mennyei!““

„Fogsz-e örökké szeretni?“

„,, Ah még sokkal tovább is, ha lehetne!““ monda tüzesen.

Ha ez is tettetés volna? legszorosabb szemmel tartám, a' szerelem különben is élesen lát, de semmit semmit sem, a' mi magát a' gyanút nyugtalaníthatta volna.

'S ím a' rózsatermő tavasznak kelle az én Rózikámat elrabolnia. A' fürdésidő beteges anyjára nézve elérkezék. Három nappal indulása előtt könyekben fürdött a' fürdő miatt. A' búeszúszkor vigasztalhatatlan volt.

Vilmos vala minden, a' mit szólhatott.

Hat hétre váltunk-el. Még is nehezemre esett.

Ő zokoga.

„Hívem marad-é e' szív? “

„Hű, monda sírva, de most olly sokáig nem látjuk egymást. Vilmos, hat hétig, minden hétben hét nap! 's milly rettenetes hosszú egy illy nvári nap! hogy állhatom ezt ki? “

„Vagynak mulatságok — “

„En nem akarok mulatságot, nekem nem kell mulatság. Én mindég sírni fogok. “

„Új ismeretségek! — “

„En mindég csak Vilmosrul fogok gondolkodni 's az ő szép szép szemeiről. “

„Az alkalom “ — —

„Nem, nem, nincs több Vilmos már! “

Ah, miért nem mehettem vele! nyugtalanul vártam távolléte' végét. Mi lomhán másztak az órák, mellyek máskor édes tréfa 's enyelgés közt olly sebesen röppentek el. Be hamar elment kedvem az ujság-olvasástól! mióta aranyfürtei általellenemben nem tündöklöttek. Be

sokat pihent az előbb zaklatott fakó! ha hívem maradt-e, ez volt a' kérdés, mellyet magamnak örökké teddegettem, 's reá ugyan mindig igen-nel feleltem, de még is azon feltétellel, hogy ez úttal okosabb leszek.

A' hat hétből két hónap lett, melly nekem négy esztendőnek tetszett.

Megérkezett, távolléte érezteté csak velem igazán kecsének fényét. Melegen fogadott. Én csupa láng valék.

„Megtartottad-e híven a' hűségfogadást?“ kérdém,

„„Természetesen, olyan sok vendég volt““

„Gondolkoztál rólam?“

„„Oh igen gyakran.““

Vilmos vigyázz! mondám magamban, igen vigyázz! legelsőben tapasztalám: hogy midőn egy estve játékszínbe nem meheték, nem neheztelt, a' miért egyébkor a' leghevesebb szemrehányásokat tevő; — és aztán egyszer, midőn a' szokott órán előttök ellovagoltam, nem jelent-meg az ablaknál; észre vevém továbbá: hogy kétszer a' Herczeg' Segédtszije az utszán lenyargalt, midőn én fellovagoltam; végezetre a' lépcsőkön találkozott velem szemközt, midőn Rózikához mennék.

„Látogatója volt? kérdém felindúlva.“

„„Látogatóm? igen a' Segéd volt itt.““

„„Uj ismerőse?“ kérdém tovább hevesen.

„„Igen, előbb nem ismértem.““

„Hisz' ez igen szép,“ mondék boszúsan.

„„Istenem! hát nem szabad fürdőben Segédekkel ismérkedni?““

„De ő látogatja magát?“

„„Mint fürdőismerős.““

„Kedves magának?“

„„Miért ne, épen bizony.““

Nyugtalan levék. Többször Rózikánál találtam őtet. Egy pillantata se síklott-el előttem, 's szemei rendszerint a' csillogó tiszt' Adóniozi alakján nyugodtak. Egy vonása se kerülte-el figyelmemet, 's láttam a' szép Marsra mosolygani. Dühbe jöttem.

„Rózika, mondék, maga hűtelen.“

„„Mi nem jut eszébe!““

„A' Segéd miért lovagol —“

„„Istenem! hisz' azt tartom mindnyájan lovagolnak.““

„De mindennap erre?“

„„Törődöm is én vele.““

„Maga reá néz.“

„„Én magára néztem, 's mit tehetek róla, boggy maga mindég mellette áll.““

„Mosolygott —“

„„A' maga arczrándulatain.““

Ah Rózika! mondék, könnyelműség a' veszélyes örvény, melly fenekére sodor; hűség a' legnemesb gyémánt az asszonyiség' koronájában, a' lyánykák töredékeny csolnakon gondolatlanul eveznek az élet' tengerén; és sok a' veszéllyel 's lebuktatással fenyegető kőszirt. Egy rettenetes szikla a' hiúság, másik az alkalom, harmadik a' gondolatlanság, negyedik —

Az örparádé!! sikolta örömmel, 's a' török-muzsika' első hangjára egy ugrással az ablaknál terme.

Valóban negyedik az örparádé! ismétlém mélyen sohajtva.

Magamba merülve állék.

Ugyan már hogy' lehet olly haragos! monda legkedvesebben. Ah, az a' sötét ábrázat! 's úgy utánaza, hogy egy Cátónak is kacagnia kellett volna.

„'S nincs-e okom?“

„„De Istenem! hát senkire se szabad néznem?““

„Hát csak ugyan még is hivem?“

„„Gavallérparolámra,““ enyelge.

„Nem ismerős vele közelebbről?“

„„Csak néhányszor szoltam vele, mint az illendőség kívánja.““

„Nem érdekli magát?”

„„Ha mingyárt mindenik érdekelne, kit a' fürdőben láttam!”

„Semmit se titkol-el előttem?”

„„Nem, nem, nem: hogy már egyszer vége legyen a' vallatásnak. Megmondom a' Segédnek, fogadja magát az ezredbe Auditornak, ha még tovább kérdez.”

„Tudok hát mindent?”

„„Mindent, mindent, többet mint bölcS Salamon.”

Vilmos! gondolám, e' szavaknak hiszesz-e többet, vagy észrevételidnek? hát ha itt is meglepés fenyeget; ha tapasztalatlanságom ismét bohó rollt játszát velem? okos leszek Rózikánál mint a' kígyó, minthogy Amáliánál együgyű voltam, mint a' galamb.

Ismét nála találtam rettegésem' tárgyát. Nem sokára ment. Kevés vártatva egy levelkét veszek észre a' padlaton, azon helyen, hol ő ült. Hah, kiálték mi ez? 's felvevém a' levelkét. Rózika elhalványult. Hűtelen, zajogtam, szerelemlevél tőle, melly most hihetőleg, történetből veszett-el, de a' mellyet által akart adni.

„„Nem, én, de Vilmos! adja ide; majd megbüntetem a' merészségért, adja ide már.”

„Ez már sok! félre minden kíméléssel, tudnom kell mit ír magának.“

„„Vilmos, ez nem szép. Ide a' levelet.““

„A' világért sem. El kell olvasnom.“

Kezdem olvasni: „Örökké szeretett Juliuszom!“ mit kiálték csudálkozva, hisz az ő neve Juliusz, 's ez asszonykéz — „Esküid megengesztelének.“

„„Nekem a' levelet! kiálta Rózika, 's hirtelen elkapá tőlem, most már nekem kell olvasnom.““

Haraglobogva olvasá — „megengesztelének. Minden szentekre fogadod, hogy a' Rózikával való bohó tréfát, melly ellenemre van, egészen abban hagyod, 's ismét csupán nekem 's szerelmemnek fogsz élni. Ha iránta való gúnyod, szint olly őszinte, mint elmés 's keserű, úgy a' bűnbánót ma estvére a' szokott helyen, teljes bocsánat 's magas jutalom várja. Már megint egészen tied.“

„„Hah, csalfa! kiálta Rózika, félig magán kívül, lélekisméret nélkül való utálatos ember. Engem így megcsalni. Ezerszer is esküdött örök szerelmet, és aztán gúnyolni; minden szentekre fogadja, hogy én vagyok imádottja, angyala, hogy én vagyok a' legszebb, és mással levelez. De jól esik, miért hittem neki. Vilmos én vég-

hetetlenül meg vagyok bántva, megsértve, hátra lökve, gyalázva. Kérjen tőle számot, vesse szemére viseletét, Vilmos ha szeret engem, híja-ki párviadalra. Engem így megcsalni!““

„Hiszen nem ismeri közelebbről!“ gúnyolám.

„„Ah már mindennek vége. Az ő szépsége, 's maga nem volt ott; az éjjeli muzsikák, a' többi dámák czivódtak rajta, de ő egyikre se nézett.““

„'S maga szereti őtet?“

„„Megvallo, tetszett, de most gyűlölöm mint a' poklot. Ugyan ölje-meg, 's minél előbb.““

„Ártatlan vért ontanék! nyíltságot nyíltságért. Mondhatom: hogy ő ezen egész levélről egy szót se tud, hogy ezt én irtam elváltoztott kézzel, 's itt ejtém-el, hogy magát kedves Rózikám! megkísértsem. A' meglepetés, az első harag minden fontolást kizárt 's most már tudom, hogy maga csapodár.“

„„Hát ártatlan ő, monda, oh maga hamis, fertelmes ember!““

„Úgy van, ő ártatlan és én —“

„„Maga, maga? úgy hiszem, maga nem csak mint Magyar, rokonja a' Töröknek, hanem valóságos Török is. Azt akarja: hogy örökké

csak magát szeressék, maga azt vélte: tudja minő okosan tett! 's most azért is őt még inkább fogom szeretni. Ő egyébiránt is ezerszer szebb magánál, 's az éneke, Istenem, az a tenor! " "

„A' boldog! " mondék.

Öröme lehet bennem bátyámnak, gondolám. Először csaknem alacsony haszonlesés' zsákmánya levék, 's most csak alig menekhetém-meg a' könnyelműségtől. Amália meg akart csalni. Rózika eleinte őszintén bánt velem; de nem egy végre vezet-e mindenik? igazán érzett, valóan szeretett, de ő úgy tetszik, csak heves nem pedig mély behatásra képes. Könnyelműség 's hiúság balgatagságokra ragadják 's megölik a' férj' nyugalmát. A' szenvedelem' szalmatüze szintolly hamar fellobban mint elaluszik, 's álmodott boldogságunk, lángjaiban enyészik-el. Mind, mind ilyenek! gondolkozások' módja nincs megtisztulva philosophia által, nincs megerősödve; azért követnek vakon minden ösztönt, minden hajlandóságot. A' szív gyarló 's hajlékony. A' szív? keressünk hát szellemet, észt; hol ezen istenné uralkodik, ott a' kebelnek minden hangosb ütése, minden hulláma, minden érzelme az ő törvényeinek engedelmes-

kedik, 's ilyen uradalom alatt virágzania kell a' jobbágy' boldogságának.

Midőn végre a' távozás 's idő' balzama a' sebet mellyet rajtam Rózika' szépsége 's könnyelműsége ejtett gyógyítani kezdék, olly asszonyok' társaságát kerestem, kik lelkeseknek híreszteltettek. Szerencsém leve egy fiatal özvegygel megismérkednem, ki főképen erős léleknek tartatott, 's különös örömemre Magyar volt, 's elég kegyes jószágai' jövedelmeivel azon becsületet éreztetni, hogy azokat a' pompás Y-ben költse-el. Kinyilatkoztatám neki azon örvendezésemet hogy mint Magyarnak közelebb igazam van ismértségéhez. „Honszerelem a' számár' szerelme aklához, mond Helvetius“ volt a' tudós asszonyság' felelete, ki ángolúl olvasott, újgörögül tanúlt, sajnálván: hogy a' Samskrittet nem érti, minden növénynek latán nevét tudá 's magyar üdvezletemre németül felelt. Épen nem véltem volna illy teljesnek, ilyen égő fekete szeműnek 's illy emésztő pillantatúnak. Szólék vele 's örvendő csudálkozással vevém észre, hogy magyar létemre is megkülönböztet. Beszélgetésemnek köszönjem - é e' reménytelen szerencsét? örömet társalkodott velem, 's egyszer a' magnetizmuszról szólva kacintott bajúszomra. Lavater' physiognomikájához különösen

kelle vonzódnia, mert mindég képemre nézett, 's arról beszélvén, hogy a' vérforgást olly későn fedezték-fel, tele orcám' pirosságát említé. A' görög remek képszoBrokrul szóla 's kért: hogy mivel épen vitatása' bizonyosságához tartozik, tegyen magamat egy pillantatra ama' híres Borghesei bajnok' helyzetébe; én szabadkoztam, mentegetőztem, ő pedig bizton állítá: hogy házi játékszíneken különféle mutatványokban számos vendégek előtt, gyakran 's igen sok helyzeti változatokat 's ábrázolatokat adott-elő görög köntösben. Meghíván magához, vágytam szempontjait megismérni 's tanulni. Minden formájú könyvek, földképek, száraztott növényi gyűjtemények, kitömött állatok 's egy kis physikai készület, tornyodztak a' közelítő elébe. Épen egy békának galvánosztatásával foglalatoskodék, de félbe hagyá 's megelégedék velem. Beszélgetésünk majd elevenebb lön, 's mivel Rózika' könnyelműsége még mind egyre fájt, épen e' pontról kívántam a' fegyveres Minerva' értelmét kitanulni. Mondám, hogy a' lyányok olly engedékenyek minden érzeménynék, 's olly változékony szívűek —

„Érzemény! szív! megfogat nélkül való szavak. Érzemény, a' szokott értelemben véve, lázadó az Észkirálynénak felség- igazai ellen,

legalább is status statusban. Hallott-e már egy concertet, hol minden hangszerszám a' nagy egész alá nem volt volna rendelve. Épen így a' szívnek nem szabad más hangot adnia vagy más lengést tennie, mint melly az én egész nagy rendszeremhez illik, 's mit fejem mint kar-igazgató elébe szab; ellenben mind azt, a' mi világtekintetemmel megegyez. Millyen ez? az más kérdés. Az erkölcsi világban csak egy szörnyeteg van, de melly nagyon közönséges, a' következtetlenség. Az emberek — engedjen még imezen kifejezéssel élnem — míg természetbölcsseink, a' növényekkel rokon hasonlatosságunkat bővebben kifejténék, az emberek, vagy tán helyesbben növényállatok vagy állatnövények, olyanok, mint a' felhúzott gépelyművek, eljárván a' szokottnak kerékvágásában; vagy mint legközelebbi vérrokonaik a' majmoknak (mellyeket entre nous igen régi, de a' mit tagadni lehetetlen, valóban egy kissé elfajúlt népnek tartok) mindent utánazván, a' mi a' század' szokása által ál fénykört nyere, a' nélkül, hogy magok gondolkodnának egységet hozni tetteik' különféleségebe, hogy a' vizsgálás' bonczoló-kését minden gondolat, minden érzemény, minden indulat' fenekéig metszenék. Mi könnyű így meglátnunk: mik vagyunk valósággal! higye-el,

temérdek küzdésbe került az értelemnek bizonyos erősségét kivíhatnom, minden előítéletet kivetkezhetnem, de most már semmi se téveszt meg. A' vak embercsoport felett lebegek, 's egy más szabadabb képzeletköröm vagyok. Szempontim tetteimet szabadosaknak vagy tilosaknak jelentik, 's én a' szerint gyakorlom vagy mulasztom, teljesítem vagy mellőzöm tisztemet, sejtésim, ösztöneim, ingereim vagy ihleteim' sugallatit, akár ellenkezzék érzetem (a' balgatag kifejezés még néha kisiklik nyelvemen) azokkal akár nem "

Ide jöjön egy Segéd! gondolám.

Későbbben egyszer a' vele beszélgetés közben érdeklém, 's nem minden megindulás nélkül: mi gyönyörűen pirúlt-el Rózika, midőn kis fejér kezét megszorítám, mi keservesen sírt a' hat héti elváláskor, 's milly gyönyörűvé bájolta őt ez. „Emberek, emberek! szóla pathosszal, ha fogtok egyszer kifejleni az ál tünemények' ködéből, melly a' való' komoly képét csalszínekben tükrözgeti; de a' vizsgálódás' első napsugaránál saját semmiségébe lebben. Azt mondja Uraságod, hogy Rózika elpirúlt — 's félig elragadtatik; hogy sírt — 's szomorúságba süllyed. Egy vas 's több részből álló piros nedv, a' természet' törvényei szerint egy különböző rostokból, re-

czézetekből 's bőröcskékből álló szövetbe hatott, 's egy másik színetlen, sós, keserű nedv, a 'nehézség' rendszerét követvén, ott szorúlt-ki, hol nyílást talált; 's magát csak nem üdvezíti annak észrevétele: hogy a' víz ott foly-ki, a' hol tud. Az ember egy gépelymű. "

'S mi volna így a' halhatatlanság?

„A' magáé olyan, mint palczájaé, vagy keztyűjeé, vagy sarkantyújaé. Az atómok (lételemek) megmaradnak. "

Ennek csupa gondolta is elzúzhatott volna.

„Néhány év előtt, mikor Idealista valék, fogtam volna kérni, bizonyítsa - be előbb: ha valóságos-e léte? 's ha én bizonytal tudom-e hogy kívülöttem létezik, 's nem csupán agyamban él, mint velöm' habja, vagy egyik gondolatom. "

Mint örült volna Amália, gondolám, ha az üldöző szabó is csak agyvelőhab lett volna! vagy mint örülnének némelly hídaink 's útaink!

„De most már, szóla tovább, lemondtam az üres álmodozásokról. Mostani rendszerem az élet' fokára vezet. Mi tesz legtöbb embert boldogtalanná? az értelmetlen iparkodás olly magasságra csigázkodni, mellyet soha el nem érhetni. Fuvázkodjatok fel mint tetszik, elpattanhattok; de nagyok nem lehettek. Én csak az

akarok lenni, a' mi lehetek; azért nem is törekszem rényekre, sem attól nem iszonyodom, mit a' pór nép hibának nevez, mivel, mint állítom, mind a' rénynél mind a' hibánál a' szűkség' vas-törvénye szerint mivelkedem, érdem nélkül, véték nélkül. Minthogy testünk másféle rugalmú mint egyéb állatoké, többek akarunk lenni, holott csak mások vagyunk. Azon béka, mellyet minap galvánóztam, nemde szint olly igazzal különbnek vélhetné magát nálam, mint én magamat önála? ész tenné hát a' különbséget? velünk született ész- vagy tárgyképek nincsenek, ezek csak érzékek' szüleményei, mellyekkel az szintúgy bír mint én; mellyekből alkotja képzeletkörét mint én; mellyet legtökéletesbnek tart, mint én: mivel mást nem ismérhet, szintúgy mint én sem. Van-e béka melly azt gondolná: az emberek a' földnek első teremtménye, melly a' mi jelességünket megítélhetné? épen úgy nem, mint én az övét. Mi könnyű az élet, ha megismervén a' valót, megszününk csalóka, jöllehet csillogó álképeket hajházni. Itt egy, magát egy nemes; de ezer kínokkal összekötött tétemény' végrehajtásával gyötri, 's feledi, hogy ha véghezviendi is úgy volt alkotva, hogy azt véghezvihesse; hogy övé csak a' határozás, a' végrehajtó hatalom pedig külső vagy

belső önkénytelen ösztönöktől függ. Itáliának hő ege teszi elevenebbé az Olasz' képzelődését, ne lenne-e befolyása az elköltött ebédnek is? 's ha ezt tudom, tartóztathat-e képzelt tekintetek' korlátja, azt tennem, a' mit ohajtok? így, például, magam, Magyarországbán, mint együ-
gyű fiatal leányka, örök setétségben 's követ-
kezetlenségben tipegvén, elég kába valék, ha
akkor valakihez vonzódtam, magamat agyon
kínozni, csak hogy szenvedelmemet valamiké-
pen észre ne vegye, mellynek pedig, bizonyos
módosítási által tagaimnak, millyek a' szerelem-
pillantat, kézzszorítás, halk remegés, elpirulás,
elhalványulás, hullámozás 's a' t. természete sze-
rint, akaratom ellen is el kellett volna magát
árulnia; álmatlan éjszakákat, nyugtalan napo-
kat szereztem volna magamnak, minthogy vizs-
gálatlan érzelmet követék vala. Most már hideg
ésszel vizsgálom a' szenvedelem' természetét, a'
szemlélődés' mérlegével mérem azon homályos
belső sugalmat, melly visszatartóztatott volna,
's a' nap' világánál semminek találom, 's csu-
pán belsöm' szorongását 's ösztönét választom
vezérül. "

Egy tűzpillantat kísérte e' szavakat.

Én megdöbbentem.

„Úgy fékeznek az előítéletek, mint zabola a' nemes paripát. Ha az erős eltépi, vége a' biantagló' hatalmának 's arany szabadság int.“

Közelb vonúla hozzám.

„Fogadja - el rendszeremet, mint avatott fog olt mosolygni, hol a' nagy csoport küzdel.“

Megszorítá kezemet.

„Kísértse - meg rendszeremet, szeretném tanítványomnak. Miért volnék gyermekes azt nem mondani, a' mit akaratom ellen is gondolnom kell. Kövesse azon szempontot, melly nekem mint követőjének megengedi, azt ki-mondanom, mit különben elég esztelenül el-hallgattam volna, hogy tudnillik nekem úgy tetszik, mintha a' mi érzelem-tulajdonunk össz-szehangzanék.“

Kéznyomása erősebb lön.

„Az erő melly magneshez vonja a' vasat, cselekszi: hogy emberek közt is helye van a' kényrokonságnak, 's a' bölcselkedőné megvallhatja tanítványának, hogy közöttök is illyet fedez-fel. Már külső tünetménye is úgy hat műszereimre, hogy hasonneműséget következ-tethetek.“

Én iparkodtam műszeremet, mellyet kéz-nek hínak, 's mellyet ő, mint magnes a' vasat, megragadott, az övéiből kiszabadíthatni; de

részéről a' hasonneműség meg nem engedé; 's elragadtatván a' térítés' tüzetől olly tiszta philosophiával szólott, hogy az elpirulás' veres nedve arczom' szövetébe szökék, 's elvégre olly módosításokhoz fogott, hogy általlátván agyvelőhabnak nem tartatásomat, a' természeti törvények szerint hirtelen felugrák, 's a' könyvízként ott keresék menekedést hol nyílast lelék; az az nyílsebesen az ajtón kiszaladtam.

Istenem! mit nem kell még megélnem! kiálték haza érkezve. Rózika egyszerű leánytermészet vala, 's a' félvárasba is belé szeretett volna; ez itt az ész' uradalmát akarja behozni 's minden érzelmet megtapod. Olly csudásan van-e alkotva az asszonyfő, hogy benne a' tudomány' világa csak selét gözt támaszt? hogy az izlelt csepp is részegít. A' féltudás 's egykét felfogott szólásmódok, roszul választott roszul emésztett olvasat illy torzképpé (carricaturává) teszi-e őket; hogy felgyújtsák a' házat, melyet meg akarnak világítani!

Ekkor érkezék bátyám' levele, mellyben haza híva. Írá: hogy súlyosan beteg, 's noha rokonunk Nelli, kit anyja' halála után magához veve, gondosan 's legnagyobb buzgósággal 's iparkodással ápolgatja, ohajtana még is engem látni. Siettem haza. Be bajos gondolám, hogy

bátyám' házában is reméltt enyhem helyett olly teremtményt találok, melly csak veszélyt tud árasztani, egy leánykát tudnillik. Magyar földre lépék, 's Helvetius' ellenére, nem bírtam megindulásommal. Örökké szeretett kedves hazám! áldott ország, üdvez légy! ezerszer üdvez légy örökké drága föld! olly boldog sehol se lehetek mint kebledben, te másod édes anyám! örüljön minden a' honnak, az országnak mellyben született, a' Magyar kétszeresen; mert az övé gazdag és áldott, 's minden Magyar hasonló jó birtokos kegyes szülék' szerelmes fíjokhoz. Szellemi- 's testiképen ép ifjúkorra serdül Magyarország, tele erővel, dicső virágzatában, bár még sok fejtetlen kincs, sok bimbózatlan gyümölcs szendereg dús földében, vizeiben, hegyeiben, népében 's úgy szólván, minden természeti elemeiben, mellyeknek előbb utóbb virulniok és sokszoros kamattal diszledezniök kell a' Nemzet' méltóságára, gazdagodására 's boldogulására.

Bátyám a' leggyöngédebb szeretettel fogadott. Nyavalyája súlyos volt. Nelli csupán vele látszott foglalatostkodni. Ggyermekkorában láttam, 's úgy találám hogy az idővel nő az ember. Ő nagy lett, 's valóban semmi kellemetlen se volt rajta, sőt ha minden asszony iránt el nem hültem, igen szépnek is tetszett volna. Vonásai

rendesek voltak, tele lélekkel, tele kifejezéssel, 's különösen szeme csupa szellem, csupa jószág. Bátyám nehezebbült, az elhatározó crisis elérkezék, sorsának el kelle válnia. Egy pillantatra lenyugodtam. Nelli virasztgatá. Drága életeért való aggodásom nem hagyta pihennem, halkkal lépék a' szobába, mellyben egy lámpa bágyadtan világolt. Alvék. Nelli egy feszület előtt térdeire omolva, szép szeme ájtatosan az égre emelve, 's az érzélem' gyöngyeiben ragyogva, buzgóan imádkozék gyógyulásaért. Nem vön észre. Meg kell vallanom, e' tekintet nagyon elérzékenyített. Csaknem angyalhoz hasonlító körülfolyna az üdvesség' sugáraitól. Nem menekhetém a' gondolattól, hogy ilyen imádságnak foganatosnak kell lennie. Bátyám felébredt. A' halál' szárnyai közelebb suhogtanak felé. Kinek most vallása nem volna, kiálta Nelli könnyre olvadtan 's lelkének legbelsejéből, kétségbe kellene esnie! e' szavak azóta mindig fülemben zengenek. Ha Nellire tekinték, úgy tetszett, szép hitében egy ragyogó angyalt látok, ki védve tartja gyémántpaizsát felibe. Sikeresnek látszott imádsága, a' nyavalya szerencsésen megfordúlt. Szemlátomást következék a' jobbulás. Örömünk leirhatatlan volt. Nelli mintegy elváltozott. Szeméből öröm sugárzék; erre olly

csintalan leve 's olly furcsa, olly vidám, hogy enyeltéseinél sokszor a' beteg se tartóztathatá mosolygását. E' mellett a' leggyöngédebb figyelem iránta, melly a' legcsekélyebb kicsinységekre is kiterjedett. Egy pillantatig se távozott mellőle, megtagadott magától folyvást minden kedvtőlést, minden mulatságot, 's bátyám' meglegedő mosolygásában, minden áldozatért gazdag pótlékot látszott lelteni. Bátyám! mondék, Nelli sokat vesződik. „Az megvan az asszonyokban, hogy a' beteget ápolják, 's az egészségest halálra keserítsék,“ felele. Fájdalom! szólék; természetes érzésnek látszik bennök a' szánakozási fogékonyság, de be hamar oda van minden! „Be hamar! bizonyítá bátyám, 's még is még Nelli egynek látszik a' legjobbak közül.“

Nelli' jelenlétében se titkolhatám, milly vélekedésre tanítottak magok felől az asszonyok. Kifakadásim nem voltak keserűség nélkül. Ő enyelge felettök. „A' jobbágyok monda, rendszerint elégedetlenek urokkal; a' férjfiak azért rágalmazták az asszonyokat, mert kétségbe esnek magas tökéletességöket elérhetésöken; de maga csupa gerjedelemből 's indulatból.“ Az asszonyok, felelék, hamis bálványok. Ki tömjént gyújt nekik, azt szeretik, 's kit szeretnek elfeledik. „Nem csak virágok, hanem lepkék

is mingyárt mellé“ mond a' bátyám. A' ki goromba volna, töviseknek nevezhetné őket az élet' rózsáján, szólék. „Valóságos hónap-rózsák, fejezé-be bátyám, ámbár lehetnek egyes kifogások.“

Úgy tapasztalám: hogy a' szokás a' lányokkal együttélést is türhetővé teszi. Nelli mind több több figyelmet látszott irántam mutatni, 's ha fájdalmas tapasztalatim nem lennének, egész lánggal lobogtam volna. De így! sok mulatságot találtam beszélgetésiben. Válogatva 's belátással jeles műveket olvasott, természettől tiszta józanságú feje vala, gyermekded őszinteségű érzése, mellynek szabad folyamatot enged, 's bizonyos vele született vidámsága, melly igen jól illett egyéb tulajdonaihoz. Hm! gondolám, hiszen így jól megy; csak közelebbről nem kell velök szövetkezni, úgy kellemes foglalatosságot adnak üres óráinknak. Bátyám, szólék, be kár, hogy Nelli leány! társasága nagyon mulattató. „Csak hogy, felele, mint valamely veszedelmes orvosságból, mint némely méregből, nem kell sokat bevenni, ha egy csepp használna is. Azért édes öcsém! ne sűrödj sokat körül.“ Ollyanok ők, mondék, mint a' tűz, melly messzéről világít 's melegít, de közlről éget. „Optime! kiálta bátyám; utazás teszi a'

férjfit. Látom, hogy eszed kiképzetett. Megég az ember. Igen jól van mondva. Megég a' tüztől, 's elbukik a' tengerbe. Ámbár Nelli jó gyermeknek látszik. “

Mithridates naponként több mérget veve-be míg végre nem is tudá magát megmérgezni. Én is csaknem így jártam. Mindég tovább beszélgettem vele, 's mindég örömetesebb. Igen gazdag szelleme vala 's még is szent érzetei. Valljon lehetséges volna-e barátság férjfi és leány között? kértem bátyámat. „Non nego, mondá, valóban könnyen lehetséges volna. 'S az összekötetés melly barátságból és tiszteletből származik, lehetne talán a' legnemesebb 's legboldogítóbb — ha valaha asszonyok boldogíthatnának. “

De Nelli már nem tetszett olyan vígnak. Gyakran gondolatokba merült. Elpirúlt ha reá tekinték. Jókedvűsége oda volt. Ha kikeltem az asszonyok ellen, érzékenyen látszott megbántódva, a' nélkül, hogy mint az előtt, elmésségével harczolna. Komolyan szólt felőle. Ha előbb egymással kötekedtünk, 's bútlanúl, vigan csevegtünk: most néha szótlan ültünk egymás ellenébe; de én részemről még is jól mulattam. Majd kerülni kezdé. Mi baja lehet gondoltam, 's tapasztalám: hogy a' szokás másod természetűté válik, mert valóban nem tudám

mivel pótoljam-ki az órákat, mellyek másszor mellette olly sebesen röppentek el. Ha szólt, leginkább azon hatásra látszott figyelni, mellyet reám a' külföldi lyányok tettek, nyilvános tanúságul: hogy érdeklette, valljon becses-e még valamellyik előttem? úgy tetszett, nem hitt kikelésimnek 's ezer mellékutakon de mindég szorongva, iparkodott kitanúlni: ha érzek-e még valamit egyik vagy másik iránt? Ez figyelmessé teve, gondos szemmel tartottam, 's ha minden meg nem csal, nem látszott hidegnek irántam. Merjek-e még egyszer a' mély tengerre indulni?

Illi robur et aes triplex
Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commisit pelago ratem.

's — — — me tabulâ sacer
Votivâ paries indicat humida
Suspendisse potenti
Vestimenta maris deo.

Más volna egy újabb merés, mint újabb hajótörés? de már erős pártja volt szívem' belső titkos tanácsában. Azon biztos várással közelíték hozzá, hogy egy uj nemű csalódást fogok megérni, de nem tudom egészen, ha csupán tapasztalás' vágya vonzott-e. Szemérem 's ártatlanság

küzdeni látszott a' legvalóbb szerelemmel, melly szóban ugyan nem, de minden tetteben minden mozdulatában mutatkozott, bár mennyire iparkodott is elrejtteni. Tekintete árulta-el belsejének szerelmét; úgy tetszett, hogy még így soha senki se pillantott reám, mennyország fekütt ezen szemekben, de én, expertus Rupertus, gondolám: pillantatok, gyilkok; 's a' szem egy folyam, csupán felületén tükrözvén eget. Megfogám kezét, minden idegem remegett, övé is reszketett az enyémben, én pedig gondolám: ah be sok kötött kezek kíváncsoznának szabadulni. Vilmos, igazold azon rendszabást, hogy az ember naponként okosodik 's kárán tanul. És így mind addig keresgéltem, míg kígyóként szállt keblembe a' gondolat: hogy nála is csak haszonlesés, őt is gazdagságom' csalogatja. Most kitaláltam. Bizonyos volt. Ő szegény ugyan nem vala, de gazdag sem, 's én bátyám' kincsének örököse. Be jó gondolám, hogy szerelmes nem vagyok. Csak haszon bírja őket mindenre. Vissza kezdék vonulni. Szomorúsága nevedek. Elrontott plánjain búsul, gondolám. Látja, nem sül-el számolása. Végre alkalmat lelt egy időre Pestre utazni 's használá, bár nagyon nehezére látszott is esni. Új játékkört keres, gyanítám. A' búcsú minden gyanúm mellett,

nem csak nekem, hanem jó bátyámnak is fájdalmas volt. Szerencse, hogy elváltunk, gondolám, mert különben szépsége 's lelkes társasága' kecssei még is győzhethetnek volna. A' kellemes városban, már az első mulató erdőbe kocsizáskor is elfeled egy két finom uracskáért. Hisz' ismérem a' lányokakat. Úgy-e bátyám! a' leány szív olyan, mint a' zártszék, ma egy ül belé, holnap más. „Mint az érczpénz, monda, minden lapján más kép“ 's a' legtávolabbak leginkább szállanak becsökben „az épen csúfság. Nem tudom mi jutott eszébe, hogy nem maradhatott.“ Bárcsak már megint itt volna. „Igaz, hogy jó volna! de, szóla kis szünet után, te lenge nád, csak nem szomorkodol érte midőn ide ohajtod.“ Oh én igen ki tudom találni az asszonyok' tetteiknek rugójit. De bátyám véle, hogy jó volna - - - „Hogy Pesten valaki el ne csábítsa; nekünk itt semmit sem árthat, 's ott még bút hozhatna fejünkre.“ Most érzettem még igazán veszteségét. Soha se hittem volna, hogy illy végetlenül nehezen lehessenek-el nélküle. Az idő nekem pokolhosszú volt: de végre, minthogy csak ugyan valahára a' perek is véget érnek, még is eltélék; 's Nelli, kihez bátyám egyik levelet a' másik után küldözé, ismét nálunk vala. Most teljesül emberisméremem, örvendék

előre. Bizonyosan elfeledte. Úgy tetszett, csalódtam. Úgy látszott, a' mulatságos lakás mellett is ugyan az maradt ő. Sőt szenvedelme még nőtt. Oh de én okos voltam. Engem' többé nem lehetett ámítani. Csak hogy tetteinek kútfejét ismértem. Leküzdöttem magamban visszajöttén érzett örömemet; de a' legrettentőbb féltékenység kínozta, a' mint fiatal, szép, gazdag birtokszomszédunk nyilván udvarla körüle. Nem volt nyugtom, nem pihenésem. „Vedd-el,“ monda szívem, „hagyd-el“ a' tapasztalatok. Haboztam. Ha most kinyilatkozom, úgy enyém lesz; de igen jól ismérem tettének ösztönit; ha veszteglek, hölgyem helyett birtokszomszédném leszen! — győztem. Csupa néző valék. Közlöttem bátyámmal észrevételeimet. A' szomszéd mindég Nelli körül van, mondám én. „Nem tágúl mellőle,“ monda ő. A' legszerelmesb szemeket hányja reá, én. „Boszonkodhatom illy nevetségekért, ő.“ De Nelli alkalmasint hidegnek látszik, én — „hisz' az derék, ő, — hogy te rokonodat szemmel tartod. Nekem is tisztemben áll az. Közölj velem minden szót, minden pillantatot; mindent a' mit észre vészesz. Ne titkolj-el előttem semmit is.“

Bátyám' tanácsa hasznomra válhatik gondolám, 's tudtára adám a' mit Argus-szemeim láttak.

Szomszédunk, bár máskor semmi kifogásom se volt ellene, most szenvedhetetlen volt előttem. Bátyám, mondék, ez az ember megváltozott. „Sok nevetséges van rajta,” folytatá ő; nekem épen nem tetszik — „s én alig türhetem ostoba társaságát, de a' szomszédi kötelesség!”

Majd jobban közeledett. Engem a' féltés tüzes fulánkkal szúrdalt. Hadd menjen hozzá, kiálték elszánva. Nelli bizonyosan úgy számol, hogy van annyija mint nekem. „Öcsém, mond erre a' bátyám, gondold-el mi történt! a' szomszéd megkérte tőlem Nellit!” Mit? kiálték, megörült? „Ugy-e? mond a' bátyám, biz' engem is meglepett.” 'S Nelli? kérdém szorongva, bizonyosan hozzá megy? „Nem öcsém, halljad csak. Ez derék lyányka, a' többi közt tudniillik. Nekem a' kérés váratlanul jött, nem tudom, mit mondtam neki; de ő könyörgött: hogy ne haragudjam reá olly igen, nem tudja mivel bánthatott-meg, gondolnám-meg: hogy húgomnak nem illetlen sorsot ajánl 's a' többi. Megigérttem Nellivel szólni, 's szóltam is. Sírt 's mondotta: hogy menekedni akarok-e tőle, vagy nem akarom-e tovább házamnál szenvedni? ő engem ápolgatni fog ha valaha megint megbetegszem, szememből les-ki minden kívánságot, kétszeresen figyel minden parancsolatomra,

semmit el nem fog mulasztani, rövideden mondhatom: ezen ragaszkodása, gondoskodása és készsége magát feláldozni, engem igen megillettek, mivel olly ritkák asszonyoknál. Lelkemre mondtam neki, szeretném ha mindég körüllem volna, de boldogsága azt kívánja — semmit sem akart róla hallani, ezen módon nem lelheti-meg boldogságát, úgy tetszik, hogy boldog nem is lehet, nincs hajlandósága a' kérőhöz; elébe adtam annak ifjuságát, gazdagságát, hijában! mind ez őt nem boldogíthatja: látja, le kell mondania arról a' mit ohajtana, egy szóval általányosan kiadott rajta 's a' kosarat nekem kell általadnom. Semmikép' sem akart hozzá menni.“

Ez már sok volt. Nem lehete kétségem. Tehát nem haszonvágy. A' távolban is megtartotta számomra szívét. Oh én megvakúlt, rosszszívű bolond! hogy' érdemlem szerelmét. Hozzá röpültem. Nelli mondék olly kérőt vetett meg, ki sok leánykát boldogíthatna. „Engem nem,“ monda elpirúlva. Nem tartóztathatám magamat, megvallám szerelmemet 's kívánságomat, ez életet karjai közt élni-le. Legüdvesb pillantata volt ez éltémnek. A' legtisztább érzelem' lángja lobbant-ki lelkes szeméből; midőn bizonyossá tevém, hogy nélküle boldog nem lehetek, hogy enyémnek kell lennie. Megvallotta 's az elborító

szép szemérem szeráffá dicsőíté — hogy már régen szeret 's hidegségemet észrevevén, hajlandósága' levívására használta távozási alkalmát, de a' távolban is képem mindég körüllebegett, 's csak érétem mondott-le kérőjéről, bár legkisebb reménye se csillámlott valaha bírhatóságomra. Ha csak minden meg nem csalt, honomban leltem tehát meg, mit a' külföldön hiában kerestem, mint sokszor megtörténhetik. Érzetének tisztasága 's állhatatossága bebizonyodott; szellemének a' félreképzéstől távol járó 's nem a' szív' kárával szerzett képzettsége magasítá kecseseinek teljét. Csak bátyámat kelle még megnyernem. Elhatároztam elevenen festeni elébe: mi jó leendő reá nézve, ha Nelli a' velem való házasságnál fogva mindég nála marad. Előhoztam neki a' dolgot. Bátyám! mondék, milly derék az, hogy Nelli a' szomszédon kiadott 's mindég itt akar maradni. — „Biz' az szép tőle.“ — Általányosan édes bátyám! úgy tetszik, Nelli különös gonddal 's figyelemmel viseltetik bátyám iránt. — „Igaz édes öcsém! tudod mint gondolkodtam mindég az asszonyokról.“ — Hát én! de mennyi szeretetet mutatott bátyám iránt Nelli. „Hallod-e öcsém! hálátlanság volna ezt meg nem ismernem.“ Édes bátyám! le kellene őt magához kötnie.

„Hm, igen érzeám híját — “

Derék volna ha mindég körülte lenne.

„Öcsém! biz' okosan szólsz, mint mondám
az az utazás — “

Nelli' jósága

„Nagy. “

Indulatja —

„Tökéletes szíve van. “

Szépsége

„Tiszta érzés mellett, “

Legmagasb szerencsét érdemelne —

„De hisz' előtte is sokszor kikeltél az asszonyok ellen. “

Ezt bátyám is cselekvé; de most mind azok után, a' miket láttam, természetesnek találnám ha önmađa bátyám belé szeretne is

„Csak csufolódol te asszonygyűlölő — “

Nem bátyám! Nelli becsülni fogja, tisztelni, szeretni, minden pillantatát megédesíteni, a' szerencse honos lesz itten, bátyám meg fog ifjodni. —

„De hát hogy' érted? “

A' vele kötelező házasságnak üdvezítenie kell

„Isten neki! hát csak elveszem, ha hozzám jő “ monda bátyám elszántan.

Bátyám! rebegtem bámultomban elmeredve — maga! én, én, én szeretem őt örökké vál-

tozatlanúl. Csupán ő adhat kecsét és becset éltemnek. Az ő erkölce győzedelmeskedett. 'S ő, az angyali jóságú teremtmény, engem választ! Már nekem adta szavát.

Tenger, tűz, asszony három nagy gonosz, dörmögé bátyám, ki azonban hamar megengesztelődött. Én elvettem Nellimet, 's jó bátyámnak, ki őt szívesen szereti, de gúnyolódásit még se hagyhatja, üdvességem' érzetében még most is kiáltom: bátyám én egy angyalt leltem! négy közül egyet! 's ilyen szerencsét is, enyeleg bátyám vissza, csak minden tízezredik is alig érhet.

Ha szabad egy jó tanáccsal szolgálnom, egy Olvasóm se vesztí-el hitét 's hiedelmét a' szép hölgyek' jóságáról, 's mindenik Olvasóném iparkodik azt teljes mértékben igazolni.

P. M.

VITÉZ TÚRI GYÖRGY ÉNEKE.

(1648).

Zöldítsétek, Egek! hamar az erdőket,
Hogy próbálhassuk már nyugott fegyverinket.
Ellenségeinkre egyszer hogy kikeljünk,
Török pogányokkal vígan megütközzünk.
Deli Kortván Béget kezeinkben kerítsük,
Délczeg Mehemetet lováról ökleljük.
Hiszen a' Magyarok mikoron kiütnek,
Pogány ellenségnek bátran szemben mennek,
Kik hamar előttök futnak vagy elesnek,
Magyar' fegyverétől terítve feküsznek.
Adjad nagy Uristen! vitézi tettekkel
Végházunk kérkedjen, sok pogány fejekkel.
A' végbelieknek tartsd-meg erejeket
Hogy pogány' vérében mártsák fegyvereiket.
Az ezer hatszázban és az negyvennyolczban,
Éneklé Túri György vér-szomjuzásában.

A' MAGYAR KÖLTŐ.

Jár számkivetetten az árva fiú,
 'S dalt zengedez és dala olly szomorú,
 Olly édes-epedve foly ajkairól,
 Hogy szikla repedne hegy' ormairól.
 Zeng tetteket, a' haza' szebb idejét,
 A' régi csatákat, az ősi vezért,
 'S zeng rózsaszerelmet, a' lányka' haját,
 A' szép szemet, arczot, az ifju' baját.
 'S míg a' dal epedve foly ajkairul,
 Bús éjbe az arcz, szeme könnybe borul.

Jó gyermekem! a' haza' szebb idejét,
 Elmúlt az örökre! ne zengjed.
 Ah ifju nem érez, a' lányka nem ért,
 És nincs koszorúja szerelmeidért:
 Némuljon utána keserved.
 Vagy zengj, de magadnak, örömtelenül,
 Hol vad sas az éjjeli bérczeken ül,
 'S a' bús dali bért
 Tűzd árva fejedre, az árva babért.

És így koszorútlan az ifju megyen,
 Nem tudva hol napja, hol éje legyen.
 'S míg honnja bolyongani hagyja, kihal
 Bús éneke tört szive' lángjaival.

„ — — Föld vad fa! örökre az ifju' nevét,
 Kőszikla! te zárd kebeledbe szivét,
 'S tán csendes az álom az élet után,
 Zengd álmait éjiden oh csalogány!“
 Szól 's nyugszik azóta vad árnyak alatt
 Hol farkas üget le, az őzfi szalad,
 'S vészekkel üvöltve jön a' nap elé,
 Villámokat ontva megy ágya felé.
 De feljön az ormokon a' teli hold,
 Csillagseregével az éjbe mosolyg:
 Oh ifju! mi álmod az élet után? —
 Szép álmokat énekel a' csalogány,
 'S már nem fut az őzfi, az ordas eláll,
 'S ott szendereg a' vihar — álmainál.

VÖRÖSMARTY.

A' Z Á P O R.

R o m á n c z.

Dördül az ég 's villámot lőtt,
 Zápor zuhog-le már,
 'S a' szép leány kunyhóm előtt
 Lassan pihegve jár.
 „Jer, szép leány! hív a' legény,
 Bús ég borúlt reád;
 Kunyhóm kicsiny bár és szegény,
 Nekem 's neked helyt ad.“

Kunyhóm felett 's kis ablakán
 Csattog, süvölt a' szél;
 Karom között a' szép leány
 Ül csendesen, de fél;
 'S felleg ha más fellegre jó,
 'S villám villámra gyúl:
 Remegve, ah, keblemhez ő
 Jobban jobban szorúl.

„Derűl az ég, bús fellegén
 Ég a' szivárvány már;
 Isten veled, te hű legény,
 Anyám epedve vár.“
 Mond a' leány, 's karom közül
 Kifejlik nyájason,
 'S e' köny, a' melly szememben ül,
 Ajkán sohajtást von.

Kunyhóm felett 's kis ablakán
 Száll és mosolyg a' nap;
 Szemem csak a' szép lyány után,
 Mint part után a' hab.
 Lángcsillagod, hajh, tiszta ég!
 Mit ér e' szív előtt?
 Dördülj megint 's onts záport még,
 'S hozd vissza nékem őt!

KÖLCSEY

AZ IGAZ MAGYAR LEÁNY

A' magyar Lány ép 's derék,
 Hegyha ép törzsöknek ága,
 'S olly helyen feslett virága,
 Hol derek meg nem verék,
 Honja' tisztos jó szokásit
 Tartja, 's új után nem ásit.
 Ép 's derék illy szittyalány!
 Léte-rendes cél-irány.

A' magyar Lány ép 's derék,
 Hogyha büszke 's kényes ottan,
 Hol szemérmét elbizottan
 Megkisértik a' herék;
 Ám de lelkét rendkívüli
 Dacz, 's hideg gőg még sem őrli.
 Ép 's derék illy szittyalány!
 Léte-fényes cél-irány.

A' magyar Lány ép 's derék ,
 Hogy ha a' külszót tanulja ,
 'S gyöngy nemét abban gyalúlja ,
 A' mi kellő ember-ék ;
 Ám de érti már korábban
 Ősi nyelvét a' Hazában.
 Ép 's derék illy szittyalány
 Léte-méltó czél-irány.

A' magyar Lány ép 's derék ,
 Hogy ha könyvet tart kezében ,
 'S kül-írók az ő szemében
 A' figyelmet megnyerék ;
 Ám de a' mi Honja' míve —
 Azt először kéri szíve.
 Ép 's derék illy szittyalány !
 Léte-kellő czél-irány.

A' magyar Lány ép 's derék ,
 Hogy ha Ámor' szép malasztja
 Szűz melyét körülfolyasztja —
 Bájolók a' szívcserek !

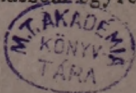
Ám de méltó tárgy figyelme,
 'S ahhoz állandó szerelme.
 Ép 's derék illy szittyalány!
 Léte-díszes czél-irány.

A' magyar Lány ép 's derék,
 Hogy ha vonzó természetnek
 Bájjal szövetkezének
 A' szelíd kecs, — lelki ék;
 'S hó negéddel vallja szája: —
 Hogy magyar föld — a' Hazája,
 Ez valódi szittyalány!
 Gyöngy nemében nincs hiány!!

SZENVEY.

A' V Á N D O R I D E G E N.

Ide hegytájrul lépdelek.
 A' tenger zúg, völgy gőzeleg.
 Busongva ballagok tova —
 'S fohászom egyre kérd: hova?

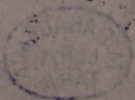
Nekem virág itt hervatag,
 A' nap hideg, az élet agg.
 Űres hang szól beszédeken:
 Létem mindenhol idegen.

Hol, hol lelem a' kedves hont?
 Az esdve kért ismértlen hont?
 A' hont, hont, zöld reményimét!
 Hont, nyíldozó rózsáimét!

Hol tündérkeznek álmaim,
 Hol feltámadnak holtaim;
 A' hont, hol ajkam' nyelve zeng,
 'S mindent bir mért e' szív eseng!

Busongva ballagok tova,
 'S fohászom egyre kérd: hova?
 A' szellő illy viszhangot vét:
 „Hol nem vagy, ott virít a' lét.“

HELMECZY.

P I P A D A L.

Gyúlöljön bár sok finnyás orr,
 Édes pipám! tégedet;
 Hű vitézed én mindenkor
 Pártul fogom ügyedet.
 Te vagy éltem' kísérője,
 Egészségem' hévmérője,
 'S játszi bodor füstöddel
 Búmat vígan üződ-el.

Ha látom a' porlelkeket
 Ezer kínnal mozogni,
 'S büszkén rázva bilincseket
 Üres fényben ragyogni;
 Reád gyujtok, 's azt gondolom:
 Szánandó, kit illy átok nyom!
 Lepje bár arany, ezüst,
 Léte még is hiu füst.

Hány bajlódik szerelmével,
 Néz, szalad, int, áldozik,
 Hevül, fázik, nyugtot nem lel,
 Hold felé sohajtozik;

Én rád gyujtok , 's azt gondolom :
 Szánandó , kit ön szíve nyom ,
 Mert a' szép szó 's leánykegy
 Vajmi hamar füstbe megy !

Ha valaki tág tüdővel
 Magát hírbe kürtöli ,
 Fényleni vágy nagy erővel ,
 'S más' érdemit előli ;
 Én rá gyujtok , 's azt gondolom :
 Itt legtöbbet az idő nyom ,
 'S koszorúdat neveddel
 Füst gyanánt oszlatja-el.

Ha egy úrfi , pénzsmán hízott ,
 Felfürtözött üres kép ,
 Szûk elméjü , de elbízott ,
 Nagy gögösen hozzám lép ;
 Magát , javát fitogtatja ,
 Drága időm' elragadja :
 Fegyver leszen pipámból ,
 Kifüstölöm szobámból.

De ha jó egy lelkes Magyar ,
 'S szívcsereére kész velem ,
 Szembe' nem méz , hátul nem mar ,
 Nyíltan leli kebelem'.
 Sokat ugyan nem adhatok ,
 Legfelebb egy dalt mondhatok ;
 De felcsapván jobbjaival ,
 Megkinálom pipával.

Némelly Szépek Idegenhez
 Máskép nem idegenek ,
 Csak a' szegény pipafüsthez
 Olly igen kegyetlenek ;
 Pedig mennyi gazt táplálunk !
 Én ugy vélem , dohány nálunk *) —
 Bár ki mit állítana —
 A' legjobb indigena.

SZALAI BENJAMIN.

*) Ezen , hazánkban bő termésű plántát , 1496 Pane Roman spanyol barát hozta be először Domingóból Európába , utána 1560 Nicot János franczia által még inkább ismertetessé lön — nálunk Bátoriak alatt kezdett honnosodni.

I Z É H E Z.

Poeta vagy 's historicus --
 Mi vagy nagyobb? biz' én nem értem.
 Oh, hogyha én exotericus,
 'S itt, mint sokakban, scepticus,
 Historico-poeticus
 Illustritásod' meg nem sértem:
 Fejtsd-meg magad: melly félen vagy
 (Kettőben az bajoska) nagy?
 Silány versed, Beszkédi! fagy;
 Sem sírni nem hagy, sem nevetni,
 De fázni 's izzadozni hagy.
 A' másik munka hagy nevetni,
 'S nem sokkal többet mint nevetni.
 Már ért az exotericus —
 Historizáns poeta vagy,
 'S poetizáns historicus.

KAZINCZY.

A' H A Z Á H O Z.

Nyisd-fel ah , lángzó kebeled' , dicső Hölgy ,
 Nyisd-fel a' küzdő szeretőre kebled' ,
 Fennröpültedből kegyesen mosolygván ,
 Égi Szabadság !

Nékem is forrtak szemeimben égő
 Könnyek , éreztem haza' szent szerelmét ,
 Ints , zajos habként dagadozva várom
 Lengeni zászlód'.

Járom a' gyáván ! ki remegve futja
 Fennedicséged' ragyogó világát ,
 'S megszokott rabság' kezein tudatlan
 Csörteti lánczát.

Átok a' gyáván ! ki nevedre borzad ,
 Mert gyakor szélvész kavarg feletted ,
 Mert halálhörgés diadalmi pályád'
 Mennyei bére.

Szállj-ki felhőden, 's noha szózatod, mint
 Villogó szélvész, dörög is körültem,
 'S zöld borostyánod, noha fürteid közt
 Vérbe' füredt is:

Kellemid' látom, 's dobog érte mellyem,
 Csókodat várom, szerelemben égve,
 Csókodat szomjún epedő ajakkal,
 Jer, ne tagadd-meg!

KÖLCSEY.

ÖRÖMANYAI KIVÁNAT

(egy ajándék képes-könyvbe).

Az élet' szebb képit példázva látod
 E' kisdéd emlék' rajzi lapjain,
 Oh élje azt veled jegyes barátod
 Valósultan szent frigytek' napjain!
 'S ha Menny Menyemmé tesz:szived' felével
 E' jegyben is vedd áldáscsókomat,
 'S hidd: gyermekim' boldog szemléletével
 Érezhetem csak boldogságomat.

SZ. GRÓF M. M.

A L K O N Y I D A L.

Ím kedvesem édes! kék hegyeken túl
 A' nap' remegő sugára leszáll,
 És tiszta gyepágyon lágy pihenésre
 Olly biztosan int a' berki homály.

Ott gyenge fuvalmak játszva susognak,
 'S hű párja körül a' fülmile zeng,
 És illatözönben zöld koszorúkkal
 A' boldog aranykor' képe dereng.

Ott messze irígylő vizsga szemektől
 A' földi szokás' rab féke szakad,
 Csak a' szerelemnek égi hatalma
 Vesz kényeket és új kénybe ragad.

'S mint parti virággal víg ölelésben
 A' feldagadó hab habba vegyül,
 Úgy kéjledez éltünk egybe ömölve,
 Míg a' gyönyörűség' mélyibe dül. —

'S mint a' füzes' ingó lombjain által
 A' holdnak ezüst világa ragyog:
 A' teljesülés' szép álma felettünk
 Még bájos alakban lengeni fog.

Jer, kedvesem édes! a' tavasz illan,
 'S a' fűlmile' nyájas zengzete mul,
 Majd éji lehelletén a' komor ősznek
 A' csermelye fagy, a' rózsza lehull.

Míg bátor erőben kérkedik a' lét,
 És a' liget ernyős rejteket ad,
 Most éljük az éltet, hervad is az bár,
 A' multnak azért emléke marad.

Nézd a' magas égnek csillag-írását,
 Melly érzeni és szeretni tanít!
 Oh hagyd szemeidben visszaragyogni,
 Mit lelkem epedve 's égve gyantít.

KISFALUDY KÁROLY.

E P E D É S.

Könyekben , esti fény ,
 Mezőmre mért ragyogsz ?
 Fáim' bus éjjelén
 Oh szellő , mért zokogsz ?
 Szántok , hogy itt ülök
 'S bú , fájdalom velem ?
 Hogy lyányka nem mosolyg
 Szerelmet énnékem ?

Ah , lyányka nem mosolyg
 Szerelmet énnékem ,
 'S epedve , rózsaként ,
 Elhervad életem !
 Ki gyakran álmaim
 Között enyelg velem ,
 Az égi szépet , ah !
 Sehol fel nem lelem.

Hol vagy , leányka , hol ?
 Kiért e' szív hevül ,
 Kit esdve kérek én
 Hajnal' 's est' fényitül ?
 Jer , hozd-el énnekem
 A' barna fürtöket ,
 Felhőtlen arczaid' ,
 Mosolygó szép szemed' !

E' hárs alá ülünk .
 Kény 's béke lesz velem ,
 Mosolygó szép szemed
 Szerelmet int nekem :
 'S majd fáim' éjjelén
 A' szellő nem zokog ,
 'S reám az esti fény
 Örömkönyben ragyog.

BAJZA.

HAJKÚN' FÉRJHEZ-MENETELE.

Mióta fennáll földünk' létele,
 Még nem virágzott kellemesb virág,
 Mint melly virágzott a' mi éveinkben.
 Középen a' Nevész *) nagy sík mezőn,
 Hol Lyúbovicsnak fénylik udvara,
 Ottan virágzott Hajkun szép leány,
 Jó húga e' híres hős Lyúbovicsnak.

Valóba' szép ő, szebb nem is lehet:
 Vékony magasra nyúlt fel termete,
 Orczája tiszta, 's rózsaként piros
 Ugy, mintha dél előtt nyílt volna fel
 A' fris távaszkor' napsugárinál.
 Két drága gyémánt szép nagy két szeme,
 'S tenger-piócza két szemöldöke,
 Pillája villás fecske' szárnyai,
 Szög fürtje, mint a' selyem czérnaszálók,
 Czukor-szelencze metszett ajkai,
 Két gyöngysort képez kis fehér foga,

*) *Tájék' neve Szerviában.*

Két tajték karja egy pár hattyu-szárny,
 Fejér emlője két hósín ga'amb;
 Szépséginek nagy híre terjedett
 Túl Szervian, sőt túl is Bosznián.

Temérdek volt a' ki kéré kezét,
 De mindenek közt kettő járt nyakára:
 Egyik megőszült arczu Musztafa
 Krajnában Újvár' kellő széliről;
 A' másik Udbin' nagy vitéze Zúkó
 Egy estve kérni jöttek a' leányt:
 A' Vén, aranyban két ezret hozott,
 'S melléje tepsit gyorsan vert aranybul.
 Tepsin kifonva volt kigyó alak,
 Fején darága gyémánt tündökölt,
 Mellynél ehetni éjszakán is úgy,
 Mint délben a' nap' hosszú fényinél.
 Zúkó tizenkét új aranyt adott,
 Mert néki nem volt több, nem semmije.
 Csak kardja volt, meg egy vastag fokossa,
 Krajnában ezzel mulat kedvire,
 Mint a' röptető zsólyom szárnyival.

Hugának ekkor testvér bátyja szólt:
 Oh Hajkun, édes húgom, jó leány!
 Téged mihelyt szült, másnak szánt anyád.

Sok a' te kéröd mostan udvarunkban ;
 De mindenek közt legjobb ketteje ,
 Kik egybe jöttek mostan udvarunkban.
 Első az ószült arczu Musztafa
 Krajnában Újvár' kellő szélirül :
 Számlálni tenger kincsét nem lehet ,
 Méz- 's czukrot ad ő enned szőnyegén ,
 Selyem- 's bársonyba nála öltözől ;
 Zúgó nem így van , Udbiinnak vitéze :
 Zúkónak , ím nézd , nincsen semmije ,
 Csak kardja van , meg egy vastag fokossa.
 Válassz magadnak húgom , jó leány !
 'S mondd mellyikéhez vágynál menni férjhez ?

Bátyjának erre húga válaszol :

Terajtd áll jó Bátya e' dolog ,
 Ahoz megyek majd , a' kihez te adsz.
 De férjül inkább kedvelnék ifjú vitézt ,
 Százszorta inkább , bár nincs semmije ,
 Mint aggott őszt , habár dus gazdag is.
 A' kincs nem áll ezüstben és aranyban ,
 Hanem csak abban , a' ki mit szeret !
 A' bátyja meg nem hallgatá hugát ,
 És férjhez adta kedve ellen őt
 Újvári roskadt testü Musztafához.

Varához a' mint ére Musztafa,
 Násznépeket szed a' leány elébe,
 'S Zúkót is elhivá, Udbin' vitézét,
 Násznép előtt a' zászlót hordani.
 A' czif. a násznép sorra összegyűlt,
 'S a' szép leányért vigadva mentenek.

Midőn elértek a' leány' lakához,
 Ottan maradtak két egész napig.
 Harmad nap útnak indulának ők,
 'S a' szép leányzót elvivék magokkal.
 A' leány' lakából hogy kiértének,
 A' sík mezőnek vették útjokat;
 A' szép menyasszony kezd beszélni,
 Suttogva lassan a' vőfél' fülébe:
 „Vőfélem, én szép fényes csillagom!
 Ki a' nekem szánt mái vőlegény?“
 Vőfél menyének *) lassacskán felel:
 „Édes menyem, szép Hajkun, jó leány!
 Nézz hátra, 's jobbrul balra vedd szemed,
 'S lásd, mint ül ottan, gőgös úr gyanánt,
 Távul vereslő nem magas kocsin,

*) A' Szerbuszoknál a' vőfél menyének hívja a' menyasszonyt.

Melyét fejeér szakála elfödi,
 Ó a' megaggott régi Musztafa,
 'S ez a' neked szánt mái vőlegény."

A' szép leányzó hátra néztiben
 Meglátja őtet, és nagyot sohajt,
 'S ismétlen kérdi a' vőfélt magát:

„Millyen vitéz az ottan pej lován,
 Ki jobb kezében a' zászlót viszi,
 Sötét bajúsza felnyúlt képire?"

Vőfél a' lyánynak kezdé mondani:

„Zú k ó az, Udbinnak bátor vitéze!

Ő téged kért bátyádtul, és nem adtak.

Ekkor leugrik 's földre hull a' lyány.

Násznép előjön őt emelni fel;

Eljő többekkel a' vén Musztafa,

'S fel őt emelni senki sem bírá.

Midőn előjött Zú k ó, a' vitéz,

Leszúrja földre a' zászló' nyelét,

És a' leánynak nyújtja jobb kezét:

Ekkor magátul felkel a' leány,

'S Zú k óhoz ül friss pej lovára fel,

Zú k ó lovával fordul másfelé,

'S röptön röptüle túl a' tág mezőn,

Mint csillag a' kék mennybolton keresztül.

Ezt látván szemmel a' vén Musztafa,
 Kiált befojtott hanggal messzire:
 Oh cifra násznép! hát csak nézitek,
 Miként ragadja hajdu lányomat?
 Mit nézitek, 's mért nem fogjátok el?

Násznép magát nagy hangon elkiáltja:
 Hadd hordja karvaly a' szép fürj-madarkát,
 Hadd hordja! — hozzá illik ő egészen;
 'S te menj fejrő roppant udvarodba, —
 Olly szép leányzó nem neked való.

VITKOVICS.

CHLOÉRA.

Láng vala keblemben, 's ah, késtél oltani lángom';
 Szinte halék, 's tőled nem jöve, lányka, segély.
 Hívtalak, ah, szaladál: ömlött szemem' árja; nevetted.
 'S nem hallád, Echo mint veri vissza dalom'. —
 Légyen egész éjjel, (bár csókjaid' árja habozzék
 Arczán) mély alvás, oh Chloe, pásztorodon!

KÖLCSEY.

M E S E F E J T É S.

(S o n e t t).

Egykor, hogy a' szép Manczi' rabja lettem,
 'S keblemben érzém a' hagymázhevet —
 „Ahít e' téged ő, vagy félre vet?“
 Ezen mesét örökké fejtegettem.

Mint ház' barátja sokszor észre vettem:
 Hogy ő, ha koplalék, mi jól evett,
 Ha hallgaték, mint csapta a' levet, —
 Mint tánczolt és dalolt, ha én epedtem.

„Oh lyányka — sóhajték — ne légy begyes!
 Tán titkolod csak, hogy szived — sajátom?
 Adj jelt, ha szenvedésim megthatának.“ —

Tükörbe nézek egyszer, 's íme látom,
 Mint alkot engem — hátul — a' KEGYES —
 Mesterfülekkel — Bálaám' lovának!!!

SZENVEY.

KÉNYTELEN JÓSZIVÜSÉG.

Vígjáték egy felvonásban.

Személyek:

Gróf Erényi Lázár.

Vilmos, Lázár' öccsének fia.

Emmi, ennek huga, fiatal özvegy.

Ida, Vilmos' hitvese.

Báró Kelendy.

Fogadós.

Ágnes, Ida' szobaleánya.

Antal, Gróf Erényi' inasa.

A' dolog történik egy városban.

(Előszoba a' vendégfogadóban, jobbra, balra ajtók.)

E m m i és A g n e s.

A g n e s. Minden rendben vagyon — itt a' szomszéd szobában rakodtunk le. Hálá Isten! csak hogy eljött Nagysád, már majd kétségbe estünk.

E m m i. Részvét 's kíváncsiság nem hagyá otthon bevárnom a' dolog' kimenetelét. Mint vagytok?

A g n e s. Sehogy; ha még soká így tartana, mint e' négy nap, mióta itt vagyunk, tehát megöszlőnénk. Se munka se multság.

E m m i. Hol a' Grófné?

A g n e s. A' közel várkertbe ment friss levegőre — most nekem is a' városba kellene mennem néhány kalapért, nem parancsol Nagysád valamit?

E m m i. Hagyd-meg cselédimnek: hogy magokat ne mutogassák 's itt létemről senkinek se szóljanak — érted? én itt bevárom a' Grófnét. (Ágnes el) Mint látom, még semmi se történt — bátyám minden érzést gúnyol, ha nincs aranyba foglalva, 's így a' szerelem bajjal megy.

K e l e n d y. (jó) Ah! tehát itt lelem a' kedves isméretlent?

E m m i. Uram!

K e l e n d y. Jó angyalom vezérlett erre, 's ide jöttekör megmutatá azt, kit fellelni eddig hasztalan buzogtam.

E m m i. El tetszett tévedni, én idegen vagyok.

K e l e n d y. Másnak elhiszem, de mi a' szívbe nőtt, azt annak leghívebb szolgája, a' szem, olly könnyen nem téveszti el — örülök —

E m m i. Már mondtam, félre-ismér uraságod.

K e l e n d y. Hasztalan tettetés! midőn sebeimben az úton fekvém, lágy részvéttel e' szem csüggött rajtam, e' gyöngé kar hajladozott ápolásomra, hálám elmaradt ugyan, de nem az emlékezet. (Emmi el akar vonulni) Nem! nem! így nem menekszik Kegyed! sőt hallja meg egyenesen, azon szerencsétlen szerencsés esetből egy seb most is éget.

E m m i. 'S ha én volnék is, kit a' történet akkor arra vezetett, midőn uraságodat lovai felforgatták, szíves visszaemlékezése, jó akaratomra inkább mint tehetségemre, leróttá tartozását.

Kelendy. De ha én ezzel sem elégedném, 's ezentul is kedves ismértségét ohajtanám? mit ekkor?

Emmi. Ezen kérdést kénytelen vagyok most válasz nélkül hagyni.

Kelendy. Én Báró Kelendy vagyok, nem épen különködő, de nem is feszes rabja a' szokásnak; nem fellengző égi szellet, hanem a' földnek víg gyermeke.

Emmi. Helyesen.

Kelendy. Nem vagyok szegény.

Emmi. Annál jobb.

Kelendy. És független.

Emmi. Ez mind igen szép, de mire czélzó?

Kelendy. Öszinteségemet viszonztatni kérem.

Emmi. A' két utolsó pontban sorsunk egyenlő; de magamat nevezni bizonyos környűlmény tilt.

Kelendy. Megvívok vele.

Emmi. Most e' készséget meg kell köszönnöm.

Kelendy. És soká tart azon bal környűlmény?

Emmi. Nem reménylem.

Kelendy. Utóbb hát? —

Emmi. Látjuk egymást.

Kelendy. Itt, vagy hol lehetek olly szerencsés?

Emmi. Erre ismét nem felelhetek; de a szó nálam tettel jár.

Kelendy. Így hát engedek's vak hiedelem legyen első záloga tiszteletemnek; azonban, minthogy nem vagyok ábrándozó, ki pusztá sohajtással élődik, hódolatom is szinte tettben vágy kiömleni, azért nappal árnyék, estve ör maradok. (el).

Emmi. (egyedül) Veszedelmes hála! új díjt keres, midőn jutalmaz. Vigan! én szivbeli frigyét jöttem védeni's magamat kell még oltalmaznom. Lépteket hallok (elvonul a' jobb mellék ajtón)

Ida. (jó, 's utána Gróf Erényi) Kérem Gróf urat, tessék kímélni.

Erényi. Csintalan galamb, nem vagyok én kegyetlen sas; minek a' tartózkodás? itt magunk vagyunk. Félre ezen fátyollal, ne fedje homály e' szép csillagpárt. (felemeli Ida' fátyolát) Így! hadd lássam ismét — vagy tiltja valaki?

Ida. Nem — igen — nem —

Erényi. Gyönyörű zavarodás! mint szeretem én az ártatlanság' édes pirulását. Szólj kis angyal! nemde idegen vagy?

Ida. Igen — nem — igen —

Erényi. Tán szegény's nincs pártfogód? nyilj-meg bátran, tán csak nem rettent-el komrom a' nyájas beszédűl?

Ida. Nem, épen nem, sőt inkább.

Erényi. Mi célod? én hatalmas ember vagyok, szívesen segílek, pedig csupa jószívből.

Ida. Célom legszebb a' földön, 's ha egy szív azt megismeri, nem lesz hiánya szerencsémnek.

Erényi. Szívet említél? tán szeretsz? aha! megfogtalak — tán szüleid tiltják?

Ida. Én árva vagyok.

Erényi. Úgy! annál szükségesebb a' jó barát. Lásd édes leányom! a' világ csalfa, oh's kivált a' férfiak gonoszak — lásd én szárnyam alá veszlek csupa jó szívből — szólj, itt vagy szállva? egyedül vagy itt?

Ida. Nem — még valaki — egy rokonom —

Erényi. Udvarolhatok? azt ne véld, hogy rossz szándék vezérelne, oh én imádom az erkölcsöt, azért is vonzatom úgy hozzád. mert e' szelíd vonások zálogi a' még romlatlan szívnek — higgy nekem kis angyal.

Ida. Nem kétlem — ki ne bizná sorsát illy tisztos urra.

E r é n y i. Tehát lehet szerencsém többszöri láthatásodhoz is, mellyik szobád? ha nem kellemetlen társaságom, tehát most is nálad maradok.

I d a. Most nem — nem lehet.

E r é n y i. El vagy foglalva?

I d a. Ah Gróf úr! a' szerencse, a' félelem, a' remény! bocsánatot, de magam se tudom mit tegyek — (Fogadás jó).

E r é n y i. De látlak még, tán csak nem veted meg jóvoltomat — mikor jöhetek?

I d a. Reménylem, nem sokára lesz szerencsém. (el a' jobb mellékajtón).

F o g a d ó s. (magában) Lesz zavar, ez most öccsével összeütközik.

E r é n y i. Épen jókor jött fogadás uram, ez a' tőlünk távozott leány nekem ajánlva van 's különös gondom alatt áll, azért szeretném megovni minden incselkedéstül, melly a' szerelem' leplében mindenütt lappang.

F o g a d ó s. Ki nem ismeri Nagyságod' kemény erkölcsét? illy ártatlanságot védeni valóságos lépcső az égbe.

E r é n y i. Hallja az ur, az én bizodalمام jutalmathoz, mondja meg: nem jár hozzá valaki?

F o g a d ó s. Eddig senkit se láttam, nem is hiszem, mert ajtaja többnyire zártan áll.

Erényi. Annál jobb, 's az ur is jól cselekedné, ha míg a' leány itt lesz, nem adna szállást ollyas csélcsap vendégeknek, érti az úr? kárát magamra vállalom.

Fogadó s. Egy öreg kereskedőn kívül nincs is több vendégem, ez pedig nem alkalmatlankodik, valamint én sem. (el).

Erényi. (egyedül) Rég nem tetszett asszony alak így mint ez, igazi berki viola! maga sem isméri kellemét, illy édes illatot a' művészet nem adhat; azon édes hűledezés, a' változó öröm és félelem bélyegi a' tiszta természetnek, 's gőg nélkül mondva, az irántam gerjedt hajlandóságnak is. Ugy — úgy! ékes ajándék segéllye a' szép szót, 's úgy meghódul. Hm! hm! pénzbe fog kerülni, de ez az átkozott fejérség hajamon illy állapotban tiltja a' fösvényiséget. Majd otthon helyre hozom.

Vilmos. (jó, Erényit megpillantván ijedten megáll) Ah édes bátyám!

Erényi. Hát te mit keresel itt?

Vilmos. Én — igen — én egy barátomat rendeltem ide.

Erényi. 'S nem találsz külön helyet ennél? én inkább szeretném, ha te Morgay kisasszony körül forgolódnál, 's neki tetszeni vágynál; barátsággra mindég van idő.

V i l m o s. Hogy ohajtanék annak tetszeni, ki nekem nem tetszik? szóval nem szerethetem.

E r é n y i. Okosnál a' szerelem csak mellékes dolog; mi nem élünk Arkádiában, hol egy juh és egy szív elég volt a' boldogságra; most a' szerelem csak teli zsebbel édes, a' nélkül köldus-ének, hamis pénz czifra veréssel, tündérforrás, eleinten jóízű, aztán mérges, muló öröm, hosszú jaj.

V i l m o s. Nem mindég édes bátyám! ebben is van kifogás.

E r é n y i. Gondolkozz előbb bevételről, aztán kifogásról. Atyád külföldön nagy széleket csapván, itthon csak adósságot hagyott's neked a' kénytelenséget magadon jó házasság által segítni. Én szerzettem ugyan neked, mert nevet hordod, de engedelmességet kívánok. Nemde, hugod is sirt eleintén az öreg férj mellett, de most jó esik rá maradt birtoka —

V i l m o s. Már megvallám hogy szeretek.

E r é n y i. Hasztalan érzelgés! szeresd Morgay kisasszonyt, ha szava nem tetszik, pengesd aranyát; ha képe rut, annál szebb jószág. Az igaz, ő nem csinos, de gazdag; te helyes vagy, de szegény; neki férj kell, neked pénz; azért menj és vedd el.

Vilmos. Én szegény, de jó nemzetségbeli leányt szeretek. Morgay pedig régi csalások 's uzsorák által lett új úr, 's híre olly rút, mint leánya.

Erényi. A' hir röpül, a' jószág marad. A' régi szegény nemzetség híres kép kopott színekkel, — 's legfeljebb antiquarius becsüli. A' kérdés: mi van, és nem mi volt? az élet bírása. Azonban tégy a' mit akarsz, de reám számat ne tarts. Hahaha! egy gunyhó és az egyetlenegy! multság síró szemmel.

Vilmos. Csak látná kedvesemet, még maga is belé szeretne.

Erényi. Én! és szeretni? ezer villám! hogy mersz illy gyöngének tartani? szót se többet, én e' pontban vajmi kemény vagyok.

Vilmos. Szabad tudnom: mi okbul van itt szerencsém?

Erényi. Egy ide szállt kereskedővel van dolgom. Lásd, tanulj tőlem: kitől pénzt vársz az után mozogj, de kerüld a' kérőt — Sáska ez, egy után ezer.

Vilmos. (félre) Minő bal eset — ha Idát meglátja —

Erényi. (félre) El kell innen vezetnem, ha meglátja a' leányt, elsírja kezemről. (Vilmoshoz) Jer édes öcsém! én magam kísérlek el Morgay'

házáig, aztán ha ott udvaroltál, alkudj a' képre, a' mint mondtam; aztán öcsém hozzád nem illik a' fogadó, aztán csak nézd meg azt a' Morgay kisasszonyt! még sem olly rút ám az! — most jer —

Vilmos. De ez az úr —

Erényi. Édes kedves öcsém! te vagy első gondom, csak szót fogadj — jer (elvonja magával Vilmost).

Emmi. (utána Ida) Csak jer Ida, már elmentek.

Ida. Most is rettegek — csak jelenléted ad új életet.

Emmi. Dicsérnem kell azon ötlésemet, hogy minekelőtte bátyámhoz mentem ide néztem, mint áll dolgok; most nálad maradok. Tehát a' kertben találkozál az öreg Gróffal?

Ida. Elég vigyázatlanul egyedül menék a' kertbe, 's ott álltam a' tónál a' szelíd hattyúkat szemlélvén, midőn egy öreg ur igen nyájasan megszólíta; én nem 's igent feelve el akarék illanni, de ő nem maradt el, 's ezer szépséggel ostromlott; de képzelj habozásomat; midőn nevét megvallván kíséremnek ajánlakozik. Mennél nagyobb zavarba jöttem, ő annál bátrabban gerjedezett, 's csak több ember' jöttével

hagyott fel, 's én ide siettem, de ő nyomban követvén a' grádicson ismét elfogott.

Emmi. Ida! ez felséges diadal!

Ida. Nekem új gondot ad, mert az öreg Gróf más ember, mint nekem ábrázoltátok.

Emmi. Szavaiból íteltünk — de ő is olly férfi, ki mást arra tanít a' mit maga nem cselekszik; annál jobb! az öreg képmutatónak adózni kell, 's magának szólni a' hálót, melly kiüntesse csalárd játékát.

Ida. Veszedelemes játék.

Emmi. Te neki tetszel, tudom eljő 's mindent elkövet meghódításodért. Bizd reám, én mindent elintézek, ha jó, én fogadom őt; te addig vonulj az ágy' kárpitja mellé.

Ida. Reád ismerek.

Emmi. Nem sejtí itt létemet, aztán jól beburkolom magamat; különben mi olly vak mint az öreg szerelmes?

Ida. Es Vilmos?

Emmi. Neki ne szóljunk, a' férfiak illy dologban többnyire ügyetlenek, ő is vagy jó, vagy rossz kedvével elárulna; azonfelül tudod, még nálam mi elbizottan vitatá: hogy a' férfi bölcs eszmélettel mindent keresztül vihet, most mutassuk meg: hogy játszva és redős homlok nélkül is célhoz érünk, 's majd ott vígan lepjük meg.

Ida. Eddig minden kérése foganatlan volt — ő reméll ugyan —

Emmi. Mi pedig tegyünk — halld! valaki jó, tán az öreg Gróf, vonuljunk el. (el az első jobb ajtón. Fogadós és Kelendy jönnek).

Fogadós. Parancsol Nagyságod?

Kelendy. Mutassa meg, mellyik az idegen leány vagy asszonyság' szobája.

Fogadós. Ez az Nagyságos uram.

Kelendy. Nem nyithatna az ur nekem is egy szobát (a' második jobb ajtóra mutat) tessenem ezt.

Fogadós. Ezt míg künn valék az első szoba' birtokosa felnyittatá; hanem ha emez tetszik általellenben; itt kulcsa.

Kelendy. Jól van — de hallgatást kérek.

Fogadós. Kérem Nagyságodat, nem vagyok ujonez a' világban, nálam sok nagy ur megfordul, tudom mint szokták 's mi fő foglalatosságok.

Kelendy. (az első bal ajtót felzárja) Nem leszek rossz vendég. (bemegy).

Fogadós. (egyedül) Lelkemre mondom: egy pár szép szem felsegíthetné az embert! mióta, ez a' csalogány itt énekel, mindenfelől száll a' vendég, mindenfelől ígéret; de most okosan — jobb lesz, ha mindeniknek szolgálak,

a' nélkül hogy egyiket a' másiknak elárulnám, így mindég csepeg, 's ki végre teljes marokkal önt, az legyen nyertes. (el).

Kelendy. (kijő a' szobából) Ha én nem vagyok szerelmes, hát elment az eszem — fejem tele van 's még is üres. — E' szépnek engedni szeretnék, de szinte olly örömmel ostromlanám is. (az első jobb ajtóhoz megy) Ha koczognék, vallyon mondaná e: szabad — ah e' kis szóban mennyi fekszik. Hallgatódzom, benézek a' kulcslyukon; nem illik ugyan, de ki a' szerelemben mindég illendőségen aggódik, olyan mint a' ködben járó: lézeg mozog, tipeg tapog, 's elvégre ott leli magát honnan elindult. (a' kulcslyukhoz hajol).

Vilmos. (jó) Hahaha! bátyám egyik grádicson felvezetett, én meg a' másikon lejttem. (jobb ajtó felé megy) Hah! ki bátorodik —

Kelendy. Pszt!

Vilmos. Uram!

Kelendy. Pszt! pszt!

Vilmos. (megrázza Kelendyt) Uram!

Kelendy. Ki háborgat! (felszökik) Te vagy Vilmos? Isten hozott! hallom már kerestél — mikor jöttél? itt maradsz? mint vagy? nemde szép foglalatosságban lelsz?

V i l m o s. Szabad tudnom, ki után leskelődöl itt?

K e l e n d y. Édes barátom! azt nem mondom meg, mert magam se tudom — hanem hidd el szerelmes vagyok.

V i l m o s. Szerelmes! és itt?

K e l e n d y. Úgy van, úgy! már esztendeje ismérkedém meg egy személlyel, melly valami szép tünemény gyanánt alakját szivemben hagyá, mást semmit — ma ugyan azt véletlen itt lelém, és itt szoltam is vele.

V i l m o s. Szóltál vele —

K e l e n d y. Igen; de most ne kérdezősködj, hanem távozz, mert ha ki találna jöni, csak útamban léssz. (ismét a' kulcslyukhoz megy).

V i l m o s. (magában) Ördög pokol! ez feleségem után jár.

K e l e n d y. Lassan! lassan! itthon van — most láttam.

V i l m o s. Hadd nézzem én is (az ajtóhoz akar menni).

K e l e n d y. Távozz kérlek, van olly pilantat, hol a' legjobb barát is felesleg; majd utóbb titkomba avatlak, ha lesz mibe.

V i l m o s. (magában) Engedek, hogy később annál inkább megértsem a' valót. Oh asszony! asszony! (el).

Kelendy. (egyedül) Kulcslyukon nézni az eget csak olyan boldogság, mint egy csep a' szomjázónak — gerjeszt de nem olt. Szinte égek megérteni titkát — bár engem érdekelne! szívbeli díjért örömet engedném neki az ész' diadalmát.

Ágnes. (jó iskátulyákkal) Idegen úr —

Kelendy. Mit árulsz szép lyányka?

Ágnes. Nincs eladni valóm.

Kelendy. Kivéven magad — tán keresel valakit? 's a' czímrúl ítélve asszonyt keresel?

Ágnes. (vállat vonít).

Kelendy. (magában) Tán az ismételtennek cselédje. (Ágneshez) itt van szállva uraságod — nemde ez ajtaja?

Ágnes. (vállat vonít).

Kelendy. Mindég olly kevés beszédű vagy?

Ágnes. Nem mindég.

Kelendy. Nemde az uraságod? szólj kis leány, mi neve? honnan jő? kihez?

Ágnes. (vállat vonít).

Kelendy. Már az igaz, neked jó módod van valakit keresni. Tudod mit? add által nekem poggyászatot.

Ágnes. A' világért sem —

Kelendy. Nem lesz baj — lásd uraságod ide költözködött által (a' bal ajtóra mutat) 's nekem meghagyá: hogy ide útasítsalak —

Ágnes. Lehetetlen!

Kelendy. Jer nézd meg! (a' bal ajtóhoz vezeti, Ágnest) Most neked itt kell mulatnod —

Ágnes. Nem — én nekem dolgom van —

Kelendy. Kínszerítlek.

Ágnes. Segítségért kiáltok.

Kelendy. Meg ne mocszanj mert szörnyet halsz. (elkapja az egyik iskátulyát) Úgy, úgy! halál vagy jutalom; te addig itt mulatsz, 's hogy el ne und magadat, itt (pénzt ad neki) adok pengő társaságot. (Ágnest betolja az ajtón és bezárván őt, a' jobbik ajtóhoz megy és koczog) Asszonyi kincstár! te ki minden útazásban a' férfit kinezod, ha kedves fele őt körülsánczolja veled, tégy most az egyszer jót és légy szószólóm! itt benn mozognak már; ha angyal nyit ajtót, közel az üdvesség. (bemegy).

Fogadós. (jó Vilmossal) Nem tehetek róla Nagyságos uram! a' ház enyém, de vendégim az urak benne — a' találkozás véletlen eshetett meg, 's az természetes: hogy a' szép tetszik.

Vilmos. Majd a' Báró nem nyughatik, mindent összezavar, pedig nagy okom van titkolni a' dolgot.

Ágnes. (belől kiált) Istenem! Istenem! ereszen ki!

Vilmos. Mit hallok, ez Ágnes' szava!

Ágnes. Hallja az ur! én nem akarok maradni, dolgom van.

Vilmos. Hahaha! tehát ez az ismételten Szép! már csak nála hagyom, ez hű cseléd, tudom el nem árul.

Fogadós. Mingyárt gondolám hogy tréfa vagy tévedés.

Vilmos. Teszek róla hogy többet ne történjen! most Fogadós uram! újítva hallgatásra kérem, nem leszek hálátlan.

Fogadós. A' csevegés legkissebb vétkem; nálunk két érzék: látás és hallás, miudég más parancsolatjátul függ. (el).

Vilmos. (egyedül) Kelendy megjárta szerelmével — de helytelen gyanúm miatt én is pirulok magamban. — Most Idához (a' jobbik ajtóhoz megy és tapsol) Nem hallja! vagy nem volna itthon? pedig mint esdeklém: ovná magát kíváncsi szemektől. (ismét tapsol) Ida! Ida! (a' felzárt ajtón bemegy, Kelendy pedig a' második ajtón kijő).

Kelendy. Itt vagyok! valóban nincs szebb e' földön, mint egy kedves lényt látni, mint készti haragra nyelvét, midőn szeme édes

reményt sugárzik, ez a' sarjadó érzés' villanása, melly tiltva enged, fenyítve megbocsát és tagadva jutalmaz. Most foglyomat ereszttem ki. (felzárja a' bal ajtót) Jer kis leány! szabad vagy.

Ágnes. Hol vannak a' kalapok? majd nekem kell értök adóznom.

Kelendy. Semmit se búsulj! jó kézben vannak azok, ide által.

Ágnes. Úgy ám! de én nem oda tartozom.

Kelendy. Ne tagadd, már mindent tudok; csak azt mondd meg — —

Ágnes. De mikor semmit se tudok. (elszalad a' közép ajón).

Kelendy. Megállj! egy szóra — (Ágnes után siet).

Vilmos. (utána Ida) Én el vagyok tökéltve, tovább nem tűröm e' kelleetlen titkolódást; inkább bátyám' értékét áldozom fel, mint így éljek; nemde kedves! elvonultságban is boldogok lehetünk?

Ida. Minthogy fény után nem vágytam, nem rettent el jövődöm, a' szerény kívánság hamar megelégszik. Fő reményem teljesedett; te enyém vagy, egyéb minden a' vak történeté.

Vilmos. Belsőmet fested 's mivel ilyen, egygé kellett lennünk; te vagy a' virág, én a' levél, melly védelmez.

Ida. Te az illat, melly a' virágot érde-
mesíti.

Vilmos. Te a' nap, melly a' virágot fejti
keblemből. Most mennem kell, csak arra kér-
lek: ki ne menj, sőt inkább zárd el magadat,
mert bátyám itt megfordul.

Ida. Ne késsél. (be megy a' szobába).

Vilmos. (egyedül) Kedves teremtmény!
tisztá mint a' havasi hó, hová földi salak nem
jut fel.

Kelendy. (jó) Hahaha!

Vilmos. Te vagy barátom! minő zajos
kedvvel jársz, mit nevetsz olly jó izün?

Kelendy. Képzeld csak: egy leányt nyo-
moztam, 's szerelmem' szédelgésében kalap nél-
kül mentem az utszára 's akkor vevém csak
észre, midőn egy ismerőst akartam köszönteni, 's
kalapomért kapkodtomban hajamat húztam meg.

Vilmos. Mit nem tesz az isméretlen Szép!
haha! ugyan csak fellengző érzés; 's hol maradt
kalapod?

Kelendy. (bal ajtóra mutat) Ebben a' szo-
bában, ez az én vizsgahelyem, úgy ülök ott a'
kulcslyuknál, mint a' csillagvizsgáló csőjénél,
midőn Venuszt lesi.

Vilmos. Te mint látom a' Venuszokban
nem igen válogatsz.

Kelendy. Oh barátom! én azóta nagy előmenetelt tettem, a' kedvessel szoltam, 's közöttünk legyen mondva: gyöngéd kézszorítást is nyerek.

Vilmos. Oh te irigyletre méltó ember, hahaha!

Kelendy. Kaczagj, nem bánom, én tudom mint állok; nevét is hallám.

Vilmos. Szabad hallanom?

Kelendy. Idának hívják.

Vilmos. Idának! 's maga vallá meg?

Kelendy. Az furesa hogy nem akará megmondani, 's még is hallottam; nála lévén épen fejer, picziny, gömbölyü kezét ajkaimhoz nyomtam; midőn valami rokona, a' mint vallá, sanyaru hangon bekiálta: Ida! Ida!

Vilmos. (meghökkenve) Úgy! 's mit mivelte az az úgy nevezett Ida?

Kelendy. Nyugtalan leve 's elszökvén tőlem halkán bezárta ajtaját.

Vilmos. (felcsattan) Bezárta ajtaját?

Kelendy. Nos, miért lobbansz fel?

Vilmos. A' gyáva rokont csodálom, hogy nem próbálta előbb, nyitva áll é az ajtó?

Kelendy. Hogy Ida valami cselt sző, az bizonyos, tán azon rokonát érdekli; nem bánom, jele: esze van, magam is segíték neki,

mért nincs nagyobb mulatság mint olyan hó-bortos embert rászedni, ki mindenütt útban áll, nemde?

Vilmos. Oh nagy mulatság! (magában)
Alig tartóztathatom magamat.

Kelendy. Örömet mulattam volna tovább is nála, de igen esdeklett 's azon ígérettel, ha célját elérendi, többször is fogom láthatni, a' benyilóba unszolt, honnan mikor a' hivatlan vendég az első ajtón bement, én csendesen a' másikon kiesúsztam.

Vilmos. Tagadhatatlan, te igen bölcsen intézed dolgodat.

Kelendy. Ezta' karkötőt. (karkötőt vesz elő).

Vilmos. Hah!

Kelendy. Mi bajod? mért torzongatod képed, mint a' kinek háza ég, vagy szálka esett szemébe?

Vilmos. A' szép munka lepett meg.

Kelendy. Bíz ez semmi különös.

Vilmos. 'S a' karkötőt is ő adta?

Kelendy. Úgy vettem asztalárul, hogy addig is, míg teljesen enyém lesz, valamit bírassak tőle. Barátom ez az Ida bájos teremtény, én olly szerencsés vagyok!

Vilmos. Úgy — úgy!

Kelendy. Kiállhatatlan hideg ember! én majd elolvadok, te pedig jégoszor gyanánt részvétlen állasz.

Vilmos. Oh nem, sőt a' részvét szinte elfojtja szavamát.

Kelendy. De többi között Vilmos! mit csinálsz te itt?

Vilmos. Bátyám rendelt ide, egy ide szállt urral van dolgunk.

Kelendy. Nem szeretnék veled összeütközni, én némelly pontban vajmi csiklandós vagyok.

Vilmos. Magam is ollyas valamit érzek.

Kelendy. Most fő gondom azt a' rokont megismérni 's ha ő Kegyelme bátor lenne szerelmemet ellenzeni, lesz neki mit tärni, szenvedni, izzadni, fohászzkodni, míg csupa aggódásból össze nem zsugorodik mint a' kallótlan köpönyeg. (el a' bal szobába).

Vilmos. (egyedül) Ördög, pokol! 's nekem ezt hallanom kell; milly ártatlannak tetteté magát 's az első hódulónak kezét szorítja, bezárkozik vele.

Fogadós. (jó) Nagyságos úr! az öreg Gróf oda lent beszél egy urral, tán ide jó — a' hátulsó kapun még elillanhat Nagyságod.

V i l m o s. (magában) Minden csepp vérem háborog, de halasztanom kell a' rettentő valatást.

K e l e n d y. (kalappal) Egy ugrással eltávonom, nem jösz Vilmos?

V i l m o s. Megyek, de más úton. (Fogadóshoz) vezessen az ur. (elmennek).

E m m i. (kendővel bepongyolázva kidugja fejét) Ida! tiszta a' levegő! szétmentek. (kijő Idával) Mint tetszem? nemde jól el vagyok burkolva, így rám nem ismér; de ugyan boszongodnám ha ismét más valaki jőne.

I d a. Előbb nem igen vettem észre, sőt úgy rémlett, mintha az idegen vendég nem lett volna kelletlen.

E m m i. Mivel magad szeretsz, minden embert lángolni vélsz.

I d a. Mért szakasztád le mingyárt beléptekor a' kendőt fejedről, nemde néhány évvel öregebbnek látszattál?

E m m i. Mit gondolsz — ijedség — és más —

I d a. Már édes Emmim! hasztalan szabódol, a' kárpiton által mindent láttam.

E m m i. Ha Báró Kelendy tetszetősb másnál, azt a' környülmény teszi, mellyben ismérkedénk; épen férjemet gyászolám 's özvegyi sorsom' elintézése végett ide utaztam, midőn

öt, feldúlt kocsijától sértve az úton lelém; én leszállván, a' mit képes valék, hirtelen megtettem, karját bekötözém, de minekutána a' közel faluból segédje érkezett, a' nélkül hogy tudta volna ki legyek, tovább indultam. Ez olly tiszta emberi részvétből származott tett vala, mellyet senkitől se tagadhattam volna meg.

Ida. 'S most a' tárgytól még szebb színt nyere.

Emmi. A' hála szép érzés, 's nemes szívre mutat, 's ezt tapasztalni mindenkor kellemes; azonban mit tagadnám? ő nekem tetszik, mert eleven, vidám, 's a' világot nem nézi siralomháznak.

Ágnes. (jó) Ah Nagyságos asszony! velem mi történt — a' kalapok.

Ida. Légy nyugott, kezemnél vannak.

Ágnes. (Emmihez) Hát Nagysád! mit csinált magával? kit akar ijesztgetni?

Emmi. Ne csodálkozz sokáig, hanem menj a' folyosó-ablakra, 's ha valami öreg urat vagy Vilmos Grófot jöni látod, add tudtunkra. (Ágnes el).

Ida. Én rettegem jövetelét.

Emmi. Hízlekedj gögijének és meghódul.

Ida. Nem fog e még inkább neheztelni csalattatásán?

Emmi. Hallgatni fog, és boldog lesz, ha mi is hallgatunk. Csak vigan Ida! azért adott az ég sima képet és játszi elmésséget, hogy lenne fegyverünk a' durva erő ellen.

Ágnes. (beszalad) Az öreg ur most jó be a' kapun.

Emmi. Jól van Ágnes, csak menj vissza 's adj jelt, ha Gróf Vilmos jőne — vagy akárki. (Ágnes el) Most Ida! menj szobádba, itt fogadom őt, nénéd leszek, 's hogy bátrabban beszélhessen veled, síketnek színlem magamat, majd hivlak.

Ida. Ah! mint fog ez végződni! (el a' jobb ajtón).

Emmi. (egyedül) Ki hitte volna az öregtől, hogy még szerelmesdit játszana — itt van már.

Erényi. (jó, 's egyenest Ida ajtajához lopózik).

Emmi. (tettetett hangon) Kit tetszik keresni? itt én vagyok szállva Rózsa hugommal.

Erényi. Ez hát a' néne! (Emmihez) Szerencsém vala szép hugával megismérkedni.

Emmi. Tessék? mi idegenek vagyunk.

Erényi. Ohajtanám tudni, itthon é a' szép kisasszony? merek választ kérni?

Emmi. Köszönöm szépen, de én már tul estem a' szépségen.

Erényi. Én Gróf Erényi vagyok 's udvarolni kívánok.

Emmi. Valóban ma gyönyörű idő van.

Erényi. Ennek kifíczamlott esze, vagy nagyot hall. (hangosabban) Lehetne é most szerencsém szép hugával szólni?

Emmi. He!

Erényi. Ezer villám! itt az ember nem csak szívével, hanem tüdejével is játszik. (még hangosabban) Én Gróf Erényi vagyok.

Emmi. Úgy! ezerszer bocsánatot kérek Nagyságos uram! ah! be rég ohajtám azt a példás férfiut látni, kit a' hír erkölcséről annyira magasztal — már Rózsa húgom is dicsekedett ismértségével; de hol van az az együgyű leány? nem tudom hogy bujhat el illy derék ur elől. (jobbik szobába kiált) Rózsa! jöszte kis húgom!

Erényi. Ettől látom nincs mit tartanom, többet próbált mint hall.

Emmi. (Idát elővezeti) Ne félj Rózsa, ezen szeretetre méltó urat hiszem isméred már — nézd csupa kegyesség.

Erényi. Szép Rózsa! szebb a' virágnál mellyre neved emlékeztet.

Emmi. Nemde csinos nagyságos uram! csak hogy még félénk őzecske; mingyárt mondot-

tam: hogy még a' városban is lármát üt. Nézz fel kis hugom! ez az ur igen nagy ur ám, és jót akar veled. (titkon Idához) Bátran!

Erényi. Miért félsz szép Rózsa?

Ida. Attól tartok, nehogy Nagyságod valami rosszat tartana felőlem.

Erényi. Sőt azért siettem hozzád, mivel jót tartok felőled, 's boldog lennék: ha jelenésem neked olly kedves, milly kellemes vagy te előttem.

Ida. Kit illy érdemes ur' társasága nem kedveltet, arra nem is méltó.

Emmi. (ki félre állván csak lopva kacsingat reájok) Jól kezdi — már hunyorgat az öreg.

Erényi. Eddig csekély érdemem; de tőled függ, mennyire nevedjék az.

Ida. Mi függhet tőlem? én egyszerű, tapasztalatlan teremtmény vagyok.

Erényi. Asszonyi tapasztalás! pah! ez olly tulajdon, mellyet csodálunk ugyan, de nem keresünk; tapasztalás egyedül a' férfit ékesíti.

Emmi. Más javát gyalázza, hogy a' magáét megvegyék.

Ida. Minden értékem hű szív, és tiszta érzés.

Erényi. Mi szebb ennél, azért szeretnélek édes lánczsal hozzád csatolni; képzeled: egy ifju áll előtted, ki forró indulattal szívét kínálja.

Emmi. Már ide nagy képzelődés kellene.

Erényi. Lásd én szeretlek; te árva vagy, én gazdag 's tele készséggel neked szolgálni. Hidd el kis angyal! a' legszebb ifjuságot is kipótolja érzetem.

Ida. Az ifjuság töredékeny edény, festett virág, a' lélektől nyerhet csak életet.

Erényi. (öntetszéssel) Finom észrevétel, eszednek becsületére válik — 's ha illy józanul gondolkodol, tehát remélhetek?

Ida. Én szeretem Nagyságodat, mint saját leánya.

Erényi. Mint leányom! (magában) Hm! nem a' legkedvezőbb vallás; de hagyján, nevezzen bár minek, csak szeressen. (Idához) Igen is szép Rózsa! atyád leszek, 's azért is mingyárt e' csekélységgel kedveskedem; nézd ezt a' függőt — milly szép! mint fog illeni —

Emmi. (közéjük menve) Ah micsoda ragyogó jószág ez — valóban drágakő! csak mingyárt kitetszik az előkelő uraság. (titkon Idához) Vedd el.

Ida. De mivel fogom ezt meghálálhatni.

Erényi. Egy szerelmi tekintet! egy csók illy rózsa-ajaktól legédesb jutalom lenne; mért sütöd le szemeidet, hisz leányomná levél.

Emmi. Mi bajod Rózsa? nem de az öröm kapott el? bocsásson meg neki Nagyságos uram!

ez a' szilaj falusi leány nem tud még illy urakkal bánni. (titkon Idához) Ha épen, akarja vess neki egy csókot, hisz atyafiságban marad.

Erényi. Csupa ártatlanság, azért csinján kell vele bánnom. (Idához) No, no édes leányom! nem olly sürgetős, ha jobban megismérkedünk. (Ágnes a' közép ajtón zörög).

Ida. Lépteket hallok —

Emmi. Mi rettent el hugom! tán háborgat valaki. (a' közép ajtóhoz szalad).

Ágnes. Gróf Vilmos.

Emmi. (visszatér) Ah Nagyságos uram! bátyám jó 's ez ollyan haragos ember, ki nem szenvedheti, ha Rózsa valakinek tetszik — méltóztassék szobánkba vonulni —

Erényi. Hát még egy rokon! tán egész nemzetség!

Emmi. Hamar bé, mindent meghall. (Erényi 's Ida el a' jobb ajtón) Ágnes! mondd hogy a' Grófné nincs itthon — mondd hogy a' templomba ment; engem ne említs, 's ha távozott, koczogj az ajtón — (el a' jobb ajtón).

Ágnes. Ezek bujkálósdit játszanak, én tréfából hazudjak, 's ha a' Gróf rajta ér, tréfa nélkül elűz.

Vilmos. (jó komoran) Milly bizodalommal valék — (Ágnest meglátván) Hát te mit állasz itt?

Ágnes. Nem mehetek be a' szobába — a' Grófnét várom.

Vilmos. Nincs itthon? nincs! hová ment?

Ágnes. Úgy vélem a' templomba, bizonyosan Nagyságodért imádkozni —

Vilmos. Látom, nincs sikere kéresemnek. Ágnes! mért nyittatá fel hitvesem a' szomszéd szobát is —

Ágnes. Tán azért, mivel egy idegen úr akará felvenni, 's a' Nagyságos asszony átallá szomszédságát.

Vilmos. Úgy — nem jött vendég. Ágnes! nem szólt semmit az az úr a' ki elzárt?

Ágnes. Kérdezősködött, de én nem feleltem.

Kelendy. (sietve jó) Úgy! hát ez a' titok a' mi itt tart?

Vilmos. Te vagy itt? ez a' hely látom különösen vonz magához —

Kelendy. Szintúgy tégedet — el vagy foglalva? tán roszkor jöttem.

Vilmos. Mit gondolsz, csak történetből találkozám vele.

Kelendy. Gömbölyű kép 's kedvező történet! mi kell több — képedből olvasom, neked ez a' leányka tetszik.

Vilmos. Sajnálom hogy jó kedvedben nem osztozhatom.

Kelendy. Lásd barátom, én más tettét nem szoktam bírálni, de még is ohajtanám, ha szived' dolgának más helyet keresnél, az én célzásom igaz és alapos, a' tiéd tartózkodóbb lehetne, ha meglepne valaki — mit gondolna —

Vilmos. Hadd nekem a' gondot. (magában) Még ő ingerkedik, 's nekem átkozott állapotomban még vidám képet is kell mutatnom.

Kelendy. Öszintén kérlek, válassz más tábort, ezt én jeleltem ki magamnak —

Vilmos. Épen ez az én kérésem is.

Kelendy. Hisz ezt a' szerencsét másutt is felleled.

Vilmos. Ördög pokol! az enyelgésnek is van határa.

Kelendy. Ne háborogj! én nem leszek gát — (magában) el kell tukmálnom.

Vilmos. (magában) Minő bosszuság! ha ez itt marad, ismét nem szólhatok feleségemmel. (titkon Ágneshez) Mondd-meg a' Grófnénak hogy holnap minden esetre innen elköltözünk.

Ágnes. Értem

Kelendy. Aha! szerelmi rendelés. (Vilmoshoz) Nem volna kedved, velem egyet fordulnod?

Vilmos. Egy festőnél van dolgom, nem kísérrél oda?

Kelendy. Szívesen csak jer! (el Vilmossal).

Ágnes. Ez ám az őszinte barátság! szinte tüskén álltam, olly nyájasan villogtak egymás' szemébe. (a' jobb ajtón koczog) Most megint les-helyemre.

Erényi. (Idát vezetve, utánok Emmi) Úgy édes leányom, nénéd okosan beszélt, többszöri látogatásom itt csak szemet szúrna; adok én jobb szállást — ott senki se háborgat — te mingyárt velem jöhetnél — kocsim közel áll.

Emmi. Minő szerencse — ne félj Rózsa! bátyámat én magamra vállalom.

Erényi. (haragosan Emmihez) Nem szükség azonban ezt minden embernek tudni, titokban legszebb a' jótét.

Emmi. Hát én magam maradjak itt?

Erényi. Majd estvefelé elküldök. — Jer Rózsa! (elvezeti Idát).

Emmi. (egyedül) Hahaha! hálóban a' farkas! íme illyenek a' teremtés' urai! minket alig virít el tavaszunk, már olvasóra útasítanak, 's magok — itt a' példa: millyenek. (leveti a' kendőt fejeéről) Már most engem is mindenki ismérhet. (el).

Erényi' szobája közép és mellék ajtóval.

Erényi. (bevezetvén Idát az ajtón kiszól) Antal! küldj el minden embert! nem vagyok itthon. (Idához) Itt volnánk édesem! senki sem látott, 's így maradsz itt mint titkos, de legszébb kincse házamnak.

Ida. Legkedvesebb tisztem lesz Nagyságodat ápolhatnom; majd én Nagyságod' házi gondjait magamra vállalom, úgy is hallám: asszony nélkül, bár mi nagy érték mellett is, sántít a' gazdaság.

Erényi. (magában) Alig lépett hozzám, már uralkodni akar. (Idához) Te csak szívemet ápold, gazdaságra van nekem emberem.

Antal. (jó) Gróf Vilmos.

Erényi. Mondottam, nem vagyok itthon; vagy megállj. (Idához) Egy öcsém van, olyan érzelgő lélek, ezt a' világba küldöm.

Ida. Miattam.

Erényi. Sőt maga hasznára, most akarom tudtára adni — vonulj ide édesem! fegyvertáromba, míg vele végeztem; de vigyázz ne zajogj — tüstént hívlak. (Idát a' jobb mellék ajtón bevezeti) Most bejöhet Gróf Vilmos. Te Antal!

Antal. Parancsol Nagyságod?

Erényi. Antal te néma vagy.

Antal. Igen is Nagyságos uram. (el).

Erényi. (egyedül) Házam ezentul zárva marad, 's míg Vilmos, kit jó móddal távol nem tarthatok, e' városban van, nincs nyugtom; különben is a' fiú olly szörnyű engedelmes, hogy nem tud megharagítani.

Vilmos. (jő) Édes bátyám! a' művésszel nem tudtam megalkudni, többet kér.

Erényi. Semmi! semmi! hanem halld édes öcsém, épen most gondolkodtam felőled. Lásd édes öcsém! te már olly korba léptél, mellyben születésedre nézve is illene saját házat tartanod.

Vilmos. Eddig maga ellenzé édes bátyám! sőt mint gyámatyám saját birtokom' kormányát is makacsul megtagadá.

Erényi. Jóságidon adósság fekszik, félttem, ne tán még ujakkal szaporítsad; de látom szerény ifju vagy, azért felszabadítalak; utazz mentül előbb jóságidra, szedd rendbe lakásodat, én tettel tanáccsal segítek, irj meg mindent, pénzt is adok, míg Morgay kisasszonnyal össze nem házasodol.

Vilmos. E' váratlan kegyesség feloldja titkomat; édes bátyám! már mondám: hogy Emmi hugomnál egy leányt ismértem meg, kit véghetetlenül szeretek.

Erényi. Én is mondám: hogy az gyöngeség.

Vilmos. Az ő birása üdvezítene.

Erényi. Edes öcsém! ez együgyű bolond üdvesség lenne; a' szegény nő olyan mint a' szép ház, mellyben koplalni kell.

Vilmos. Édes bátyám! ne tagadja meg áldását, én — én már házas vagyok.

Erényi. Mit? ezer villám! 's te hírem nélkül merted azt cselekedni?

Vilmos. Egy kedvező szót, 's karjába vezetem.

Erényi. Nem, nem! te is takarodj szemem elől! hozzám ne hozd, tőlem ne kérj, tőlem ne várj, én ezentul nem ismerlek, kitagadlak mindenemből — takarodj!

Vilmos. Hallja édes bátyám!

Erényi. Nem hallok, nem látok, szót sem! fuss szemem elől.

Vilmos. Oh én kétszer boldogtalan! (el).

Erényi. Minő könnyelmű lépés! de jól tette! többé felém se jó — úgy is pénzleső vérségnél jobb a' szerelem. (a' jobb mellék ajtóhoz) Jer kedvesem!

Ida. Milly sötét tekintet!

Erényi. Szörnyen haragszom, mennydörgött erősen; képzelj csak: az a' fiu, az öcsém titkon megházasodott.

Ida. Tán saját szívét követte.

Erényi. Eszét követte volna, ha magának hibázott, kért volna tőlem kölcsön; a' szív csalfa barát, jégre vezeti az embert, aztán ott hagyja.

Ida. Így hát szánakozásra méltó az én sor-som is.

Erényi. Miért? te engem boldogítasz 's azért én is napjaidat szépíteni törekszem. Jer szép angyal! felejtesd el velem azt a' fiút, 's mondd, hogy örömet vagy nálam.

Ida. Mint második atyámnál, ki olly kegyes.

Erényi. Kegyesség hideg szó, nem találsz melegebb hangot ennél.

Ida. Kinek mindenkor nemes szívéhez folyamodom, hogy az erkölcs' útján maradhassak.

Erényi. (magában) Együgyű falusi nevelés! (Idához) hallod Rózsa! az erkölcs megszenvedi ám a' szerelmet is.

Ida. Boldogúlt anyám mondá: míg jó léssz, isten és ember pártfogód.

Erényi. A' közmondás régi, a' világ új, hagyjuk azt; inkább éljük az élet' örömét! ah az erkölcsnek is megjő ideje.

Ida. Hisz Nagyságod maga —

Erényi. Igen, igen — teszem, én erkölcsnek tartom: ha te engem szeretsz; ha valaki

utánad járna, minden alkalmat elkerülsz — jó szívemet megisméred.

Antal. Emmi Grófné!

Erényi. Ezer villám! hát ez is nyakamra jó.

Ida. Én elrejtezem. (el a jobb mellék ajtón).

Erényi. Mondd neki: magam akarok lenni — rosszul érzem magamat —

Antal. Itt van már.

Emmi. Kedves bátyám! mi rég nem tisztelhettem! tehát beteg?

Erényi. Kedves hugom! minek köszönjem e' váratlan meglepést? ah! te sínlődve lelsz, sokat szenvedek — meddig szándékozol boldogítani?

Emmi. Holnap ismét indultam volna, de minthogy beteges édes bátyám, kötelességemnek tartom az itt maradást —

Erényi. (zavartan) Oh valóban —

Emmi. Szívesen leszek itt, akár néhány hónapig is.

Erényi. Oh ne fáraszd magadat — csak futó nyavalya, már is javulok látásodra — aztán otthon dolgoz is akadhat.

Emmi. Első gondom Nagyságod.

Erényi. Ez igen szép, de szebb lett volna ha Vilmosnak nálad történt házasságát hátráltattad volna —

Emmi. Vilmos hölgyénél jobbat nem nyerhetett; a' mi pedig szépségét illeti: Nagyságod' jó izlését ismervén, bizonyosan tudom hogy tetszeni fog.

Erényi. Mit beszélsz? nekem már a' világ' szépsége se tetszik — illy gyöngeségen túl haladtam — érted?

Antal. (kivül) Nem szabad uram!

Kelendy. (szinte kívül) Akár szabad, akár nem, én be megyek.

Emmi. Vendégek jönnek, én engedelmeből elvonulok. (el balfelől).

Kelendy. (berohan) Felelek én magamért! bocsánatot Gróf!

Erényi. (félre) Az ördög ma mindent összehoz. (Kelendyhez) Ah kedves Bárá úr! mivel szolgálhatok?

Kelendy. Én Vilmost keresem, itt van? egy szót akarok vele szólni, melly a' halál' napjára emlékeztesse. Ő egy személyt orozva rablott el, mellyet én jegyzék el magamnak.

Erényi. Vilmos! a' csodálat elkábít, hisz előbb vallá meg —

Kelendy. Akármit vallott is, de így van. Ördög halál! én eddig őt meghitt barátomnak véltem, de most e' véleményt karddal törölöm le.

V i l m o s. (berohan) Hah! itt vagy asszonycsábító? már szállásodon is kerestelek, hol Ida?

K e l e n d y. Azt én kérdelek tőled; a' fogadós megvallá: hogy te vezetted el; de tudd meg: ha bírni akarod, előbb aczéld mérkőzzék velem.

V i l m o s. Én a' fogadóból Emmi hugomat vezettem ide, ki most érkezvén már Idát nem lelé.

K e l e n d y. Mi közöm Emmi hugodhoz, én őt nem ismérem 's ismérni sem akarom. Idát add elő, ha élted kedves.

V i l m o s. Ida az én feleségem, a' karkötő is az övé, mellyet elragadtál — te lappangtál körülé, hol van? szólj!

K e l e n d y. Ez mind pusztá örv, ő monda hogy szabad, 's neki hiszek; te megcsaltál, azért fegyver válassza ügyünket.

V i l m o s. Fegyver! fegyver! mingyárt hozok. (a' jobb ajtó felé megy).

E r é n y i. (utját állá) Lassan, fiú lassan! én ezt nem szenvedem; — lássátok barátim! minek akartok vért ontani? az illyetén dolgot viadal nehezíti, a' sebet nagyítja, a' sorsot terheli — (hol egyiket hol a' másikat vonogatja az ajtótul) édes kedves fiaim! ne verekedjete! én agyon

busulnám magamat, ha egyikteket baj érné —
(félre) bár csak nyakokat törnék.

Kelendy. Eh minek a' sok szó! hadd
hozzon fegyvert, vért kíván illy cselekedet.

Vilmos. Vért! vért! (berohan az ajtón, Ida
kilép) Ida! Ida!

Erényi. Ezer villám! mi ez? Ida!

Emmi. (előjő) Minő zaj? mi történt?

Kelendy. (Emmihez) Ida! Kegyed itt?
tehát —

Emmi. Emmi nevem Báró úr! Vilmos
bátyám vezetett ide.

Kelendy. Ah minő tévedés! Vilmos!
egyetlen barátom!

Erényi. (magában) Most valóságosan kezd
fejem fájni.

Emmi. (Erényit félre vezetve) Édes bátyám!
Rózsa hugom a' függőt visszaküldi, és Ida nevet
vesz magára, a' nénikét pedig tessék bennem
szemlélni.

Erényi. (nagy haragban) Minő átkozott
állapot! hogy mertetek bátyáttal így ját-
szani? ezer mennykő! ezért adóztok.

Emmi. Nem szólunk —

Kelendy. Hát ez a' karkötő?

Ida. Enyém.

K e l e n d y. Engedelmet kérek! (Emmihez) azt véltem Kegyedé; azonban ha érdemet szerezhetek, szebb és örök kötelék fűzzön Kegyedhez.

V i l m o s. En vakként állok a' feltűnő napnál — Ida! Emmi! meg nem foghatom.

I d a. Mind ezt nagy lelkű bátyádnak köszönjük; ő titkon ide hozott, téged kegyelmesen meglepni akarván, Emmi mindent tudott.

V i l m o s. Édes bátyám! vegye forró hálámat.

E r é n y i. (félre) Ez okos asszony, legalább tekintetemet kíméli. (Vilmoshoz) Lásd fiú! nem vagyok én kemény szívtelen ember; oh én is tudok érzeni, lám mit cselekedtem (magában) a' bosszuság majd szétpattant; de mit tegyek? késő harag kész nevetség. (kiterjeszti karját erőltetett örömmel) Gyermek! jertek hát szívemhez. (Mindnyájan reá borulnak, 's a' kárpit lefordúl).

KISFALUDY KÁROLY.

A' K É K P A R T O K.

R o m á n c z.

Nézve part' virányain
 Ült a' lyányka csendesen,
 Szellő' 's hullám' szárnyain
 Jó a' csolnak sebesen.
 Parthoz száll a' jövevény
 Ifju kellemében,
 Báj 's erő szép termetén,
 Láng lobog szemében.

„Szellő- 's hullámszárnyakon
 Hajtja a' hő szerelem
 Hozzád gyöngé csolnakom';
 Kedves lyánka! jer velem.
 Túl, ott a' kék partokon
 Hűs olajfák' alján
 Békén áll kisdéd lakom,
 Kéj virít homályán.“

Nem, hajós! én nem megyek;
 Itt szülőföldem vagyon.
 Szebbek itt virány 's hegyek,
 Mint a' kéklő partokon.
 Szebb, midőn feltűnedez
 A' tetők' koránya,
 'S édes bájjal zengedez
 Kertem' csalogánya.

„Oh lyány! a' kék partokon
 Illatosb a' rétvirány;
 Ott a' myrtuszbokrokon
 Szebben zeng a' csalogány.
 Szép az alkony' kék ege
 Csendesen borúlva,
 Szép a' hajnal' fellege
 Tengerből pirúlva.“

Ah, de kunyhód' rejtekén
 Olly szép élet nem virít,
 Messze-parti jövevény!
 Mint e' csendes völgyben itt. —

'S halld, mint zúg 's üvölt a' szél!
 Tornyosúl a' hullám!
 Csolnakodba' bús veszély,
 Bús halál tekint rám.

„Lyányka! kunyhóm' rejtekén
 Csendes élet esörgedez,
 'S gyöngé szellőn viszlek én
 Szép honom' szellőjéhez.
 Jer, kedves! ne félj, velem,
 Zúgjon bár vész 's hullám,
 Kísér a' hű szerelem,
 'S átvezérli sajkám'.”

Monda; 's förgeteg-dagály
 Kél a' barna fellegen,
 Szél és villám zúgva száll
 Déli tájról hirtelen.
 A' hab heggyé nő legott
 Partját túl-dagadja,
 És a' gyöngé csolnakot
 Vész közé ragadja.

Küzd az ifju, 's vissza még
 Biztosan remélve néz;
 Keblén hő szerelme ég,
 'S esdekelve nyúl a' kéz.
 Ah, de harczra keltének
 Szél 's örvény körűle,
 Még egy hullám, 's — istenek!
 Végkép elmerüle.

Ülve part' virányain
 Néz a' lyány keservesen —
 Ám de szél' 's hab' szárnyain
 A' hajós már nem jelen.
 Messze a' kék partokon
 Nyugszik eltemetve,
 'S a' hű csolnak egy fokon
 Hullámtól kivette.

„Jer, te kedves csolnak, még!
 Vigy magaddal engemet,
 Melly e' bús szemekben ég,
 Eltemetni könnyemet.

A' kék-parti hegytetők
 Szent fényben viradnak:
 'S ott örökkézőld mezők
 Majd rózsákat adnak. “

BAJZA.

A Z E L H A G Y O T T.

Alkonyat' csendes tünetén, gyakorta
 Arra andalgok, hol a' gyászfenyűk közt
 Ífju sírjokban kegyeseim a' hosszú
 Álmod alusszák.

A' szomor cyprus' konyuló harasztja
 Hajladoz rájuk zokogó barátként,
 Lombjait festvén a' leáldozó nap'
 Pompa tünése.

Ők, ah ők e' bájt odalent nem érzik,
 Tőlök e' szép fény örökös bucsút vón:
 Támad és elszáll, de le nem hat a' föld'
 Jég kebelébe.

Itt e' szent téren kesereg baráttok
 Hű sohajtásban, szomorú dalában;
 'S vágyva hozzátok, deli frígyetekbe,
 Ő is halált kér.

Ám de síromnál ki sohajtna, nincsen!
 Nincs, ki emlékem' könyes arcczal üllné:
 Lenn vagyon forrón szeretett barátom,
 'S ifju Szerelmem.

Sírban a' naphőt poraim nem érzik,
 Sem Zephyr' gyöngén beható nyögésit:
 Ám de híveimnek szerető panasszit
 Érzeni fognám!

SÉDEL.

É L E T.

Te sírhalomnak bús homálya,
 Bár benned nyugtomat lelem,
 Rád nézni még is gyöttelelem,
 Kedvét e' szív csak itt találja.

Sűrű kény 's fájdalom felett,
 Mint csolnak a' habok' körében,
 Hánykódom 's nyugszom hív ölében
 Védangyalomnak, melly vezet.

Vadon, mint Cométák' pályája,
 Ne bánd, ha folynak napjaink.
 Fellobban a' Remény' fáklyája,
 Midőn borítnak gondjaink.
 'S puszták, miként vár' omladéki,
 Ha lesznek majd Éden' vidéki,
 'S szemeink a' múltat keresik,
 Könnyezni még is jól esik.

Erőt a' férfiú' lelkébe!
 Ne fogja szívét csüggedés;
 'S öröm ha jó 's ha szenvedés,
 Egyformán lépjen ellenébe.
 Történet vagy Sors egyaránt
 Zúg itt, örök tenger, körülünk;
 És partot érünk, vagy merülünk,
 Csak Istenségnek karja ránt.

Egy szív 's egy lélek szélveszekben,
 És nyugalomban a' miénk;
 Rény és erő lakják ezekben,
 'S ha szállhat lankadás felénk? —
 Tündérképeknek ellenébe
 Tőlünk nem megy sohajtozás;
 Bennünk itt a' vigasztalás —
 Nincs élet a' felhők' körébe'.

KÖLCSEY.

EGY GYERMEK' SÍRJÁNÁL.

Téged nyájas anyád' karjáról Ámor ölelt-el,
 Isteni szép jegyesét, isteni szép jegyessed.
 'S most az Olympusz' örömtájékai fognák-el immár,
 Jaj, de szüléidnek szívek örökre sebes.
 Nézz szerelemmel alá rájok, 's mondd: Él Phigie, 's téged
 Kedves atyám, 's téged, nyájas anyácska, szeret.

KAZINCZY.

S Z E M E R E

a' Derencsi ütközet után.

Vége van a' harcznak. Fosztáshoz látnak az újak.
 Nem keves a' zsákmány: töltöznek arannyal ezüsttel.
 Hord hadi szerszámot melly ép még, része rakásra,
 Része sebest kötöz, ős paizson takarította Derencsbe,
 A' kiket éles vas megszaggata, 's ülni nyeregben
 Nem győznek, sem menni gyalog sebeiknek okábul.

Hol látom Szemerét? a' mérges menykövet osztót?
 A' diadalm gyereket? ő saskint a' csatatérről,
 Hol Csikadórt leveré, dandárát vitte Szapolyra,
 (Vára iriggyének volt ez, 's marhája szekrényre;)
 'S véle dühét, melly még most sem jöve csillapodásra.
 A' futamókat-üzőt verboszszú égeti, 's csak még
 Pillanatig késnek Buglóc, meg volna szorítva,
 És ott veszne: de nem keresé Huba hősfia mostan
 Őt; Csikadór várára rohant, a' pompatányára,
 A' puha hölgy férjét hol örömcsókjára röpülni
 Győzödelem szekerén várá. Megrémül az aszszony
 Látására 's elájulttan kerevetre *) hanyatlik.

*) *Kerevet*, 'alacsony kanapé, fekvő párnaszék napkeleti szokás szerint.

Mindenemet; gyujtsd-fel palotámat; számkivetésbe
 Kergess: csak fiamat hagyd-meg, 's rabságra ne hurczold!
 Mit vétett neked ez? mit vétett ellened annya?
 Hát ártatlanokat, nem azokkal kell-e gyötörni?
 Mondanod illetlen, gonosz is, hogy meghagyod éltem,
 Fegyvert nem viselő aszszonynak mintha dücsőség
 Volna, ki férfiu vagy, kardoddal eloltanod éltét!
 Már, ha uram nincsen, 's fiamat te kegyetlen, ez eggyet
 Eltéped hév keblemtül: mire nékem az élet? — —
 Gyermekem! ah édes! — mellyemben megreped a' szű
 Éretted; — nem cresztelek el; — nem, hogyha ezernyi
 Kard villog fejemen fellül; — jer lelkem ölembé! “
 'S karja közé fogván a' síró gyermeket, így szól:
 „Így ölly meg hóhér, és vérét ontsd ki fiamnak
 Anyja kezén, azután fektesd melléje az özvegy
 Nőt, és vérünkkel vérszomjas torkodat öblítsd!“
 Szóllani szünt ezzel, 's könnyüeknek zápora omlott
 A' fájdalmas anyát karoló gyermekre szemébül.

A' nagyon érzékeny jelenet Szemerében először
 Szánakozást gerjeszt, 's helyt enged az aszszonyi vádnak,
 És mármár kegyelem nyujtás szava készül az ajkán,
 Sebköteléke midőn felbomlik, 's vére alá
 A' zaklatott seb gödrébül fecskendeni kezdett.
 Hogyha szelídítettél ketreczedben mérges oroszlányt,

Eltüri rabságát a' vad, 's kényedre simíthatd:
 Ámha szemébe tűnik nyersvér, és orra beszíttá
 Gőzét: tépdesi rostélyát; vadlángja felújjul;
 Marczonasága kiüt 's vért kér: Szemerével is így volt.
 Ismét felzúdul lobogó forralma dühének,
 Mert Csikadórt látá, mint türkőzik ellene, újra;
 Most is sérti fülét a' tor's Hubakölyke szidalmak,
 'S így szóll a' lecsapó menykőhöz szinte hasonló
 Dörgéssel: „ha felolvadsz is sirttodban, az engem
 Meg nem hajt. Bőszült uradat jobb utra terelned,
 Csöndre szelídítned lehetett félennyi sirámmal.
 Vétked ez, a' te saját vétked, 's birsága bünödnék
 Eggyütt férjeddal, hogy tőlem vette halálát.
 Gyilkosa férjednek te vagy; én csak az isteni karnak
 Eszköze, 's tőle vagyon, Csikadórnak nője hogy özvegy.
 Gyermekek ártatlan? kígyónak fajzata kígyó,
 Melly míg gyöngé, nem árt, mivel ártó tagja erőtlén,
 Ám ha kinötte magát, fullánka marása halálos.
 Elveszem őt tőled; diadalmi tanúmat apámnak
 Bémutatom, 's legyen annyi elég, hogy meghagyom éltét.
 Vagy minek e' sok szó? 's neked én most adgyak-e számot
 Emberiségemről, 's dorgálást nyelleyek-e tőled? —
 Őlbe az árlónak kölykét; szállítya vitézit,
 'S félre az annyával! tudgyad Huba kölyke parancsol

Most veletek; 's noha minden enyém, mert fegyverem élén
 Nyertem el: a' mi tied, vidd el; 's enyhíttse szivednek,
 Hogyha vagy érzelmes, fájdalmát nénnye fiadnak. " -
 Nem szóllott többet, 's hátat fordítva kiméne,
 'S által az ajtókon füleit hasogatta sikoltás.

A' szivefogta gyerek nincs már annyának ölében;
 Egy hős felkarolá mellyéhez nyomva. Feszeltgett
 A' kis préda ugyan, de hijába, nem érheti czéllját.
 A' lovagok szekerébe tevék Csikadórnak aléló
 'S elfásultt hölgyét, 's lánykáját oldala mellé,
 És a' kössöntyüt gyémánt foglaltta szegélyű
 Szekrényben, 's így őt a' Bolgár földre kiüzték.

Kinravesztett! nem ezen kedvvel jöttél ki apádnak
 Házából, mikor elhagytad, boldogtalan aszszony!
 Akkor öröm röpösött benned, 's tündéri jövődöt
 Álmodtál, magadat gondolván égbe kelőnek.

Az hajnal mosolyogva talált nyoszoládban; arany kelh
 Rózsavizet kezeidre locsolt, a' gyöngé kezekre,
 És karcsú nyakadat beszivattad perzsa kenettel.
 Nappalaid derülők; epedés nem fére szivedhez,
 Melly vérrel csattant arczádon ránczokat ejtne.
 A' rágó bánat, mikor aszszonytársidat ölte,
 Áztak ugyan szemeid, de az ár csurogása rövid volt;
 Mah! más látni szerencsétlent, 's szenvedni magadnak!

Nem kinzott unalom, 's az üdőnek hossza panaszra
 Nem szolgált, 's mulatásaidat kedvedre felosztád.
 Kebledet a' délnek forró heve hogyha szorítottá,
 Lombos kertednek hűvesítettő árnyoka nyugvó
 Gyöppárnád befödte, 's reád nem ereszte verőfényt.
 Hogyha hozzá kényed szűzvízben fürdeni, lányid
 Pözsgöttek körülöd, 's szemeid forgása parancs volt,
 'S a' nedvet rólad patyolat kendővel itatták.
 Veszszeje homlokodat ha legyinté a' kegyes álom-
 Osztonak: rózsákkal elegy selyem ágy vala fekted.
 Így ért a' dellest. Mindég enyelegve bucsuztál
 A' lemenő naptul, melly kelve nyugodva vidított.
 A' holdat mikoron láttad változni, nevettél,
 Hogy most szarva feláll, most gömbölü, most elenyészett,
 Nem tudván boldog nyomorult, hogy képezi sorsod
 Játékát, melly majd felemel, majd mélyre lesüllyeszt.
 Aszszonya házadnak, nem voltál semmi dücsőség
 Semmi kíváratnak híjjával, boldog aranykort
 Élő, míglen az ég meg nem vonnája kegyelmét.
 Ő megvonta. Az édes ital csészéje fenékir
 Már kiürült, és ím söpredékes epére jutottál,
 'S ambroziát soha nem kóstol tán holtodig ínnyed,
 Mellyel, míg a' sors akará, finnyákosan éltél.
 Az lehet ír még is szivedet hasogatta sebedre,

Első hogy nem vagy, 's bizonyos, nem lészel utolsó,
 Kik puha párnámul vidoron szabadultak az álom
 Karja közül: de az est őket nyomorogva fogadta. —
 A' keserűségnek lányát így látta hazája,
 És mondgyák, nem sokkal utóbb a' bánat előlte.

HORVÁT ENDRE.

T A N Á C S.

Hogy ha pályád' ellenébe
 Küzd az álnok vad gőgjébe',
 'S tört hányt minden lépteden;
 'S nincs ki nyujtson hív oltalmat
 Vészhozó ösvényeden:
 Menj! 's temessd el bús fájdalmad'
 Hol reád vár szent magány;
 'S vonj korlátot álmaidból,
 'S alkoss ideáljaidból
 Szebb világot alkonyán.

KÜLCSEY.

D I E S I R A E

(az egyházi textus szerint. *)

A' haragnap' bosszu-pontja
 E' világot tönkre bontja,
 Mint Szibilla 's Dávid mondja.

Melly iszony lesz e' nap mentén
 A' Birónak megjelentén,
 Mindenről nagy számveendtén!

- *) *Ez éneket szerzé Celano Tamás, szent Ferenczi szerzetes, a' 13dik század' első felében. Ersch-Gruber szerint (l. allg. Encyclop. der Wissenschaften u. Künste. Leipzig, 4. 1827. 16 darabját). Az Eredeti hosszabb, hanem az egyházi rövidítés minden tekintetben hathatós; 's minthogy ez egyike Szentegyházi legszebb énekeinknek 's temérdek Ángol, Franczia 's főkép Német fordítót nyert, 's ezek közt: Herdert, Fichtét a' Philosophust, Schlegel A. Vilmost; 's nálunk az újak közt: Virágot*

A' csudás kürt' harsanatja
 Földünk' sírhalmit meghatja,
 'S holtit trón elé zaklatja.

Bámul a' halál 's természet,
 Mint kel a' porrá-enyészett
 Számadásba' venni részét.

Irott könyvet felviendik,
 Ben mind, honnan fogyti rendig
 A' világ íteltetendik.

's Makáryt — és szint annyi számos Muzsikaszerezőt, kik között legnevezetesebbek: Astorga, Bühler, Cherubini, Durante, a' két testvér Hayden, Jomelli, Mozart világszerte híres szerzeményével, Neukomm, Palestrina, Pergolesi, Vogler, Weber, Winter's t. Minden fordításink mellett is szerfelettméltónak ítéltem közleni e' jelenvalót, mind hívségére, mind metrikai érdemére, 's ennél fogva énekeltethetési alkalmasságára nézve.

K. K.

. Bíró a' mint székebe járul,
 A' mi lappang fényre tárul,
 Minden bűnre bosszu hárul.

Én szegény ott mit feleljek?
 Pártvédül kit esdekelyek?
 Hol jóknak se' bátor melljek.

Rettentő felség' királya!
 Jóknak ingyen ég-osztálya,
 Üdvezíts, kegyelmi pálya!

Gondold, vétkim bár untatnak,
 Célja voltam szent utadnak,
 Meg ne ronts súlyán e' napnak!

Fáradtál engem keresten,
 Megváltál függvén kereszten,
 Hasson illy bér síkeresden!

Méltó bosszulat' Birója!
 Légy bocsánat' árasztója,
 Tettim' számvét míg nem rója.

Ím bűnősként könyesordulva
 Bánom vétkem' arczpirulva,
 Szánj-meg , kérlek térdre hullva !

Magdolnát [ki kegybe vetted ,
 'S latrot mennyben részeltetted ,
 Lelkem is reménybe tetted.

Bár méltatlan esdeklésem ,
 Benned bízni még se késem ,
 Hogy pokol' tüzét ne véssem.

A' juh-körben helyre szálltass ,
 Gödölyéktül félre váltass ,
 Jámboriddal jobbon álltass.

Gonoszak' megczáfultokkal ,
 'S mérges lángra kárhoztokkal,
 Engem hívj a' boldogokkal.

Kérlek a' porig borulva ,
 Szívem hamvként szertedulva ,
 Végem' ódd e' pálya mulva !

Gyásznap ! méltó zokogásra,
 Melly a' porbul támadásra
 Bűnöst inti számadásra !

Áldott Jézus ! nyujts irgalmat,
 Hunyt hivednek adj nyugalmat,
 Szenteiddel köz jutalmat !

HELMECZY.

A' F O R R Á S.

A' Forrás a' hegy' tövénél —
 Léte' titkos kutfejénél,
 Csendesen 's tisztán fakad ;
 Mint szelíd Csermely virágos
 Síkokon lejt, 's így a' tágos
 Nagy világba elszakad.

Oh de tisztán 's játszi kedve'
 Ösvényén, békén eredve,
 Nem sokáig csörgedez,
 Messze nem lejthet nyugodtan —
 Mert hozzája itten ottan
 Más forrás is ömledez.

Most folyása már homályos —
 Titkon árad, 's egy dagályos
 Gyors p a t a k k á változik;
 Most folyó lesz már, szünetlen?
 Terheket hordoz, 's kegyetlen
 Vész között hullámozik.

Végre a' nagy Óczeánnak
 Méhében keres magának
 A' zajoktól szünetet;
 Parthoz ér, 's vég hablövése
 Közt lehull fogolykötése —
 Ember! értsd az Életet.

SZENVEY.

REMÉNY ÉS EMLÉKEZET.

Éltünk' rögs határain
 Két génus vezet,
 'S felleg borúlván útain
 Nyujt mindenik kezét;
 De bár tekint biztatva rád,
 Vigasztalást egyik sem ad:
 • Remény 's Emlékezet.

Emlékezet lebegteti
 Szárnyát a' múlt felett,
 'S bús képzetekben rengeti
 Borongó kebeled',
 Mult kedv után titkon epeszt,
 Mult kín között ismét senyveszt,
 'S lelkedre hoz telet.

Kéklő lepelben messze jár
 Előtted a' Remény;
 Magához int, de meg nem vár,
 Tovább tovább lengvén;
 'S míg lepkeszárnyát kergeted,
 Lezúg hijában életed,
 'S állasz pályád' szélén.

Roszat ne félj, 's ne kívánj jót,
 Mult és jövő közül;
 Öleld-meg a' jelenvalót,
 Melly játszik és örül:
 'S bár ködbe néha burkozik,
 De színe gyorsan változik,
 'S ajkán mosolygás ül.

KÖLCSEY.

A SZÉP JUHÁSZNÉ.

A' hős magyarok' arany éveiben kellemes tölgy és hárs erdőség árnyékosítá Budának éjszakra fekvő hegyeit, mellyeknek Kovácsi és Budakeszi helységekre gyöngén lehajló irtványos oldalain virágos mezők zöldeltek. A' Királyok' vadászatjokra volt az erdőség rendelve; a' szelíd konyúlatsu irtványokon pedig a' Királynék' juhai legeltek.

Egykor Hunyady Mátyásunk a' sertészugban vadászván (így nevezték Sz. Ivánhegye' délszaki völgyét, az ott számosan tartózkodó vad sertések miatt) általtört a' sűrűn 's a' Királyné' juhászának lakhelyére bukkant. E' tájánál kiesebbet ritkán látott a' Király. Az említett hegyet a' hársbércczel egybekapcsoló menedékes tetőn állott egy alacsony tiszta hajlék, honnan nézte méltóságosan tornyosodni szerette Budáját; szemei áthatottak a' felséges Duna' tükrén a' Rákosmezei síkra, mellyen túl a' gyönyörködő előtt számtalan falu fejtelt. Szép országának képét piczinyben szemlélte maga előtt

terjedezni 's lovag melyében felbuzdulva érze az indulatot, melly őt mindenkor hív nemzete' országa' javára 's hírére szentül ingerlé; buzgó ájtatos lélekkel tekintte az ég felé, honnan nagy-'s szépre törekedő intézetei' végbe hajthatása végett segedelmért könyörge.

Andor juhász' fűrgő fiatal felesége épen ekkor jó haza férjétől, kinek ételt vitt a' nyáj után, 's megdöbbsent, midőn a' szép vadászt udvarán megpillantá; ő nem ismerte még a' Királyt 's így a' vadász' személyében azt lenni nem is gyaníthatá.

„Jó napot szép menyecske!“ így szólítá meg a' vadász a' bámuló asszonyt, ki előtt ismeretlenségéről bizonyossá lévén, azzal szokása szerint tréfát ütni nyomon eltökélette. „Honnan illy korán? messzünnen mint látom, mert hőségtől fénylik sima homlokod,“ 's enyelegve piros arczáját megsimogatá.

„Uramnak vittem ételt a' nyáj után, a' Királyné' selyem juhait őrizi lent a' völgyben; siettem vissza, mert a' konyha után kell látnom“ felel a' megbátorodott asszony.

„A' Királyné' emberei vagytok ti hát? én pedig a' Királyé magáé vagyok.“

„Ugyan úgye? én ismeretlen vagyok még az udvarban, nem rég hozott csak Visegrádról

uram, az Erdősz' leánya vagyok — de hát te ki vagy? 's miért kanyarodtál erre?“

„En Királyi vadász vagyok, Miklós nevem; hát neked mi neved gyönyörűm?“ kérde nyájasan a' vadász, átkarolván az asszonykának karcsu derekát, ki elpirulva, magát gyöngéden az ölelő' karjai közül kibontá. „Terka nevem, de távolkább is kérdezhetnél ám — vagy minden vadász olly csintalan?“

„Úgy! tehát már több csintalan vadászt ismertél?“

„Fent Visegrádon a' várnagyné mellett szolgáltam, most is ott volnék, mert igen jó dolgom volt az áldott asszonynál, de egy fiatal vadász nagyon utánam járt; én ugyan nem bántam, de asszonyom — okosabb nálamnál — megértvén a' vadász' csinyait: orrod tőle urfi! mond. Lásd Terka! a' vadász téged soha el nem vesz, ő nagy ur' gyermeke 's csak tréfából szolgál. Hát utánam is csak tréfából jár, mint egykor Klári kisasszony után a' Lengyel herczeg? kérdém bosszankodva. Nincs különben! mond a' várnagyné, 's erre én haza siettem atyámhoz. Andor bácsi épen nálunk volt, megtetszettem neki, ő szelíd jó ember, 's felesége lettem.“

„Jól tetted Terka! a' Budai környéknek is szüksége volt illy kellemes virágra.“

„Hagyjuk a' tréfát, inkább ülj ide a' ház' elébe, ha kedved tartja, jó tarhóm van, ha tesszik, szívesen szolgálók!“ 's kiszökvén a' Király' kezei közül elfutott, 's egy köcsöggel és két kanállal térvén vissza leült, térdei közé vette a' fazekat 's úgy ettek. „Ugyan mondd meg nekem Miklós vadász: micsodás asszony az a' Királyné? én Királynét még soha se láttam.“

„Áldott jó asszony, nyájas, leereszkedő a' szegényekhez, szép olasz fajta; kicsinnyé féltékeny ugyan, de nem is csuda: mert úgy hallok, Mátyás Király szeret a' tilalmasba kalandozni.“

„Isten bocsássa bűnét! biz azt magam is hallottam, hogy Ökegyelme kikapó.“

Tovább is tartott volna az enyelgés, de közelről vadászkürt harsogván, Mátyás felugrott. „Mennem kell szép Terkám! közel a' Király, ha itt lepne, derekasan megfeddene helyélemért — te is vigyázz! mert ha meglát, erővel ragad el.“

„No hisz el is buvok előle! mikor jössz ismét felénk Miklós?“

„Tán holnap; ne egy fogoly, készítsd-meg borsporos lében, 's adj csókot az első ismérés' fejében.“ Meg akará csókolni, de az asszony

magát bájoló keggyel elvonta. „Majd holnap borsporos lével!” mondá.

A' Király elsietett, Terka soká utána nézett, egy nagyot sohajtott, fejét csóválta 's a' konyhába ment.

Dicsekedve beszélte estvére hazatért férjének a' menyecske: hogy hozzá egy királyi vadász beszólt, 's nem hallgatta el más nap ozsonnára ígért jövendését, 's még a' kövér foglyot is megmutatta. A' juhász csak hümmgetett, szerette is nem is a' vadász' látogatását, 's ámbár az ozsonnát nem ellenzé, még is arra kérte feleségét, hogy szépen az udvaron, vagy a' pitvarban maradnának, minthogy alkonyodás felé a' háló-kamra sötétes 's alkalmatlan lenne ozsonnázásra.

Más nap szava szerint megjelent Miklós vadász, 's őt a' juhászné örömmel fogadta.

„Mért nem terítettél asztalt ben a' kamrában — kérde enyelgve a' vadász — majd itt a' szunyogok megcsípnek.”

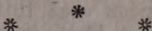
„Gazdám tiltá meg.”

„Mért?”

„Mivel ottben sötét van, 's utóbb szádra se találhatnál.”

„Annál hamarébb kedves ajkaidra — de lásd! majd el is felejtém a’ tegnap ígért csókot, szavamat kell tartanom.“

Az ozsonna vígan ment végbe, alkonyodni kezdé, ’s már messzünnen hallatszottak a’ vezérkosok’ kolomplásai. Miklós vadász, bár mint marasztotta is az asszony, nehogy Andor reá ismérjen, búcsut vett, mindazáltal gyakrabbi látogatását megígérte.

Mind inkább tetszett Mátyásnak az eleven asszony, még jobban ártatlan enyelgései ’s így többször odahagyta fényes palotáját ’s közvadászki egyszerű ruházatban a’ szép juhásznéhoz sietett. Terka is kedvelte őt, ’s andalogva hallgatá: midőn ő sok országokról, tengerről, háborukról olly ékesen beszélgetett, ’s az időt alig várta, mellyre a’ nyájas vadász jövetelét ígérte; nem ritkán elébe is ment, és karonfogva vezette az udvarba; de a’ kamrába, bár mint esdeklett is a’ vadász, ’s bár milly nehéz volt is neki ellentállani, soha bé nem bocsájtotta. Azonban a’ vadász’ gyakorti látogatása a’ juhásznak mind nagyobb nagyobb szeget ütött fejébe, annálinkább, mivel soha se találkozhatott vele.

A' menyecske se volt többé olly vidám, enyelgő, olly serény és gondos háziasszony; az étel minduntalan kozmás volt, 's midőn azt levitte is urának a' völgybe, alig várta: hogy az lenyelje utolsó falatját, azonnal haza sietett — 's mindég felejtett valamit. A' füstös kásán, elpangott tarhonyán vagy dödöllén pattogott ugyan a' gazda, és furkós botjával fenyegetődzött Buda felé; de ha a' csinos asszony nyájasan vállára simult 's bátran szemébe tekintve, a' vadásznak a' kamrában még nem voltát bizonyítá, megnyugodott; csak hogy az ételben annyszor hiba ne legyen, gondoskodásra inté.

* * *

„Majd nem sokáig fogom már a' vadakat háborgatni“ szólt egykor a' vadász.

„De csak háborgasd — mond gondosan a' menyecske — kiűzi majd el a' farkasokat, melyek már ugy is mulatkoznak.“

„A' Király háborúba készül, őt követnem kell.“

„Menjen maga Ökegyelme a' Király, ha kedve tartja, te maradj nálunk; tudod mit: ved le a' vadászkontöst, légy bojtárunk, lásd ha jól viseled magadat, idővel bacsóvá is lehetsz.“

„Nints mentség, nekem okvetetlen mennem kell.“

„Oh istenem! az a' Király! majd mondtam valamit!“ többé nem szólhatott, sirva fakadt, de hogy senki ne lássa könyeit, a' kamrába futott, a' vadász utána, 's a' síró menyecske férje' tilalmát elfelejtván a' vigasztaló vadászt is bebocsájtá — a' veszély közel volt, de egyszerre sebes kolomplás harsogott fülébe —

A' pajkos bojtárok t. i. egy rókafiút fogtak, 's nyakára kolompot kötven, magokkal hurczolták a' legelőre, hol vele különféle tréfát űztek, a' róka rést talált közöttök 's nagy kolomplással fel a' hegynek az erdőbe iramlott. Vezér-ürünek vélték azt a' kamrában ülők. Terka felrettent 's egyszerre veszély közt lelven magát felugrott az esdő vadász mellől, az udvarra sietett, hol reszketve várta férje' érkezését. Pírongó arczát a' felébredt szégyen még szebbre festé; nem mert a' vadász' szemébe tekinteni.

Menj! menj az istenért Miklós! már a' nyáj közel, nem bánom ha soha se jössz is el többé, haragszom kegyetlenül reád, ugyan reám ijesztél! mond a' remegő asszony. Nem maradhatott tovább a' Király, elment az asszony' unszolására, minekutána megígérte volna, hogy négy nap mulva ismét itt fog lenni.

Töredelmes szívvél vallá-meg Terka férjének: hogy a' parancsolatot áthágta.

Tán a' tíz parancsolatot is? kérdé a' felbosszankodott juhász.

Azt ugyan nem, de nem voltunk messze tőle már.

Vakondok-túrta vadászát nem akarom többé tudni a' háznál.

Legis tanácsosabb —

Bevádolom a' Királynénak.

De ha megvereti a' Miklóst — tán még is —

Nem bánom ha agyon is.

Tán még is kár lenne érte! — további tanácskozás, per és megbékülés után az határozottatott el: hogy mind ketten holnap az udvarba mennek kérni a' Királynét, hogy Miklós vadásznak tiltassék meg a' juhász-tanya felé a' vadászat.

Másnap viradóra csínosan felöltözve bekocsiztak Budára. A' juhász magát a' Királynénál jelentvén bebocsájtatott.

Mi hír Andor a' nyájnál? kérdé az igen kegyes Beatrix — rég nem valék már künt.

A' szép nyájnak nincs ugyan baja felséges Asszonyom, azt csak könnyű megörzeni, de annál nehezebb feleségemet.

Terka asszony! mi panasz —

Egy Miklós nevű vadász jár mindég a' tilosba vadászni — az udvarból való, és gazdám nem akarja.

Miklós vadász az udvarból? — kérde a' Királyné. — Terka kellemes őszinteséggel mindent elbeszért, és a' vadászt leírta: arcza szép kerekded, görbült sasorra, nagy kék szemei, barnás göndör haja bodradékban nyugszik széles vállain, erős, egészséges férfi, termete se nagy, se kicsiny.

Már ismérem! — mond a' Királyné elrejtve gyanúját — majd egy tréfát teszünk vele, én magam ki megyek hozzátok 's dévajkodásiért érzékenyen megfeddem.

Úgy lett. — Beatrix a' rendelt nap' alkonyatán megjelent, meghagyván a' juhászpárnak: hogy ne lennének messze tőle, 's első jelére, magokkal lámpát hozva toppannának a' kamrába, nehogy a' vadász sötétben elillanthasson. A' juhász örült, de Terka melyében erősen dobogott a' szív.

Lódobogás hallatszott. Mindenki rendelt helyére vonul. Beatrix juhászné ruhában a' pitvarajtóban állott 's a' lóról leszállt 's körültekintgető Mátyásnak bejövetelre intett. Tűzindulattal rohant a' vadász a' sötétes kamrába, hol őt-a' vélt juhásznénak karjai fogák fel. A'

Királyné előtt ömledezett a' Király, midőn a' jelre győzelem-göggel betoppant a' juhász, egyik kezével a' reszkető Terkát vonva maga után, másikkban pedig égő lámpáját tartván. — Nem kevéssé döbbsent meg a' Király, midőn egy ismeretes ábrázatot pillant meg 's meglepetése még nagyobb lön, midőn saját hitvesét a' Királynét szemléli — de a' hamar eszméletű Király az egész esetből tréfát üzni akarván, a' Királynéval enyelgett, és örömet is elhitette volna, hogy reá ismért; de nem akarván kedvét szegni, magát így meglepetni engedé.

Az istenért! Miklós mit beszélsz — rebeg Terka — ez a' Királyné! és a' Királyt köntösénél fogva ránczigálta.

Asszony térdelj le! — mond a' még inkább megijedett juhász — ez maga a' Király! és térdre omlott.

Oda vagyok! Mikl — a' Király! sohajt a' menyecske és férje mellé rogyott.

Keljetek fel jó emberek — mond a' Király igen kegyesen — felejthetetlen maradjon közöttünk ezen pillantat.

* * *

A' Királyné, minekutána gazdagon megajándékozta a' juhásznét, enyelgve hagyta el

Mátyással a' kellemes helyet ; mit szolt útközben, 's tett é neki szemrehányásokat ? — nem tudjuk. Azonban a' vizsga udvari nép, még is megtudta ez esetet, 's az elszárnyadt hirre, mindenki ügyekezett ismérni a' szép juhásznét, kinek öléből a' Király tarhót evett, 's kinek kedviért vadász-köntösbe öltözni szerete.

* * *

Még isméretes most is a' kellemes hegy-konyulat a' szép juhászné név alatt. A' Budai és Pesti mulatni szerető nép gyakran jelenik ott meg tavaszi és nyári hónapokban. Áll még a' szép hely, a' gyönyörű kilátás ! de a' szép gömbölyű magyar juhászné helyett most egy nem szép német csaplárosné szolgál a' vendégnek.

KISS KÁROLY.

A' M Ú Z Á H O Z.

Leányka, dalt! de ne mint eddig dallál,
 Becsületet azzal sokat nem vállal.
 Gajdolg, ha kell; de úgy hogy mindenek,
 Tudósok 's Nemtudósok értsenek.
 Nem élünk mi Athénben, nem Rómában;
 Mit dúdolsz hát görög 's deák szchémiában?
 Az a' külszín, higyd-el, csak flosculusch;
 Parturiunt, 's lesz ridiculusch musch.

Szólj igazat: te is vágysz tetszeni;
 Költőink közt szeretnél fényleni.
 Akard, 's megvan; légy újra az, a' mi voltál,
 Szólj a' szerint, a' hogy régebben szóltál;
 Új szót ne gyárts, az ókat ne keressd,
 A' francziát, a' dájcsot ne kövessd;
 Beszédednek adj bájt, adj könnyüséget,
 Adj rendidnek hasonló-hangú véget.
 Kap a' manó, nem más, a' verseken,
 Ha nehezek, 's rím nem cseng végeken!

De te pirúlsz megfutni a' könnyü pályát,
 Hol X szedett koszorújába — zsályát;
 Jó, verd tehát bilincsekre magad',
 'S a' verselés' dühe ha megragad,
 Zsongásidban vedd Rádayt vezérnek,
 Mérd a' mit az olasz 's francz 's német mérnek;
 Cserélj nehéz és könnyű tagokat,
 A' rímekben nő 's hím hangzásokat.
 Így lesz neved, Múzsácskám! a' Parnasszon:
 — Örülj neki! — Tekintetes Tudós kisasszony.

KAZINCZY.

F A N N I U T Á N.

Minden órám csüggesztő magányom'
 Néma csendén bűnnek szentelem,
 Rajtad elmém' ah törődve hányom,
 'S könnyem' árját issza kebelem.
 Merre merre tűntök hév szerelmek,
 Mellyek lánczolatok szívemet?
 Ha fogjátok forró gerjedelmek
 Elborítani lángként éltemet?

Most is karján fényes Ídeálnak
 Még magasan rengnek álmaim,
 Ah de tündérvárán nem találunk
 Méltó tárgyat többé lángjaim.
 Fanni, Fanni! mint Zephyr utánad
 Sohajtásim szállnak untalan,
 Szünj meg egyszer lélekvesztő bánat,!
 Szív mért ingerlődöl hasztalan?

Zengtem égi dalt, mint alkonyában
 Philoméla kertem' bokrain,
 'S mind hijában folytak, mind hijában
 Bájos hangok lantom' húrjain.
 Csillagokra fel remegve sírtam,
 'S fényektől nem jött vigasztalás;
 Berkén Echót fájdalomra bírtam,
 'S jajgatásnak szólt csak jajgatás.

Isten hozzád eltűnt rózsapálya!
 Isten hozzád elsírt nyúgalom!
 Képed' lelkem többé nem találja,
 Dúló vészként zúg a' fájdalom.

'S bár a' kor borítva fátyolával,
Tőle messzebb messzebb elvezet,
Rám világít lobbanó fáklyával,
'S visszaránt a' bús Emlékezet.

'S ah reményem' mindegyik virága
Újra fonnyad szellem kebelén,
Újra süllyed a' szív' boldogsága,
Régi sebben újra vérzem én!
'S míg a' gyötrelmek visszerzése
Százszorozva tépi lelkeket:
Képzetemnek vészhozó leugrása
Gyújt és kínos álmokkal temet.

Szállj homályba, 's hunyj el fátyolodnak
Éjjelében bús Emlékezet!
Álmaid ha lassan alkonyodnak,
Nyúgalom tán nyújt még hű kezét.
Nyájas arczod' visszasúgárzása
Enyhefény a' boldog' napjain;
Nékem, ah! csak Lethe' áradása
Hoz segédet kínom' lángjain.

A' TÁNTORÍTHATATLAN HAZAFI.

Rendíthetetlen állsz, miként merész
 Kolossza Rhódnak a' tenger felett.
 Villám dörög körülted, vész üvölt,
 Csapkodnak a' tajtékozó habok,
 Elem 's idő vivnak ledönteni,
 Tenger - szörnyek lövellenek feléd :
 Mind hasztalan! te érez melyeddel állsz
 Rendíthetetlen, 's jobboldban felénk
 Lobog vezér-fáklyád fejed felett,
 A' melly borútkban biztos révbe int.

Sorsunk kidőlni; 's majd te is kidőlsz!
 Vesztet mutatja majd, mi nagy valál!
 'S mi sírva kérjük egymást kétkedő
 Hangon: helyetted más ha támad é?

FÁY ANDRÁS.

A' BUSONGÓ.

Hallgat az éjszak' durva fuvalma,

Lenge Zefírek játszva susognak

Honni mezőink' zöldje felett;

Egy kegyes Isten' szent diadalma

Által az élők kedvre buzognak —

Itt van az áldott szép Kikelet!

Oh de énbennem havaznak

A' bú' fellegszárnyai,

Engem a' nyiló tavasznak

Nem tüzelnek bájai —

Nem vidámit égi kénye,

Kín — csak szívem' érzeménye;

Láthatárom — pusztá tél,

Hol valóm fázlódva él.

Hol valóm fázlódva él.

A' ligetekben hangzik az ének,

Rejtekhomályban lágy epedéssel

A' Filoméla dalra fakad —

Száz jele látszik Flóra' kegyének,

Minden iramló könnyü szökéssel

A' szem igéző Szépre akad.

Oh de nékem vad homályok

Éjezik bus éltemet —

Dermed a' szív — nem talállok

A' tavaszban kellemet.

E' szelíd természet' éke

Énelőttem sír' vidéke —

E' vidám sok földi hang

Csak halál-dal, sír-harang.

Csak halál-dal, sír-harang.

A' patak ömlik lassu morajjal,

És vize tiszta, 's játszatos áráját

Egy szelid ajkú szellet üzi;

Partja virággal 's gyenge parajjal

Van kihimezve, drága sugárját

Rája az ős-nap áldva tüzi.

Oh de engem egy hatalmas

Sors vadonba kergete,

Énelőttem holt 's unalmas

E' tavasznak élete.

A' mi benne szép 's negédes,

Szívigéző — bájos — édes —

Most, midőn leképezem,
 Más időkből érezem.
 Más időkből érezem.

A' hajadonság hattyu-fejéren
 Szökdel az érnél, rózsakorára
 Nem vona a' sors semmi borút;
 Lába vigan lejt a' deli téren,
 Dal lebeg ajkán – lenge hajára
 Réti virágból fűz koszorút.

Ifju szépek! kik meghitten
 Itt vigadtok, szóljatok!
 Nincs az én L ó r á m is itten?
 Nincs e itt, gyöngy magzatok?
 Merre tűnt el, merre, merre?
 Vagy mikor tér vissza erre? —
 Minden lányka néz 's figyel,
 Oh de egyik sem felel!
 Oh de egyik sem felel!

'S a' hegyek' ormán 's völgyek' ölében
 Minden az áldott szépnek alakja —
 Minden örömszín 's játszi remény;
 Röpdös az élet földi egében,

Erzi : hogy Eden — itteni lakja —

Erzi , hogy álma — isteni kény.

Ifjuság' arany világa !

Felderűlsz e még nekem ?

Vonz e' még meződ' virága ?

Zeng e' még víg énekem ?

Lesz e' még olly boldog óra ,

Melly szivednél hagyja L ó r a !

E' tavaszját érzem ? — —

Jaj ! egy Echo mondja : n e m !

Jaj ! egy Echo mondja : n e m !

És halad a' nap 's fénye bucsúzik —

Intnek imádság-szóra harangok ,

A' köz-iparnak zajja eláll ;

Föld viz az est' gőz-lepliben úszik —

Némul az élet — vesznek a' hangok ,

'S a' nyugalom' szent lelke leszáll.

Álom' édes szent kegyelme !

Oh rekeszd szemhéjaim' ,

Győzd le a' szív és az elme

Közt elágzott kínjaim ! — —

'S ím midőn békét vadászok ,

Rajtam ütnek a' fohászok ;

L ó r a' vesztét hirlelik —
 És az álmot elnyelik.
 És az álmot elnyelik.

Szép a' tavasznak esillagos éje! —
 Andalog a' hold, és halaványan
 A' nyugovó földszínre tekint;
 Néma-komoly — szent-ünnepi kéje —
 A' szomorúság' lelke magányan
 Járvá tünődik, 's könnyeket hint.

Sírtelek! halottak' honja!
 Mit rejtsz kebled' éjiben?
 Szívemet hozzád mi vonja;
 Itt az éj' mély csöndiben? —
 Jaj, ha L ó r á t én az álom'
 Ónkarjában itt találom! — —
 És tudom, hogy itt lelem,
 Oh de — félve képzelem!
 Oh de — félve képzelem!

Itt van az éjfé! — 's lelkei jőnek —
 Nyögve kereng egy sírhoni szellet —
 Rezgeti a' gyász-fűzek' haját;
 Képe ijesztő a' T e m e t ő n e k!,

Barna keresztes halmai mellett

Borzasztó az élet, ha látja magát.

Veszteség' vad érzeménye!

Merre szállsz illy hirtelen?

Jobb jövődök' álreménye!

Mit hitetsz a' sírhelyen?

L ó r a ' s a ' k e d v e l n y u g o d t a k ,

Fel nem kelnek a' halottak. — —

„Túl — egy élet' szebb neve!“ —

Súgja — L ó r a ' s z e l l e m e .

Súgja — L ó r a ' s z e l l e m e .

SZENVEY.

NEHÉZ ÉS KÖNNYŰ.

Nem szeretek nehezre ha nehéz : könnyűt nem ha könnyű;

Ez 's amaz egygyütt dísz , mint külön-állva hijány.

Úgy kell a' mi nehéz , ha nem érzeti vélem hogy ez volt :

'S a' könnyű , ha simúlt sok faragásra leve.

KAZINCZY.

DAL A' VIDÉKHEZ.

Te bájvidék!

Ott a' kék messzeségbe'

Hol szirthegek nyúlnak-fel égbe

'S felhőtlen leng a' tiszta lég!

Üdvezllek, oh te rég

Határa buzgó vágyaimnak,

Te bájvidék!

Mi szent öröm!

Mi édes kéjt lehellnek

Fuvalmi a' langy estlebelnek,

Mezőidről tündér vidék?

Nekem virúlsz e még,

Nekem messzűnven bujdosónak,

Gyönyörvidék?

Ha nem — vidék!

Ugy légy örökre boldog!

Ím minden szent kötél feloldok

Mellyel hozzád fűzött az ég;

'S isten veled, te vég
 Határa minden vágyaimnak,
 Te bájvidék!

De oh vidék,
 Árnyid milly kényt susognak?
 Viránymezőid mint ragyognak?
 'S csak mindég kéjre intve még
 Mosolyg felém az ég —
 Az esti bíbor ég — felüled
 Titkos vidék!

Csak vissza még!
 Tán a' völgy' alkonyában
 Ott hervad néma bánatában
 A' hű szív, melly csak értem ég —
 'S nekem virúlsz te még,
 Nekem messzünnen bujdosónak,
 Te bájvidék!

BAJZA.

E P I G R A M M Á K.

E p i g r a m m a.

A' nyílt rózsához, bár nézd, epigramma hasonló;
 Teste kicsiny, vidám színe, az alja tövis.
 Friss illatjával tüstént érdekli az orrod',
 Színével szemedet, végtövisével eszed'.

S e l y e m b o g á r' s i r j á r a.

Síromat én szőttem, sírombul szállva kikeltem:
 A' szerelem szálló állapotomba' megölt.

E n d r é h e z.

A' mit nem látunk, hisszük; 's így szívnek is Endre
 Hinnünk kell; az egész emberek' élte hitel.

V i l á g o k.

Nézd a' csillagokat, mit látsz? sok ezernyi világot;
 Élik azok magokét, éld te világodat itt!

E m b e r - i s m e r é s .

Minden nap nézgéli magát tükrébe' sok ember ,
 'S még is , bár vizsgál , ismeri ritka magát.
 Nem csuda : formáját látván , mint bábnak örvend ,
 'S lelkes belsőjét venni szemügyre tunyul .

A' K e d v e s h e z .

Nyúgodalomra megyek , már itt van Kedves ! az órád ,
 El kell hát válnunk haj ! nem akarva is el !
 Míg kiadom lelkem' tartóztasd könnyidet : ekkép
 Meghalnom nem lesz kétszeri kínos okom .

B o r é s s z e r e l e m .

Csak bor 's a' szerelem versem' mindenkori tárgya ;
 Lángomat e' kettő gyújtja ; ez oltja is el .

A' b ö l c s r e .

A' kutya szüntelenül ugat a' szép holdra : irigyli
 Csendes járását , vagy csak ugatni szokott ;
 Csendes kunyhódban meghúzott bölcs ! ugat a' Rosz
 Rád ; mert csendesesen élsz , vagy csak ugatni szokott ?

A' K ö l t ő k.

Költőknek sem ezüst, sem arany, bár körmöczi, nem kell,
 És ez honnan ered? költeni mindenik ért.
 Nem kell drága kereszt, sem csillag 's udvari rangfény,
 Hát ez honnan ered? költeni mindenik ért.
 Kis kunyhó, fa-lugos kell nekik 's pinduszi borvíz,
 Hát ez honnan ered? költeni mindenik ért.
 Együgyű Koridon, petyegő Chloe minden örömjök,
 Hát ez honnan ered? költeni mindenik ért.

P a l o t a é s k i s h á z.

E' picziny életben mit kívánsz nagy palotákat!
 Könnyebb kis hazból sírba lehajtni fejed'.

I m á d k o z ó.

Ki csak imádságos könyvet minduntalan olvas:
 Vagy nagyon ártatlan, vagy nagyon ártani tud.

E m b e r l é t é s v á s á r.

Országos vásár, noha csönka, az emberek' élte,
 Mellyben venni szeret mindenik, adni kevés.

I n t é s.

Jó 's hosszú tudomány : embert ismérni tanulnod ;
Ezt te tanulva megérsz ; ezt te tanulva kihalsz.

Ki a' szegények' barátja?

Kérdezed éntőlem : van é Bondy ! barátja szegénynek ?
Ennél vallyon mit tudna keresni Barát ?

A z i d ő.

Kebliben élesztőt forrtan hord minden időkor ,
'S a' mit megsavanyít , majd idejébe' kikel.
Gátlani ezt soha sem foghatja meg emberi elme ;
Bár bele mit kever is , szétkeveredve kikel.

F é r j é s h ö l g y.

Férfiak és hölgyek hámorja az emberi nemnek :
Jók 's hamisak vagytok ; nincs , vagyon is hitetek ;
Mert tüzetek 's hevetek , míg tart , majd összelobogni ,
Majd más szikra után , félre lobogni szokott.

L ó f u t t a t á s.

Futtattok lovakat nagy urak! 's így futni tanítottok;

Kérdés: futni-tudás, nem szül e majd szaladást?

H a n g o s s z ó n o k.

Gercsi felett Bongárdi papolt fenn hangosan, úgy, hogy

Gercsit 's érdemeit hangosan eltemeté.

C i c e r o.

Tudjátok Cicero szóval mért védte hazáját?

Szólani mert szépen, 's tenni nem, érte tudott.

T ö r v é n y.

Ember hoz törvényt, megtartja, de rontja is ember;

Tartani emberség, rontani emberiség.

T a n á c s.

Bölcselkedni tanulj, ha kívánsz jól élni magadnak;

Másoknak ha kívánsz élni: csalódni tanulj.

V e n d é g e m h e z.

Jöszte be ajtómon, de ne légy vendég te is ajtó!
 Hogy mondott szavaim' 's gondolatim' kivigyed.

H i t, r e m é n y, s z e r e t e t.

A' papi rend hittet, de reménnyel biztat az orvos,
 'S ügyvéd: a' szeretet hol marad? égbe' vagyon.

M á s, s z i n t e a z o n t á r g y r a.

Férfi: uram hiszlek, 's feleség hadd mondja: reménylek,
 A' szerető szivből mondja: szeretlek uram!

K é p z e l e t.

Hol palotákba ragadsz, hol kis kunyhókba vezetgetsz,
 Képzelet! és nem hagysz lenni se fent se alatt.
 Lángként égre szokol, majd ismét földre lelobbansz,
 Míg kicsapongásid' meg nem alázza az ész.
 Ekként nő fel alá hullámival a' sima tenger,
 Míg Neptun nem vesz rajta szavával erőt.

S e m m i.

Hol van az a' víg kedv , hol az a' nyílt szív , hol az elme ,
 Melly mint a' villám , szórva , ragyogva repült ?
 Mind ezek elmultak. Pajtás ! elmulnak idővel
 Mindenek , és mi marad fenn valahára ? mi sem.

M ű v é s z.

Mint az öröklételt egy szóval hagyta meg Isten :
 Lángeszed is művész ! fát , követ így örökít.
 Egy leleménnyel esik meg ez , érzed az istenit ebben !
 Érzed : hogy benned leng az örökkori lét.

N e w t o n.

A' mozgás' rendét Newton tudományba' leirta ,
 Kérdés : rendbe' van é , szüntelen a' mi mozog.

E m b e r i é l e t.

A' születés hajnal , nap az élet , az estve halálunk ;
 Öszveleg ez mi egyéb ? egy napi 's estvei út.

Szép Juczi.

Mért nem akart a' szép Juczi férjhez menni , csodálják ,
Véribé' van neki már , tartani a' faluval.

Magamhoz.

Bor - 's lyányért éltem mindég, és szidnak; ezentul
Senki se szidjon, ezért, nem fogok élni — h a l o k.

Régi és mostani házaspár.

Csak férj- 's asszonyból állt hajdan a' házasi élet,
Most már szükség egy harmadik : a' Szerető.

VITKOVICS.

LENKÁHOZ.

Hogyha tűz a' szerelem , (mint közmondások igenzik)
Jaj nekem ; oh be hideg 'L e n k a szerelmi tüzed !

SZENVEY.

A' V Á N D O R.

Reng a' hullám, röpül a' sajka,
 Messzebb messzebb vonúl a' part,
 Még csóktul ég a' Vándor' ajka,
 Még visszanyújt remegő kart.
 Keblét a' búcsu' gondolatja
 Mély olvadásban haboztatja,
 Utána int száz szem, száz kéz,
 De ő csak egy pár könnyet néz.

'S ím kéklik a' part' zöld pázsitja,
 Homályba tűn a' messzeség,
 Az egy pár könnyet elborítja,
 Nem látszik már, 's ott reszket még.
 A' Vándor áll, némán nyögdekl ő,
 'S utána hord a' parti szellő
 Száz köszöntést bús zúgással,
 De ő csak egy sohajtást hall.

A' sajka száll, a' sajka hajtat,
 Alatta víz, felül az ég;
 Lassan lezeng a' végsohajtat,
 Nem hallik már, 's ott lángol még.
 A' Vándor enyhet kér melyére,
 Száz csillag néz vérző sebére,
 De ő csak egy felé tekint,
 Melly nyúgotról szerelmet int.

KÖLCSEY.

Z E P H Y R H E Z.

Köszöntlek Flóra' játszi férje,
 Köszöntlek hajnal' szép fija!
 Léted' több millió dicsérje,
 'S ezernyi ezer Grácia.
 Áldassék-meg hímes világod,
 'S virányokból szőtt társaságod,
 Melly sok gyönyört felkölthete,
 Üdvez légy, föld' lehellete.

Meghittje a' langy kikeletnek ,
 Siess violás szárnyakon ,
 Te , kivel Nymphák lejtegetnek
 Lángfrisseségü lábakon.
 Röpülj , engem kényárba víve ,
 Röpülj , Cupído' fürge híve!
 Légy olly barát irántam is ;
 Ösvényt nekem szüzemhez nyiss.

És , mint Psychét szent tájnak adtad
 Nemes malasztal egykoron ;
 Dús birtokát előmutattad ;
 Elysion lévén a' hon :
 Körében ifju életemnek
 Illyent ragyogtass Kedvesemnek !
 Varázsan készítsd-fel magad' ,
 Hogy őt énhozzám elragadd.

'S szivében a' hű szerelemnek
 Tüzét ápolja lengzeted ,
 Megtartva őt csak lételemnek ,
 Mellyet nagy részben árnya fed.

Bájolj örök tavaszt reája;
 Csillogjon rózsakoronája,
 Csillogjon hosszú zöld korig,
 Egész utólsó alkonyig.

Légy mindég jóm, vigság' fuvalma,
 Kegyes játéku lágy Zephyr!
 Légy az, habár a' sors' hatalma
 Jó ellenem, 's könnyűkre bír:
 Törülgedd gyászát szemeimnek;
 'S midőn méltatlan érzetimnek
 Hiúlag csüggve hódolok,
 Enyészzenek a' fátyolok.

Üzd, üzd a' fénylő jámboroknak
 Lélekborító éjeit.
 Enyhítsd az épültebb homloknak
 Igaz hőségü cseppjeit.
 Keresd a' józant és a' szűzet,
 Kit ékesít gyöngy-pártafüzet,
 Intézd vigyázva útadat,
 Ne undokítsd-el szárnyadat.

Ne hízelkedjél olly melyeknek
 Hol a' bűn' mérge nagyra nőtt;
 Noha báj-líliomhegyeknek
 Láttatnak lenni több előtt.
 Arczák' álszíne meg ne fogjon,
 Malasztod ezen túlsuhogjon.
 Tekintsd, tekintsd, mi vagy te: Szent!
 Kerüld tehát az éktelent.

MAKÁRY.

A' BOLDOG FÉRFI.

Ha nap felkel, minden éled,
 Minden fűszál felvirul;
 Rózsa' keble lengve széled
 'S illatozva szétpirul.

Ha fekete nagy szemednek
 Égi fénye rám derül;
 Megjön kedve bús szívemnek,
 'S víg érzésbe elmerül.

Érzem milly nagy kincset bírok
 Szerelmedben hív alak!
 Örömkönyt gyakran sírok,
 'S teli mellyel áldalak.

Boldogságomnak nincs híja,
 Megvan a' mit szeretek!
 Szívemet csak egy gond víja:
 Örökké nem élhetek.

VITKOVICS.

A' V I O L A.

Hév naptól hervadtában
 Kék viola
 Lehajola,
 'S epedve zöld bokrában,
 Már halni kész vala.

Jő Heszper, 's alkonyából
 Reá tekint,
 'S langy cseppet hint
 Enyhítő balzamából,
 'S él a' virág megint.

Pályám' töviskörében
 Oh Szerelem!
 Lángkebelem
 Hervad sebes tüzében,
 'S bánat 's halál velem!

Ki lesz, ki majd e' szenvedőre
 Reá tekint,
 'S langy cseppet hint
 Szivem' kínzó sebére,
 Hogy éljek én megint?

KÖLCSEY.

A Z I N N' H Á T Á N.

Mint egy nyíl fut-el itt part, fenyves, völgy, hegy
 előttünk,
 'S illy hamar a' gondok' szirtfoka messze maradt.
 Hajh, de hol a' haza még, hol még Tokaj? hol vagyon
 a' domb,
 Melly a' régen várt számkilököttnek örül?
 Told sebesen ladikunkat, o Inn! míg a' szelek' atyja,
 'S Küprisz, 's a' szép nő' bátyjai, révbe viszik.

KAZINCZY.

A L A D Á R.

Mint a' csecsemő, édes anyja' karjain, még boldog vidám öntudatlanságban: feküdt a' pihenő világ, az álom' kebelén. Ünnepi csend uralkodott; 's mint vészek után, a' tenger csilapúltan hömpölyg: úgy hullámlék - el az idő zajtalanúl, a' nappalnak ezer zörgő zsibaja után. Aladár' várában is boldogító feledség szálla mindenekre, 's nem hagyá őket a' világra, 's annak inségeire gondolniok. Egyenlő ütésekkel, könnyüden és szabadon emelkedett a' legutolsó szolgának is melye. Csak az úr vala ébren, Gróf Aladár, 's komolyan, nagy, hangzó léptekkel járdalt szobájában. Félig le volt vetkezve, 's merengő arczvonásai, pillantata mintegy a' jövőbe vagy multba süllyedve, 's majd elakadt, majd sebesen folytatott, 's ismét visszatartóztatott léptei hagyák sejteni, hogy valami fontos dologgal foglalatoss lelke, 's üzi az édes álmod szemhéjairól. Egy világ, az ágy előtt, veté fényét a' magas alakra, 's láttatá az ötven évű férjfi' arczatát. Munkás erő, ész, kevélység

's hevedsége tükrözött benne; még most is szokatlan tüzrel ragyogó szeme éles elmét árulgata, 's lángokat látszott visszasugárzani, mellyek a' kebelben erőszakkal loboghattak. Arczképzete mutató, hogy ott valaha ritka férjfiás szépség tartó királyszékét. Mind homályosabban ége a' világ, sebtel sebesbökké váltak léptei, mindég nagyobb komolyság vonult képre; 's egyszerre mintegy döbbenve állameg hirtelen. Talán épen éltenek valamely nyomos története villant elméjébe fel, midőn pillantata vele járdaló árnyékába ütközött, melly óriási nagyságban a' falra vetve, válhatlan társként ragaszkodott minden léptéhez, minden mozdulatához. Egy-másba vetett karokkal megállapodván, szemlélé azt sokáig. Te vagy e, talán az emlékezet, melly sötét alakban kísér a' jelenlétbe által, korábbi évekről? 's te akarod-e tiszta fényét elborítani? Miért kell épen ma emlékezmem a' napokra, mellyek elmúltak? illy képek illenek-e a' boldoghoz, kit holnapom az ifjúság' 's szépség' angyalával, egy főház' legnemesb virágával örökre egyesít? kemény, erős léptekkel, szemeimet egyenesen 's változatlanul tárgyamra szegezve, jártam-be a' meredek pályát — 's int a' koszorú. Grófi koronával díszesítem egyszerű címéremet — ragyogó szemmel vizsgálta uján, a' vastag

arany pecsétgyűrűt — merész szavamat valósítottam, 's holnap ötvened évemben egy szeráfot ölelek hölgyemül, hogy ezen egybeköttetés által, végetlen csillogó kilátást nyerjek újabb méltóságokra, újabb nagyságra. Hála! hogy elég erővel bírtam, midőn e' vér még hőbbben buzgott, agyam' kemény törvényének engedelmeskedni. Csak álmadozó lehet boldog szűk körökben, 's élhet olly éltet, melly fél álomhoz hasonlít — én arra nem születtem. Fény, hatalom, nagyság, az én isteneim, 's nagylelkűleg jutalmazták a' szolgálatjoknak áldozott egyikét könnycseppet. — Szabadon emelem tekintetemet a' mosolygó jövőre, 's kevélyen sülyesztem a' multa, 's ne zavarja érzélgés annak érzetét, hogy enn erőmnek köszönöm, a' nagyság' és szerelem' boldogságát. Lángolva, imádásig szeretlek Izaura! 's a' legközelebbi csillagtündöklettel, egy üdv-ár özönlik egész jövődömre.

A' világ magasán lobogott fel, 's ingatva szórta az árnyékot ide 's tova.

* * *

Gróf Aladár' egybekelése az angyali Izaurával, a' közelebbi estvén, a' legcsillogóbban ünnepeltetett. Fényözön áradozott az egyház'

termein, ezer lángsugárzatban játszott a' meny-asszony' fő- 's nyakékességein, 's ragyogva verődött vissza a' gyémánt 's más drágakövekről, az urak' 's hölgyek' gazdag öltözeteiken. Az oltárnál állott Gróf Aladár, arany 's drágakövek boríták a' magas 's még most is erős termetet. Mellette mintegy égből szállva Izaura. A' legfrisebb ifjuság' legbájasb szépség' ellenállhatlan kecese ömlött-el ezen arczvonásokon, ezen alakon; gyöngéd pirulat borúlt-el, halk lehellettel, orczája 's nyaka' lilimán, 's keble sebesebben dobogott. Halkan remegni látszott. Szemei, bájas szeméremben 's zavarodásban, földre süllyedtek, 's csak néha, mintegy bátorsá-gért esdeklőleg, emelkedtek Aladár-ra fel. Ő, egy örömkevély pillantatot vete a' gyülekezetre, és aztán elragadtatva Izaurára sütötte, kit fennebb pirulat borított. Gondolkodva merültek-el a' jelenlévők ezen pár' szemléletében, 's vagy rövid, megszaggatott viszón-beszédekben szóltak e' szokatlan öszvekelésről, vagy megelé-gedtek szótalán elmélkedni felőle, mivel ezen látvány épen képes vala mindenkiben egész gondolat- vagy érzelemsort elővarázsolni. Igaz-ságot szolgáltatott Aladár' ritka idomainak 's foghatóságának, melyek őt illy magas fokra emelték; festegették: mi boldoggá teheti ezen

kevély nagyravágyót, a' legnemesb vér' sarjadékát övének nevezhetnie; csodálták a' környülmények' hatalmát, melly füzni szokta illy körű személyek között azon kötelet, mellyet csak a' szerelem' kezének kellene kapcsolnia; nem lélek azonban természettel ellenkezőnek, hogy Izaura nem idegenkedett ezen egybeköttetéstől. Gyöngé ifjúsága miatt ismételten a' világgal, szüléjinek elégedéseket legfőbb jóként, legnemesb boldogságként tisztelve 's általlátva mi buzgón ohajtják ezek a' nagy befolyású Aladárral való szövetséget, észre vevé a' lángot is, mellyel őt kérője szereté, 's leghalkabb vágyát is előlegezve teljesíteni iparkodott. Így, szüléji boldog jövőndöt ígértek neki, 's így teljesíté ő ellenmondás nélkül azon kívánságot, melly az öneki olly kedves személyeknél, olly kedves vala. Az ünnepi szertartás' vége szakasztá félbe az illy elmélkedés-'s beszédeket, 's Aladár' csillogó vára fogadá a' menyasszonyt, 's a' számos vendégeket. Az estvély' ünnepe alkalmúl szolgált a' várurnak fényszeretetét 's bővölködését mutogathatni, kinek szemeiben azon öröm-vallástétel ragyogott, hogy az oldalán lévő angyal' birtoka őt boldogsággal tölti-be. Lassanként elhangzott a' muzsika' zaja, a' vendégek indultak, 's gyönyörreszketve lépett-be Aladár, sze-

méremlángoló hölgye' karján, a' hálószoba' küszöbén. Elrészegülten e' kecsek' teljétől, melyen zavarodás, szemérem, titokteljes sejtés ömlött-el, szépítő tűzhullámokban, dőzsölt rajta pillantata, remegve a' közelgő perczenet' fennérzetében, fogá-meg a' vonakodó' kezét, magához voná, 's elragadtatva üdvességétől akará dobogó melyére szorítani. BLÁNKA! kiálta Izaura szobaasszonyának, 's halálsápadság lépé-el a' lángoló Aladár' arczát. Izaura, felettébb magával foglalatoskodva, nem vevé-észre a' hirtelen változást, 's Aladár elöl is üres semmiségbe enyészék, a' jelen' tűznapjánál 's mennyei érzelmei között, egy alak, melly a' Mult' messze ködéből egy pillantatra feltünék.

* * *

Hamar eltelt egy esztendő. Aladár, éltének minden perczenetét a' leghatalmasb földi istenségek: a' nagyravágyás' és szerelem' szolgálatokra szentelé. Naponként nevededett hatalma, tekintete, 's naponként több erőt nyertek Izaura' égi kellemei. Aladár' nézte szüntelen rajta csügött, kikémlé arczának minden mozdulatát, mind azért hogy lelkének legtitkosb vágyát is, előbb hogysem szóra fakadna, teljesedéssel koronázza, mind pedig, hogy iránta való hajlan-

dóságának mértékét ismerje meg, 's fogyhatatlan vigyázással tanulja ki, vajjon ő-e, kizárólag, tárgya figyelmének? Aladár' éveiben, rendszerint, a' féltékenység' kígyóji kísérik a' szerelmet. Éles, mintegy elaltató szemei, nem leltek legkisebb alkalmat is kétkedésre; 's habár érzeményeit Izaura nem olly hévvel viszonozta is, mint övéiben forrott, még is tisztelettel viseltetik iránta, szellemi felsőbbsege miatt, 's hálából szünetlen figyelmeiért. Hogy éltenek legszebb ohajtása, neve' örökösét láthatnia, még nem teljesült, elkeseríté ugyan örömpoharát; de a' remény, még is mind egyre hattyúpelyhein rengeté. Szomjú nagyravágyása már csak nem betelt, önmaga tapsolt állhatatosságának, kevély öntudattal érzé magát a' szerencsének majd legfelső fokán, midőn egy új jelenetnek kelle őt a' nyugtalanság' minden kínaival betöltenie. Egy udvari ünnepnél, mellyet hölgyének kecsesi díszesítének, egy épen az udvarnál jelenlévő olasz hadi tiszt mutattatott-be, kinek ritka délszaki szépsége minden szemet lebilincsel; 's kinek vitézségét előljáróji lelkesülten emlegették. A' magas, izmos, sugár termet kevélyen 's nemesen hordozott egy fejet, mellyben a' szépség' varázsa az erő' nemességével testvérült. Hollófürtök koszorúzák a' fenn bol-

tozott homlok' elefánttetemét, a' szemek' lángoló feketéjében elszántság, tűz 's ábrándozás tündöklött. Mintegy lekötözve veszett Izaura' szeme az ifju vitéz' félisteni alakján, 's Aladár se válhatott-el a' lelánczoló látványtól. Izaura elváltozott színében; 's Aladár, kinek sólyomszemei észrevevék, felgerjede. Heves felforrtában szüntelen az idegenre szegzett nézte elárulá a' vihart belsejében. Izaura egy érzelemtől érzé magát elkapatni, mellynek hatalmát e' korig nem sejté; egy érzemény lángolt minden idegében, szint olly erőszakkal mint ujsággal. — Az ifju vitéz elszédülve látszott az elragadtatás miatt, 's alig bírt magával Izaura' látásánál. Újlag megvalósúlt: hogy a' szerelemnek csak egy pillantat kell legdicsőbb győzelme' ünnepelésére, 's hogy ennek hatásai többnyire épen olly sebesek, mint hatalmasok. Csak kevés szót váltott Izaura az idegennel; de bájerővel csenge imennek szózatí hangja Izaurához, 's övének zengzete viszont bájhanggal tölté-el az ifju' keblét. Az ünnep' vége választá el őket, de felhőtlen fényben lebegett az idegen' képe Izaura körül, 's élénken, mint az életben, látá álmadó szeme annak angyalkecseit. Még néhány izben szólának együtt, 's mindég forróbban égett az ifju' képe Izaura' fiatal szívébe, minden gondolata

csak öt gondolá; 's annak minden pillantatából, minden szavából a' szenvedelemnek olly erőszaka szólott, mellynek kisebb szépségtől 's kevésbbé nemes tartástól segéltetve is indítania kellett volna, illy kellemek' magas fénye mellett pedig alkalmasnak látszék a' legerősb hatást tethetni egy nő' ifjúságára, ki most jöve először illyes érintetbe, 's kinek férje régen elveszté már azon kecsék' olvadékát, mellyek itten tékozlásig ragyogtak. A' szenvedelem' tüze fellobbanván az ő elragadó 's elragadott pillantatánál, mindég messzebb terjedett Izaura' keblében, 's a' testvérlángon az idegen' szívében leggazdagabb élelmét lelé. Aladár' boldogságának, úgy látszék, ezen lángokban kellett elenyésznie.

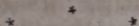
* * *

Izaurának egész léte, lelke és élete csak egy gondolatnak látszék az idegenre, ki viszont csupán őérette lehelt. Megdőbbsent eleinte, a' mint belsejének háborúját észre vevé, de a' varázslat ellenállhatatlan volt, 's hatalma naponként nevedett. Nem titkolhatá-el maga előtt, hogy csak az idegen vala tartalma gondolatának, de méltónak mutatá magát a' vérhez mellyből származék. Ő Aladárt választá, midőn még csendesen vert a' kebel, mellyben most a'

szenvedelem' legdühösb fergetege zajlott; 's el volt tökéelve, hogy az ő 's önpön neve' becsületét soha be nem szennyezi. Őseinek dicső sora kívánni látszott ez áldozatot. A' történet' kedvezéséből még néhányszor szólhatott az idegennel a' nélkül, hogy Aladár észrevette volna; könyörgött az, 's esdeklett csak egyetlen egy találkozásért a' várkertben, hol Izaurának nem volt bajos megjelennie. Fogadta, esküdött, hogy jámbor fog lenni mint a' bárány, 's csak ezen bizonyosságát kívánja kegyelmének. Izaura megígéré azon rendülhetlen tökélettel, hogy nyíltan megvallja lángját, de egyszersmind kötelességét is; 's ezen találkozás' alkalmával ötet reábirja, e' helyet elhagyni, hol egy szívet ugyan megrepeszthet, de a' becsület' 's kötelesség' szózata iránt soha meg nem süketíthet. — Elhagyá ágyát 's térdére hullott. Hajának aranya folyta körül a' lecsüggedt szeráf arczot, leomlott a' hó vállon, 's vastagon és gyűrűzve hullámlék a' padlaton. Szeme, mellynek tekintete legbuzgóbb imádság vala, felemelve az ég felé nézett, mellyben honosnak lenni tetszett, gyöngéd kezei összekulcsolódtak. A' teremő is tetszéssel tekintte az esdeklő bájas alakra, mellyet egy földi szem se fogott volna bámuló csodálás nélkül szemlélhetni. Erőért esedezett

a' nehéz küzdésben, mellyet kiállnia kell. A' lámpa szelíd fénnnyel játszadozék körülé 's hasonlatossá tévé egy színváltozotthoz. — Ekkor lassan megnyílék az ajtó, 's csak nem rémesen lépett-be az óriási Aladár. Tüzes, meredt szeme mutatá, hogy már régen nem érzi az álom' jó-téteményét, 's egész fellázadt lénye belsejének harczát árulá-el. Reszketve 's rettenve maradt térdein a' meglepetett, 's előtte magasan 's zordonan állott Aladár. Izaura! monda bizonytalan hangon, 's reszketve fogá-meg remegő kezét, bocsánatot kér-e bűnbánatod? nyomos dolgokról kell veled szólnom. Ez, elsápadt. Izaura! kiálta felemelt hanggal, 's láng szikrázott szemeiben, arczod' elhaló színe vádolód. Hallgass reám. Egy gyilkot húza-ki. Én téged, szól a' rettenetes, örülésig, imádásig szeretlek, de egy istenséget ismér Aladár, ha vele össze-ütközől; elzúz téged sugára. A' becsület Aladár' tüzes istene, 's ha ennek parancsát megszegtéd, kebledbe merítem e' vasat. Vad tekintettel villantá azt el Izaura felett. Aladár! sikolt a' halvány líliom ártatlansága' érzetében, ennek győzedelmes pillantatával csak nem megvetőleg tekintvén reá. Hiszed-e — folytatá a' Gróf szavát — hogy jött álom tüzes szememre? ébrenlétem sötét álmodozás vala, 's szunnyadozásom

forró beteg' hagymáza, kit rettenetes, iszonyú képek ijesztgetnek. Hiszed-e, hogy volt egy perczem, mellyben marczongó kétségek' pokolkínait nem szenvedtem? hiszed-e, hogy mindég örálló szemeimet elkerülte az, hogy te ő ve le beszéltél? csak ezt jelenteni jövék, minthogy tüzes östörök vernek-fel fektemből. A' legelső pillantat, mellyben Aladár' becsületét megsérted, legutolsó életedben. Ne reméld, engem ámíthatni. Légy méltó őseid' sorához. Fejér szálak keverednek hajam' fürtei közé; de szégyen ne lepje őket. Tekintetemnek, nevem' nagyságának sokkal többet áldoztam, hogy sem téged kímélnélek, ha fényére homályt vetsz. Ezen óra' ijedelme, mintegy a' sírból tüntet fel alakokat a' régen elmúlt évekről, 's mutatja minő akadályokat győztem-meg, mellyek magokat isteném ellen szegeztek. Csaknem görcestől vonaglottan tartá hölgye' kezét a' magáéban. Izaura! szóla fojlottan, van okod a' harczot kerülnöd, 's megtanúlhatnád tőlem, mint kell diadalt nyerni a' szív' játékán. Egy fájdalmas emlék látszott erőt venni rajta; de legyőzte azt. Ha elhomályosítod becsületem' ragyoglatát — szóla komolyan 's jelentőleg — úgy véred homályosítja-meg ezen aczél' tiszta, fényét. Ingatva tartá azt kezében, 's lassan 's borzasztóan távozott.

Valóban, már igen korán nagy áldozatot tett Aladár bálványának. Arcza még akkor, az ifjúság' pírjától ége, 's gazdag sötét fürtöktől árnyékozgatott: de szeme, melly most már csak maradványit mutatá azon lángoknak, melyek előbb szikráztak benne, már akkor nagyságra 's dicsőségre volt, mint egy álló csillagzatra, irányozva, midőn neve még csak őseinek fénysorokról ismértetett, 's ő a' körben, mellyet most jelenléte ékesít, a' legvégső helyet foglalá, midőn még a' legrettentőbb végzet nyomta, mellyet gondolhatott, a' — nevezetlenség. Egész élté egy álomból állott a' jövő napok' fényéről; 's egy törekedésből, ezt valósítani. Ki akará magát emelni a' nevetlen emberek' csoportjából, 's helyet lelni a' nagyok' ragyogó sorában; mert érzé, mi gazdag idomokkal vala felruházva. Fel akart emelkedni, mint azok, kiket őseinek kevélyen nevezett, hogy kevélyen nevezné unokája. Díszlék, olly kitünő lelkitehetségek mellett, lankadatlan iparkodással, magát észrevétni. Vágyainak élénksége kettőzteté erejit; 's nem sokára buzgó szorgalmának megismértetése reményt nyújt nekik, a' lépcsőt mellyre állíttatott, az ohajtott

felmagasztaltatás' zálogául vennie. Lépcsőről lépcsőre röpült. Az első élelem, melly égő szomjának nyújtatott, ingerlé azt, a' helyett hogy csilapítaná, 's munkás ereje nőttön nőtt. Egy jeles követség Rómába az udvar' dolgaiban, léve a' példátlan erőködés' magas jutalma. Megnyílt a' pálya nevét megdicsőíthetnie, 's utójinak, a' tőle új fényt nyerendőknek, hálás emlékezetökben, még késő évek múlva is élhetnie. Így terjeszti-ki — gondolá — a' hatalmas létét századokra, mellyek utána következők, 's így válik — ki ezrek közül, kik vele élnek. Törekedésének kedvező, szerencsés sikere, őt a' legcsapongóbb reményekre szabadítá; 's így tökélel, tűzlelkének ifjúi bizodalmaiban, nem hajtani addig sírba fejét, míglen azt, grófi korona nem ékesítendi. Azért is, csak egyszerű pecsétgyűrűt viselt vasból, mellyen ősi nemes czímer helyett, csak felhők látszattak, mellyeket egy kelő nap-sugár oszta-meg.

Ekkor egy szenvedelem lobbant benne fel melly minden másban lerontotta volna a' jövőre képzett magas kilátásokat; a' szerelem mindenhatósága lépé-meg kétszeres erőszakkal, az érzemények' ennyi élénkségek mellett. Láta Blánkát, kinek neve Izaurától kiáltva menyekzőjök' estvéjén, vérére ereiben megfagylalá

— egy római festő leányát. Közelebbről ismerekedék vele, 's a' pokol' minden tüztét, Éden' legtisztább üdvességével együtt, egész teljességökben érezé. Olaszország' boldog ege, nem láta ennél szebb alakot; 's ez szereté őt, olly szerelemmel, millyent csak ezen forró éghajlat tenyészthet. A' legnemesb, tüzesb 's kevélyebb Római lélek lakott e' testben, melly szépségre, méltóságra és fennsége azon istennék közé látzott tartozni, kiknek képszoبراikat Rómában csodálja a' világ. Néma gyönyörben csüggött rajta 's minden mozdúlatán Aladár' üdvezült tekintete 's mellette istenné érzé magát dicsőülni. Aladár volt viszont az ő éltének élete, mindene egyetlené. A' legmélyebb titok' leple fedé a' boldogokat. Egy langy nyári éj' varázsa lenge körülök; a' hold szelíd fénnel tündérkedett a' lugas' rózsájin, mellyben Aladár Blánkát ölelve tartá; fájdalmat 's szerelmet zenge a' csalogány; egy ellenállhatatlan tűz lobogott emésztve ereiben, a' föld' legszebb teremtményét tartá remegve karjain, csókjaik tüzesbek lettek, 's elevenebbek, ölelkézések szorosabb és melegebb, édes részegség kapá-el őket, megzavará lángoló érzékeiket, 's — — — — Blánka jött először eszméletre az édes csabulásból. Fagyos halványság lepé el arczát. Márvány szoborként

álla mozdulatlanúl. Egy könye akart kitörni,
 de ő azt, csak nem több mint emberi erővel
 szakítá-el szemében. Egy nagy és komoly pillan-
 tatot vete Aladár-ra, megfogá kezét, 's monda,
 olly hangon, mellyet hijában akart erőltetni,
 hogy ne reszkessen: Aladár, feleséged fekszik
 most karjaidon! És Aladár— ezen pillantatban
 is feláldozá szerelmét nagysága' bálványának.
 Ha szive vérzett is, de tökélete nem ingadozott.
 Elég keménységgel birt e' perczben Blánkának
 mondhatni: Aladár' hölgyének honja' legnemesb
 véréből kell származnia, hogy egy fényes nemzet-
 ségnek anyja lehessen. Hazudni nem tanúltam.
 Engemet meglepett a' szempillantat' óriási hatal-
 ma, mint tégedet, 's elkapá magával az esz-
 méletlent. Kincseimet megosztom veled, kezemet
 nem. Vedd e' vasgyűrűt ezen óra' emlékéül,
 vagy, ha valaha segélyre lenne szükséged. A'
 grófi koronának kell egykor arany gyűrűmen
 fényleni. Én csak árnyéka vagyok a' jövődő
 Aladárnak, melly most sötétén 's homályosan
 tapad a' földhöz, de én magasra fogom azt emel-
 ni, és életet adok neki 's gazdag fényt. Aladár-
 nak nem szabad lánczot vetnie szerencséje' görgő
 kerekére, tisztán kell fenntartania nemességét,
 melly három századon keresztül szálla reá, 's
 házassága' fénye által emelnie. Eldődeim' szelle-

meik lebegnek-körül ez órában, 's a' jövőd' és mult' szellete fuvall reám. Ekkor a' köny egy forró cseppben csordúlt ki Blánka' szeméből. Leirhatlan fennséggel mondá: én Római nő vagyok, 's egy Művész' leánya. Aladár, légy boldog! — Másnap' elúta, 's a' kőszívű nem látá többé, nem halla róla. Aladárt tiszte honába szólítá, hol végtére eléré vágyainak tárgyát. De hosszú éveken keresztül lebegett körül Blánka' képe, 's hajának őszülni kelle, minek előtte az elenyészék. Ez, és szüntelen nevedő tekintete, melly mindég fényesb szövetséget hagyta remélnie, azon legbuzgóbb ohajtása' ellenére is, hogy örökösét lássa, nőtelenül hagyák, míg az idő Blánka' emlékét eltörlötte, őt pedig olly fokra emelé hogy bátorkodhatott szemét Izaurára vetnie, kinek szépsége 's egész léte elbájoló, születése pedig házára olthatatlan fényt vona.

* * *

Egy langy, nyári éj' varázsa ömlött-el, a' hold szelíd fénnel tündérkedett a' lugas' rózsaíj, mellyben az idegen Izaurára várakozott. Fájdalmat 's szerelmet zenge a' csalogány. Sebesen dobogott az ifju' kebele, 's minden levél-zörrenetre fennebb hullámozott; nyugtalanul, 's feszített figyelemmel nézett szeme

a' távolba, ha az imádott nem jön-e még? Ez magával harczolt, szerelmével, tisztével. Örömet megvallotta volna ama' borzasztó éjszakán a' fenyegetőző Aladárnak: mit 's mi szándékból ígért az idegennek; de nem volt a' rettegőnek bátorsága a' rettentőnek ellenében, 's azt, ki előtte olly kedves vala, nem merészlé kitenni Aladár' dühének. Lélekismérete ártatlannak vala, szükségesnek tartá jövődjé' boldogságára, azt távozásra bírnia, kinek közelléte olly veszedelmes hatalommal bírt felette; 's bár tőle mindent, a' mi tisztének legszorosb parancsával nem egyeznék, megtagadni elég erős vala, még sem vala képes azon ártatlan boldogságtól megfosztania, hogy a' búcsucsókot kezére nyomhassa. Tökélete rendületlenül állt keblében; 's nem sokára látá a' várakozónak szeme, kibe most egy örömvillám nyílamlott, Izaura' feje ruháját, boldogság-ígérő csillagként közelebb villanni a' fák' sorai között. Elolvadt az ifju, szerelmének legforróbb ömledezéseiben festegeté szívének képét, olly hévvel, millyel csak a' szív teheti. Izaura' szeme látá az alak' diadalmas szépségét, füle dőzsölt az ifju' beszédének bájas zengzetében, érzékeit meghaták szavainak mély érzelmei, lángjai: de a' nemesb lelkek, phönixként, ragyogva, szépülve 's megújult erővel kelnek-ki a' kísértet'

tüzéből. Könyörgött az ifjúnak a' legérzékenyebben, a' legszelídebben: ne húzza-le a' szerencsétlenség' villámát az ő ártatlan fejére, ne keltse-fel a' lélekisméret' dörgését szeplőtelen tiszta keblében. Emelkedjék felül szenvedelmén, 's találjon nemesb boldogságot annak öntudatában, hogy az övét újra megalapította, váljék-el tőle, 's vigye magával ezen szép lemondás' emlékét védangyalul az élet' vészeiben. O nyugalmat, élete' boldogságát kívánja tőle. Könyek telték-el Izaura' szemét, mindég érzékenyebb lön esdeklő szavának hangja, mindég érzékenyebb angyalarczának kifejezése; ekkor mint egy szent vitéz a' sárkányon, erőt veve az ifjúbán a' nemes érzet minden alacsony szenvedelmén, 's felemelkedék a' lemondás' magasságára. Még ez órának kelle őket elválasztania. Örömmel tölté-be Izaurát a' perczenet, melly legkedvesbjét rablá-el, olly nagy a' rény' diadalma; a' sugár, melly mint ártatlanságának gloriája ragyogott, élte' boldogságát égette hamuvá, 's tiszta szíve még is örvendezett. Az imádás' alázatában omlott-le a' búcsuzó Izaura' lábaihoz, 's megtisztúlt érzelmei' öntudatával esedezett, hogy avatná fel őtet minden nemesre minden nagyra, csókjának szentségével. Ez fogja erősíteni minden küzdésben, bátorságot ad min-

den áldozatra, önmaga előtt is szentesültnek fog látszani, ezen emlékezet kísérje az életen által, 's mint szebb világok' álma lebegje körül, és legyen jutalma a' jövőendő 's elmúlt' végetlen kínaiért. Izaura fájdalomban olvadt-el. El kell válnunk. Együttlétünk' utolsó percze elközeledett, búcsuzásunknak örökre kell lenni. Isten-hozzád örökre! örökre isten hozzád! monda mélyen megindulva, áltkarolá a' forrónszerettet 's halk érintéssel nyomá a' legtisztább szerelem' csókját homlokára. Mint a' halandó mellett, a' béke' angyala, áldásaival: álla még könnyűden meghajolva a' búcsuzó mellett Izaura; ekkor találá, mint egy süvöltő villám, Aladár' aczéla a' legnemesb szívet, 's iszonyúan teljesíté Izaurának sejtéstől ihlett végszavait. Ő örökre elvált. Nem került-e Aladár' őrszemeit Izaurának kertbe mente, a' gyanú' 's égő boszuvágy' szellemeitől ingerelve követé ő szükséges távolságban, kémlelve, lépteit; 's az idegen' karja közt látván, mint a' tigris zsákmányára, ádázan 's vérlehegve rohant vad gyilkolással reá. Összerogyva fekvék az angyal lábainál, 's patakzó vérenek bíborárja tüzes nyelvként látszott az eget ezen tett' boszúlására kinszeríteni. A' kielégített boszuvágy' iszonyú öröme csillogott Aladár' szemében 's rettentő gúnnal mond az idegennek:

most öleldsze-meg! Ez leomlott a' holttestre, 's a' megmerevült kezét tartá a' magáéban. Nincs lélekzete, nincs élte már! panaszlá a' kétségbeesés' tompa hangjain, kialutt a' bájas, bájas szemek' világa! Ajakihoz szorítá a' hideg kezét, 's csókjaival borítá-el. Ereszd-el kezét, mond Aladár. Gyilkos! mennydörge az idegen, távozzál az ő szent körétől, ha kedves életed. Vakmerő gyermek! kiálta mérgedve Aladár, ezért meglakolsz; 's lehajolván, hatalmasan fogá-meg ennek kezét, hogy felrántsa őt a' kedves halottól, 's mintha pokol lobbant volna szemébe, rémülve tántorodék vissza. Pokolnak szellemei! honnét való e' gyűrű? dühöngve, reszkető újjal mutatván az idegen' gyűrűjére, ki könybe telt szemeit nem fordíthatá-el a' halott' síralmas alakjáról, 's minden egyébiránt részvétlenül állott. Hol vetted e' gyűrűt? ismétlé Aladár, kinek rettenetes belső háborodása csak nem örülésig emelkedett, hol vetted e' gyűrűt? Oh édes anyám! szóla fájdalmas emlékezettel az idegen. 'S neve? kiálta remegő várakozással Aladár, — és Blánka! mennydörgött válaszul fülébe.

Fija volt az idegen. Blánka' nemes kevélységét mélyen sebhette Aladár; szíve elzúzatván ennek kőkeménysége által, csak gyermekében találta vigasztalást, ki illetén atyától nemzetvén

kétszeresen érdemle legszívesebb szánakozást ; de elhallgatá szerelme' magzata előtt a' természetet tapodó atya' nevét, kitől semmi gyengéd érzelmet se várhatott gyarlósága' tanúja iránt, 's tudakozódásira azt felelé: hogy már nincs életben; mert nem halt-e-meg Aladár neki és fíjának?' s egészen idegen név alatt hadi szolgálatra szánta az erőben felviruló gyermeket, 's midőn a' vitéz ifju, hosszas távolléte után haza térvén, szerelmes anyja' szívére akarna borúlni, azt egy nappal előbb meghidegültén és elállva lelé, 's kezén a' gyűrűt mellyet mindig hordozott, 's hév könnyekkel öntözött. 'S magához vevé kedves emlékül.

Semmit se! Aladár' fájdalmáról a' midőn véráldozatának ártatlansága felől meggyőződött. Elszáguldott, 's nem engedé-meg fíjának, ki azt nemes szívből kéré, a' fegyverszolgálatot elhagynia. Magányos éjjeleken gyakran ingadozott még Aladár, árnyékként a' szobán keresztül, 's a' vele suhogó árnyalakra szegezett zordon mély pillantata némán látszék vallást tenni azon tudományról, hogy magát minden eltapodott érzelem megboszúlja. A' szánandó ifjú vitéz, csak egyszer szeretett, hogy mindent hirtelen 's örökre elveszítsen; 's ezentúl a' hírt választá szerelmeséül.

O H A J T Á S.

Volnék csak kis madár,
 Röpülnék szárnyakon,
 El, szép hazám felé,
 Hű szívem merre von;
 Túl erdőn, túl hegyen,
 Merről a' nap felkél,
 Viruló part felett
 Lyánkám hol búban él.

Lassan szállonganék
 Mint esti fúvalom,
 Forró szerelmeket
 Csattogna bús dalom;
 'S elszenderíteném
 A' lyányt zengésivel,
 Hogy édes álmain
 Képem viradna-fel.

Látnám mint gyúl felém
 Hullámzó kebele,
 Hév ajkin hallanám
 Nevem' mint zengi-le;
 'S az álomkép után
 Felnyitván karjait,
 Örömcsepp fénylené
 Végig lángarczait.

Mint lepke, harmatot
 A' rózsá' báj ölen,
 Oh reszkető könnycsepp
 Felszívlak téged én!
 'S erőd balzam gyanánt,
 Áltfolyva mellyemet,
 Megenyhül majd sebem
 Melly most kínnal temet.

KÖLCSEY.

ARADI GYŰLÉS.

Hósi költemény' első éneke.

Millyen titkos erő, 's mi okért tüzesíti velőmet?
 Képzelet ez: melly visszateremt elmúltakat, alkot
 Mennyekeket és poklot, 's nincsen ki elállja futását.
 Van, kit szárnyai a' szerelem' honnjába röpítenek,
 Hogy nyájas dalokat zenghessen kellemes ajkkal:
 Engemet ős eleink' árnyékbírodalma, homályban
 Szunnyadozó daliák' tehetetlen fegyvere, 's zajgó
 Tengerkint habozó Magyarok' pillantata buzdít.
 Ott a' szellem atyák unokáik' tetteit élesb
 Elmetehetséggel fontolják, 's párduczos Árpád
 Hunnia' négy sarkát sebesen megfutja szemével,
 'S örvendezve megáll, hogy nincs csonkítva határa.
 Ah, de szelíd örömét zordon búfellegek úzik,
 Látja: mikép rongálja magát ivadéka, fiúra
 A' testvéri viták mint szállanak által atyáról,
 Míglen magva szakad, 's hozzá már senki hasonló
 Nem születik többé, ki hűvét hordozza nemének.

BÉLA! te kit fene sors kárhoztata végtelen éjre
 Még mint földi lakost — mert most már égi ragyogvány
 Környezi homlokodat — te is ott ülsz boldog apáid'
 Csendes hajlokiban; nincs ott, ki zavarja nyugalmad'.
 Hah, de azok' hamvát ezer átkok' terhei nyomják,
 Kik nem iszonykodtak véredbe' füreszteni gyilkos
 Karjaikat, 's törvénytelen ágy fattyának ajánlni
 A' koronát, mellynél nincs drágább kincse Magyarak :
 Ez tüzesíti velőm', ez kísztét dalra fakadnom!
 Honni királyt gyűlölő Magyarok' bálványa elillant
 Predzlava-szülte Borics. Már nem csődíti Sajónak
 Zúgó habjaihoz pártos dandárait össze.
 Külföldekre bolyong, 's bódúlva sietteti vesztét.
 Czinkosait rettenti gonosz tettöknek ijesztő
 Gondja; elágasodott Kárpátnak bércei fogják
 Oltalmoknak alá, 's meredek kősziklai várak.
 Béla pedig Tolnán, kedvelt lakjába vonulva,
 Gyűjti tanácsosait, 's szándékát közre bocsátja.
 „Karra 's tanácsban ügyes, 's hozzám hív férjfiak! ugy-
 Vajha eget földet tőlem nem tiltna sötétség, (mond,
 'S látnom azon népet melly tisztel, 's szómra figyelmez
 Híveimet látnom kevesig juthatna szerencsém!
 Akkor, hogyha vagyon bélyegnyoma bűnnek örömmek
 Képeiken, 's ha miként szózatnak hangja különböz

Emberi ajkunkon, szintűgy változnak az őrzárok;
 Akkoron olvasnám szemeikből, csendes e lelkök?
 'S boldog híveimen vígadnék édes örömmel,
 Vagyha nyugalmaikat még pártos czimbora dulja,
 Sebjöket ismervén, mit kell orvoslani, tudnám:
 Már de ha Országom, 's népemnek képe örökre
 Födve marad nékem, 's keveseknek szózata hathat
 Trónusomig, ti igazmondók, és kérlek az égre
 Benneteket, 's legyetek népem' tolmácsi előttem.
 Messze haladt e Borics, mi után külföldre futamlott,
 Bátor e már mezején a' gondos földmives, és a'
 Hadraszülött nemesek hódolnak e honni Királynak? "
 Erre tanácsnoki közt legüdösb 's hűségre legelső
 Szólt Otmár: „ha nekem, Felséges Fejdelem! élted'
 Gyilkos körmökből kiragadnom kedveze Isten,
 Tiszta igazságot hogy adand nyelvemre reménylem.
 Elpusztulva Borics pártos kedvenczi köréből
 Visszavonult halljuk, Lengyelhonnjába; 's Boliszlót
 Hogy támassza ügyét gyakran sürgette, 's hijába.
 Elkeseredve azon mérgében tétova bujkál,
 'S merre bolyong immár nincs hír, melly lenne tanúja.
 Így a' harczoktól remegő földnépe nyugalmat
 Lelt, 's munkái után már bátran aratja gyümölcsét.
 Védni Királyát kész a' harczkedvelte Nemesség

Mind, kiket a' jobb ész hűséggel kapcsola hozzá."

Ezt felelé rezegő hangon 's szüne szólani Otmár;

Ámde szavát tüstént Buda felváltotta, hasonló

Ollyanhöz, kit igen forró érzelmei kisztnak

Közleni röjtökeit, ha rokon kebelükre találá.

„Nincsen monda, szavam nincs, Otmár, semmim azoknak

Ellene, mert nyilván igazak mind, mellyeket ejtél:

A' had-zaj megszűnt; de sötét homlokkal ereszté

'S harczrahevült karral zörgő hüvelyébe aczélját

A' honnbéli Királyt gyülölő pártnépe Boricsnak,

'S rántani vissza legott készen vagyon alkalomadtán;

Mert rögzött haragot vészek' félelme, 's erőszak

Nyomhat ugyan kevesig, de egészen eloltani gyöngé.

Hány jött hajtni fejet, 's hódolva követni Királyát

A' hazarontókból, ha van is hirdetve bocsánat?

Nemde vadulva egyéb Magyaroktól mostan is inkább,

A' mit tenni gyanús, röjtök várakba gyülöngnek?

Oh sok gondú Király! titkos suttonba vonultak'

Összesusongásit ritkán kedvelte igazság.

Kik testvérre ugyan testvért felbojtani hajdan

Kik fejedelmi Vezért, iszonyú említeni! hóhér

Módra nem irtóztak szemitől megfosztani fiastól.

Visszavonást okozók, 's haza' rontására törekvők

Hogy zajogó szívet csendessel váltsanak; azt meg

Nem foghatja eszem, 's bizonyos hír vallja hazugnak"
 Több vala még lelkén, de Király jelt inte kezével
 'S szólt: „hogy igazmondók 's heves ellenségi gonosznak
 Foglalnak helyet itt közelebb székemhez, örülök;
 Fáj de igen, hogy nincs nyugovásban népem egészen,
 Mellynek mentül előbb hogy örüljön, nyujtani arányos
 Eszközöket, 's ha vészély lappang, elnyomni siessünk.
 Mit törvénye javall, 's kér boldogsága hazának,
 Terjesszétek elő, bízik szavatokba' Királytok.“
 Halkkal elébb állott Bélának Tárnoka Jósa:
 Véralkatra szelíd, 's hogy sokszor forga csatákban
 Teste törődött már, de tanácsban szólani jártas,
 Messze kiterjengő, huzamosb és lassu beszédü,
 'S így ejtette szavát: „Felséges Fejdelem! aggott
 Őszbe borult híved könnyörög, hogy szólani engedd
 És ti tanácsban ügyes Magyarok, hallgassatok énrám.
 Hogy diadalmas lön Pannónia, Dácia, 's Morva
 Népein, összehivá hódító hadnagyit Árpád,
 'S monda: ti egy szívvvel lélekkel adátok Atyámnak,
 Hogy haza szerződjék, a' legfőbb hadnagyi kormányt,
 A' mit ohajtátok, már megszerzette erőtök,
 Attila földje mienk; köz kívánatra hagyók el
 Ősink lakhelyeit, köz erővel támada honnunk,
 Azt közös egységgel szükség forrasztani össze.

Ekkor hadnagyi közt haza' kormányának elosztva
Gondjait, a' fejedelmi Vezér szerkeztete honnot,
És innét Szernek nevezé a' puszta vidéket.

Első Fölkentünk, szent hitnek Apostola István
Nemde Kupát miután haddal meggyőzte, 's eloszlott
Frígyeseit kegyelembe vevé 's váltotta királyi
Pálcza vezéri szavát, Tolnán itt tarta tanácsot?

A' nép atyjainak szájából folytanak itten
Bölcs törvények, erős talpalkoltmánya Magyarinak,
'S a' belső zavarást nyugodalmas béke követte.

Boldog Üköd, Felség! a' bajnok Béla, Fejérvár'
Hű polgárainak, 's bátyázati biztos ölében
Főpapok- és nemesek- 's pórnép küldöttivel együtt
Hányta-meg a' nemzetnek ügyét, 's ha nem állanak ekkor
Összevetett vállal zendült istenteleneknek

Ellene, sok bajjal keresett szép Hunnia eldúlsz!

A' kit egész ország, 's ti tanácsnak őszei három
Évek folyta alatt, magam is gyászolva sirattam,
Harczairól híres Lászlót említsem e néktek?

Kedvre derült arcczal térének nemde Apáink
Vissza midőn Pannonhalmán tanakodva, 's Szabolcsban
Roszra fenyítéket, Salamon pártjára pediglen
Végso elnyomatást velök együtt hozna Királyjok?
Hogy babonás butaság 's vak tönvényszéki ítélet

Oszlani kezdének könyves Kálmánnak alatta,
 Hol van kútfeje mint a' Vencsellői gyűlésben?
 Bár mikor osztakozó Álmussal zendüle össze,
 Akkor is a' nemzetnek képviselőire bízta
 Volna ügyét inkább, Várkony mezejére gyalázat
 Nem hárulna, hogy ott Magyar állott szembe Magyarral,
 'S pártos hadba vészett fíjain nem sírna zokogva
 Nyitra vidéke, jajos sebeit melly sínyli maiglan.
 Annyira függ honnunk' 's fejedelmink' sorsa tanácstól!
 Őseidet méltán hogy nem festhette le éltes
 Tárnokod, oh ne okozd, sok gondú Fejdelem, értte,
 Vagy ha reá mutatand járt nyomdokaikra, megengedj.
 Őseid ösvényén nem fog tántorgani lépted,
 'S mellyre sohajt lelked, kiszabott czélodra futamtat.
 Kik dárdákra tűzött paizson magas égnek emelvén
 Árpádot tették fejedelmmé Ungi mezőkön,
 Élnek magzataik vérében az érczkaru hősök,
 'S véled e hogy fogják unokáját hagyni veszélyre?
 'S nem nyujtandnak e majd hazaválasztottai együtt
 Eszközöket, mellyek' foganatján néped örüljön?
 Vagy ha gonoszságnak szükség' bűnhődnie, vétket
 Súlyra szerint méltán nem fognak e majdan itélni
 Minden rendü birák, kik sem lágyulni puhákká,
 Sem mértéke fölötte nem fognak kinzani vétkest.

Jósa ezenképen; 's kiki jóvá hagyta okokkal
 Támogatott szavait. De Budának forra epéje
 Már régóta, 's helyét hagyogatván nem lele nyugtot.
 Mint haragos bajnok kit fölbuzdíta csatára
 Vágya dicsőségnek, föl boldogsága hazának,
 'S már hadi rendben lép ellenségének elejbe;
 Hogy ha vezére megint feltartóztatja csapatját
 Mérges erősséggel kardját zörrenti hüvelybe,
 'S harczok után lobogó lángját sajnálja lohadni:
 Ugy sajnálta hevét Buda, hogy nem szólhata ismét
 'S pártos népre törő panaszát elfojtnia kellett,
 Minthogy Jósa után maga kezdett szólani Béla:
 „Jósa, öreg hívem, védője az ősi szokásnak,
 Képit Atyáimnak tisztán tüntetted előmbé
 'S hogy nem fátyolozott lelked szándéka, böcsüllek,
 Halljad már szavamat, 's minnyájan halljatok engem
 Melly kegyes isteni szó, népem védelke, sugallá
 Hogy bölcs férjfiakat szólítsak előmbé tanácsra,
 Abban bízva el is fogadom, mit tenni javallnak,
 Im szavam értsétek: Gyűlést hirdetni parancslok.
 Szólott Béla, 's örömvallás koszorúzta parancsát.
 Békehozó hangzat, mond Otmár, zenge fülemben
 Fejdelem! ajkidról egygyesség hajnala virrad,
 Mellyből szebb napokat látunk majd kelni egünkre.

Oh ha sebest repülő saskint szállongnom adatnék,
 A' síkot mivelő magyaroknak felleges égből
 'S a' hegyek ormairól hirdetném völgyi lakóknak:
 Honnszerető nemesek! tódúljatok össze, gyűlésben
 Végzeni a' mi közös 's népével akarja Királyunk.“
 Én pedig, a' kifakadt haragú Buda monda hevűlten
 Istennek nyilait hoznám el, 's fejteni fognék
 Zúzó mennyköveket felhőiben a' magas égnek,
 Illó fegyvereket pártos fejeikhez azoknak,
 Kik nem iszonykodtak haza ellen kardot emelni.
 Akkoron elmondnám a' sujtott czimbora népnek
 Sírja fölött: „Magyarok miokért reszkettek? az ördög
 Megbízott követét már visszaidézte pokolba.“
 'S képzetes békénk Otmár nem lenne tiédkint.
 Mert öregén mászó véred csatalárma között is
 Csendes képzeteket szeret álmodtatni eszeddel.
 Mostan is álmodozol, békével szerzeni békét
 Mert te remélsz; akarod már is kürtölni fülünkbe
 A' pártok szünetét és nem fontolja meg elméd,
 Hogy fene-rágta tagot vassal választni az éptől
 Kelletik, a' ragadó méreg szét terjed egyébkint.
 Oh Otmár Otmár! bé igen meglanyhula őszült
 Üstököd éveiben lobogó hévsége eridnek.
 Mert iszonyú gonoszok tettén gerjedni haragra

Lomha vagy ; összevetett kézzel nézkéled alattad
 A' roncsolt sajkát fel alá hányatni haboktól,
 'S gyáva sohajtással várod , hogy partra vetődjék ;
 Partra vetődik igen , ha előbb örvénybe lesodrott
 A' hullám 's éh hal seregek kapkodtak utánad.
 Elfásult nagy erőd , a' harczok mennyköve hajdan ,
 'S a' szoros ítélet , melly megreszkettete szörnyű
 Gyilkosokat , már most elszunnyadt benned egészen.
 Vagy detalán nem nyom már semmit előtted az elmúlt
 Vétkek' súlya , 's titok honnunknak mostani sorsa ?
 Büntetlen hagyjuk , 's szabadon járkálni bakóit
 Honni Királyunknak , 's kik már régóta halálra
 Üldözik a' jókat , jutalomban nyerjenek éltet ?
 Titkon imádniok a' törvénytelen ágybeli szültet
 Engedjük , míglen haza oltárára emeljék ?
 Honnunk fölkenntét kik már kigunyolni Sajóhoz
 Szemtelenül küldék a' törlött homloku Sámson.
 Nem hiu félelem ez 's gondom' nem okozza gyanúság.
 Mérgeiket fujják a' békét - unta csoportok
 Most is alattomban , 's melly tűz ellángola immár ,
 Annak az ördögi mív hamuban szitogatja parázsát.
 Égnek e ostora ez , melly így csapdossa hazánkat ?
 Vagy mireánk magyarokra esett gonosz átka pokolnak
 Egymást hogy tépjük , 's ne legyen sohabéke közöttünk ?“

Így a' honnzavarók iszonyú gyűlölője. Csodálták
 A' beborúlt arczút, 's bámultan visszavonultak
 Tőle az ott állók zengő hangjára figyelvén.
 'S tartózkodva felelt, félvén megbántani Otmár.
 „Őre Királyunknak, panaszod' mindenha igaznak
 Tartottam, 's te reám ősz aggastyánra neheztelsz,
 Hogy romlásnak eredt tetemim már férfi erővel
 Nem birnak többé 's felhordván ifju koromnak
 Napjait, elgyöngült szemeim' könnyekre fakasztod.
 Volt, Buda! volt egykor mint néked mostan, erőtől
 Áradozó keblem, 's ha gonoszt volt fogni szorosra
 Szükség, rettenetesb haragom hajdanta tiednél.
 Ah de ezer gondok sora szívünk edzi keménnyé,
 'S néma sohajtással zárjuk mellyünkbe bajunkat.
 Hát ne csodálkozzál a' szélvész-hányta hajóson,
 Hogy nem borzadoz a' zúgó hullámra tekintvén,
 Mert illy fergetegek közt forgott élte szünetlen.
 Vagyhogy az aggott tölgy fiataalkint visszaüvöltsön
 A' durván fúvó hideg éjszaki szélre, ne kívánd.
 Ez nyers lombjainak fürjével küszködik addig
 A' zivatarra, miig legutószor visszaüvölthet
 Mint diadalmas; amaz lombatlan pusztá derékkel
 Nem zúg olytat ugyan, de sulyosban sínyli csapását?
 Ősz Otmár szavait így mérséklette Budához

'S hogy folytassa tovább nyelvét gátolta keserve.
 Mint a' jó fiunak, ha szüléit látja czivódni
 Önnön sorsa fölött, érzékeny szíve megindul
 'S hozzájok símulva legott megkérleli őket:
 Ugy fájlalta hevét őrének Béla, hogy Otmárt
 Mint vala illendő nem kímélette szavában.
 Felkelt és hogy rájok akadt tapogatva, utánok
 Szóla; Budát remegő baljával tartva kezénél,
 'S jobbját élemedett Otmár vállára emelvén.
 Védjeim, oh egymást hűségben előzni kívánók!
 Bánatos énnékem titeket versenygni beszédben
 Hallanom, ámbátor végső szándékotok eggyez.
 Jó nevelőm Otmár 's őrangyala gyöngé koromnak,
 Érdemtetteidet ki dicsérheti szóval eléggé?
 Mint fejedelmidnek, szintugy kedveltje hazádnak,
 Mennyi veszélyt tiltott közbenjárásod egünktől,
 'S mellyek támadtak fejeinken hányat elűzött!
 Tisztelet éntőlem 's népemtől néked ez okból.
 És te heves Buda! éltem' megmentője Sajónál,
 Kedves vagy nékem mikoron megdönteni ellent
 Fölbuzdul nagy erőd, kedves ha seb-ette szivednek
 Fölfedezed titkát; de imént sérelmesen ejtett
 Vajmi pironságos szavaid szomorítanak engem.
 Légy Buda megnyugodt, 's te feledd bántalmadat Otmár.

Összeölelkezvén a' két hív férjfiak ekkor
 Most még forróbban csatlották szívöket össze
 A' közügyért; de azonban följegyzette haragját
 A' pártot szörnyen gyölölő Buda 's várta az órát,
 Mellyben eláradozott mérgét kimerítse fenékig.

CZUCZOR.

N E L L I H E Z.

Ah ne pillants rám, leányka!
 Ah fedezd-be kék szemed'!
 E' tekintet, e' mosolygás
 Elveszítnek engemet.

Míg pihentél a' lugosban
 'S húnnya voltak a' szemek,
 Szívdobogva bár, de még is
 Csendes kénnyel néztelek;
 Csendes kénnyel a' mézajkat,
 Szóke báju fürtidet:
 'S e' pár gyöngé rózsabimbót
 A' két melyhalom felett.

Szél jó 's álmaid' elfuvalta,
 'S hogy rám nyíltak a' szemek,
 Bennem milly tündér világok!
 Milly kéj ömleng, oh egek!
 Elhal a' szó ajkaim közt,
 Keblemen láng 's jég fut-el;
 Könnyek hullanak szememből,
 Haj! és nem tudom mi lel!

Elveszítnek e' tekintet,
 E' mosolygás engemet:
 Ah ne pillants rám, leányka,
 Ah fedezd-be kék szemed'!

BAJZA.

N A G Y É S K I S L É T.

Nagy létet külső fényben ki keresni törekszik:
 Annak nagyra mutat mindene — csak maga nem.
 Azt erkölcsdíszben 's jó tétben lelni ki buzgó:
 Nála kicsiny, mit látsz, többnyire — csak maga nem.

MERICZAY.

KEDVES TÁJAMHOZ.

Édes titkom' hű tanúja,
 Hívem' rejtő szép vidék!
 Mint hajós a' part felé vág्य,
 Lelkem úgy utánad ég.
 Ah de messze messze tőled
 Zajlik árva életem,
 'S ködbe szálló nézteimben
 Búra fordul érzetem.

Bár a' fák itt is virulnak,
 'S tiszta forrás csörgedez,
 A' madár zeng és azon nap'
 Fény-sugára ömledez;
 De komor csak és színetlen
 Hévre nem gerjeszthető,
 Ott, hol ő van, kél napom csak,
 Éj borong, hol nincsen ő.

Szép vidék! mi boldogabb vagy,
 Ót te bátran nézheted
 'S rózsza közt hűs berkeidben,
 Tagjait pihenteted;
 Míg kívánság 's hosszú küzdés
 A' forró 's hű szívbe vág,
 Ott egy néma és lelketlen
 Szikla lenni boldogság.

Búsan kérdem a' felhőket:
 Áll e még a' drága hely?
 Hol szerelme bájos ajkin
 Legelőször lebbent el;
 Ah de zúgva megy felettem,
 Összedűl a' fellegvár,
 'S vad dörgéssel vallja sorsom:
 Boldog voltál — 's nem vagy már!

KISFALUDY KÁROLY.

A Z Á B R Á N D O Z Ó.

Halljad fényszekeredben

Luna, dalom'!

Fellengve szálljak én,

De mint te szelíden

Tekintetem;

'S mint csendes aédon'

Éneke, lengjen

Az isteni hymnusz

Fellegeimből

Szárnyain alá.

A' Párka, kinek

Vérző szívet adott

Égi kebelben,

Dúrva panaszra,

Sem pajkos örömré

Nem ömlik el az.

Mert egy anyának

Nőtték ölében

A' bánat 's öröm,

A' Sorsnak ölében.

Mosolygó képpel 's remegő
 Könnyel szemeikben
 Ölelik egymást
 A' hervadatlanok.
 Szállongva feléjek
 Rózsalepelben,
 Arany phantásia,
 Jösz 's kebeledben
 Tűnnek-el ők.
 De te hű karodon
 Messze mosolygván
 Ismét felhozod őket
 Szent emlékezet:
 Mint fellegeken
 Az éji szivárvány.

O Sors! hála neked
 E' gyermeki szívért
 Mellyet adál.
 Fannim' kebelében
 És cypruszok' alján
 Sírnom olly édes,
 Olly édes mosolygnom!

KÖLCSEY.

VIGASZTALÁS.

Ha tőlem elszakadt minden barátom,
 'S szerencsém' csillagát enyészve látom —
 'S a' sors' vad éje kedvem' elnyelé;
 Még egy örömsugár reszket szivemben:
 Midőn i m á d k o z o m, 's jámbor hevemben
 Könyes szemekkel nézek ég felé!

Ha nyelve sért az undok rágalomnak,
 'S az élet' önnehéz inségi nyomnak,
 'S ha senki sincs, ki engem értene —
 'S ha tiltja a' világ szerencsefényem'
 Viszonderültét; — él egy vég reményem:
 Imádságomban a' H i t' I s t e n e!

Úgy van! Tenéked egyetemnek Atyja —
 Tenéked hódol szívem' indulatja!
 Fohászimat Tehozzád röptetem;
 Lövelje rám a' sors villámsugárját,
 Zudítsa ellenem halálos árját —
 Te védni fogsz, ha süllyed életem.

SZENVEY.

D A L.

Kertemre szelíden az estve leszáll;
 Lány szél nyög epedve virágainál.
 'S míg szél nyög epedve virágainál,
 Harmatja szememnek azokra leszáll.

Nem látod-e lyányka hüs árnyaimat?
 Jer 's tépd kebeledbe virágaimat.
 'S harmatja szememnek ha rólok lehull,
 Lassan leperegve szivedre vonúl.

Búsan csörög a' hab, a' fülmile zeng,
 Fenn a' szerelemnek szép csillaga leng.
 Mit nézsz mosolyogva sugárid alól?
 Ah, lelkem' öleld-ki borúlatiból!

Titkom kebelemben olly csendes, olly hív!
 Mért habzik alatta, mit vérzik e' szív?
 Árnyékába' körüle hüs nyúgalom ül,
 Lángérzete még is messzére hevül!

Lángod' tele mellyem alatt viselem;
 Légy idvez örökre, arany szerelem!
 Boldog, ki merenghet hullámid felett,
 'S révpardod' ölébe visz hű kebelet!

KÖLCSEY.

N É P D A L.

Ha én rózsza volnék:
 Hamar elhervadnék,
 Senki rám nem nézne,
 Senki nem szeretne;
 Ne mondj hát rózsának
 Engem violának:
 Egy violát, szegfüt
 Egy nyári nap elsüt.
 Bizony ha lehetnék,
 Én csak galamb lennék:
 O hová nem mennék,
 Ha most röpködhetnék!

közli: VIRÁG BENEDEK.

A' LEBEGŐ IDEÁL.

1824.

Egy gyönyörű csillag rezeg ott fényében,
 Virrad a' setét is bájló világára;
 De felhő fut és leng Rá az Ég ürében
 'S ah! kitűn 's megint bűv szelíd nagy sugára,
 'S a' hogy kitűn, Meennyet áraszt nézőjére,
 A' hogy buvik, hév köny perg ennek keblére.

Szív meleg vívtában teremtvé - olvadt kép!
 Így kelsz 's enyészsz é néma búkat osztva?
 Hogy midőn a' vágyó Égiek közé lép,
 Fenn-ideáljától akkor legyen fosztva.
 Ah! sejtnei -- 's nem lelnei, elmuló fájdalom;
 De lelnei 's veszteni, örök aggodalom.

DÜBRENTAI GÁBOR.

HŰSÉG' PRÓBÁJA.

Vígjáték egy felvonásban.

Személyek:

Mátyás Király.

Upor László, Főispán.

Vidor, Udvari bolond.

Sáfár.

Márta, ennek leánya.

Bartók, ménesmester.

Endre, ennek fia.

Szolga.

Királyi kíséret. Cselédek.

A' dolog történik egy Korona-jószágon.

Szabad vidék. Király, Upor, Vidor és a
kíséret.

Upor. A' mit itten lát Felséges uram! fel,
ama' sötét ormig, mind a' Korona' jószága.

Király. E' szép magyar földnek egyik
tája, melyet nem láttam még; valóban kies
vidék! milly erdős hegyek övedzik körül, mint-
ha védenék a' hullámozó vetéseket.

Upor. Olly kellemes mint hasznos.

Vidor. Csak egy hija —

Upor. 'S mi lenne az?

Vidor. Hogy nem enyém, azért úgy né-
zem mint a' szép leányt, ki rám mosolyog és
mást csókol meg. (Szolga jó).

Király. Hová földi?

Szolga. Völgyesre, oda honnan az első
torony fejezik előnkbe; itt voltam a' szomszéd
faluban Számvevő uramnál, különféle csemegét
vittem neki.

Király. Kit szolgálsz?

Szolga. Igazság szerént a' Királyt kellene
szolgálnom, de itt a' Sáfár az ur.

Király. Ő csak felvigyáz, 's általa a'
Királyt szolgálod.

Szolga. Mind egy biz énnekem, soká úgy se győzöm, mert a' sok lótás futásnak koplalás a' bére.

Király. Hogyhogy? tehát hijányt szenvedtek? azt nem kívánja az uraság. Mért nem folyamodtok hozzája?

Szolga. A' szegény ember, mintsem hasztalan költekezzék Budára, inkább máshová szegődik; itt pedig a' Sáfár mindenest, ő mondja, minden rendén van, 's a' mi rendetlen, ahhoz senkinek semmi köze.

Király. Mondd a' Sáfárnak: maradna ott-hon, két útas szól be hozzá, és készíttessen az uraság' költségére mentől előbb ebédet.

Szolga. Jól van. (mentiben) Ezek is olyan czimborák lesznek (el).

Király. Ezen vád útatmat késleti, önmagam vizsgálom meg a' dolog' mivoltát; de adjatok közönséges köntöst, hogy ismertetlen maradhassak (int, egyik a' kíséretből más köntöst ad reá) Upor Főispánom! kíséretemet telepítse le a' közel erdőben, várjanak ott további üzenetig, Kegyedet pedig a' harangszóra elvárom a' sáfárháznál. (Upor el a' kísérettel).

Vidor. Hát én komám?

Király. Te a' kíséretnél maradsz.

Vidor. Hát az ebéd komám?

Király. Hagyj magamra. Minő szép ménest terelnek erre! nemes lovak. Hah! két csikó száguldoz előre, gyönyörű állatok! egy öreg nyargal a' ménes közt, most erre tart — leszáll (int kifelé) Ugy tetszik megértett.

Vidor. En az ebéd miatt mindig a' választ lesem —

Király. Csak te menj a' kísérethez, majd ott meghallod.

Vidor. (magában) Az annyit tesz: a' nap lesz szakácsod, a' levegő ételed. Jó fogás nyulánkká húzni a' köpczös termetet; de azért is, mint bolond megbosszulom magamat, 's mint okos megeszem a' rendelt ebédet. Nem bánom ha kalodába zárat is, inkább jól lakva búsulni, mint éhesen tánczolni. Lóra Vidor! 's egyenest a' toronynak. (el).

Bartók. (jó) Ha jól láttam, intet Kegyelmed?

Király. Titkos szólásom volna kenddel: kié az a' ménes, mellyet imént zavart?

Bartók. A' Királyé. En vagyok a' ménes-mester. Még dicő fővezérünk Hunyady János rendelt ide; ő jól ismerte ezt a' ménest 's többször is választott innen paripákat.

Király. Katona volt kend? ez a' kardbélyeg homlokán gyaníttatja velem.

Bartók. Az bíz uram, pedig lovas; Erdélyben vagdaltak meg, most itt élek lovaimmal, 's a' kardforgatást illy fiatalokra bizom mint Kegyelmed.

Király. Csapjunk fel! a' lovat én is szeretem 's ha szépet jót szerezhetek, attól se költséget, se fáradságot nem sajnálok, értek is hozzá; messziről láttam két pej csikót —

Bartók. Ugyé — szépek is azok! de majd csak esztendő múlva látná Kegyelmed — engem úgyse — sugár vitézt rájok 's kicsufolják rajtok a' villámot.

Király. Kenddel én jó alkut tennék, azért is híttam félre; nem adná el kend nekem azt a' pár csikót?

Bartók. Ej farkasrugta! nem hallotta Kegyelmed hogy a' ménes a' Királyé?

Király. Azért meg nem szegényül, az okos onnan vesz, hol sok van.

Bartók. Minek tartasz fiu? gazság nem okosság, érted?

Király. Hisz egy pár ló nem mind a' világ; én messze földre hajtom őket 's kend nyugott lehet minden bal következés iránt.

Bartók. Jobban megnyugszom én becsületemben, mint hamis nyereségben, melly úgy is a' gonoszé.

Király. Lássa kend, a' Sáfár egészen más ember, én úgy hallom —

Bartók. Semmi gondom rá, ki mint vet, úgy arat; én kötelességemet tudom 's máséba nem avatkozom 's vége! most tágulj.

Király. Én jól megfizetem kendet — tán csak van annyi esze —

Bartók. Ej farkasrugta fia, most lódulj! mert engem úgy se — fokosommal égszínűvé döngetem hátadat.

Király. Durva de hív — csak ne haragudjék kend!

Bartók. Nem mégysz — (fokosát veszi).

Király. Ha így van, kényteleníttetem a' csatamezőt elhagyni; jó öreg, hogy híják kendet?

Bartók. Semmi közöd hozzá.

Király. Úgy! hát Isten velünk, még látjuk egymást. Tiszta arany vasha foglalva. (el).

Bartók. (egyedül) Bosszuság! meg mindég bosszuság. Fiam is megbódult, szerelmes, untatan méléz, semmi hasznát se vehetem. Hisz igaz! most ideje; 's a' leány szép, jó, csak atyja volna derekabb; azonban még is szólok vele (el).

Sáfár' szobája, közép 's két mellék - ajtóval.

Sáfár: (rovásokat tartva kezében) Öt, tíz, tizenöt, úgy, tizenöt verem tavalyi tiszta búza,

egy romlott; árpa, zab fogytán. — Előre számolok, tán a' jószágot nézik; miattam jöhetnek, én vagyok a' tükör 's azt látják, a' mit mutatok. (a' balajtót kinyitja) Hej Márta! csak süss, főzz! Márta! nem hallasz?

Márta. (kivül) Ah Istenem! Istenem!

Sáfár. Mi baj?

Márta. Majd minden levesem kifutott.

Sáfár. Megint másutt jár az eszed? a' drága étel! köszönd: hogy az uraság fizeti; mit ácsorogtál ismét az ablaknál? tán Bartók' fiára —

Márta. Be eltalálja édes apám! valóban most nyargalt erre szilaj paripán; csak látta volna hogy ült rajta! a' ló mindég ágaskodott, ugrált, de ő még is szemével mindég rajtam csüggött.

Sáfár. Már mondtam, azzal semmi sem lesz; most nem bánom, adhatsz neki egy kis reményt, mert atyjával alkudni akarok; de szívedet neki ne merészeld adni; én azt Számvevő uramnak ígertem.

Márta. Mentsen Isten attól! csúnya ember az 's azonfelül öreg.

Sáfár. De bezzeg asszonnyá tesz ám, minden ember süvegelni fog —

Márta. És sajnálni.

Sá f á r. Te gyermek vagy, nem érted — azért bizz reám mindent. Most kinézek, nem jönnek é a' vendégek? te addig sűrödj itt benn, végezd dolgodat, nógasd a' cselédet (el).

M á r t a. (egyedül) Ah mennyi gond! az a' kopasz Számvevő, dehogy mennék hozzá! aztán az a' leves, meg az az Endre; dél is közelget, teríteni is kellene. (asztalt terít's énekel)

Minap a' kertben jártam

'S egy szép rózsát találtam,

A' szép rózsza könnyezett,

Kérdém: mi bút érezett?

Őt a' hajnal rászedte,

Bimbóbul kifejtette;

Délben jöttek a' lepkék,

De csak szagát keresték,

Végre az ést ráakadt,

'S attól csak könnye maradt.

Hej szép rózsza! szivedbe,

Több csapodárt ne végy be.

Endre. (jó a' balajtón) Márta! édes kedves fülmilém!

M á r t a. Be megijedtem! honnan így egyszerre?

Endre. Atyád kiment; én meg beszökttem, pedig az ablakon.

Márta. Istentelen! ha meglátott valaki.

Endre. Azt véli hogy szeretjük egymást 's az igaz. Márta! én apámmal szóltam, ő is szólni fog.

Márta. Mi haszna? apám nem tart velünk. —

Endre. Oh csak ő apád ne volna! azt mondanám: hogy kapzsi, fősvény ember.

Márta. Huh! mindég csak a' csúnya Számvévőt emlegeti, pedig utálok mint a' halált — már alig tipeg, még is szerelmes.

Endre. Képe olyan, mint az aszalt szilva, tagjai pedig úgy állnak, mintha csak hozzá volnának férczelve, inkább illenék ő seregély-ijesztő váznak a' szőlőbe, mint leány' ölébe; de ahhoz mi is szólunk ám.

Márta. Már én eleget szóltam; de apám azzal vigasztal: hogy nem soká él 's én gazdag özvegy maradok.

Endre. Nem — abból semmi se lesz, 's ha másképp nem ejtethetem módját, a' fekete sereg közé állok; úgy is hallom, megint háboru lesz: majd levágok néhány törököt, aztán haza jövök 's elveszlek.

Márta. Abból se lesz semmi! hát ha oda maradsz, akkor én itt holtra epekedjem? azért legjobb lesz tünni és várni. Endre! tudod hogy idegen vendégeket jelentettek?

Endre. Épen jól! lásd Márta, míg azok itt mulatoznak, kicsuszhatnál a' ligetbe, tudod már hová —

Márta. Ugyám, ha nem lennél csinyitalan.

Endre. Megelégszem, ha egyebet nem mondasz is, csak hogy szeretsz.

Márta. Mást semmit? hisz azt untalan mondom. Halld! kívülről szóhangzik! jer, jer! (el balfelől).

Sáfár. (jó Bartókkal) Valóban ujság! mi hozta ma Kelmedet hozzám? már alig tudom idejét, hogy ennyire megalázta magát.

Bartók. Hallja Kegyelmed, én mint öreg katona nem szeretek sokat oltározni, egyenesen kimondom: fiam szereti Kegyelmed' leányát, a' fiu ép, jó, egészséges, egyetlenem, van háza, lova, azért ha Kegyelmed nem ellenzi, hadd birják egymást.

Sáfár. Nagy becsület — részemről nincs is kifogás, de leányom alig ha fog akarni.

Bartók. Ej galambhordta leánya! ha nem akarna, nem bokrétázná úgy fel süvegét, nem

égne össze szemök, mintha két csillag kapna egybe; én mondom Kegyelmednek: elmegy.

Sá f á r. De mikor én ellenkezőt tudok —

Márta. (bedugja fejét a' bal ajtón) Követem édes apám! Bartók szomszéd igen, igen bölcsen szólott.

Sá f á r. Ki kérdezett? nincs más dolgod mint hallgatózni?

Bartók. Lásza Kegyelmed! hamar bölcsé lesz az ember, ha eltalálja a' dolog' bibéjét.

Sá f á r. Az ifjuság gyarló; Kelmed' fia se híres a' hűségben, úgy hallom mindenütt csapja a' levelet.

Endre. (kidugja fejét a' bal ajtón) Követem Sá f á r uramat! ez irtóztató hazugság! (kijő, Márta tartóztatja) Eh mi! nekem ezt senki ne mondja.

Sá f á r. Hát ti mit csináltok együtt? el egymástól! én ezt nem szenvedem.

Bartók. Hehe! én úgy látom: idő lesz az áldásra.

Sá f á r. Márta takarodj! (Márta el) Te is Endre! még csak ez hibázott.

Endre. Megyek uram, de bezzeg nem illik ám valakit háta megett rágalmazni; de nem csuda: ki egy töpörödött vén zsugorinak

jó leányát elharácsolni kész, attól minden kitelik; érti Kegyelmed! (el).

Bartók. Lánchos lobogós! ugyan neki vág a' fiu; de úgy kell! (melyét veregeti) Itt verjen igazán, különben az egész férfi nem ér egy fakardot. Nos Sáfár! mi szándéka Kegyelmednek, igen vagy nem?

Sáfár. Hisz nem olly sürgetős, különben is, előbb hogy sem végképa' dologba ereszkedném. Kelmedtől is áldozatot várok.

Bartók. Ha kitelik tőlem, szívesen.

Sáfár. Lovaim elvénhedtek.

Bartók. Csekélység, van nekem néhány jó lovam.

Sáfár. Nem kívánom Kelmedét; de minap hogy a' ménes körül jártam, két pej csikó tünt szemembe —

Bartók. Hagyjuk azokat, úgy is elébb már valami lócsiszár annyira felboszontott miattok.

Sáfár. Ha azokat beköttetné hozzám Kelmed.

Bartók. Mint érti Kegyelmed?

Sáfár. Vagy ha gondolja Kelmed, tovább küldeném, míg felnőnek; Kelmednek ezer módja van azt minden lárma nélkül végbe hajthatni; a' lovak elvesztek, ellopattak 's így ki-

maradnak a' számadásból, én mint becsületes ember hallgatok, 's még a' Számvevő' szemét is magamra vállalom. O barátom! szemesé a' játék, vaké az alamizsna; Kelmed Ménesmester, én Sáfár, ha egyet értünk: miénk a' téjfel, az uraságé a' savó.

Bartók. Kend rosszabb az éjjeli rablónál, 's ha derék leányát nem tekinteném —

Sáfár. Azt tekintheti Kelmed, mert nem visz üres ládát — tekintse Kelmed fiát is.

Bartók. De becsületemet értök nem kockáztatom.

Sáfár. Becsület! aranyfüst, hiu csöngés az éhséget elüzni.

Bartók. Kend alacsony vérnadály! szót se többet, mert engem úgyse — megpántolom a' kend' emberségét — nekem illy ajánlást —

Sáfár. Tökfejű! (szinlett egykedvűséggel) Ne olly tüzesen Bartók szomszéd, csak hűségét akartam próbálni, de látom Kelmed szinte olly hív mint én.

Bartók. Ej ej próbálni? kend hív mint az ördög a' jó lélekhez. Tartsa meg kend leányát! szánom hogy kendé; 's ha máskor hűségét akar kend próbálni, mossa előbb tisztára magát. Ugy la! megmondtam a' mit mondtam. (el).

S á f á r. Istállói bölcsesség! bánom hogy megnyíltam; de semmi, úgy is csak négy szem közt történt. (Márta jó szemeit kötényével eltakarva) Hát mi baj megint? tán a' konyha füstölög?

M á r t a. Füstölög biz az én fejem — ugyan lehordták édes apámat.

S á f á r. Megint hallgatóztál? de ha tetted, tudd ezentul, mihez tartani magadat. Te nem léssz Endréké; ha még is gazdag volna, az ember sokat elnézne; de hozzám képest szegény mint a' böjti dudás.

M á r t a. De becsületes ember —

S á f á r. Hallottál valamit? pimasz! mit tudsz te hozzá? nem hijában anyádra ütöttél, az is csupa erkölcs mellett, ha én nem ellenzem, üres koldus táskát szerzett volna; de ilyen a' leány! ha viszik is baj, ha nem viszik még nagyobb baj, 's így mindég bajt hoz, 's pénzt visz ki a' házból.

V i d o r. (jó) Jó napot, vagy inkább hús napot! mert ottkünn a' nap annyira süt, hogy a' kinek sütnivalója van, árnyéket keres. Szép leány 's terített asztal, ha meg nem elégszem, tele vagyok dicsőséggel. Kend a' Sáfár?

S á f á r. Igen is.

M á r t a. Édes apám! ez valami nagy, nagy úr, ugyan cifra.

S á f á r. Csak egyedül méltóztatott érkezni?

V i d o r. Én és lovam, jó állat! csak hogy nem tud maga abrakot kérni, különben kihivná kendet.

S á f á r. Értem uram! mingyárt tesztek rendelést. (el).

V i d o r. Üdvézlégy violám! érzem a' konyhából illatozol felém. Jer közelebb, ne higgy ha hizelkedem, de hogy csinos vagy, az igaz; jer kis hugom! ha néném volnál, úgy se híválnák.

M á r t a. Ej ha nekem ilyen bátyám volna!

V i d o r. Ne kívánd, osztoznod kellene, pedig minden osztály szivbe vagy pénzbe kerül. Valld-meg: van é Szeretőd? ha nincs, álmosak itt az ifjak; ha te nem szeretsz, fekügy le, hogy más ember békén alhassék.

M á r t a. Ah én tudom azt leginkább!

V i d o r. Elhiszem, ti birtok olly titkos tudományt, melly előbb érik az észnél, ne sohajtozz, mert a' tapasztalás ásít utána. Tudod mi a' háztartás? 's mi az élet' fejedelme? a' gyomor: ennek a' jelen hitvese, a' fej szolgája, 's a' szív udvari bolondja, légy te papnéja.

S á f á r. (jó) A' lóról gondoskodtam.

M á r t a. Az ebéd kész, akár mingyárt tálaljak —

V i d o r. Jól beszélsz hugom, csak adj lábat szavadnak.

S á f á r. Mind jól lenne uram; de az ebéd két urra volt parancsolva; tán várnunk kellene.

V i d o r. Minek várni? ezzel csak magunkat lopjuk meg; csak a' halál várjon és a' hitelező; siess hugom, én mint előljáró, előlevő is leszek. (Márta el).

S á f á r. Szabad tudnom, kit tisztelek házomban?

V i d o r. Én a' Király' embere vagyok 's a' Király az én emberem, névre magam vagyok az udvarnál, de társaimtól pözsög a' világ. Kend szemfüles, vagy füles vak; nem látja kend, milly sötét az asztal? hol a' bor? én inkább vízbe fulnék mint bort ne igyam; de pogány legyen ám, ne keresztelt.

S á f á r. Tüstént szolgállok. (magában) Előljáró, királyi ember! hm — hm — (el).

V i d o r. (egyedül) Ez a' Sáfár kótyavetyén szedte fel képét, vonási ugy össze vissza állnak, mint a' czigány tanya; ha ez igaz ember, úgy az én emberisméretem se jobb képénél.

M á r t a. (ételt hoz) Tessék!

V i d o r. (leül) Kis tündér! nézz reám, tékozló vagy, ha estére mécset gyujtasz, mert ki szemeidnél nem lát, nem érdemel világot. Csak

te főzz — ha férjed lesz, hasznát veszed, mert hidd el az örömhét után, minden érzés gyomorba megy által.

Márta. A' leves miatt bocsánatot kérek.

Vidor. Semmi az, kevéssé ritka de közmás, csak hordj ételt, én az evésnél 's a' szerelemben gyűlölöm a' sok szót. (Márta el) Szegény a' nyelv, ha csak ruha nem segíti, mint ezt magamról tapasztalom; okos bolond volt, ki először uraságát köntösére tűzte, mert egy fogással szívnek, hitnek, 's lábnak parancsol. (Márta ételt hoz) Áldás reád hugom! olly férjet kívánok, ki ne füllentsen, ha azt mondja: hogy nem ismér bánatot, állhatatos legyen és mindég a' te szemeddel lásson tégedet (eszik).

Márta. Kegyelmed bizonyosan nem szerelmes, mert olly vidám 's olly jó izüt eszik.

Vidor. Ne hidd angyalom! az én érzésem ollyan mint a' sas, de csak akkor felleng, mikor jóllakott. O tudok én érzeni, teszem: ha szíved olly kemény, mint ez a' kappan, sajnálom azt, a' ki éretted lágyul; de hol marad apád? ha kötelességében is olly serény mint a' borhozásban, a' haszonnak is ónlába lesz.

Márta. Jó már.

Sá fá r. Itt a' bor.

Vidor. (iszik) Még vizes a' fürdőtül, azért vélte kend: mentől később, annál kellőbb; de azt az ivó 's szépeink nem hiszik.

Sáfár. Ha nem elég erős, az lehet oka: hogy szüretkor igen nagy felhőszakadás volt.

Vidor. Kend a' felhőkből szedi okait, én azt javallom: tanítsa kend a' lemondás' erkölcsét; de egy pohár csak kóstoló. (iszik)

Márta. Egészségére válják.

Vidor. Ha közel hozzád beteg nem leszek, nincs egészségem; gyujts rám szemeddel, reád köszöntök; élj hosszú életet és rövid éjeket, ne kíméld a' bort, de szeress vízivót! (iszik) Úgy! a' sültnek most csak ára van még hátra.

Sáfár. Hisz az uraság' költségére tetszett parancsolni —

Vidor. Igen! kend okos ha nem gondolkodik; azonban ha én ezt a' napot meg nem fizetem, a' Király' szeszélye jobb, mint a' kend' hűsége.

Sáfár. (félre) Király — hűség — ez feszeget valamit.

Márta. Hát isméri Kegyelmed a' Királyt?

Vidor. Ő engem szeret mint az igazságot, én őt komázom, 's ha vasba nem bujik, velem rostálja udvarát.

Sá fá r. Szabad tudnom, mi-vezette Nagyságodat e' tájra?

V i d o r. A' Budai szél 's elszegődött akaratom. Miért? az kitetszik azon okbul, a' mi ide hozott, az pedig azért titok, mivel itt vagyok.

Márta. Édes apám, ha ebből nálamnál többet nem értett, nem sokat tud. (Vidorhoz) Ugyan beszéljen Kegyelmed —

Sá fá r. (titkosan) Nagyságold! nem hallád hogy a' Királyt komázza.

Márta. Beszéljen Nagyságod valamit a' Királyról.

V i d o r. Mondd-meg nekem: be nézhetsz é a' napba?

Márta. Elvész szemem' fénye.

V i d o r. Hát különben mit tudsz felőle?

Márta. A' mit minden ember, tudnillik: kel, világít és lenyugszik.

V i d o r. Illyen a' Király, hold a' Királyné — te pedig gyönyörű mákvirág! ki soha sincs egyedül ha tükre nála van, 's társai közt mindig egyetlennek véli magát, ha épen kíváncsi vagy, titkot mondok.

Márta. Titkot! hallom már.

V i d o r. Alhatnám; mutassatok nyoszolyát, nehogy az éj megcsaljon; mert az álmatlanság hideget hoz, 's az én természetem se böjti se téli.

S á f á r. (jobb ajtóra mutat) Itt egy csendes kamra —

M á r t a. Hol én szoktam hálni.

V i d o r. De álmaidat nem használhatom —

M á r t a. Vezesse édes apám, én átallok bemenni.

S á f á r. Csak menj! ő a' Királyt komázza, különben is az álmos előljárót nem lehet eléggé becsülni.

V i d o r. Vezess hugom! (el jobbra Mártával).

S á f á r. (egyedül) Vallyon mit akar ez a' Budai szél? tán besugtak neki valamit? de úgy látszik, a' dolog nem igen érdekli. Akármint van, ez nem veszedelmes! ezt kijátszom, mert délben éhes, délután rest, este szomjas, éjjel alszik 's így nem lát hasán túl.

S z o l g a. (nagy robajjal berohan) Csak ide tessék jöni, itt a' Sáfár.

S á f á r. Lassan! ne kiálts.

S z o l g a. Ide, ide uram!

S á f á r. Ne lármázz, mert kifurom tüdődet.

U p o r. (jó) Lovamnak viseld gondját, de nyeregben hagyd.

S z o l g a. Értem uram. (el)

U p o r. Nem érkezett még ide egy ur?

S á f á r. Itt alszik a' kamrában, azért kérem, lassacskán tessék szólani.

U p o r. Alszik?

S á f á r. Igen, jól evett, ivott, aztán lepihent; egy áldott, vidám kedvű úr.

U p o r. Vidám kedvű? így hát tiszta az ég.

S á f á r. Tán Kegyelmed a' másik bejelentett vendég?

U p o r. Eltalálta kend.

M á r t a. (a' kamrából jó, magában) Be haragszom én arra az emberre! eleintén olly nyájasan czirógatott, de mikor felbátorodva megvallám szerelmemet 's pártfogását kértem, szörnyűt ásított és elaludt.

S á f á r. Nos édes leányom! nyugszik vendégünk?

M á r t a. Ott szuszog, akár ide hallja édes apám.

U p o r. Te vigyáztál reá szép leányka? azt jól cselekedted, tudom meg is jutalmaz.

M á r t a. Az? kötve hiszem; mindég ő beszél 's ha más valamit szól, egyet ásít. (magában) Endrém eddig vár — hozzá szököm, bezzeg nem alszik ő — (ellappang)

S á f á r. Nem is tudom minek köszönjem ezen szerencsét, hogy ma illy úri látogatókat nyerék; a' másik ur ugyan magát királyi embernek vallá, de szándékát az ebéden kívül nem közlé.

U p o r. Jele, hogy oka van czélját halasztani — azért várjuk be tetszését.

S á f á r. Én örömet vártam volna az ebéddel, de az az ur unszolt.

U p o r. Jól történt —

S á f á r. De újra tesztek rendelést — (félre) csupa titkolódás! hé Márta! hol az a' rossz leány? engedelmet! mingyárt szolgállok. (el)

U p o r. (egyedül) A' Király pihenni dőlt, nagyon el kellett fáradnia, mert különben nem szokása; bizonyosan semmit se lelt figyelmére méltót, különben tüzes lelke ébren tartaná. Magam is hát neki ülök a' maradéknak — az éhség csak úgy veszi, mint éri. (az asztalhoz ül 's eszik.)

K i r á l y. (jó) Már a' munkában Főispán?

U p o r. (felugrik) Ezerszer bocsánatot Felséges uram! nem vettem észre kijöttét.

K i r á l y. Tán nekem is lett volna jusom e' mai ebédhez? illy türetlenséget csak a' legnagyobb éhség menthet.

U p o r. Tán szavam ébreszté fel Királyomat?

K i r á l y. Mi nem értjük egymást, én ebédre jöttem —

U p o r. Igen, hisz elvégezte már Felséged — váljék javára!

K i r á l y. Illy kívánság a' maradékhoz —

U p o r. Kérem alázatosan, én ültem a' maradékhoz, míg Felséged ott a' kamrában nyugodott; maga mondá a' Sáfár.

Király. En ott a' kamrában? itt tehát idegen lakozott helyettünk. — Lássuk ki orzá el ebédünket! (benéz a' jobb ajtón) Valóban! itt fekszik elterülve — Vidor a' zsákmányló. — Mit tegyünk? a' bolond megelőzött, én úgy tartom legjobb lesz az okos' türelméhez folyamodnunk, míg újra főznek. A' szerencsétlenség nem nagy, de azért adózik — úgy! már fellelém a' módot — most hadd nyugodjék. (beteszi az ajtót)

U p o r. Ha Felséged' derűlségét szabad magyaráznom, titkos vizsgálata nem volt sikeres.

Király. Sok irtani való gazt lelék, de ritka gyöngyöt is, 's az szép tulajdona a' jónak, hogy a' kelletlen benyomást eltörli. Szerelmet is lelék, 's mint futólag láthatám, tiszta alakban, de nem boldogan.

Sáfár. (jó) Márta! hol kószál az a' leány, sehol se lelem.

Király. (titkon Uporhoz) Ezzel magam akarok szólni — e' mai napot itt töltjük, azért kíséretem is ide szállhat. (Upor el)

Sáfár. Hát ez kicsoda megint? külseje nem sokat mutat.

Király. Kend a' Sáfár?

S á f á r. Igen! nyughatatlanságomról is megismérheti Kegyelmed tiszteletet, mert alig tudom hol áll fejem.

Király. Az türhető, csak a' szív legyen tiszta.

S á f á r. Abban nincs hijány. (félre) Hogy rám mered, mintha lelkemet akarná kinézni. Mit néz Kegyelmed olly élesen?

Király. Mert az imént mondott iránt sokan ellenkezőt vitatnak.

S á f á r. Rágalmazás uram, irígység!

Király. Most idő lesz megmutatni. Tudja kend, ki fekszik ott a' kamrában?

S á f á r. Nos? tán csak nem lesz valami csoda.

Király. A' Király!

S á f á r. Nagy Isten! a' Király?

Király. Igen — igen a' Király!

S á f á r. Lehetetlen, hisz Ő Felségét karcsunak hallottam ihreszteltetni — ez pedig nehéz, vastag —

Király. Én biztos vagyok, kit szerteküld vizsgáldni: rendén van é minden; de a' mit keed iránt jelentenem kell uramnak, nem igen kellemes.

S á f á r. Csalfa vádolás! minő meglepés — mikor mondom én kész vagyok számadásra —

o nálam az uraság' minden jószága pontig feljegyezve áll.

Király. De az itt a' bökkenő, a' mi nincs feljegyezve. Keed a' cselédekét csalja, fizetésöket elhuzza 's ezen igazságtalan tettét a' felsőségre hárítja. Keed az uraság' vermeit olcsón összevett dohos eleséggel tölti 's a' jót mint sajátját elsikkasztja.

Sáfár. Hamis vád uram! az emberek irigységből árulkodnak, mivel az Isten szorgalmamat megáldá; mind hamis vád.

Király. Vannak hiteles tanúim —

Sáfár. 'S azt mind jelenteni fogja nagy uram? mind?

Király. Kötelességem.

Sáfár. Ugy, tehát biztos, tudom illy meghitt emberét a' Király jól fizeti.

Király. Jövedelmem volna, de még is minduntalan kifogyok a' pénzből, mert nem nyughatom, ha nem foly a' nép közé.

Sáfár. Szép tulajdon! áldott szív! hát most ha merem kérdezni, hogy áll az erszény?

Király. Középszerűen — ha több volna, nem ártana.

Sáfár. Kár! illy derék urnak mindég bőségben kellene ragyogni. Szabad alázatosan kegyedhez folyamodnom. Az ember gyarló, de

koránt sem olly nagyon mint a' hír csevegi. O én ártatlan vagyok; de még is egyedül béke miatt, a' kelletlen nyomozást örömetst elkerül-ném — tudok én áldozni, a' hol szükséges.

Király. Értem kendet; de a' vádat egészen elnyomni nem lenne tanácsos, mert a' Király' szeme jó; tán más valakire lehetne hárítani.

Sáfár. O könnyen uram! az uradalmi Számvevő előbbkelő; neki kellene mindenre ügyelni, számot venni; de csak önhasznát vadássza; higye el jó uram! ha van is bennem valami kisdéd hiba, az is tőle ragadt rám.

Király. Tudom a' rossz példa — hát ő osztozik a' ragadományban?

Sáfár. Mindent magának tart, a' levegőt is eldugná mástól; azonban nagy szorgalommal néhány körmöczit még is félre tettem — köteles tiszteletből ha merném ajánlani — majd ha Ő Felsége felébred, előhozom a' kamrából —

Úpor. (jó) Minden megtörtént. (a' kamrában nagy zörrenés)

Sáfár. Nagy Isten! mi történt? (kinyitja a' kamraajtót) Jaj nekünk! szörnyűség! Ő Felsége összedúlt az ágygal.

Vidor. (kijő) Hogy a' bíró temesse el azt, a' ki egy szüznek illy gyöngé ágyat csinált, ha

földön akarunk hálni, nem kell mesterember; azután méhkas ez, nem ház —

Király. Felséges uram!

Vidor. Ugy tehát még homályban a' nap.

Sáfár. (Vidor elé térdel) Bocsánatot Felséges uram! hogy eleintén mingyárt elmulasztám a' köteles tiszteletet; elzúzva borúlok kegyes színe elébe, hol volt szemem, hogy e dicső arczban 's felséges természetben a' nagy Királyt meg nem ismértem?

Vidor. Helyesen földi! kölcsönözd szemedet egy szép leánynak, te pedig légy udvarnokká 's ha az asszonyok mézes nyelvedért polczra nem ültetnek, megtért a' világ, és te léssz bolonddá. Kelj-fel Sáfár! mi azt parancsoljuk! mint vagytok híveim? mi nagyon örvendünk látástokon, 's azt ohajtjuk ti is örüljetek. —

Király. Távozzék kend Sáfár, tán Ő Felsége szólni akar velünk.

Sáfár. (félre) Alig várja az ígért aranyokat — ez az én emberem!

Vidor. Szólásunk nincs, de méltán neheztelünk, hogy azt a' derék jó Vidort ridegen a' gyepen hagyátok a' természet' édes ölében sanyaru éhséggel küszködni 's ott versent sohaj-

tozni a' déli haranggal. (int, a' Sáfár a' kamrába megy) Nos komám! nem dicsérsz?

Király. Halld Vidor, én nyolcz napra börtönbe záratlak.

Vidor. Jól teszed komám! legalább unalmamban meghízom, a' sok lézengés úgy is el-sorvaszt —

Király. Vízre kenyérre itéllek.

Vidor. Ne tedd komám, dicsőségeddel játszol.

Király. Szeretném tudni miért?

Vidor. Lásd, majd a' melancholia lep meg 's én bús versekben nyögöm el történetemet 's a' késő ivadék a' helyett, hogy téged magasztalna, majd engem sirat.

Király. Azonban egy dolgot bizok rád, ha azt elvégzed, ment léssz minden büntetéstől.

Vidor. (Uporhoz) Te okos ember vagy, szólj: mi az én hivatalom.

Upor. Mulattatás hivatalod, fizetésed nevetség.

Vidor. Fizesd ki komámat, mert engem mulat; dolgot biz reám, én pedig azt tartom, inkább lyukba mint jégre.

Király. Hozzád illő dolgot bizok reád. Itt a' kertmelletti ligetben egy pár szerelmest

lelék; szedd össze magadat 's próbáld meg a' leány' hűségét.

Vidor. Tehát vásárt üssek szivemből? jól van komám, én oda állok, 's ha a' leány képmet holdnak nem nézi, jobb a' szeme, mint a' te feltételes kegyelmed.

Király. Aztán vedd körül a' ménesmes-tert 's alkudj ki tőle két pej csikót.

Vidor. Ha még is aranyszáju volnék, de nincs nagyobb bolond, mint a' szegény kísértő, mert üres szavára bottal felelnék.

Király. Itt egy teli erszény.

Vidor. Úgy komám! sok illyest, és zsebbe teszem fél országodat. Tudod e mi a' rokonság és különbség az asszony és pénz között?

Király. Mondd-el.

Vidor. Mindenik ad ékességet; mindenik szerez barátokat; mindenikre tolvaj szem néz; mindenik eldugva legjobb; csak az a' különbség: hogy a' pénz kiadva használ, az asszony megnyerve kinoz; az akkor csöng ha elveted, emez ha tartod, akkor lármáz; amaz kemény, még is segít; emez lágy, még is megcsal; amaz régi bár, még is kellő; ez ha nem friss, kettős kereszt. (el)

Upor. Rakoncátlan ficzko! ma szeszélye tágas mezőt nyere.

Király. Boldog ember, derülten nézi a világot, sokszor igazat szól, de bolondul.

Sáfár. Elment Ő Felsége?

Upor. A' tájat szemlélni.

Sáfár. (félre vonja a' Királyt) Itt uram egy pár arany — de hallgatást kérek, mi csak a' Számvevőt nyomjuk, és ha őt a' Király elcsapja, engem ajánljon Kegyelmed helyébe — csak okosan.

Király. Meglássuk. (Uporhoz) Ezt Kegyed' figyelmére bízom; jutalom 's büntetés követendi jelenlétünket: de ítélőszék derült kedvünket ne rontsa. Most menjünk Vidor után. (el)

Pázsint a' ligetben, Endre 's Márta hárs alatt ülnek.

Márta. Hasztalan vigasztalsz, reményem búcsut vesz. Most a' két öreg összezendült, 's apám még inkább gátolja frigyünket.

Endre. Csak te maradj hív, én katona leszek, a' vitéz ember átugor minden gátot.

Márta. Nézd az erdőt, mennél beljebb tekint az ember, annál sötétebb lesz; a' te czélod is csak olly szomorú kilátást nyújt.

Endre. De felettünk mosolyog a' tiszta ég; ne félj kedves! a' hívnek ügyét jó Isten vezérli.

Márta. Lépteket hallok! a' mi vendégünk — vonúlj a' sűrűbe.

Endre. Ha sétálni jött, útasítsd más felé. (el)

Vidor. Hát te turbékolsz itt szép gerliczém, vad otthon, szelíd a' sűrűben.

Márta. Ah Kegyelmed? vagy nem — Nagyságos uram!

Vidor. Pillants fel hugom, ne légy szomorúfűz, melly mindég magát szemléli; nézz szemembe, 's mondd-meg mit látsz benne? 's ha elisméred azt, ollyat sohajtok, hogy minden szarka és rigó elröppen fészkeből.

Márta. Mit lássak illy picziny szemben? legfeljebb olly bizonyos mámort, melly borálom után szokott mutatkozni.

Vidor. Ha szememmel nem boldogulok, te vagy oka, mert szívemet huztad oda, az pedig mócsing, nem világít.

Márta. Endrémnnek is ott ül szíve, de más lánggal is ég az felém. (Király és Uporjőnek, 's félre megállnak)

Vidor. Ne hidd, az is csak ollyan tűz, mint a' rókéé, midőn a' csirkét lesi. Én mondom neked: imént álmomban megjelentél, azóta ha rád gondolok, azt sohajtom: ments-meg uram az asszonytul! de ha így rád nézek, azt gon-

dolom: asszony nélkül medve táncz az élet, az ember duzog, mozog, a' szerelem még is veri, mint engem most a' sors teveled kinez — pedig hidd-el, reám nézve a' szerelem nem kis vesződés: én mondom neked! hűségedről is leteszek, csak szeress!

Márta. Én is imént vallám-meg, hogy szeretek egy derék jó ifjut.

Vidor. Gyermeksíp, mindég egy nótát fujsz, több hangja van az életnek; tán csak nem akarnál az ifjunak felesége lenni?

Márta. Akarnék biz én tiszta szívémből.

Vidor. Tehát nem szereted, mert így kötelességre készted, melly hidegít 's az nem szerelem; gonddal terheled, melly fáraszt 's az nem szerelem; bilincsbe szorítod, melly untat 's az nem szerelem; rossz szíved van.

Márta. Csak Nagyuramé volna jó, a' helyett hogy így beszélne, inkább segítne rajtunk. —

Vidor. Jó szívből nem segíték — te az ösvényt nem ismered, mellyen kerengsz; lásd a' szerelem létra melly piros felleghhez van támasztva: alant rózsás, felfelé mindég nőnek a' tüskék; a' lépcsők így váltják egymást: látás — kívánat — figyelem — fortély — kéjzön — lomhaság — utálat — per — gyűlölség — meg-

vetés — a' létra lezuhan 's itt a' feledékenység — ez így megy fel le, 's így a' szerelem csak örökös cigány-kerék. De én kivétel vagyok 's mivel ezt magam mondom azért elhiheted ha akarod.

Márta. Én mind ennek felét se értem, hadd menjek haza. (mennni akar)

Vidor. Maradj hugom 's légy nyájas, ebben áll a' ti fő eredetiségtek. Adj foglalót érzetemre; tudod é mi a' csók?

Márta. Még zavarba hoz — én nem felelek.

Vidor. Lásd a' csók első szülöttje a' szerelemnek, 's anyjával együtt öregszik el, jámbor vendég gyanánt koczog, de csak hamar elfoglalja az egész házat. Szeress gyöngyalak — 's minthogy nehéz legény vagyok, ments fel a' leomlástól; de egy csókot — ajkaid szépek, mintha egy tündérvölgyet két pipacsdomb örzene —

Endre. (előrohan) De már nem türhetem! illy élemedett ember 's még is így dévajkodik, nem szégyenli magát kegyelmed?

Vidor. Nem biz én fiam, inkább hozzád illik, mert te bolond vagy, ha félted szeretődöt; én csupa ártatlanság, mivel hiszek neki — ki érdemesb reá? de jó fiu vagy, ne szurj meg szemeddel, inkább tanuld meg ismérni az életet — csupa alku és csere az; mindenik akar

nyerni, 's ha ki mit vesz, az másnak ráadásul szolgál — 's így én is szeretődöt elviszem 's nyugalmat adok helyette.

Endre. Én Mártámat tartom meg, kegyelmed pedig, ha el nem lábol, azt nyeri, a' mit nem szeret.

Vidor. Ej te bodza-törzsök, fejetlen fokosnyél, nem rettegsz haragomtól?

Endre. Nem biz én potrohos gyapjuzsák! de mingyárt meg is szalasztom kegyelmedet egész becsülettel.

Vidor. Azt ne tedd fiam! lásd rég hős volnék már, ha szaladni tudnék; de ne gondold hogy félek, mert nagy szívem van, kár hogy a' békét szereti —

Sáfár. (kivül) Márta! Márta!

Márta. Jaj! édes apám jó —

Vidor. Jer szívemhez; én elég széles vagyok elrejthetni.

Endre. Nem oda Márta! én állok melletted. (Márta Endréhez megy)

Sáfár. (jó) Ah Felséges uram!

Vidor. Kend is itt van, megtestesült halálos bűn? Nos hugom, most tudod: ki vagyok; kinek van bájolóbb szeme, nekem e, vagy Endrének?

Márta. Endrének alázatosan követem.

S á f á r. Gyáva leány! mit beszélsz? hisz
 Ő Felsege' szemfényéhez még a' nap is szennyes.

V i d o r. (a' Király és Uporhoz) Híveim! jertek elő! megúntuk már a' szerelmet! mi kegyelmesen megpróbáltuk a' leány' hűségét, de mi illyetén diadaltul már elszoktunk. (Királyhoz) Komám! ha szeretsz, illy dolgot többé ne bizz rám, úgy álltam itt, mint kappan a' jércze mellett — aztán nincs hübb teremtmény az aszszonynál, míg szüksége van reá.

M á r t a. (Endréhez) Oda vagyunk! ki hitte volna hogy ez a' Király? te őt gyapjuzsáknak hittad, most lakolsz.

E n d r e. Felseges uram! én megbántottam —

V i d o r. A' mi áldott szívünk inkább felejt, mint büntet. Most odább megyünk. Mostoha idők járnak, egy ebédért kétszer kell fáradni. (el)

S á f á r. Márta! ez uraknak köszönd hogy kemény kérdőre nem veszek.

K i r á l y. 'S mért ellenzi kend leánya' szerelmét?

S á f á r. Csak — mivel — tudja Nagyuram: az atya mindég nagyobb szerencsét vár, a' leány meg mindég menne.

E n d r e. Mit hímez hámoz kegyelmed? uram megmondom én őszintén: nekem nem akarja adni, mivel apámra, az öreg ménes-

mesterre haragszik — de a' vén Számvevőnek szánta, mivel az egy húron pendül vele.

Király. És helyben hagyja apád szerelmedet?

Endre. Mért nem? édes apám tudja, milly jó leány Márta.

Király. És te Márta?

Márta. Ne pirítson rám kegyelmed! hisz ha nem szeretném Endrét, nem volnék itt — ugyan kérem, adjon kelmed szép szót apámnak — lássa minő durczásan néz.

Upor. Boldog egyszerűség! ha ide nem tér a' szerencse, nincs is e' földön.

Szolga. (jó) Sok ur és láncsás érkezett hozzánk, a' Királyt keresik.

Király. Vezesd ide őket. (Szolga el)

Sáfár. Megjelentsem Ő Felségének.

Király. Nem szükség. Márta! ha én neked egy fiatal sáfárt adnék férjül, azonfelül kitar-tanám menyekződöt, lemondanál é Endréről?

Márta. Én nem akarok jobb szerencsét Endrénél.

Sáfár. (magában) Mit nem tesz egy pár arany! ezt ugyan lekenyereztem, még leányomra is árasztja jóvoltát. (titkon Mártához) Megöllek, ha igent nem felelsz!

Márta. Nem — nem! lehetetlen!

Király. Hát kend Sáfár mit szól ehhez?

Sáfár. O én mindég kész vagyok az áldásra.

Up or. Itt jó a' kíséret. (a' kíséret fellép)

Király. Endre! téged e' jószágban sáfárságra emel Királyod — kövesd atyádat hűségében 's boldogítsd Mártát, kit reménylem atyja tőled meg nem tagad.

Sáfár. (magában) Ezer mennykő! ha most el tudnék illani —

Király. Jókor érkeztetek híveim! épen most jutalmul a' hűségnek boldog frigyet kötök.

Sáfár. O — o! alázatosan követem — (félre) O én világ' számara — mint nyakamra szóltam.

Király. Kend Sáfár engem biztosává tett — az adott díj legyen Mártáé.

Márta. (a' Király elé letérdel) Kegyelmet apámnak Felséges uram!

Király. Őt mi czinkosival együtt szoros vizsgálat alá vesszük, 's ha őt a' megérdemlett tömlöcztől felmenti kegyelmünk, azt Márta egyedül jobb lelkednek köszönheti. (int, Márta felkel, kívül nagy zaj)

Up or. Minő zsibongás!

Bartók. (több cseléddel Vidort kötve hozza) Nos! mutasd meg hát, mellyik a' Király? farkasrugta fia! azt véled pénzzel kiszúrhatod sze-

memet? ha hazudtál, engem úgy se — gúzsba köttetlek, tudom másszor nem kísérted a' becsületes embert.

Vidor. Komám! ezt tedd Tárnokoddá! ez majd fokossal írja a' számvetést; lelkemre mondom, egy erkölce van, de ugyan ráis veri az emberre.

Bartók. Papolj bizvást — épen jó kedvemben leltél —

Király. Mi baj öreg bajtárs?

Bartók. Te is itt vagy jó madár — lám követed —

Upor. Ő Felsége a' Király!

Endre. Az, az apám! én sáfár vagyok immár, 's Márta is enyém.

Bartók. (hüledezve lekapja süvegét) Tehát a' kis Mátyás — ej farkasrugta! mit szóljak? bakot lőttem pedig nagyot — hát csak ugyan — a' Király! no hát bocsánatot (elébe térdel) ej! ej! bocsánatot!

Király. Meg van bocsátva jó ember! te, ki a' sok romlott között, magad tisztán és szep-lőtelenül megálltál, ím hűségednek jutalma is legyen. Kelj fel mint szabad Nemes, kard és szív álljon czímeredben, melly a' késő időnek hirdesse érdemed'. (Bartók felkel)

Vidor. A' sok czeremónia közt kezem fáj, oldjatok fel! (feloldoztatik) Komám! kedvem volna busulni.

Király. A' jó ebéd után ez legyen ozsonád — de vigasztaljon a' teli erszény.

Vidor. Komám! arany pillantásod van. Most a' pünkösdi királyból ismét bolond lesz — de (Sáfárra mutat) a' hosszú kép mellett mosolygva áll a' jámbor vidámság! szép a' világ ha zajlik is, éljen az élet! (a' kárpit lefordúl).

KISFALUDY KÁROLY.

A Z E G É R.

Egy bibliothékába zárt
 Egér, bár dúlná a' könyvtárt,
 Igen soványan jó belőle ki;
 'S midőn a' többi társai
 E' végett évelődtenek vele,
 Bangók! imígyen felele:
 Ez tudósok' köz sorsa mostanában,
 Leginkább a' magyar hazában!

A' PILLANGÓ 'S CSEREBOGÁR.

Hijába kérkedel
 Szemfényvesztő tündér kecseddel,
 Egy hímes pillangóhoz így
 Szólt egykoron az írigy
 Cserebogár: tudjuk, nemde miből áll,
 'S hogy nem rég rút hernyó valál.
 Mit térszen az? ad illy választ
 A' színes röpkedő, nem azt
 Millyen valék, kell felvenned,
 De most millyen vagyok, tekintened.

SZENT-MIKLÓSSY.

E G E R.

1552.

Megnehezült az idők' viharos járása fölötted
 Oh haza! halmaidon 's letarolt alföldi meződön
 Régi halál lakik, és dühödötten táboroz a' harcz.
 Sirhalmok hegyeid, és völgyed sírgödör, ősi
 Nagyságod' nagy romja magad, még állasz, utolsó
 Harczodat állván a' vas erőszak' ütései ellen.
 Mélyen alá szállott napodat félholdu pogányság'
 Éje borítja, 's vesző fiaid pártokra bomolva
 Egymást, és fogyaték javadat nyomorultan emésztik.
 Büszke világrontó seregidnek híre hová lett?
 Hol van erős Pécs, hol fejedelmid' sirja Fehérvár,
 Hol Buda? Haj! vad igát hordoz, 's a' szolga Dunában
 Megdúlt tornyai' árnyékát borzadva tekinti.
 Még Eger áll, a' pusztá Eger, sasfészke Dobónak,
 Honnan az eltapodott haza vég villámaint ontván,
 Már nem is ön mezején, meg-meg dördíti hatalmát,
 'S száguldó törököt rettent, és táborokat dúl.
 Ott Ali, 's két földrész' fiait tengernyi seregben
 Hadba vivő Amhát elakad dúltában: ijessze

Bár ezer ágyuival, fog rengeni tőle hegy és völgy,
 És az erős talpkő a' várnak alatta megindúl,
 Nem maga harcz' ijedelme Dobó, 's védői Egernek.
 Díszesen áll Eger a' termékeny völgybe kitéve,
 'S mintha leélt idejét álmodná vissza, megaggott
 Várkoszorúzta fejét kisded dombháttra lehajtja;
 Bús mormolva fut a' testvér habu csermely előttte,
 'S partainál szüzek, és nem enyelgő gyermekek egymást
 'S a' boruló tájat félénken nézve bolyognak.

Vékony ködbe vonúlt, és csendes az ég is; alatta
 Tévedező madarak járnak, 's a' pusztá mezőben
 Száguldó lovagot kísérik vizsga szemekkel.

Benn a' mély csendet csak néha szakasztja meg a' zaj,
 A' megütött fegyver' zaja, 's bús éjféli harangként
 Zeng egyedül, és messze ható riadással az őrszó.

Fenn pedig a' haza' bánatját hordozva szívében
 Áll a' harczí Dobó. Vélhetnéd lenni szobornak,
 Mellyet ügyes kézzel fölségesen állata hajdan
 Legragyogóbb korból a' művész, 's díszes alakban
 Megtartott az idő, hogy utóknak lenne csodájok.
 Vélhetnéd; mert mozdulatát nem látni fejének,
 Nem hadüthő hős karjainak, de szemében ölő tűz,
 A' szabad elszántság' megemésztő lángjai égnek.

Míg ez így áll, 's a' csendes Eger' patakárja susogva

Visz pillantatokat, mellyek nem térnek ezentúl
 Vissza nyugalmának, délről megvillan az ösvény,
 S mint ki világgrontó seregeknek hordja parancsát,
 Büszke lovaglással követül jó Handsa tövéhez.
 Tüstént megzendül Eger, és nyugodalma fölébred
 Álmaiból. Felszökkennek riadozva, zörögve
 A' nyugovó katonák, valamint nagy darvak az aggtó'
 Partainál ülven, ha fenyíti veszély' jele őket,
 Mind felrobbannak, szavaiktól zeng az egész tó.
 Jó Robogó, nagy barna fejét a' zajra fölütven,
 Mint valamelly bika, vagy deli méltóságos oroszlán,
 Melly barlangjában meg nem tud félni dühétől,
 És kijön a' napot és erdőt rémíteni: úgy az
 Jó le, 's feledtében hordoz nagy cserfa dorongot,
 Mellyet imént kúthoz gémmül farágának az ácsok.
 Avval, mint valamelly árbocczal jára körül, 's a'
 Vad törököt 's kísérijét jegyzette halálra.
 Jöttek utána Vas, a' vasnak testvére keménynyé
 Harczolt karjaival 's mindünnen fürge huszárok
 S vas kalapos hajduk; jött várnagy társa Dobónak
 Mecskei, még csak alig vetven el póri dorongját,
 Mellyel az agg falból, példát mutogatva henyéknek,
 Uj torony épülven, köveket gördíte tövébe.
 Várnagyi szép kaczagány fedi mostan vállait, arcza'

Déli derűtségén komolyan fűt el árnya vitorlás
 Kalpaga' szárnyának. Bátor lépése mutatja,
 Hogy nehezét nyomnak haza' földén lábai, 's róla,
 Míg az alóla ki nem fordúl, ő futva le nem száll.
 Jónek utóbb bámész pórok, 's munkája felejtve
 Jó sok barna kovács, félig kész kardja' vasával.
 Mind ezeket bátran szemlélgeti Handsa; de társa
 Csendes Omár egyebet látszik vizsgálni, merengő
 Két szemein bús emlékezet' holdfénye ragyogván.
 A' följedt hölgyek, köztök hattyúi Egernek,
 Két deli lány közelít, lebegő magzatja Dobónak
 Ifju Dalár, 's karján a' már már hervatag Ída.
 Termete még olly büszke sugár, mint lelke sugár volt
 Boldog napjaiban, de szemének lángja kiegett.
 Még csillag; de nem a' szerelemnek csillaga: olly tűz
 Melly hidegen, 's érzéktelenül néz pusztá vidékre
 Hóviharos felhői közül: nem kelnek alatta
 Gyenge sohajtások egymást reszketve köszöntők,
 Nem dalok a' kedves távolból, csak maga zúg a'
 Jég kebelű éjszak' metsző szele árva morajjal.
 Arcza is ékes, bár halovány rózsára hasonló,
 'S rózsá ugyan: de örömharmat nem mossa vidámmá.
 Tűköre a' multnak, mellyben hideg éjjeli holdként
 A' ragyogó képnek bágyadt szépsége sugárzik.

Látni, kevelységét hogy már megvítta maró bú,
 'S hosszú tünődések; de nemesség őrzi hanyatló
 Kellemeit, 's nem mer könnyü-gödröket ásni keserve.
 Ezt hogy látta Omár, sok erős év óta legelső
 Könnyei csordúltak. Mély föld' gyomrába leásná
 Most tetemét, oda hol csikorogva fogantatik a' vas,
 'S zordon sziklák közt dúlásra születnek az érczek.
 Hol nem látni fogyó napokat, dérvette virágnak
 Porba lehullását, nem, mint leszen a' tavasz öszszé,
 'S büszke reményeknek gyémánt épülete rommá.
 Haj de hová legyen? elfordúl, 's a' fölriadott mén,
 Mintha baját tudná, szomorún fordul meg alatta.
 Hangzik azon közben siető lépése Dobónak,
 A' ki futó lángként az oromról itt terem és áll,
 Mint valamelly nagy özön, meg nem férhetve magában.
 Rá dőbbenve tekint a' bátor Handsa, 's köszöntő
 Szózatokat készít, de Dobó kezd szólni hozzá,
 És szava, mint keze rendítő, 's megelőzve imígy zeng:
 „Szólj Török! e' várhoz harczot hoztál-e vagy alkut?
 Vissza, ha alkudozol, hitlennel az alku nem állhat;
 Vissza, ha harcz kell is, készülj meghalni kezünktől.“
 „Ösmerlek,“ felel a' két színű Handsa, „mióta
 Járod Eger' mezejét, nincs ott maradása Töröknek,
 Táborait töröd, és seregét pusztítod erőddel. —

Szolnok alól jövök.“ „A' többit hallgasd el egészen “
 Szól lobbanva Dobó; mert Istenem a' ki teremtet
 Lássa, hogy elvesztlek, ha szavaddal játszol előttem.
 Csábító te is, a' ki talán nagy lelkű Losonczit
 Láttad elestében, 's örülél, hogy hinni bolond volt.
 Vagy tán nem tudjuk, mit akarsz vala mondani? jöttem
 Szólnál, Amháttól, a' száz seregeknek urától,
 'S rettentő Alitól, ki Budán a' mennykövek' ormán
 Ül, 's lecsap a' sasként veszedelmet hordva magával.
 A' kik előtt eldőlt vérébe borulva Losonczi,
 'S Szondi nem állhata meg, de hegyek rendültenek és a'
 Gyámtalan ország is terhöknek alátta megingott.
 'S Szolnok alól jössz most minekünk tán hozni kegyelmet?
 Véled-e, hogy hisszük? mi, kik ellen zenge panasztok
 A' fejedelmeknél, hogy míg más békenapot tart,
 Mink vég váraiból lábánál fogva lehúzzuk
 A' törököt, hogy fegyvereink' félelme miatt már
 Gyermekek sem foganak, vagy idétlent szűl el az asszony.
 Illy panaszokra talán kegyelemmel jötök-e hozzánk?
 'S kell-e nekünk kegyelem, kik az ellen vasba borultunk?
 Vagy ti sokan vagytok, 's e' vár nem is annyi, hogy ebből
 Csak darab is jusson minden félholdu vivóra,
 Gondolod, és mosolyogsz. Lásd, én mindenttudok, immár
 Hallj választ röviden, 's vidd a' seregeknek urához:

Mink harczolni fogunk, 's e' kisded kőrekesz itten,
 Mellyre fog ütni, ha várnak nem, temetőnek elég lesz.
 Te pedig elmenj, és sem ezentúl vissza kerülven,
 Sem most itt késvén, ne mulass várában Egernek;
 Mert hitető szód lesz még egyszer jőve halálad. "
 Végezi, 's egy jel sincs az egész hős termeten, arczon,
 Melly ne mutatna halált. A' földet véli forogni
 Handsa; de ő szédül szégyen 's félelme' sulyától.
 Barna lovát némán fordítja, 's halál' hidegétől
 Rázkodik, a' mint nagy Robogót elhagyja, 's egyébkor
 Büszke nyakán remegő lejtőt jár tolla fejével.
 Elmegy azonban, utána moraj 's bús társa nyomulván,
 Mint szomorú árnyék megyen a' Maklári tetőkön.
 Társa pedig mikor a' jól ösmert dombot eléri:
 Rajta megáll, és vissza tekint, valamintha tünődnek,
 Menjen-e, vagy jőjön; de megindul végre, 's szívének
 Fergetegét látszik szilajúl elvinni magával.
 Kisded Eger! mi nehéz zivatart vontál te magadra.
 Száz ezrek fogják kapudat döngetni tekékkal,
 'S Sztambuli bárdokkal; környül hordozva vaserdőt.
 Nem had, egész ország ordítja tetődre hatalmát,
 Rengeni fogsz, 's tornyod, 's tornyodnak alapja mozogni.
 Így leszen, és ijedést még sem láthatni Egerben,
 Életet inkább, és zendülő kedvet: az elszánt

Bajnokokon , mint láng , elterjedt lelke Dobónak ,
 'S egy sincs , a' ki magát ezreknek elébe ne vetné.
 Kardot , ölő csöveket , 's rohanó kopjáikat edzven
 Zörgenek , és némelly víg dallal örülteti társát.
 Van , ki nehéz szüből , elzengi Temesnek elestét ,
 'S társaiban vadölő párducznak kelti haragját.
 Agg maga , 's gondolatokba merül ör lelke Dobónak.
 Látja jövődjét , 's mint veszedelem' fia nem dől
 Abba vakon 's botorúl ; de reá készülve hasonlít
 Száz patakú folyamot , mindent nagy gondja betöltvén.
 Minden részre levélhordó katonái kiszállnak ,
 'S a' gyász hollóként , szomorú hírekbe borítják
 Fél magyar országot. Fejedelmét kéri segédül ,
 Kéri barátait , és kik Egert megváltva kívánják ,
 Mindeneket ; de gyűlésbe megyen maga Mecskei várnagy.
 Telnek azonban az élelmek' szekérével az utak ,
 'S göbölők és juhok érkezvén nagy bőgve szorongnak
 A' hidakon ; köztök fölemelt botjával ügetve
 Hajt terel a' pór , és rekedő torkával üvöltöz.
 Hangyacsapás az egész környék , és hangyaboly a' vár,
 Melly sok szép falunak jóvedelmét elnyeli , 's a' harcz'
 Ehen ülő fiait táplálja halálra belőle.

Szikszóban magyarok gyülekeznek. Hosszu gyűlés van,
 'S zúg az ütött kasként ; ép szó nem hallatik ottan

A' sínlő haza' hangján kül, melly visszavonásnak
 Lángjaitól veszvén, siradalmát zengi közöttök.
 Azt vélnéd, hogy oroszlánok gyűltek be, kik ellen
 Nincs hatalom földön, 's azok ők, de tanácstalan ésszel
 Szinte viszálkodnak, mikor a' megye' bő teremében
 Mecskei megjelenik 's illy szót emel a' sokaságban:
 „Gyűlt rendek, 's ha akarjátok, rontói pogánynak!
 Ím eljött az idő rajtunk gyakorolni hatalmát:
 Amhát, és Ali rablánczot csörgetnek Egerre.
 Már az erős Szolnok Tisza, Zagyva kerülté falával
 Nyári' futásától megürült, 's szolgálja töröknek.
 Így ha odadjuk Egert, a' felföld elkel utána.
 Jöttem azért segedelmetekért szólalni Dobótól,
 Hogy ha rokon vért még megakartok menteni, 's a' vár
 'S vesztegetett örökünk, 's a' jó név szíveteken van,
 Keljetek és a' büszke pogányt zabolázza csatátok.
 Mink ugyan állni fogunk, valamíg kő állhat Egerben,
 Vagy diadalmunk, vagy temetők koszorúzza nevünket.“
 Erre nehéz zúgás kele a' Szikszói teremben.
 Szolnok' eleste miatt sok szív döbönt meg, Egerhez.
 Kardok csördültek, de közöttök szólt az irigység:
 „A' ki Eger' jóvedelmeiből aranyozza sisakját,
 Álljon elő, 's a' várt az védje ha tudja, vasával.
 Ugy de nagyon könnyű a' pénzt kizsarolni, 's ha szükség,

Kérni segítséget; nehezebb ma találni bolondot,
 A' ki fejét más vára fölött teke-czélra fölüsse "
 Volt ki setét lelkét czudarúl földidézte pokolból
 A' gunyoló vádnak, 's így széla: ki mondta Dobónak
 Hogy békés mezején harczot tápláljon örökké?
 Nem maga verte-e meg Handsát, 's kergette Budáig?
 Nem maga villongott-e, midőn szép frigy vala köztünk?
 Ám ha vitéz, most álljon elő, most ezreket ölhet
 Mindennap, szép tetteiről mi dicséretet irván
 Távol ülünk, 's el nem ragadozzuk csillaga' fényét "
 E' jég szókra sokan, jéggé változva szivökben,
 Álltanak, és hidegen nézhették volna pogánytól
 Megdúlatni Egert; de harag' tüze forrva sokakban
 A' vizvérü magyart átokkal rakva gyalázták.
 Első, a' ki szavát fölemelte, Petó vala. Ifjú,
 'S még alig arra való, hogy kardot rántsön: elomló
 Fürtei' selymével, 's gyengéd piros arcza' havával
 Illóbb a' szerelem' dalain ligetekben epedni,
 Mint hadi munkákhoz; de nemes szive mást mutat, érzi
 A' haza' gyász napját, 's hiúságok nincsenek abban.
 Szép tettekre heves, hideg a' csata' vészei ellen,
 Mind csővel, mind karddal erős, most fölkele gyorsan
 'S illy röplő szavakat mondott feddékeny ajakkal:
 „Most van-e arra idő, hogy multakat össze keressünk

Félelmünk' takarójának? De maradjon örökké
 'S ülve penészedjék, kinek édes az Ozmani rabláncz.
 Én megyek, és szégyent hagyok itt a' veszteg ülőnek.
 Szóla, 's borúlt arczán szépsége haragba vegyülvén,
 Mint lobogó csillag mene, 's a' sokaságon utat tört.
 Zoltai már ekkor kardot csörrentve kilépett
 Mecskeihez, 's haragos szemeit forgatta setéten.
 Legvégső kele Gergely elő a' Bornemiszáknak
 Nemzetiből, ki deres farkassal földve setétlő
 Köntöseit, mint jó föld a' sikeretlen arany közt,
 Ül vala sok ragyogó Úrnak közepette: erővel
 Domborodó mellén hordozta zománczos aczélből
 Gombjait, és kapcsát. Süvegén őrt állá bagoly toll.
 Mintha hazájának gyászát keseredve viselné,
 Így vala ő, mind bús feketén öltözve: hasonló
 A' titok' éjéhez, mellyben nem látva fogannak
 Legragyogóbb tettek, 's az erő' munkája virágzik.
 Lelke nyugott tenger, 's a' nagy természet' öröklő
 Titkaival gazdag. Keze közt a' csendes elemnek
 Jámbersága szünik, 's erejét elveszti az ártó.
 E' mellett nincs teste sovány csontvázig aszalva,
 Munkabíró 's tetemes, 's első a' hajdu vivásban,
 Csak gondokba merült nagy homloka 's ránczba szedődő
 Arczai látszanak a' sanyarú tudományra mutatni.

Ez hogy látta Petőt, a' kétes zajra fölébredt
 Szíve nagyon fájván, fölkel, 's illy szózatit ejté:
 „Esküszöm“ és egyedül, mint a' lélek' szava tisztán
 Hangzott e' szózat, megrázkodtatva velőket:
 „Esküszöm! és a' föld, 's az egek meghalljanak engem,
 És az erős Isten legyen e' szavaimra bizonyság!
 Hogy nincsen nyomorúbb, nincs gyávabb népe magyarnál
 Nincs boldogtalanabb: magok a' föld' férgei, férgek
 Mind maig, egy méh sem lett ezredek óta szunyoggá;
 Nem magyar a' magyar, elfordult természete; méltó
 Hogy hamar elvesszen, mert lennie szégyen ezentúl.
 Mért lakozunk mink itt? haj! mért hoztak ki apáink
 A' fövény országból? ott elnyomorodva ha fává
 Ha darabos kővé változtunk volna, örökké
 Rejtve valánk: most ennyi világ nem nézne szemünkbe.
 Nem látná hogyan elmaradunk a' többi nemektől,
 A' nemes Országot mint hagyjuk lenni vadonná,
 E' gyönyörök' kertét inségnek pusztá helyévé.
 Vagy most is mire gyűltünk itt? Elhagyjuk apadni
 Gazdag arany folyamát a' megtérhetlen időnek,
 'S végzésünk nincsen; de nehéz vádakra fakadván
 Múltakról perelünk, nem ügyekszünk óni jövődőt!
 Addig ugyan sem föld, sem az ellenséges egek nem
 Védik Egert: letapodva borúl fölvéra porába.

Majd berohan kapuján Mahomed' csordája, 's kiket rég
 Tengerekig vertek diadalmas karral apáink,
 Dúlva bejárják most a' szép felföldi mezőket,
 'S Mátra' örök tetején tűznek fel Sztambuli czímert.
 Ám, ha szegény magyar azt mondhatná is csak: elaggtam,
 Nem birom a' kardot, 's nehéz a' hadi dárda kezemnek,
 És iszonyú nekem a' pattantyú' hangja, halálom
 A' csata" oh akkor jobb volna fekünnie porba,
 'S várni, mikor fognak hátán elügetni futamló
 Bajnokok, a' nyeret jobb volna viselnie akkor,
 'S rajta szegény eledelt aratóknak vinni nyarantan.
 Ím de különben van. Birodalmas termete, gyorsabb
 A' futamó szélnél, ártóbb a' szirtszakadásnál,
 És ha kel, a' csata' mennyköveit hordozza kezében:
 Istene nincs, szíve nincs egy erőbe csatolni hatalmát!
 Jól van hát, ha ugyan kedvesb versengeni soknak,
 Versengjen bizvást; majd a' török' üszkeit ő is
 Érzeni fogja lakán, 's maga oltsa, ha oltani képes.
 Én megyek, és innen minden jobb lelkű velem jó.
 A' mi lakik bennem, 's a' földnek titkos ölében
 Ártalom, és rokon a' rettentő képü halállal,
 Mind fölidézem most törököt pusztítani, és ha
 Ott veszek, a' gyávát átkozva csukódik el ajkam." "
 Nagy keserűn így szól vala ő, mint orvos az ártó

Régi betegséget gyógyítva keserves itallal,
 Mellyet iván megrázkodik a' boldogtalan ember;
 Erzi azonban erén enyhültebb vére² futását:
 Így mikoron szavait hallották Bornemisának,
 Lelkők megrendült, kezeik lemaradtak elővett
 Kardjokról, de hamar villámmá gyulva haragjok,
 Mind csak Egert, és hadba menést zengettek egyenlőn.
 És végzés leve: megnyomaték a' visszavonásnak
 Bús szava, ezt végzék: széledjen el a' nemes innen,
 És kiki hozza hadát, valamennyit hozhat, Egerhez.
 Mecskei akkoron a' bizodalmas hírrel elindult,
 És mikor a' napok elmúltak hadi készülétekben,
 Sok szabados hajdú, 's rohanó paripájú huszárság
 Jöttenek a' várhoz: magas Ungból, szép Abaújból,
 'Skik zivatar-nyargalta Szepest, 's száz bérczü Gömörnek
 Oldalait lakják, 's a' tündér Borsodot, és az
 Isten-itallal dús Zemplénynek téreit, ormát,
 Mindezek a' várhoz jöttek sokféle csapatban,
 Olly tarkán, vegyesen, mint vad növények erednek
 Parlagi jó földből, melly nem szaggatva vas éllel,
 A' szeleken szálló magokat méhébe fogadja,
 És mikor a' kikelet télhagyta határain elfut,
 Száz alakú fiakat hoz az ifju sugárnak elébe.
 És ugyan ilyenek ők. Ki szabad mentéje' lebegtén

Méne' futásával röpködő sólyomra hasonlít,
 'S pajkosan a' kidobott kopját kapkodja, lelógó
 Kardja csörömpölvén, ki lator farkasnak ijesztő
 Bőre alól nagy erős mellét dőleszti: fejében
 Vas sisak, és sasnak megeresztett szárnya fölötte.
 Kik villám fegyvert, nagy puskát hordanak, avval
 Nem ritkán fordítva ütők, magyarosra cserélvén
 A' viadalt, mint volt az apáknak idétte, mikor még
 Lomha nehéz óntól nem kellett félni vitéznek.
 Van ki setét medvét hordoz hátára terítve
 Borzasan és szörnyen, 's hosszú dárdája toronyként
 Fekszi kemény vállát, 's a' földet szántja, mikor megy,
 Lábaival, mellén 's czombján vasháza zörögven.
 'S mintha vadát az egész föld itt viadalra vezetné,
 Van sok ezüst körmű párducz, fene tigrisi köntös
 Vállaikon, de oroszlánnak dühödése szívökben,
 Mellétől megmozdúl az aczél sok bajnoki kézben.
 Rázza fejét sok vas buzogány, a' dárdafa reszket,
 És a' fel-felütött fejeken sas szárnyak, ölyűtoll,
 És minden madarak' megeresztett tollai lejtnek.
 Mindezeket, balját aranyos kardjára nyugasztva
 Nézi Dobó csapatonként, és üdvözli örömmel.
 Végre kisebb csapatok; de nagyobbak erős hadi renddel
 Állnak elő, mind természetes, 's vállokra kerített

Könnyű mentékkal lebegők a' gyors paripákon,
 Fegyvereik jó kurta csövek 's nagybányai kardok,
 'S a' pergő csákány, melly félkörű görbe vasával
 Vért szomjúzva kiáll, 's élet fitogatja nap ellen.
 Tíz réz kürt harsog közepettök, 's néha kitörvén
 Sír egyedül a' tárogató viadalmas özönnel,
 Mellyre dagályában megakadva fület hegyez a' mén,
 És a' megbúsúlt daliának alakja setétül.
 Itt legelől jár ifju Pető Erdélyi pejével,
 Mellynek arany hímes takaró foglalja be hátát,
 'S a' mint a' dobogó földet gyors lába dagasztja,
 Könnyű fejét boglári alatt meghajtja kevélyen.
 A' gyermek pedig ül fél szakra kerítve palástját,
 Melly kék habjaival dúsan dagadoz le kerekded
 Vállairól. Gyöngyös csillag kapcsolja be mellén,
 Széle szegett 's lebegő két sarka virágos ezüsttel.
 És ez alól deli teste tűnik, mint 'tisztá virágszál,
 Gyöngyszemü szűk övvel ketté választva derékon.
 Csillagok, és szép hold három soru gombjai mellén,
 'S déli sugár czombján, legszebb ég színre lehintve.
 Túri süveg koszorúzza fejét, rá tűzve fehérén
 Habzik az ékes toll, 's rózsás arczokra vet árnyat,
 Mellyeken a' komoly elszánás' nagy gondolatával
 Harczba vegyült szépség hős lelke' vonásait írja,

'S erre hogy olvassák, két barna szem önti világát.
 Mind ezt ő nem tudva halad nemes úri negéddel,
 Fenn viszi jó kardját a' kiseded Egerbe segédül.
 Ezt hogy látja Dalár, állván mellette Dobónak,
 Szól, 's ha szelíd ágán bimbó szólamlani tudna
 Hajnali nyíltában, az szólna csak illy kegy ajakkal
 Tisztán és szerelem nélkül, mint szóla Dalár most:
 „Bajnok atyám, te ki mindennél vagy erőre hatalmasb,
 Nézd melly hősi csapong zabolázott ménen Egerbe.
 Őt ha nem ösmerném, 's tudnám rokonodnak anyáról,
 Azt vélném, hogy egét vállára kerítve leszállt a'
 Csillagos esthajnal, 's a' késő napra hadakszik.
 'S nézzed atyám mi kevély; rövid üdvözlése hasonló
 Álomhoz, mellyről, hogy volt, nem tudni bizonynal,
 Vajmi kemény lehet a' harcznak törvénye, hogy a' ki
 Évvel előbb velem a' violákért bolyga mezőkön,
 Most a' legszebbet kész volna tapodni utában:
 Olly rátartólag megyen a' hadi rendnek előtte.“
 Igy csevegett a' lányka, Dobó mosolyogva lehajtá
 Hősi fejét; de nem úgy mosolyog vala lelke: betölték
 Azt a' gondolatok, 's árnyéka veszélyes ügyének.
 'S most jöve Zoltai, a' legbüszkébb termet ezer közt,
 És lova legrohanóbb valamennyi lovaknak előtte.
 Mint megyen a' vigaság' napján gyors tánczra leányzó,

Vagy régen szeretett jegyesének ölébe menyasszony,
 Olly örömet meg ez a' hadat és veszedelmet ölelni.
 Csillagnak nevezé paripáját vad gyönyörében,
 'S szemfénynek gerelyét, mint szokták hő szívek egymást
 A' szerelem' lágy hangjaival mosolyogva nevezni.
 'S mint mikor ő kiveté, soha Syria' náda süvöltőbb
 Nem vala Szemfénynél, 's mikoron, valamintha nyereghez
 Volna szegezve megült, a' tündér nem vala kellőbb
 Zoltainál, sem Csillag utóbb nem jára szeleknél:
 Most is agyindító kopjáját pörgeti, hánysa,
 'S a' hogy utána kaptat, még tolla sem ingva fejében,
 Nem rohan, és nem fut, sugarúl ott termeni látszik:
 Ló, lovag olly könnyen szegik a' levegőben az útát.
 Negyven fürge huszár megyen ennek utána robogva.
 Végre, kemény gyalogok, Gergelynek hajdui jönnek,
 'S vér mezejű süvegen hordják a' czímeres Ország'
 Négy folyamát, 's balról hármassal nagy bérce' keresztét.
 Jó maga Gergely elől buzogányos kézzel, alatta
 Nem robog a' hadi mén, de kemény gyors lábai mérik
 A' földet, míg lelke mereng hadi gondolatokban.
 Mind ezeket befogadja Eger veszedelmes ölébe,
 Mint valamelly örvény, mellyből, ha bevette hajódat,
 Nem szabadúlsz többé; még szemlélsz messze mosolygó
 Partokat, és lobogót intő testvéri kezekből

Hasztalanúl; többé nem tudsz megválni helyedtől.
 Úgy beszorultak ezek, de magok szántával: erősek
 A' csatavész ellen, készek vagy halni, vagy ölni.
 'S már fenntartja Dobó a' véres kardot előttök,
 Esküszik arra hitet, 's állandóságot Egerben,
 'S kétszer ezernyi halál mond hangzatos esküt utána.
 „Vesszen el a' ki Egert magyarán nem védi halálig,
 A' ki pogányra ügyel, ki szavát hordozza susogva,
 'S nemtelen árulást kezd szőnie, szörnyü halállal
 Vesszen el; álfeje vettessék török ebnek elébe,
 'S irgalom Istentől ne legyen lelkének örökké.“
 Rettentőn így eskenek ők, 's a' föld-ali termek,
 És az emelt várfal zengnek bele. Még Hegedűs is
 Esküszik a' nyomorúlt; de halállal fog kezét, és az
 Hívebb lesz, mint ő, nem fog távozni nyomától.

Már diadalma' helyén pusztúlt Szolnoknak alatta
 Sátoros ormaival mozog a' nagy tábor: üvöltő
 Hadnagyok ordítják a' népet talpra, 's üvöltve
 Kelnek száz ezeren, még egyszer hangzik üvöltés,
 'S ismét száz ezeren, kiket ölni vad Allah vezér, a'
 Rettenetes, 's ki szavát vérrel hirdette, Mohammed.
 Szolnok alatt magasan foly együtt a' Zagyva Tiszával,
 Dőledező véres falakat hömpölyget alá, bús
 Tüköre a' várnak, mellyből fél tornyok, elomlott

Várkapuk, és paloták néznek bele pusztá tetővel.
 Itt mikoron Nyárit vendég katonái magára
 Hagyva kibujdostak, keseredten utánok elindúlt,
 De hogy az ösvényről még egyszer vissza tekintett
 'S tárt kapuit, 's az erős falakat szemlélte vivatlan,
 Nem mehetett tova, megfordult, mert sír vala lelke
 Ennyi gyalázattól. Betevé csikorogva vitorlás
 Szárnyait a' kapunak, 's harczolva rogyott le tövénél
 Társai két négyen voltak vele ütközetállók.
 Itt most a' szerezsen Menethám bontatja virágos
 Sátorait, 's Kámber, mint egy domb, fölveti vállát,
 'S a' Tisza' árja elől henye népét kergeti tőrrel.
 Mert mikor a' Tisza Zagyvához közelíte 's az eldölt
 Szolnokot ott látá, 's alvó törökökre ragyogni
 A' szomorú holdat, háborgani kezde magában,
 'S lassu moraj' hangján társához szóla imígyen:
 Hát ezek itt e' gyilkos orok, 's hitszegve vitézlők,
 Nyugtokat itt leljék-e közel szép partokon alván?
 Vajmi igen rút népek ezek, szoknyába borított
 Férfiak, elbőszült fene állatok emberi képpel.
 Jer! ha nem ölhetjük legalább pusztítsuk el innen
 Hogy soha partunkon békével alunni ne merjen
 A' török, és lovait vizeinkből félve itassa.
 Szóla, 's legott nagy hullámok fordultak öléből,

Meghaladá partját, és a' Zagyvába kicsapván
 Mormola, mint ridegen bolygó bika mormog az éjben.
 Zagyva is agg Mátrát szilajúl elhagyva, csikóként
 Nyargala szét mezején mind két partjának, özön lett
 A' lapokon, 's a' dombok' alatt mosogatta futó hab.
 Első, kit gyülevész árjával fölvere Zagyva,
 Agg Ulemán volt a' tengermelléki hadakkal.
 Régi vitéz, de szerencsétlen sokszorta csatáin.
 Ez legelől nagy erős néppel megszállta Temesvárt,
 Két bajnok fiait ott ölte meg ifju Losonczi,
 És sok ezer népét: maga bajjal futhata, gyöngyös
 Sátora ott veszván 's füstös tűz ágyu körötte.
 A' kire dévajon a' hajdúk illy éneket irtak:
 „Elszalad agg Ulemán, szoknyáját hagyja Temesnél,
 Jó, 's neki hajt Kampó, futtában döngeti hátát.“
 Mostan is álmából legelőbb ezt verte ki Zagyva,
 A' mint kontytalanúl szaladott, víz mosta bokáit.
 Lóra kapott 's így is folyvást kísérgeti Zagyva,
 Mint szaladó gyermek' nyomait kíséri maró eb;
 Végre szabadra megyen, de levert sok sátora benn vész,
 'S lustosan áll maga, nézi hadát, mint gázol az árban,
 Megszabadult ménnek mint rugják a' vizet és a'
 Sátor' ezüst holdját marakodva hogy űzi halezred.
 Ezt látván megtépi haját, megtépi szakállát,

'S szórja nagy ég ellen, míg ajka keservesen így szól :
 „Allah! te lásd, hogy nem méltatlan tépem ez őszült
 Agg fejet, és van okom hozzád fölnyujtani fürtét,
 Mert te tevéd ősszé, 's hagyod elpusztulni bajokban.
 És soha áldásod nyugalommal nem vala rajtam,
 De mikor épülnék, csuffá teve 's agg nyomorúvá,
 Hogy soha vén Ulemán téged ne imádjon örömmel,
 És te azért büntesd végetlen végig az élet'
 Napjaiban, mig utóbb elvész, 's nem tudja, miért élt.“
 Most valamintha setét távolban látna jövendőt
 Monda tovább: „ti is, a' kik még itt vagytok, örülni
 Nem fogtok, de megösmeritek hadakozva Egernél
 Hogy viadaltoknak nem örökké rabja szerencse.
 Sok török ott a' harcezz' mejét keseredve harapja,
 'S rajta pogány magyarok nevetéssel híznak Egerben.“
 A' ki Szöged' szép várában tartotta lakását,
 'S most itt Zagyva elől könnyű népével iramlék,
 Hogy fele száguldott, a' zordon Musztafa hallá
 Agg Ulemán' szavait, 's méreggel szól vala hozzá:
 „Hát te miben vajudol te szakállas vén dada? Jobb-e
 Kérgesedett száddal czudarul káromlanod Alláht,
 'S szólni jövendőket hadainkra tudatlan eszedből,
 Mint hínod, 's vinned nyomorúlt népedre segédet?
 Vagy hallgass, vagy ezen szomjas nagy dárda megissza

Véredet és nem lesz szavadon túl semmi jövődöd. “
 Így szólt a' zordon, dárdáját rázva fejénél.
 De nem az volt ősz az, kinek illyent szólni lehessen
 Kártalanúl, panaszát tüstént elvágta haragja,
 Bagdadi jó kardját kivoná vizes oldala mellől,
 És nem szólt, de suhogva füttyölt jó kardja kezében.
 Musztafa' dárdáját ketté osztotta derékon,
 'S pozdorjára töré pajzsát utat ütve szívéhez.
 Akkor azért nagy üvöltéssel harcztámada köztök.
 Csak bajosan tompúlt dárdával hány vala ellent
 Musztafa, 's éktelenül tajtékzott ajka dühében.
 Most vala, hogy Menethám, 's Kámber fölrijedtek az ártól,
 És ki főlebb állott Hanivár, a' Nándori hadfő.
 Hol Salamon hajdan diadalmát véresen ülte,
 És Hunyad' össze világrontó császárra csatázván.
 Hármasan a' gyászos Várnáért állta boszúját.
 Hol végnapja előtt, még mint hadak' istene fénylő
 Holdakon, és törökök' testhalmán gázola véres
 Lábaival, 's a' nagy Mahomednek látta futását.
 'S látta szeméből, a' jász ifjú' vesszeje mint függ
 'S mint viszi szörnyű hadát tábortalan, úzve magyartól.
 A' sor alá fordult, Istenbüntette magyarnak
 Ennyi dicsőségek' mezejéről futnia kellett.
 Most török állta helyét, 's Hanivár leve Nándoron urrá

'S tízszer ezer buzogányt rendíte hatalmas csatákon.
 Hogy most eljőve, hős karját csókolva tizenkét
 Hölgyei sírtanak a' gyönyör-álmu teremben utána,
 Mind ifjak, mind most fakadó rózsái keletnek.
 Olly deliek, szemök olly égő a' barna hajaknak
 Árnyaiban, hogy kín választást tenni közöttök.
 Mindezek a' szerelem' tündérei sírtak utána.
 Mert nemes és hős volt 's olly szép, olly büszke mosolygó
 Ifjúságában; de nyugalmat nem tudta tűrni.
 Mint elrázza szelek' keltén a' vadfa virágát,
 Úgy hadak indulván Hanivár elrázta virágát
 Élete' fájának, a' szép ifjúi szerelmet,
 Harczra rohant 's ragyogó hírnek kapdosta sugárát.
 Itt telepedve nyugott most ő a' Zagyva-toroknál,
 'S mint egyebek, nem alutta el a' szép hajnal aranyánál
 Kedvesb látását, de korán őrt járni megindúlt.
 Még csak alig ment, halk moraját hallotta Tiszának,
 'S Zagyva' zsibongását; hadait fölverte legottan,
 És valamerre rohant, paizsát csöngette vasával.
 Hogy pedig agg Ulemán viadalmát látta, 's dühöngő
 Musztafa' romlását, oda vert villogva közökbe,
 És azok elválván, illy szózatot ejt vala bölcsen:
 „Melly szégyen törökök! mi veszettség rontani egymást
 Melly nem is emberi düh? 's te az őszfűrt' téli havában

Agg Uleman bajtárs, 's nem gyermek Musztafa! ketten
 Keltek-e illy hevesen seregek' láttára csatázni?
 Válgatok el! vagy azon holdat, melly pajzsotokon van
 Vessétek tova, 's menjetek a' vészlelkű magyarhoz,
 Mert ott visszavonás, 's egymás rontása kelendők."
 Végezi, 's mind ketten szégyennel visszavonulnak.
 Hallgat még Uleman; de sebet visz Musztafa mellén,
 'S véresen a' mint meggy mind kettőjökre boszúját
 Eskvén elkeverül szaladó népébe setéten.
 Agg Uleman pedig ifjabbnak nem tűrve parancsát
 Elszalad, és népét vizeken nyargalva halássza.
 Így kik part hosszatt nyugovának, kába zavarban
 Futnak ölü ártól; de belebb is üvöltve kikelnek
 A' hadak, és Amhát áll tábort óva közöttök.
 Bő ruha hullámlik válláról, 's vérmezejében
 Gazdag arany hímek képeznek sok habu tengert,
 'S fegyvereket sarkain koszorúval kötve bokorra.
 Nyuszt süvegén kolcsagtollát forgatja futó szél,
 És forgatja fején szerecsen föld szülte lovának,
 Melly ha rohan, lábát a' szem nem győzi követni
 Gyors rohanásában, de nyugottan, 's jámborán áll most
 Mint lekötött szélvész, 's lángszellőt fúdogal orrán.
 A' magas Amhát ül sok gyöngy foglalta nyeregben,
 És vele lóháton seregek' nagy gondja együtt ül.

Száz Aga száguld el, száz nyargal vissza körébe ;
 Mint sugarak járnak siető szolgáji: ragyogva
 Áll maga naptüzként, 's szeme a' táborra világít.
 Gyémántos botját komoran nyugtatja kezében ,
 'S a' mint szerte tekint hatalommal, barna szakállá
 Göndören elterjedt bokrával lengedez állán.
 Csendes ez, és okosabb, mint bátor, csak sokasága
 Adja bizottságát, és rejtett szikra szívében
 A' hadi tűz, mellyet ha kifejt bajaczéla belőle ,
 Mennél mélyebben uyugovék, leszen annyival ártóbb.
 Sok szerecsent, sok szörnyű tatár puzdrával öveztet,
 És legtöbb törököt hurczolt ez szerte magával ,
 'S számtalan ágyúkat, ki alatt föld renge, ha mozdult
 'S a' patak elfogya, míg lovait megitatta vizéből.
 Most, hogy az ár hadait megháborgatta, parancsát
 Száz fele hordották gyors száguldói, 's azonnal
 Rend lön az elbomlott seregek közt, 's biztos egyesség.
 Szemközt a' várból haloványan, mint egy ijesztő
 Jött Ali szürke lován, 's nagy száraz termete látszék,
 Mint valamelly csontváz bőrrel beborítva, szemében
 Régi kegyetlenség, 's a' kár-öröm üle borongva.
 Ezt iszonyú kezek a' gyermekség' tiszta korában
 Férfiuságából kivevén, hogy lenne nem ártó ,
 Őre szeméremnek, benn a sok hölgyü teremben

Tarták szűtelenül; gyönyörök' forrási előtt ott
 Áll vala vágy nélkül sanyarún az időtelen aggság.
 Őt a' mindennél epedőbb láng ajku sohajtás,
 A' hóhalmok alatt lobogó szív' titkos ütese,
 'S csillagok a' legszebb hölgynek mosolyogva szeméből
 Hasztalan ingerlék: szerelemtelen, életutálva,
 Ifjúság nélkül lett a' vad gyermek öreggé.
 Minden tettei közt volt gyilkossága legelső:
 Szép Szelim, a' nyomorúlt Fatimét ment látni utószor,
 Kit vén apja hideg kebelén hervasztta, fiának
 Pusztítván örökét. Siralommal csókot egyíte
 Már búcsúzva Szelim, mikor őt e' szolga megölte,
 'S gőzölgő vérét az apának vitte be törén.
 Onnan elébb kelvén e' szörnyeteg a' hadak által
 Naggyá, 's népsanyarás által lett rettenetessé.
 Benne vitézségét kivevén jó nem vala semmi,
 De minden gonoszok fészkeltek, régi dühének
 Tárgya kereszténység, hitnépe rabeszközi voltak;
 'S illy fene űlt a' szép ország' szívében, ez ontá
 Visszavonó magyarok' vérét huszonötször ezerrel.
 Ez valahányszor alá szállott villogva Budáról,
 Sok kővár, sok erős véghely pusztúla hadától.
 Most, mert Nyári' sebét viselé még balkeze, 's legjobb
 Tíz lovagát kapunál ugyan annak előlte csapása,

Hogy legalább üresült falain tölthesse boszúját,
 Elrontá azokat, 's így jött ki belőle nyugottan.
 Mint gonoszok' lelkét kíséri pokolbeli őreb,
 Úgy ezen ördög után jöttek Veli, 's a' dühös Arszlán,
 Az buzogányt, ez pörgetvén félholdu szekerczét.
 Ennél még dühösebb embert nem szüle török nő.
 Nem bátran, de vakon rohan ez mindenha veszélybe,
 Mert dühital gőzölg ajakán, 's rejtekben ivott bor.
 Illy kísérekkel hogy elért Ali, szóla legottan
 Sok hadas Amháthoz, csak alig tisztelve hatalmát:
 „Amhát! a' hadakat még meddig hagyjuk epedni,
 'S e' két ronda folyam' fertőjét nyelni csatátlan?
 Vagy tán azt vártuk, hogy mint gyámoltalan ürgét
 Tábori fészekünkből árvíz öntsön ki? kiöntött,
 Gázoltuk fövenyét; jertek rázzuk le Egernél,
 És a' redves akolt, fogadom, tele rázzuk izsappal.
 Harczi tanács kell még? kelten keljünk tova, 's gyógytünk.“
 Így Ali büszke bizottsággal szólal vala hozzá,
 Csak röviden nehezült szüből így válaszol Amhát:
 „Menj-tova jó Ali! 's bár ne siess károddal, ohajtom.
 Majd megyek én is utóbb 's tőled, ha beférkezel addig
 Szállást és biztos nyugodalmat kérek Egerben.“
 Végezi 's elfordul, de vadan mosolyodva utána
 Néz Ali, 's megmozdúl kérges markában aczéla.

Így az egész tábor követet sem várva megindúl
 Lassan, 's végtelenül. Hangos dobogása halottak'
 Országába lehat, 's zörejétől visszanyög a' menny.

M Á S O D I K É N E K.

Hajnal emelkedik, a' viadalmak' hajnala: vérszín
 Váltja pirosságát, szellője halotti sohajtás,
 'S harmat' gyöngye helyett párolgó vért iszik a' fű.
 Sasfiak indultak éjféli homályban Egerből,
 Zoltai, 's ifju Pető, 's hű társok Figedi nyo'czvan
 Kísérőikkel, buzogányát vitte közöttök
 Gergely is, és Izsaszeg' berkén lappang vala lesben.
 Erre kalóz törökök, mint terjed híre, jövődők,
 És ezeket várak békétlen az Egri vitézek.
 Megjöttek, 's ím a' dobogást, melly zajtalan éjben
 Elhangzott egyedül, rendítő harczy süvöltés
 Nyomja el, és ropogó fegyver zendíti föl a' zajt.
 Első a' ki magát láttatja vitézivel, Arszlán,
 A' ki nagy eldődink' sirján gázolva, Fehérvárt
 Birja lakásául. Rententő látni: oroszlán
 Fekszi kemény vállát, 's kerekcsapására hasonló
 Bört vona, 's bojtjaival környél foglalta szegélyét.

Még patyolatján is, mint czímert, hordoz oroszlánt
 Szép remekül kiemelt művel tűzöttet aranyból.
 Útja körül meggyult ágat tíz ifju lobogtat.
 Ez jöve ötször ezer buzogányt indítva magával.
 Olly botorúl, hogy majd éjente berontson Egerbe,
 'S győztösen Amhátnak seregét szemlélje faláról.
 Őt kísérte Omár, nem tudva, nem űzve, hová megy,
 'S hét százan mentek dárdás katonái nyomában.
 Sorsa makacs lóként viszi őt zabolátlan erővel,
 Mint fáradt lovagot, 's fásultat-ezernyi csapástól.
 Nem mutat ez ragyogó czímert pályázva mezőben,
 Nem gyöngyös boglárt. Mint szíve, ruhája is éjszin,
 'S barna zománczok alatt jó fegyvere rejti világát.
 Mind ezek elhaladák a' lesben ülőket, előttök
 Sátorokat vervén. Végül mint gyászfa lehajtott
 Fővel csak maga nem nyughatván angyi ezer közt,
 Álla Omár 's tépett lelkének részei, ilyen
 Gondolatok verték hajdanta kíváncsú álmát:
 Csalfa szerencse! miért rettegjen téged Omár még?
 Könnyű remény'szárnyán botorúl hova törjön utánad?
 Elhagytad, hölgyül fogadá a' bánatot, a' bút,
 Ágyasa lett a' bűn, 's minden kinjával az inség,
 'S vad kétségbeesés szántá el lángos ekével
 Élete' szép mezejét: sivatag most, 's az lesz örökké,

Mert a' boldogság ki van irtva belőle gyököstül.
 Még mivel áldhatnád? ha nem, a' mi vasában is itt van,
 'S nyugszik erőtelenül, a' rejtett arczu halállal?
 Vagy mivel árthatnál letiport lelkének ezentül,
 Mint az örökre nyugott, a' már nem szörnyű halállal?
 Hír! 's te az életnek gyémánt koszorúja, dicsőség!
 A' nemes ifjúnak hajdan kedvezve mosolygók,
 Ah mindenre mosolyghattok még, csak nem Omárra:
 Szégyene' halmain áll, nem nézhet vissza reátok!
 'S Ída' magas mennynek hódító képe imént, most
 Hamvadozó csillag, haj! annyiszor égbe kiáltott,
 'S megsiratott Ídám, mért kellett téged Omárnak
 Látnia, 's láttodon a' kő szívnek lángba borulni?
 Nem mondhatja tovább: álmodjál szépen Omárról.
 Mert te nem ösmered e' gyülölt nevet, a' pokol és e'
 Társai ösmerik őt, átokkal mondja hazája.
 A' haza is, bah! a' belső lángokban evődő,
 Hamvai közt átkoz, mert vérzett szíve kezemtől,
 'S pusztítás által lettem szép földein urrá. —
 Im hogyan elvesztem! de tovább e' bűn' sora nem megy
 A' ki legelsőjön, 's rám azt ordítja „magyart ölj,“
 Azt ölöm el, 's vele mindeneket, kik utána jövendők.
 Akkor tán ismét Hiador lesz bűnös Omárból,
 Isten is, a' ki elől bujdosam hasztalan eddig,

Tán mikor elveszek így meg nem könnyezve, felejtí ,
 Hogy voltam, 's nem kér rettentő számot ügyemről.“
 Így szíve zajdulván, omlott bús gondja Omárnak ,
 Mint rideg öblökből omlik dagadozva setét ár.
 Szerte pedig bomlott csapatok telepedtek, az éjet
 'S csendes csillagokat keltvén sokféle robajjal.
 De hogyan esti madár kirepül suttogva, jövének
 Titkon az öldöklők, 's ki előbb mint Zoltai? Tízen
 Tűz mellett ültek vacsoránál barna pogányok.
 Őket egy ugrással száguldó Csillag elérte.
 Másodszorta szökék 's nyilként elszálva fölöttök
 A' legszélsőnek velejét vas lába kidönté.
 Zoltai akkor egész hatalommal fordula rájuk,
 'S mint gyermek kezitől elhullnak az őszi bogácsok ,
 Úgy ez előtt az egész csapat itt elhull vala szörnyen.
 Megy tova, 's már Figedit harcban szemléli hadával,
 'S mint két ágra szakadt villám, most ketten omolnak
 Karral, erőszakkal; százanként hajtanak embert,
 'S a' fölijedt tábor, némán gyilkolva hasítják.
 Oldalt éri Pető a' fegyver-hányva futókat,
 'S mint érett almát, szedi őket rendre dsidával;
 Negyven régi huszár szabdal mellette haraggal.
 Csorda gyanánt így a' tábor' nagy része tömötten
 Fut, hol mindeddig meg nem mozdulva halálként

Nyugszanak a' hajdúk hademészto' Bornemiszával.
 Ott ezek a' szaladó tábort eső' végire várván
 Mind egyszerre vasat nyomnak. Csattogva okádja
 A' megütött sárkány haragos szikráit, utána
 Két száz villámlás rettentí az éjet, az öblös
 Ércz torok elbődül, 's ropogással szórja tekéit:
 És elmennek azok, kiseded szolgálai halálnak,
 Mint tolvaj denevér, szaladó törökökre rohanvák.
 Sok ki imént ízes falatok közt válogató volt
 Most keserű önt nyel, 's fogait bő vérrel okádja.
 Sok nem renyhe karok lesznek rest, csonka darabbá,
 Legragyogóbb szemek a' ki alutt fényeknek ürévé.
 Még a' férfi erő' roppant épülete, a' mell,
 'S a' vas ümög sem elég veszedelmet tiltani: hullnak
 Bajnokok, és rohanó paripák; sok lótalán ember
 Vész el iramlók közt, sok uratlan ló viszi nyergét
 Dísztelenül, 's szomorú sívással nyargal előre.
 Míg ezek így vesznek, már Zoltai messze behatva
 Visszavivókkal küzd Arszlánnak sátora környül.
 Már kopjája kiszállt, mint gyors hű szolgál, kezéből
 Elmene vérszomjas törével alaptalan után
 'S Arszlán' apródját nyakszirt a' tűzbe szegezte.
 De szilajon fölkelte égő dühödéssel Oroszlán,
 'S négy bajnok szerencsen kelt föl vele; lélekijesztők

Ördögi képeikkel, mikor ülnek az éji tüzeknél,
 Dúló szürnyetegek, 's az enyészet' szelleti harcban.
 Mindezek a' szaladók útát rémítve elállták,
 'S köztök az öldöklőbb Arszlán, így harsoga messze :
 „Gyáva hitetlen nép! hova futtok nyúl szívek innen?
 Tolvaj ebek jöttek, nem bátor hősök Egerből.
 Álljatok el, mert e' vérbíboros élű szekercze
 Még annyit megemészt, a' mennyi szaladni tudó van
 Álljatok el ti hitetlen ebek! én a' ki fut, annak
 Testét e' vassal, lelkét átokkal ölöm meg.“
 Így szólt, 's egyszersmind zászlót hordozva balában,
 Őlt az iramlókközt, szerecsen négy bajnoki víttak
 Más helyen a' szaladók' rémültségével, előttök
 Kopjákat hányván; de merész rohanással az űzők'
 Rendeit is bontják, 's győztös magyarokba merítvén
 Kardjokat, a' diadal' dölfét rettegve tanítják.
 Mint hegyről lefutó nehezével az áradat omlik,
 'S gátja találkozáván nagy zajjal visszatorúlva
 A' sikot, és a' hátra hagyott hegyhátat előnti:
 Úgy itt a' szaladók vas gátat lelve halálban,
 Össze sivalkodnak, 's a' mellyen ijedve futának,
 A' harcznak mezejét küzdő sokasággal előntik.
 'S már a' visszaütők, 's az ölésben lankadozók közt
 Nincsen egyenlőség. Egyedül áll közbe szorulva

Zoltai százak előtt. Vért sírva vitézi szívében
 Hasztalanúl tör utána Pető, gyors Figedi testén
 Hasztalanúl viszi anyyi sebét társának utána,
 És töri dárdáját; vassá merevedve megállnak
 A' törökök, 's holtak' tetemén harcolnak az élők.
 Zoltai áll egyedül, 's már nincs hús öznyi szabad tér,
 Mellynek erős kézzel, 's elszánt hideg állapotással
 Még ura: szerte körül dárdákkal borzad az föld,
 'S hangzik ölé gömbnek szomorú suhogása fülében.
 Most hasad a' hajnal, szomorún meggyújtja világát,
 Kénytelen a' beszorúlt küzdőt árulni pogánynak.
 A' tér megrövidül. Kis látköre rettenet, és vész.
 Mindennél rettentőbben a' négy szerecsennek
 Látja nyomulását; de magát is véres Oroszlánt
 Látja megállított népével visszaroхани.
 Még csak jó szíve, és röpülő kopjai segítik.
 A' végsőt löki most, 's már a' szerecsennek agyában
 Reszket az, és velejét megfurva lehúzza magával.
 Esve is olly iszonyún ott fetreng Afrika' hőse,
 'S végső vágással dúlt földbe meríti le törét.
 Annyival ádázban megbúsult társai jönnek,
 'S véres Oroszlánnak hangzik riadása közöttök.
 Zoltaiyal szomorún forog a' pályája fogyott mén
 'S reszket ülőjének veszedelmén mindenik íze.

Másodszor ropog a' két száz ércz' öble azonban ,
 'S a' romlás' kapuján Gergely' katonái betörnek!
 Mint ugyan annyi halál , órjásként gázol , öl és úz
 A' fene hajdúság. De magányosan annyi ezer közt
 Kürt szava így hallik hademésztő Bornemiszának:
 „Zoltai megjövök ,“ és legelől ott terme bajánál.
 Vas ruha volt testén , 's léptében messze csörömpölt.
 Mint kapuval , látszott paizsával menni , fődötten ,
 'S mordályos buzogányt forgat vala jobbja vigyázva.
 Ez valahányszor ütött , egy mordály süle ki benne ,
 'S ellenségi közé magvát hintette halálnak.
 Most is nem mene ő fegyvert mutogatni bolondúl ,
 De hamar a' három szerecsennek elállva rohantát
 Közbe csapott. Pillantat alatt mint rongyot eloszták
 Pajzsát a' rohanók , 's vas testén csöngve aczélok.
 Ó pedig a' vas alatt bátran közelítve az elsőt
 Mellben üté , 's buzogánya' fején kisüvölte nehéz ön.
 Attól a' szerecsen némán fordúla hanyattá ,
 'S által ütött torkán elakadt a' szóval az élet.
 Társai elhültek , 's önként hátrál vala lábok.
 Még négyszer dördült Gergely' buzogánya közöttök ,
 'S annyiszor emberölő csőből kiröpültek az ónok.
 Hasztalanúl verték csorbává kardjokat : ők is
 Nagy sebben vesztek hademésztő Bornemiszától.

Arszlán ví vala még; de mikor pattogva előtte
 Rengett a' buzogány, megrémült szíve felejté
 A' dühöt, elszaladott, 's mentségét bizta lovára.
 Kétszer fordult-meg botorúl kísértve szerencsét,
 Annyiszor űzte setét Gergely, mint éjjeli felhő
 A' lemenő holdat, 's buzogányát rázta nyomában.
 Mint szabadult sólyom, száguldott Zoltai, szerte
 Dúla Pető, 's Figedit megölöttek' vére borítá.
 A' hajdúk pedig ordítván a' könnyű huszárral
 Versent futva, futó törököt gázoltak az erdőn.
 Csak maga harcztalanúl nyugodott hős karja Omárnak,
 'S mint ezelőtt, kardját most nem festette magyar vér.
 Mint álom folya el tündér ragyogásu patakban
 Szép kora lelke előtt, és a' haza, mint becses ősz rom
 Múlt nagyság' mezején, szomorún vonzotta magához.
 Már seregét elhagyva futott, a' merre magyarnak
 Büszke kiáltását hallá, de nem érhete véget.
 A' szaladó Arszlán törrel megszúrta derékon,
 'S a' mint barna lován látá elhajlani, monda:-
 „Gyáva eb itt vész el, te hitünk' tapodója: te voltál
 A' ki miatt szaladunk, de maradj el örökre neveddel.
 'S itt megemésszenek a' farkasnak kölykei téged.“
 Szóla, 's vitézségét itt hagyva hitetlen Omáron
 Vitte gyalázatját a' száz seregeknek elébe.

Hátra hagyott kincsét sisakokkal marczona hajduk,
 Gyors lovagok mérték egymásra. Pető nyere sátort
 Gazdag arany gombbal, sisakot nyere Figedi fénylőt
 Gyöngyös ezüst műből, gyémántos Sztambuli forgót
 Zoltai, legragyogóbb diadalt pedig a' hademészto
 Bornemisza, 's ez volt a' dísznek tolla sisakján.
 Visszasiettek, 's ím a' mint mennének, az elhullt
 Testek' halma közül illy szózat hangzik előttök:
 El né tiporjatok, oh diadalmas bajnokok! engem
 Nem kérek sokat, az minden kérelme szívemnek:
 „Hogy ha keresztények, ha magyar név' hívei vagytok,
 Hagyjatok elmennem veletek, 's meghalnom Egerben“
 Szóla, 's nehéz derekát támasztá gyenge kezekkel.
 Mind bámulva körül állták, és szárazközzel,
 Mert idegen szájból, mint vélték, olly hatalommal
 Olly tisztán hangzott sziveikhez az ősi magyar szó.
 Pajzsaikon vitték; a' sors-üldözte Omár volt.
 Szép halovány ifiú nyugovék a' nem puha ágyon,
 Álma borongó volt, az aléló szellemek' álma.
 De büszkén kis Eger' kapuján bemenének az ádáz
 Férfiak, elragadott zászlókkal díszesek; a' ló
 Délcegeben robogott diadalmas urának alatta.
 Sok bíbort, sok rézüngöt hurczol vala testén,
 'S drága török fegyvert, 's elszabdalt párduezi hátat.

Volt ki magas dárdán nagy barna szakállu töröknek
 Vitte fejét szörnyen, 's mutogatta az Egri falak között.
 Rab törököt pedig egy sem vitt, mert a' kit elért a'
 Harcz' keze, által adá az örök nem létnek ölébe.
 Fölségben delel a' nap, az éj' munkái, setétek,
 Mint maga, feltűnnek borzasztó fényben előtte.
 Jó Ali, 's látja futó seregével véres Oroszlánt,
 Jó tova, 's gyászba borult Izsaszegnek eléri határit.
 Léptenként, mint a' ki kevély álmában ölelte
 Vágyai' czélát, 's most visszas képekbe ütődik,
 Meg-megakad, 's a' romlásnak mezejében imígy szól:
 „Mennyi vitéz hever itt, te öröklő Allah! ha ennyi
 Kár nem elég egy vár' elfoglaltára törökből,
 Én soha hű szolgád ne legyek, 's te, nem Istene, zordon
 Öldöklője vagy a' népnek, melly holdodat őrzi.
 'S bár csak egyet látnék, egy síncs magyar annyi török
 A' kik egyébkor váraikban reszkettek előttem, (közt!
 Így harcolnak-e most? de nem is kell kétlenem: a' várt
 Csak vendég katonák, soha el nem hagyta Magyar még.
 'S itt magyarok vannak, harcz által veszni kívánók.
 Mit mond majd Amhát? de ne mondjon semmit! Egernél
 Lássa, hogyan pusztúl, ki Alit haragítja fejére.“
 Balgatagúl így szólt, 's tova szállt a' vér' mezejéről.
 Jött ezután nagy végtelenül a' sok hadas Amhát,

És ez is a' romlás' mezején így szóla megállván:
 „Vaj! mi hamis szó volt, melly engem idéze Egerhez.
 Itt nem azok laknak, kik harcz' hírére futókká,
 'S várokat elhagyván tengőkké váljanak erdőn.
 Itt sasok, és az ölő viadal' vad párduczzi laknak,
 Rettentők, mint ős eleik Nándornak alatta,
 Kiktől holdunknak vérrel be van írva világa.
 Rajta! tovább Amhát, itt nem jó késni sokáig,
 Gyászt lehel e' térség, minden szellője sohajtás.
 Bár, kik Egert lakják, mind elpusztulnak erőmtől:
 Annyi alig veszhet, mint itt már elvesze bennünk.“
 Szóla, 's nagyon szomorodva tovább elszálla hadaival.
 Költözik a' sok nép, mértföldek nyögnek alatta,
 Maklárt, 's szép Tihamér' völgyét gázolja török mén
 Éjszokról, hol az ősz István kipihenve, gyönyörrel
 Nézte kelő várát, fészket sok bajnak azontúl,
 Hol szép régi nevét hosszan fenn tartja királyszék,
 Ott is most patyolat süvegét mutogatja pogány fő,
 És sok erős bialok hurezőlnak durva taraczkot,
 'S zörgő vas kereken feketés pokol öblü szakállast.
 Szerte pedig mind Almagyarig, 's Felnémeti' dombos
 Földeig a' zászlók, 's kopiák lobogói mozognak.
 Közben idomtalanúl a' harcz' réz torkai, kürtök
 Rengetik a' levegőt harsány szavaikkal, ezer síp

Küldi süvöltését, perel a' dob, csattog az ércz tál,
 'S örvényez fülütő zajolással az össze veszett hang.
 Mint tenger, melly hullámlik, 's nem háborog immár:
 Úgy telepedvén a' tábor' nagy teste, helyenként
 Még mozog, és nyugtát csapatok' levegési zavarják.
 Fenn Ali, mint felhő, völgyekben táboroz Amhát,
 Olly fölösen, hogy Egert könnyen vállokra kerítvén
 Bajnoki, mint morzsát, ragyogó Sztambulba vihetnék.
 Oh Eger! a' sziklák nem tesznek téged erőssé,
 Minden erőd a' bátorság, melly hős fiaidban,
 Mint az örök gyémánt ragyog, és nem retteg időtől.
 Tárt kapukon jár még a' büszkült lelkü magyarság,
 Hord eleséget föl, vizet is tömlőkben Egerből,
 'S gúnnyal itatja lovát a' száz seregeknek előtte.
 Ég Hanivár, Kamber dárdáját rágja dühében,
 Cseltől tart Amhát; rohanásokat ója tilalma.
 Így szabadon szállítja Dobó a' várba hatalmát,
 A' várast pedig égeti, és rombolja, hogy abban
 Várvédők ellen ne lehessen fészke töröknek.
 A' tűzpor harsogva dobál sziklákat az égre:
 Dőlnek az oszlopok, a' tér utszák' házai földdel
 Lesznek egyenlővé. Szép hold felhossa világát,
 'S romja fölött áll meg szomorú ragyogással az éjben.
 Nyugszanak: a' vár és várnak környéke halállal

Teljesen, a' békét ölelik még alva, borongó
 Álomban, mellyet fel fog dörrenteni a' harcz,
 'S tünetiből órjas képét alkotni veszélynék.

Éjszaki vársarkon terem áll a' föld' kebelében
 Mélyen, erőszak elől, eltéve falaknak alája,
 Ablakain csendes szellő suttog be, 's az elzárt
 Lelkekhez tisztább levegőjét hordja az égnek.
 Ott nyomos éjben erőtlen fény' rezgéseinél csend,
 'S nyugalom ül a' megsebesült' ágyára, 's körötte
 Írt kegyes angyalként elegyít az aranyhaju szépség.
 Ott kinlódik Omár nagy sebben, mint letörött ág.
 Már csak alig függvén a' létnek örök tövü fáján.
 Élete még egy vágy, egy láng forralta sohajtás,
 Melly ha nehéz búval kiszakad végtére szívéből,
 Megszűnik, és a' lány többé nem hallja nyögését.
 Ott tíz más sebesült keres írt testére, 's bajában
 Szomju tekintettel minden mozgásra figyelmez,
 'S ím ajtó nyílik. Ída Dalár borzadva köszöntik
 A' szomorú csendet; két lilium ég kezeikben,
 Két hószerű szövetnek. Az éj mint elfut az ékes
 Hajnal előtt, a' barna homály úgy oszlik előttök,
 És szépségök előtt. Kebelét feltárja setétség,
 'S a' nyavalások előtűnnek sorvadtan ijesztők
 Marczona képeikkel. Kitűnik fekvése Omárnak,

A' mint elfordulva fejét karjára nyugatja ,
 'S forróságában szavakat rebeg ajka : koronként
 Tépi pogány mezeit , 's látszik harczolni magával
 Ott társát szólítja Dalár , 's így ejti beszédét :
 „Nénikel nézdsze pogány török ott mint szenved az ágyon,
 Vedd oltalmad alá : én félek tőle , szegénytől ,
 Oh pedig olyan igen sajnálom , mert idegenben
 Itt egyedül vagy , és nincs a' ki kesergene rajta.
 Nem fog ez ölni magyart , de veszen kebelébe tanácsot
 Végtelen Istentől , 's megtér gyógyúlva hitünkre.
 Menj te azért 's lásd el , magam addig odább megyek , és e'
 Némberiekkal az ételeket sebeseznek elosztom.“
 És elmentenek , Ída legott fordúla Omárhoz .
 Összetalálkoztak , 's mi nem úgy mint egykor az első
 Lángokban , szémeik , nehezek most régi keservtől ,
 'S a' szakadott szív' éjével terhelve borongók .
 Egykor szép szémeik' sugaraiból szöve szivárvány ,
 A' kegyelem ' hida volt közös érzelmőknek az ösvény ,
 'S köztök azon , mint két várnak vendégi örökké
 Egymást látogatók , a' vágy , a' kised örömmel ,
 'S rózsza szeméremnek kocsiján vonakodva te jártál ,
 Oh szerélem 's szíveik' teremét felváltva köszöntéd .
 A' tündér hidat és alakit föl vonta irígyen
 Régi hazájok az ég , 's föld' kínját hagyta helyettök .

Most pillantataik, mint testvér vándorok éjben,
 A' sivatag' mezején egymást rettegve gyanítván,
 Végre megösmerik, és ámultan visszajednek.
 Látja Omár hogy nem boldogság, nem szerelemnek
 Üdve az, a' mi szegény Ídát hervasztja, felejtván
 Ön bajait, mély lelkéből így fejtí beszédét:
 „Látlak-e, oh örök ég! esztendő'k mulva, veszendő!
 Bús várnak közepén így látlak-e tégedet Ída?
 Még csak ez egy baj volt Hiadornak hitra ezerből,
 Hogy te is annyira légy, mint ő, boldogtalan! Oh ez
 Arcz, ezen elfáradt szem mást olvastat eszemmel,
 Mint mikor elmenvén kétség' nyila ége agyamban.
 Akkor utánam kín 's a' féltés' ördöge sűgá:
 „Fuss Hiador! boldog nélküled is Ída“ 's futottam,
 Mint kit az áradat űz, 's kebelében hordja kigyóit.
 És mikoron Hiador' romjából lettem Omárrá,
 'S vérzettem Törökért magyar ellen az ütközetekben,
 Akkor is ördögeim sűgák, hogy vesszek örökre:
 „Jaj neked! Ída' hitét még egy csók várja, csak egy még,
 Meg van! 's esküiben Hiadornak nincs neve többé.“
 Mind illy gondolatok kergettek, mint vadat a' vad,
 Ártóbban dúlt, hogy lakodat földúlja, aczéлом.
 Nem lele, megfáradt a' bűnben lelkem: epedtem,
 Hogy boldogságod közepett még lássalak egyszer.

Hogy csak egy elszakadott sugarát felfogjam elorzott
 Üdvömnök, csak egy eltévedt pillantat utószor
 Öntse beéjjeledett létem' vadonába világát
 Szép szemeidből, szép szemeidnek gazdag egéből.
 'S ah hol vannak azok? mi kegyetlen bú üte pártot
 Ellened? ifjú kellemidet melly bánat orozza?
 'S melly mint játszi madár dallal kele szíved' eréből,
 Ah hova lett szépségedtől az előbbi vidámság?
 Gyöngyei villognak bús láng forralta szemednek;
 Nem szólasz; rózsás partokból Ída mi tette
 Sírrá ajkaidat, hogy némán, zárva találja
 Haldokló Hiador, 's bucsuját ne vehesse belőlök?
 Ezt nem idő, három rövid év ezt nem teszi: percz az
 A' boldogságnak; de maró bánatnak örökség,
 És neked is, nekem is sok bajt tűrőknek, örökség!
 Oh az egész természetben nincs semmi örömhang,
 Nincsen erő többé, melly engem tenne vidámmá.
 Mert te is életem' és gyönyöröm' szép mennye borongasz,
 'S boldogságodból nincs a' mi leszállana hozzám."
 Szóla, reá fájdalombaiból így válaszol Ída:
 Mit mondál Hiador, ki szakadt jobb része szíveimnek;
 Mit mondál te nekem, vigyáztalan? oh ne riaszd föl
 Alvó bánatimat, boldogtalan Ída' nyugalmát.
 Elmentél, törökért folyt bajnoki véred: az ég is

Úgy engedjen meg, mint én kedveltelek, és most
 Bár keserítetted, nem tud vádolni szerelmem.
 Nem Hiador, Ídát nem örömnék hagyta őlében.
 Kérlelhetlen apám letörölte az élet' egéről
 A' szép csillagírást: neveinknek fénykoszorúját,
 'S klastromi üszkökkel hús vár leve éji lakásom.
 Mint nem örülhettem, mint nem vala hajnalom, és a'
 Fájdalom' ölyve sebes szívemet mint tépte, ne kérdezd.
 Kértelek, elhangzott panaszom vén falhoz ütődék,
 'S szentek' szobraihoz; minden kő halla zokogni,
 Csak nem az ég: attól nem jött valahára segédem.
 Oh ne keress szemeimben eget, ne keresd az elomlott
 Kelleme' árnyékát; a' mint vala, 's most vagyon, Ídát
 Össze ne mérd; mert semmibe dől kétszerte reményed.
 Egy van örömkor az életben, szép rózsza napokból
 A' kény' árja körül koszorúvá fonva. Vidáman
 Mint bűvár, megy az ifjuság közepette. Jaj annak,
 A' ki nem örvend itt, 's szilajúl elhánnya virágát.
 Mink nem örülhettünk; te futottál csalfa gyanúból,
 Engem' elért darabos pályán a' sors' keze. Még egy
 Kincsem az elhamvadtsz szerelem' szikrája, setéten
 Ül lelkem mellette, 's fölül tündér suhogással
 A' bús emlékezet' gyász fája lebegteti fodrát.
 Oh Hiador! ide térj, ha kívánsz Ídára találni.

Itt leled őt honn, a' szomorúság' puszta vidékén,
 Hol szép álmaiból, 's a' multak' gyász fonalából,
 Mint hálót, szövö gondköltő elméje regéit
 A' boldogságnak, 's Hiadorral végzi, ha fárad.“
 Még sokat és búsan szólának örömtelen éjjel
 A' szeretők; de szívök könnyűlt a' régi panasznak
 Szóra kerültével. Hiador fenn üle sebében,
 Ída köté be, 's el-elszörnyedt láttára, szemében
 Faggyá lett a' köny, 's hidegen futa végig az arczon.
 Elhajlott Hiador, 's a' mint karjával utána
 Ída segítségül leborúlt, elcsattana bágyadt
 Csókja szelíd ajakán, 's ez volt búcsúja örökre.
 Mint egy ijedve kapá elhamvadt gyenge világát
 Ída, 's Dalárral az éj' teremét elhagyta sietve.
 De Hiadort mélyebben üté Arszlánnak aczéla,
 Mint gyógyíthatnák; érzé, hogy vége közelget,
 Mindennél inkább pedig érzé régi szerelmét,
 Melly hogy örökre kiégjen, még 'fellobbana egyszer,
 'S tiszta gyönyör' lángját árasztá minden érében.
 Akkor az elsebesült Hiador fölszóla utószor:
 „Elveszek im, 's nem bú, nem bánat' erőszaka öl meg,
 Sebben sem halok, a' vad Oroszlán' kardja' sebében;
 Mert azt gyenge kezek kötözik el, szánakodó szem
 Harmatozott le reá. Nem is aggság visz tova engem,

És nyomos esztendőök; de korán ép ifju koromban,
 Oh szerelem, lelkem' szép üdvössége! te ölsz meg.
 Még, ha van álom, az élet után csak egy álmod ohajtok,
 Egy pillantatot a' nagy öröklét' boldog egébe,
 'S látni dicső Ídát, a' mint szemléltem először
 Bútalán évében, mikor ifjú lelke szemeiben
 És nemes arczain, és tündöklött mindenik ízén.
 A' hogy' először rám fordúlt nagy barna szemével
 Mind kétféle szerencsének birodalma, 's hogyan szűz
 Ajkai elhagyatott Hiadort mosolyodni taníták.
 Oh csak ez egy látást engedd mindennek adója!
 Vesszek el aztán, tégy morzsává fergetegidben,
 Tégy habütött szirtté, 's ne legyen több álmod azontúl.
 Így végezte szavát, és álmai jöttek, öröklők,
 Mint a' lélek, melly végnélküli képzeletével
 Messze jövődőben lakot állat előre magának,
 'S azt minden gyönyörök' seregével teszi dicsővé.
 Ída jön, és halovány ajakát ébreszti hiába,
 Társai jönnek elősmervén a' régi barátot,
 'S hült tetemét ölelik: Hiadornak nincs sebe többé,
 Egy volt, a' keserű élet, 's azt sírja befogta.

Hajnal' arany kapuján a' nap' fejedelme kijött már.
 Szerte körül a' háborodott néptenger előmlék.
 Közben Eger, mint kis sziget áll, 's néz fergetegére.

Már kapuját vendég lakként nem tárja továbbá,
 Mint a' régi világ' órjas temetői mezőben,
 Vagy ki magát nagy bércek alá elzárta halálra,
 Áll olyan komoran, 's csak egy út van: égbe sohajtás.
 Túrnak egész nap az ostromlók: dél, napkelet, éjszak,
 'S a' csendes nyugat elvannak foglalva kezöktől.
 Száz ezer ásonak remeg a' föld durva vasától,
 'S mint tündéri művek, kis időn mély völgyei nyílnak,
 'S partain új dombok tolakodnak az égre: alattok
 Amhát és Ali, 's vén Ulemán' ágyúi mozognak,
 És nyelik a' tűzport, töltöznek barna tekékkal:
 Készen az üszkökkel rettentő férfiak állnak,
 'S a' jeladást várják. Még minden nyugszik: az egymást
 Pusztító elemek' fagyait még szikra nem oldja,
 'S mint anya, melly karján kártévő gyermeket altat,
 Béke' nyugalmaival hordozza tekéit az ágyú.
 A' holló bátran siet el fészkébe, 's fölöttök
 És Eger' orma fölött nem fél költözni az esztrag.
 Alkonyodik; mert illy csalokat gondol vala Amhát,
 Nappal irányzott ágyúit hogy üritse ki estve,
 'S a' véletlen ütött kapukon kész népe betörjön:
 A' szerecsen Menethám, a' döntő Kamber, Oroszlán
 És a' hírkereső Hanivár, mint vont idegű nyíl,
 Álltanak a' résen, berohanni, ha kellene, készek.

Jel löveték, fényes gömb a' Maklári tetőkön,
 Melly egyedül, mint szép csillag felszálla, 's tüzével
 A' bús alkonnynak szabadon szegdelte homályát.
 'S ím egyszerre kibődültek támentalan ágyúk
 Egybe csapó felhők' erejével, 's a' viharoknak
 Szörnyü hatalmával heves érczeik össze dörögvén,
 Nagy sokféle süvöltéssel kirohannak azokból
 A' poremelte tekék, 's a' mint a' falba harapnak,
 Még tova eltévedt hangjok bömbölve, ropogva
 Bujdosik a' völgyben, 's dőrejével ijeszti az alkonyt.
 Távol földre szegett füllel nem nyughatik a' pór.
 Mintha belől a' nagy földnek vas szíve dobogva,
 Vagy beszorúlt órjas készülne kitörni belőle,
 Döngetvén gyökeres tetejét sok ezernyi ütéssel,
 Úgy sűrűen 's hosszan zendülést tompa morajjal,
 'S hall fojtott dörgést, nem régi csodáit az észnek.
 Itt ugyan a' gömbök sűrűen szállongnak Egerhez,
 Döngenek a' kapuk, a' hulló kövek üldözik egymást.
 Látni tüzes vasnak röpülését néha közöttök.
 Sok mint könnyü madár, melly kél szárnyára lapályból,
 Elmegyen, és akadály nélkül, megjárja nagy útát.
 Görbe szivárványként fest lánghidat a' levegőben,
 'S rajta halált, és tűzi veszélyt villogtat Egerre.
 Sok terhelt gyomrát földszint hordozza, 's koronként

Megszökkenve tüzes szárnyával pázsítot éget.
 Majd ha kövekre botol, fölemelkedik új dühödéssel,
 'S a' remegő légen magasabban hordja hatalmát.
 Megszünik a' dörgés, 's most nyilként négy kapu ellen
 Rontanak a' vívók; de nem álomfészek Egervár:
 Ártalom, és Törökök' veszedelme uralkodik abban.
 Hosszu setét kapu áll roppant várfalnak alatta,
 Melly szűk torkával mind a' két várra kiszolgál;
 És a' ki 's bemenő katonákat rejti veszélytől.
 Ott a' két várnagy száguldván össze jövének,
 'S harczy Dobóhoz imígy a' bátor Mecskei szóla:
 „A' török, úgy látszik, ki akar dörgetni Egerből.
 Mit gondolsz, ha kaput tárván, a' nyugati árkon
 Vén Ulemánra ütök, (mert őtet láttam ez úton
 'S rendetlen hadait telepedni) de úgy hiszem Istent,
 Hogy markába törendem az üszköt, 's szürke fejére
 Gyújtom az ágyúkat, 's minden népére; te addig
 Hármasan a' bőgő mozsaraknak vissza felelhetsz,
 'S a' gőgös tar' üvöltését így mára elöljük.“
 Szóla, 's tekintete úgy mutatá, hogy nem tesz üres szót,
 'S szól szive' hírével; de merész társára lenézvén
 Harcz' ijedelme Dobó, így szóla viszontag ezekre:
 „A' miket itt mondál, bajtárs, noha kárral esendők,
 Kétem sincs, hogy tenni mered; de idő leszen erre

Másszor is, úgy hiszem; a' törököt most várjuk el inkább.
 Szállni közel, látod, lövetinktől nem mere hozzánk.
 Ágyui csak távol bömbölnek, 's a' teke fárad
 Míg ide ér, 's belső falainkról visszacsapódik.
 Forró gömbjeit is gonoszul hordozza szerencse,
 Hulló szikra gyanánt pislognak szerte mezőkön,
 'S melly bejön, elfáradt testét görgetve, peméttel
 Kergetik asszonyaink, 's nedves ponyvákcal az utszán.
 Várjuk azért, ha-talán haddal jőnének ezentúl,
 'S úgy hiszem eljőnek, mert már némulnak az ágyuk,
 'S lassu dobaj, mint tolvajoké, közelíti kapunkat.
 Rajta merész bajtárs! most váltsuk vissza nevünket,
 'S gyáva pogány rabból tegyük úrrá, rettenetessé.
 Most mi lövöldözzünk: Gergelynek lángkoszorúi
 Megnyitják az utat, mellyen törökökre tekéink
 Hulljanak, és ha ki még eljő falainkhoz, az éltét
 Mennykövező kezeink' dőrejében hagyja lehúynyi.
 Szól vala, 's hóka lovát fordítá, visszalovaglott
 Mecskei is, 's a' belvárban végzette parancsát.
 Úgy lön, mint akarák, Gergely' koszorúi lidérczként
 Elementek haragos sugarakkal az éktelen éjben,
 És kitünék tekenő paizsával Kamber' alakja,
 A' mint oszlopként buzogányát rázva közelgett,
 'S nagy lépéseivel sietett elnyelni az útát.

A' rohanók minden részről rémítve kitűntek ,
 'S mindennél inkább Hanivár , a' Nándori hadfő ,
 A' ki elől a' vak levegőt szegdelte , 's röpülván
 Sárkány vérü lován dárdáját hozta Egerhez.
 Tömve nyomúlt a' nép 's megvillana fegyvere. Mostan
 Lőtt koszorúi után a' vár megbődüle mind négy
 Oldalain , 's jégzáporként elszórta tekéit.
 Negyven rézkebelű sudaras pattant ki először ,
 És ugyan annyi mozsár ontotta dörögve veszéllyel
 Megrakodott fiait. Reng , bűg , fűtyöl a' levegőben
 Soh rohanó teke , 's most nem az álló kőbe csapódik ,
 Vas kapun el nem akad ; de tör , és marczangol elébe
 Száguldó törököt , 's mint véres száju oroszlán
 Megdöntött sorokon rohanását jegyzi halállal.
 Már az okos Menethám nem kísért csalfa szerencsét ,
 Megfordúl , 's a' mint sisakatlan népe között fut ,
 Még sokan elhullnak mellette ; de ő megyen , és az
 Éjet , az öldöklő tűzport átkozza magában.
 Tébolyog , és fene mérgében fű lángot Oroszlán ,
 Elveszté az irányt kapuhoz , 's ment víni sarokra.
 Ott sűrű lövet érte hadát a' déli toronyból ,
 'S a' mint a' fal alól még sem mozdúla , keresvén
 A' kaput , és az erős falakat dárdákkal ijesztvén ,
 Ői forró lúggal Robogónak hölgye megönté.

Áll vala sasnőként férjéhez szűre hasonló,
 Nagy deli némbéri fenn, nevezék őt Zondorilának.
 Ez csak imént a' tüzgömböt kergetve merészen
 Járta Eger' közepét, most fenn vár szegleten állván,
 A' dühödő Arszlánt addig kísérte szemével,
 Mig tornyához ütött. Ott arczúl érte sűtő víz.
 Mint melly lombot az ősz' első dere csap meg, azonként
 A' török elhajlott, 's hullott sűrű barna szakállá,
 'S a' bajusz, arcának legbüszkébb díszé: hogy eszmélt,
 Megfuta, 's fél bajuszát sírván hordozta kezében.
 Kambert út' közepén elhagyta üvöltve az új nép.
 Hasztalanúl vittek kapudöntő karjai szálfat:
 Mecskei kopjakkal, 's csővel kergette falától.
 Csak maga hírkereső Hanivár nem ijedve lehulló
 Népe' fogyásától, szágulda Egerre; de nem lelt
 Mint várát, leömlött falakat, nem tört kaput, épen
 Állt az egész oldal, 's fokait mutogatta kevélyen.
 Akkor az ifju nehéz dárdát elsujta kezéből
 Melly a' cser kapuban reszketve megállt vala; nyomban
 Folszólalt: „A' síkra vitéz, ha vitéz van Egerben!
 Jertek, hírkereső Hanivárnak mondanak engem.
 'S Nándorban lakom én, ki vivand meg Nándor' urával?
 „Másszor jó Hanivár,“ hangzott le az Egri falakról,
 „Majd ha világos lesz. Ha meguntad az életet, ordíts

Zoltait, és ez elől szörnyebben, mint sem akarnád.
 Sőt valahol Hanivár terem, és képedre hasonlít,
 Mind az egész hadhoz kész lesz beszélődni halálnak,
 Annyira nem restel törököt küldözni pokolra.“
 Szóla, de hős Hanivárt, tíz cső' ropogása ijeszté.
 A' kilökött aranyos dárdát elhagyta boszúsan,
 'S a' mint vissza rohant, paizsát hátára borítván,
 A' kibukó holdnál suttogva repültek utána,
 'S messze lekísérték denevér szárnyakkal az ónok.
 Multanak a' napok, és egy sem harcz nélkül. Az ágyuk,
 Mint pokol' öblei szüntelenül durrogtak Egerre,
 'S vissza kemény választ eregettek kisdéd Egerből,
 Mintha tanyát minden mennykő itt tartana, 's a' föld
 Minden fergetegét ide egy táborba vezetné,
 Napról napra halál' veszedelmei zúgtak, alá 's fel,
 'S Maklár és Tihamér, 's minden hegyek össze dörögtek.
 Még sokszor kapukat döngetni kijár vala Kámber;
 'S ösmerték a' váriak őt, ösmerte leginkább
 Nagy Robogó, ki sokat küzdött vele 's hogy ne felejtse,
 Jelt üte holdviselő mellén dárdája' hegyével.
 Még sokszor ragyogó paizsát hordozta körül a'
 Hirkereső Hanivár, és Zoltai! Zoltai! zengett
 Harczszomjús ajakán. Valamerre rohant vala őtet,
 A' mindennél szebb Leilának szép szeme nézi,

Az köte jelt balján, pirosan, mint arcza, fehérűt
 Melly lobogásával nem hagyja nyugonni szerelmét.
 Jártak utána Pető és Figedi sólyom ikerként
 El nem foghatták; de gyakorta ha hajnalodik már
 Zoltai, és Hanivár harczolnak Egervize' partján.
 Vissza repűl Hanivár, 's hova inkább, mint Leilához,
 Vén Ulemán' végső sugarához az édes időkből.
 Titkon nyitja meg a' sátozt, 's a' mint bele járűl,
 A' mennyet 's minden gyönyörét oda zárja magával.
 Ott legelőbb így zeng Leilának ezűst szava hozzá:
 „Ah te vagy, illy pusztán dísz nélkül hagyva; ki bántott
 Tégedet oh Hanivár? melly bajnok szaggata így meg?
 Véredet arczaidon melly vad kar tette patakká?
 Nem harczból, de oroszlánok' ba langjaiból jősz.
 Szörny az ijesztő sárkányból, 's vad körmű huszárból,
 Melly neked ártata, mert ember nincs senki, vitézebb,
 'S még soha illy kárral nem jöttél vissza csatából,“
 Így szólt, 's egyszersmind eltörlé gyenge ruhával
 A' vért arczaíró, Hanivár mosolyog vala mondván:
 „Szép szemem, oh Leilám, te nagyon félénk vagy; ez a' vér
 Mellyet rajtam látsz, magyaroknak vére, 's ez arczon
 Bört is alig választ, és még nem sírgödör a' seb.
 Ellenségem is a' legbüszkébb termét ezer közt,
 Nem dühödő sárkány; nézd, mint száguld le kevélyen,

'S már ma negyedszer vár viadalmat Egervize' partján.
 Oh Leilán, te ki minden előtt vagy erője karomnak,
 El ne felejtsd Hanivárt megvárni, míg eljön az álmos
 Alkony előtt, 's a' büszke magyart beriasztja Egerbe.
 Szól, 's rohan a' gögös, Leilát oda hagyva; de zordon
 Musztafa jő besuhanva, 's szavát így ejti titokban:
 „Láttad-e a' tépett Hanivárt megtérni? helyette,
 Mondd, mi nehéz harczot végezzen Musztafa, hogy, ha
 Megleszen az, nyájas szavadat hallhassa szerelme?
 Elfödi szép arczát, 's így szól a' lányka viszontag:
 Musztafa bajnok vagy megvallom; mert Leilához
 Illy bátran berohansz; de ha nyájas szómat ohajtod,
 Menj oda, hol harcz van, 's ha megütnek az Egriek, or-
 Vissza jövéen pedig ál fejedet hozd el tenyeredben; (díts,
 Akkor majd az öröm' hangján fog szólni szerelmem:
 Mert Hanivárt többé nem lesz, ki gyalazza előttem.“
 Vissza ijedt illy szóra, 's helyét váltotta legottan
 Musztafa 's mint árnyék beborúlt vadsága szívének.
 Látta futó Hanivárt, a' mint a' kopja kiállván
 Megsebesült czombján szomorún elszálla Egertől,
 'S Zoltait és diadalmi nevét ott hagyta; magában
 Örvendett az irígy, de dicsőbb hírt nem mene nyerni:
 Zoltai' kopjait rettegve kerülte csatáin.
 Hírkereső Hanivár sem jött alkonynak előtte,

Seb mia, 's szégyentől lehuzott sátorban evődvén.
 Hat reftentő nap mult így, hetedik napon Amhát
 Felhuzatá éjszakra nehéz ágyúit: azokból
 Félmázsát hordott a' pornak erőszaka, izmos
 Vas kereken gördültek elé feketedve, körötiök
 Száz munkás ember' mozdító karja vesződött.
 És látszék Ali' rémalakú jelenése középén.
 Állva vala szép egyház sudaras két tornyival: ottan
 Már nem konga szelíd hangjával az esti harangszó,
 Ajtatos ajkakról ének nem zenge; de durván
 A' futamó katonák eltölték harczi zörejjel,
 'S bőge setét ágyú törököt riogatva falától.
 Erre pogány gyalogok készültek rontani, tornyát
 Gyorsan irányozván; de serényebb karja Dobónak.
 Ott terem, és maga érczeinek megereszti haragját.
 Nyomban öló szolgák kisuhognak az Egri toronyból.
 Csengenek a' megütött pattantyúk' öblei, a' mint
 A' jövevény vas gombolyagot nyeldeklik, alattok
 Bomlik az ágy, 's nagy tengelyeik szóródva recsegnek.
 Csak hamar elpusztúl az egész készület, evődik
 Cselkohló Ali, 's szürke lovát fordítja futásra.
 Ibrahim a' tűznek legügyesb szolgálja, derékon
 Megszaggatva ledől, elsujtott üszke kezétől
 Messze hever, 's éltevel együtt pislogva kialszik.

Mind az ijedt pattantyúsok ritkulva szaladnak,
 'S a' szélvész elütött koponyákat forgat utánok.
 Nem szünik a' rontó elemek' dühödése azonban,
 'S nem töri már kétes tovaságból a' falat Amhát;
 Mint tenger, közelit, melly szirtet elönteni készül.
 Árkai mind inkább közelednek lángot okádva,
 'S a' repülő tüzeket nem győzi megoltani száz kéz.
 Reszket Eger, mint nyárfa levél, valamennyi kövével.
 Tornyai bomlanak, őrfalait gyéríti az omlás,
 'S itt is, amott is régi tetők 's magas asztagok égvén
 Minden gyúlt eleség hamuvá kezd lenni; de bátor
 Férfiak is hullnak, 's minden nap az őrbeli népség'
 Gyász temetésével szomorúbb lesz az omladozó vár,
 Mindennél inkább tesz kárt 's veszedelmet Oroszlán.
 Ő közel a' várhoz telepedt a' boldog anyának
 Szent hajlékában, 's melly ház égnek vala szánva
 A' sanyarú földön, lett most egyszerre pokollá.
 Mecskei a' nyilamó falrést éjente betölti;
 Harcz' ijedelme Dobó villámként járja be várát;
 Biztat, erősít, és rohanókat hány le faláról.
 Ágyui sem késnek felelőleg vissza dörögni,
 'S mintha ezer lélek lakná, védelmez is, árt is
 Ellenségének, mindent hadi karba helyezvén.
 Malmi szüntelen a' tűzport szaporitva forognak,

A' gabonát nyers bőrök alá hordatja gödörbe:
 Földali termekben katonáit rejti veszélytől;
 Válla világot kész fenn tartani, rontani karja.
 Csak maga gáttalanul ront új fészkeben Oroszlán:
 Őt a' vári lövés, fala közt elveszve, nem éri;
 'S szól komorodva Dobó, 's szeme a' bús földre setétül:
 „Nincs magyar, a' ki pogányt el tudjon verni helyéből
 Ott békén lakik ő, maradék lakainkra lövöldöz,
 Mink pedig elromolunk, 's a' hadnak erős helye nincsen.“
 Végzi; de illy' szavakat nem tűrhet lelke Petőnek,
 Nem deli Zoltaié, 's elbúsul Figedi köztök.
 'S mint mikor a' szelek' istene kél, földidézve csapongó
 Szélveszeit, 's azok indulnak feneketlen üregből
 Készen, egész nagy föld' kerekét pusztítva bejárni:
 Úgy indulnak ezek harczintésére Dobónak,
 'S Zoltai lángajakán illy szózatit ejti serényen:
 „Meglássad, 's valamennyien itt lássátok Egerben,
 A' törökök magok is legyenek látói: porondot
 Gyermek nem tapod el szaporábban, 's úti fővényvárt,
 Mint mi az ártalmas falakat megdöntjük örökre.
 Ott többé gunyolásunkkal ne deleljen Oroszlán.
 Mellyek láng bikaként bömbölnek szüntelenül ránk,
 Némákká teszem ágyuit és hatalómtalan érczé.
 Mint mikor a' bércek' fenekén még zárva nyugodtak

És pokol öbleiket föl nem nyitogatta gonosz kéz.
 Sőt Isten, ha magyart engem félannyira kedvel,
 Mint hadi kedvemben törököt pusztítani vágyok.
 Nem lát több napot e' gubahátu hitetlen Oroszlán,
 'S szent fejedelmink' sirja fölött nem ijeszti Fehérvárt'
 Így szólt, 's messze veté hüvelyét a' kőre magától,
 'S felkapa, mint könnyű tündér, derekára lovának.
 Sárga zománczával tündöklött kardvasa' képe,
 A' rohanó Tuhutum, a' mint kergette Gelónak
 Népeit, és sisakán repkedve forog vala sólyma.
 Így száz könnyű vitéz kimenének titkon Egerből.
 Bátorság lön fegyverök és villámi serénység.
 Dél vala. Őr nélkül lakozott a' tábor. Oroszlán
 Benn magas egyházban dőzsölgete hosszas ebédnél.
 Kormos agyú érczek nyugovának szerte az oldalt
 Megbontott fal alatt. Rajtok keveregve tanyáztán
 Kontyviselő törökök vig vendégséget ütének.
 Tér vala legközepett dárdákkal körre kitűzve.
 Ott Eger' ó nedvét szivogatván szomju nádályként,
 Szőnyegen agg Ulemán, de gubás nagy bőrön Oroszlán
 Ültenek, és szemek nehezedtek az édes italtól.
 Közben erős szavakat mondottak az égi Koránra,
 Melly az italt tiltá; de csatákat is érze fejében,
 'S vendég társához hebegőn így szóla Oroszlán:

„Én Arszlán vagyok, és e' bőr is alattam oroszlán.
 Régi, Tikirdárban vettem, 's kutya-száju zsidónak
 Mert drágára veré, koponyáját érte bevágtam.
 Az soha nem fog oroszlán bőrt árulni; de lásd a'
 Dér megütött, 's e' fürt bajuszomnak jobb fele. Allah
 És valamennyi öreg 's apró Isten van, azok mind
 Lássák meg, ma lerontom Egert, és holnap iszom rá.
 Még ma iszom; mert jó a' bor mindennap; azért ma
 Még iszom, és holnap betörök várába Egernek.
 Eltessen magyarok' jó istene tégedet, Allah!
 Kár hogy nincs borod, a' magyarok' bora kedves előttem.“
 Részezen így szólt, és eldőlt ittában Oroszlán.
 Társa nehéz szemmel nézé mosolyodva, de néha
 Fölkele, a' néző szolgálat vissza riasztá.
 Néha pedig, hol rejtekben Leilája tanyázott
 Lányaival, besuhant az öreg, megapolta szelíden,
 'S könybe borúlt, mikor a' szép kéz' forró hava téli
 Arczain elsiklott, 's megakadt simogatva szakállán.
 Hirtelen a' szaladó Mamudot szemléli azonban
 A' mint vérbe borult bal karját húzva beordít:
 „Fussatok! a' magyar, a' törökök' veszedelme közelget.“
 'S részeg Oroszlánnak lábánál össze rogy. Ébred
 'S lábadoz ez, de nehéz feje nem tisztul meg egészen.
 A' leütött dárdát bajosan támolygva kirántja,

'S gőzölgő torkán értetlen hangot üvöltöz.
 Talpra szökött szolgák viszik őt harczolva ragadván
 'S agg Ulemánnal együtt a' szűk ajtóra sietnek.
 Hallik az összeütött kardok' pengése, robajjal
 Megtelik a' csarnok, 's a' ház' nagy tére futókkal.
 Három krími tatár szaladoz tusakodva, 's agyargó
 Képök az elvesztett viadalt keseredve mutatja.
 Zoltai mint párducz, mint mennykő csap be utánok,
 'S már Tuhutum' daliás képét vér festi aczélán.
 Rá dörrenti tatár a' vastag idomtalan ércz csőt,
 'S ketteje mordállyal csattognak kurta kigyóként.
 Meg nem ütődve megy ő, 's a' füstben előldösi őket.
 Már szűk a' hajlék, betör a' tűz lelkü magyarság;
 Ágyukat, ágyusokat pusztítanak, a' gonosz érczek'
 Tűzlukait rontják, beverik kopogatva szegekkel.
 Döntve kerek nélkül nehezával porba merülten
 Áll a' tíz hadi cső, leütött szolgái fölötte
 Nyujtóznak. Soha ártani ők nem fognak ezentúl.
 Egy gond tartja Petőt: kirohan valamennyi huszárral,
 'S e' lövetek' fészket porral vettetni főrekszik.
 Zoltai vágat, öl, űz, szaladók közt kémli Oroszlánt.
 Hasztalan: őt repülő ménen szolgái ragadják.
 Agg Ulemán ví még, 's víttában az éltes atyának
 Látni megifjúdott erejét, 'a' mint az időnek

Mélye fölött lebeg, és sugarát megereszti turulként.
 Ő magas Ormándit 's Bayt elfárasztja sebekkel,
 'S lánya körül mint örvény jár, csattogva; de rá jó
 Zoltai, és az apát szédítve megéri csapása.
 A' szolgák, mint karvaly előtt a' gyáva galambok,
 'S mint felhő nap előtt gyérülve oszolnak el. Akkor
 Gyenge sikoltással Leilának bús szava zendül.
 'S a' hogy előtte nehéz fővel vén apja hanyatlik,
 'S szemben ölé ifjú közelít tündéri dagálllyal,
 Fájdalom és vegyes ámulat kábitja: szívével
 Kötve marad keze, a' zabolát nem bírja vezetni.
 Önként megszalad, és viszi a' ló harczi mezőkön.
 Zoltai, mint szép csillag után a' hajnal, elötör,
 És forog, és rohan a' szaladót kísérve szemével.
 Figedi még kerget, de Pető pora' dönti az egyház'
 Oldalait; megbontakozik négy sarka, nehézkes
 Ormai rengenek, a' torony elhullatja keresztét,
 'S fénylő bádogait darabonként messze leszórja;
 Nagy zuhanás közben rommá lesz, 's mellynek alóla
 Nem kedves követet küldöztek Egerre, temetve
 Vannak az össze zuzott kerekékkel szóttalan ágyúk.
 Onnan, mert felhőt sejtnek tolazkodni hadakból,
 És az egész tábornak szemlélik ezer fejü órjás
 Szörnynek alakjában fölkelni, az Egri vitézek

Vissza serénykednek. Menethám már harczol, az arczúl
 Megsebesült Baynak derekába hajítja dsidáját,
 'S a' mint elrántott zsinegén még vissza ragadja,
 Vérét 's élete' vég erejét elhuzza beléből.
 Így Szokol, így Ulemán' sebe által lassu Toborzó
 Elhullnak; de nyomúl a' nép sokféle csatával,
 'S vassal utat szabadít keresett várába magának.
 Foglyával bajosan nyargal maga Zoltai hátúl,
 Mint gyermek, melly szép madarát hordozza kezében,
 'S hordozná tenyerén, kis lelke hogy el ne szoruljon,
 'S hogy ne röpüljön el, olly örömet zárná is az árvát:
 Zoltai nem máskép viszi foglyát óva, kegyelve,
 'S a' mint vissza tekint, Menethámot látja nyomában.
 Nagy rohanó szerecsen tűz szemmel méri halálra,
 'S méri dsidájával; de futását szünteti a' hű
 Figedi, 's megfordúl társát fölemelni bajából.
 Zoltai a' tévedt dsidaszárt már húzza magával,
 'S vissza pogány Menethám rángatja: közelget azonban
 Tarka török felhő, 's a' hőst előléssel ijeszti.
 Figedi mordállyal rohanó Menethámot elállja,
 'S nem rohanó többé, lova főben ütődve lefordúl,
 Űzők' labainál szomorún elszórva ülőjét.
 Figedi még Szkendert 's Aigást vagdalja; Regyefnek
 Zoltai' vissza csapó erejétől kell leborúlni.

Így két ifju vitéz sok bajjal elérnek Egerbe,
 'S van nagy öröm, 's minden szívből őszinte dicséret
 Tetteikért. Botorúl gondatlan durva pogányok
 Most mint sáska sereg száguldnak szerte, de vissza
 Szégyenkedve üres nyomokat kergetnek, utánok
 A' dörgő mozsarak' lángkeblű tekéi ropogván.
 Akkor társának jobbot nyujt Zoltai, 's így szól:
 „Figedi, drága virág! veszedelmek' fergetegénél
 És csak erős szívben nyilik a' szép hírű vitézség.
 'S ez jutalom nélkül maga is díj: engem azonban
 Több mint ritka vitézséged kísére veszélyben.
 Nézz ide, foglyom van, fátyol földi arcza' világát,
 És a' legdeliebb testet gazdag ruha. Mondsza,
 (Még én sem láttam) fölbontsam e fátyola titkát,
 Hogy meglásd, 's ha kívánod, mint magadénak örülhess.“
 Figedi könnyű mosolygással rá néz vala, mondván:
 „Bajtárs! nagy dolgot tettél valahára kicsinből
 Multakat említvén, mellyek mint nyomtalan árnyék
 Elmentek tőlünk, 's mellyekben, mint magam úgy te
 Forgottunk egyiránt. Jutalomnak nincs helye köztünk,
 'S nagyról szólni tilos, ha barátság' lelke vezérel.
 E' kis ajándékot elvenném tőled, azonban
 Restelem a' bűtort: ne kívánj terhelni leánnyal.
 Sőt ha tanácsom kell, magad is hagyd menni szegénykét,

Mondja meg őreinek, hogy még sokan élnek Egerben,
 A' kik férfiakat várnak falaikra, 's az asszonyt,
 Mint vándor madarat szabadon szárnyára eresztik. "
 Így végzé a' büszke nemes; de szelíden emelvén
 Zoltai a' fátyolt, kinyilék Leilának alakja,
 Mint gyengéd ibolyák nyilnak kikeletkori hóból.
 A' deli lány ott állt, legszebb csemetéje keletnek,
 Szép nap az éjnek fürteiben. Fájdalma derengett
 Arczain, és a' mint az ajak' rózsáit eléré
 Elhalt, 's föltámadt mint egy félégi mosolygás:
 Olly kegyvel vala két kis ajak szerelemre tanítva,
 'S csókra szelíd természetűl egymáshoz eresztve.
 Homloka' holdmezejét, a' kettős barna szivárványt
 S a' lesütött szemeket ki ne nézze, 's ha nézi, ne vesszen
 Andalodásában? Figedit némitva elúzi
 A' késő bánat; megyen, és nem hagyja szerelmét.
 Társa pedig valamintha tovább szemlélni sokalna
 Ennyi dicsőséget, fátyolt vet rabja' fejére,
 És viszi, gondolatok szövéen új lelke' világát
 A' magas Ídához, 's a' kék szemű gyenge Dalárhoz.
 Sokszor elélemedett atya megjön az Egri falakhoz.
 Rettentő váltságúl hoz hat ezernyi leventát,
 És dörög a' kapukon, 's vas karral idézi leányát.
 Gyakran hoz sok aranyt 's gyöngyöt két ölnyi füzérrel,

'S kész minden kincsét föligérni egy elragadottért.
 'S a' mint a' holtak' mezején fegyvertelen ott ül,
 Vad fuvalom hajtván kordérítette szakállát,
 Néz, és semmi remény' jeleit nem látva halált vár,
 Párduczok is szának; de csatában szánakodás nincs.
 Harczait a' magyar is harcczal veri vissza, de senki
 A' fegyvertelenen pusztítást tenni nem indul:
 El nyomorúlt öreg, és Leilához Egerbe sohajtoz.

H A R M A D I K É N E K.

Látja pogány Amhát, törökök hogy fogynak Egernél,
 'S vári vitézeknek még el nem csüggede karjok,
 Gond szomorítja szivét, 's nem tud menekedni magától.
 Végre gyűlést rendel. Sátort Maklárón emelnek
 Tágasat és tarkát ragyogó holdakkal: alattok
 Össze jön a' főbbség, 's zavarog sokféle tanács közt.
 Van ki javálja vivás nélkül haza menniök inkább,
 'S szép tavasz' indultán haddal megjöniök ismét,
 Mint, hogy vesszenek így az időtől, Egri sasoktól,
 És száz féle szerencsének mind balra jelentő
 Mostohaságától; de föláll mint fellegütő rém,
 A' haragok' minden viharával bús Ali, 's így szól:
 Elszálljon törökök, hát csak tova szálljon Egertől

Ennyi had, ennyi vitéz, 's hírért itt hagyja Magyarok?
 Egymás' karjaitól valamennyi ne vesszen el inkább,
 Hogy még hírmondó se maradjon, 's régi gyalázat
 A' nemesebb unokák' ajakát szidalomra ne nyissa?
 Szóljak-e, nem tudom, olyan igen gyötör a' harag, a'
 Hogy készebb volnék az eget káromlani: még is (düh
 Szólnom kell, és szólni fogok. Mi tesz olyan ijedtté
 Benneteket, 's magyarok' porfészkét olyan erőssé?
 A' rendetlenség teszi azt és lomha tünődés,
 Mellyel az ellenség nevelé diadalmi dagalyát
 Rajtatok, és az egész seregen lett szörnyű csapássá.
 Így vagyon ez; de ha kárunkkal nem volna, kaczagná
 Dolgotokat. Biztos fala közt nem alutt-e Oroszlán,
 És csak egy ór állott-e, midőn kirohantak Egerből,
 'S a' legerősb lakot elronták láttunkra? Csatázni
 Az megyen a' ki akar, 's míg bátrak vesznek, az álmos
 Szűtelenek távol bámulják, mint rohan és úz
 A' kicsapó magyar, és kardját mint festi török vér.
 A' ki van is, bátor hadnagy, ha megéri az ágyú
 Népeit, és futnak, maga áll ki csatára bolondúl,
 Szégyent, 's hírvesztő sebeket hoz vissza veretten.
 Nem vezetők, soha így ne omoljon drága nemes vér,
 Szolgáink víjják meg Egert. Országot emésztők
 Gyomraik' éhével, föld' hitvány terhei! őket

Mink kíméljük-e tán, hogy mint ugyan annyi gyalázat
 Szobrai álljanak itt csufsággá téve nevünket?
 Víjjanak, ágyúink rettentsék vissza futástól.
 Vesszen el ötven ezer, tetemén más ötven ezernek
 Új rohanása legyen, 's fogadom, kő sem lesz Egerből,
 Mellyre botolhassunk, és a' felföldre csapongó
 Felhődat többé nem háborgatja magyar kéz. "
 Szóla, de nem hallák örömet e' szózatot a' fők.
 És Hanivár, nehezen mozdult bár lába sebétől,
 Elfeledett fájdalmában fölemelte haraggal,
 Mellyen támolgott, az aczél hegyü dárda' hatalmát.
 Láttá nehéz haragok' felhőjét a' magas Amhát,
 'S szólt megelőzve imígy, Alihoz fordítva beszédét:
 „Méltatlan szavakat mondál, 's bár híred elég nagy,
 Háromszorta nagyobb gőgöd megbántja szívünket.
 Halld Ali, jól látom lobogó harag üt ki szemedből,
 'S mint egy oroszlán dül melledben az indulat, ám bár
 Duljon, 's sziklakemény szivedet megeméssze, kimondom:
 Sem tiszted, sem okod nincsen vádolni: szerencse
 'S nem rendetlenség okozott veszedelmet, azonban
 Legtöbbet magad ártottál azt mondva, hogy itt is
 Mint egyebütt, egyenes rohanással várat elöntvén,
 Harczi tanács nélkül könnyű diadalmakat érünk.
 Minden tudja, csalódásunk melly szörnyű; vitézebb

És makacsabb népet soha még nem láttam ezeknél,
 Sem hadat értőbbet, 's ha szívéhez szám is adódnék
 E' helyen olly békén, mint most, tanakódva nem ülnénk.
 Fáj, de igaz, mert Allah reánk így ontja csapását.
 Senki azonban ezen helyről távozni ne vágyjon:
 Húsz ezeren bátor törökök megöletve fekszenek,
 'S halmai holtakból szaporodnak az Egri határnak;
 Ez legyen a' tudomány, hadainkat ez intse boszúra.
 Vér kell a' vérért; ha kevés is, vér legyen a' díj,
 Férfiaké, és gyermekeké, és szörnyü halállal
 A' születendő is megölessék álnok anyastúl.
 Holnap azért Veli és Menethám és Musztafa menjen,
 'S a' hasadó hajnalt, ha lehet, viadalmok előzze.
 Húsz ezer, úgy hiszem, egy rozzant vár ellen elég lesz.
 A' fáradtak után Kamber támadja meg a' várt,
 'S ország - rettentő gyalogim vele menjenek. Így még
 Holnap Eger' közepén lakozunk, 's a' gyáva keresztet
 Egyház' ormairól kezeink rút porba lerázzák "
 Szóla, 's gyűlés oszlék; mert szólani senki azontúl
 Nem vágyott; de hadához ment, 's készülé csatára.
 Forrott még Ali, és megbántott lelke vesződék
 Durva tanácsokkal; de elől mint őrszemü párducz
 Még állott fölemelt dárdával az ifju. Kimentek
 Szótalanúl legutók a' nagy táborba vegyülvén.

Éjjel az ostromló törökök már lesre mozognak
 Éjszokról, hol Eger szomorú mütogatja nyilását,
 És sebes oldalait, közel a vég árkat elállják,
 Sasfi nagy éhében forróbban nem lesi anyját,
 Mint ezek a hajnalt. 'S im rózsás sátora nyilván
 Feljön ezüst csillag, 's az aranyhajú napnak előtte
 Szolga leányzóként megkezdi szemérmesen útját,
 Melly látvány nyugalom' földén a tiszta szemeknek!
 Szép Kemenes' tündér ligeteiben az ifju vadásznak,
 A' ki korán az alá szálló harmattal elindúl,
 'S első dombjáról nyugovó kalibákra lenézvén
 Mondja: nyugodjál még, szemeim szépsége, virágom,
 Szép Violám! lágy a' hajnal' szűz ágya, nyugodjál,
 'S álmaidat küldd el boldog képekben utánam.
 Megjövök a' nappal, 's hozok őzet, barna kis őzet,
 Olly könnyűt szabados ligetében, mint te mikor kelsz,
 'S mósítani mégy hóként dagadó kis lábbal az érhez.
 Vissza pedig nem jössz többé olly könnyű futással;
 Mert ott ér, 's kilesett utadat megakasztja szerelmem,
 Mint jó fegyverem a' ligetek' völgyében az őzet "
 Itt hajnal kedves jövetét nem előzi szelid hang,
 De pereg a' dob, az ércz kürtök harsognak, az ágyú
 Rettenetes morgást indít a' messze hegyek közt.
 Össze sivalkodik a' sok ezer nép; fegyvere villog,

És kezdődik ölés, ádáz munkája vadaknak.
 Musztafa visz legelől ijedelmet az Egri falakra,
 Majd Veli, és szerezsen Menethám fölváltva rohannak
 Holtakon, és súlyos sebben pihegőkön előre.
 Néha utat nyitván, köztök dörrenve kisülnek,
 'S rengetik a' rombolt belvárat időmtalan ágyúk,
 Akkor özönvizként zúdúlva meg össze csapódnak,
 Másszák a' falat, újan tört résekre sietnek,
 'S ordítások az ég' üregét eltölti; de helyt áll
 Mecskei, mind csővel, mind karddal, 's mind hadi szívvvel
 Melly mint déli világ, ég bátorsága' tüzeiben,
 'S hadviselő kezeit nem hagyja pihenni csapástól.
 Ő maga ferde nyakú Velinek derekába feszíti
 A' dárdát, 's hadi zászlóstúl letaszítja faláról
 Mechmetet és Rusztánt ő dönti le, 's torkon akasztván
 Könnyü Jakult horgolt halként elsujtja halottan.
 Hasztalanúl tör elő Menethám, mint éj' fia, 's zordon
 Musztafa szörnyeteges paizsán mutogatva dagályát,
 Visszatörő Velivel népét unszolja hiába:
 A' várfal' minden réseit földi képe halálnak,
 Egy tüzelő hajdú, 's nagy dárdás társa' nyomában.
 Kamber jó; de megáll, valamintha lenőve viselnék
 Lábai, harczi helyén a' bátor Mecskei. Ötszáz
 Hajdu visel mellette halált puskája' tüzeiben.

'S fenn Robogó, mint bércki fa áll, melly vetve szelektől
 'S pusztító viharok közepett lön nagyra nevelve.
 Ez sok erős törököt lezuhant Kambernek elébe,
 'S falra kapó Rézmánt két dárdacsapással elejtván,
 Vad rémítőleg lábánál fogva lesujtja.
 A' nyomorúlt elütött ágként nagy messze legördül,
 'S társait elroncsolt véres képével ijeszti.
 Mint felleg mellyet szelek elszaggattak, odább áll
 A' vert had, de midőn a' tornyos sarkot eléri,
 Szégyene' mérgében másodszori ostromot indít.
 Bolyky vezérkedik ott, 's Borsod' hada őrzí személyét.
 Büszke fiúk, kék üngeiket lobogatva nem ágyút
 Nem ropogó csöveket visznek törökökre; de könnyen
 Somfa nyelvű csákányt pörgetnek, 's Bolyky előttök
 Farkas agyú nagy réz buzogányt emelintve parancsol.
 'S hév vason olly sűrűen pörölyök' zuhanása nem indul,
 Mint itt tar fejeken kopog a' buzogánynak ütése,
 'S hallik csákánynak haragos pengésű csapása.
 Farkas agyú buzogány törököt marczangol az ormon,
 'S a' tornyot küldött fene vadként őrzí; de a' hőst
 Hirtelen éri veszély. Ropogását hallani távol
 Emberölő csőnek, látatlan az ónteke megjő
 Nemtelen álkéztől, 's a' bátor szivbe tanyát ver.
 Tornya előtt a' hű bajnok nehezedve lefordul,

És szeme, míg láthat, törököt rettentve csatán függ.
 Várja Sajó' völgyén három szép gyermeke, hogy majd
 Visz haza rab törököt, csókját szerető neje várja;
 Nem kelhet, várói elől elölelte halála.
 Még Bolykyt zeneg a' megbúsult Borsodi őrség,
 'S a' tornyot, míg áll, nevezik hős Bolyky' nevérol,
 Ő a' vértetejű kövön ott nyujtózik azonban,
 És nem hallja nevét, nem hallja dicséreti' hangját.
 Társait is hamar a' pusztítás' karja eléri.
 Gyéren az elfoglalt falakon szaladoznak, utánok
 Ferde nyakú Velí jó, 's van csorba szekercze kezében.
 De hamar új csapatot vezet ellene karja Petőnek,
 'S megfordúl a' harcz. Velinek maga állja el útát.
 Az fölemelt karral készíti fejére csapását,
 'S villog az öldöklő fegyver; de megugrik előle
 'S vissza csap, és arczát kardjával eléri az ifjú.
 Megszédül Velí, vágja Pető másodszor is arczúl,
 'S most, mint a' megütött kis makk vén tölgyfatetőről,
 Úgy várszegletről elhull Velí' élete fogyva,
 'S mély árok' partján hét ölnyre messze lefordúl.
 Akkor az ifju kiált: „Igy torlom Bolyky' halálát,
 Csalfa pogány ebek! ám jertek ha lehullni magasról
 Tartja kívánságtok; másszátok el a' falat; addig
 Nem heverünk: hollóknak adunk eledelre valókat.“

O, mon az ostromlók inkább szaporodnak azonban,
 'S Kamber elől véres dárdával az öröket üzren,
 I ju Petőre megyen. Dárdáját hármassütéssel
 Elfordítja Pető, 's az aczélt elvágja hegyétől.
 Balja pedig mordályt készít elsütni pogányra.
 De darabos követ a' török elbőszülve ragad-meg,
 És elsujtja, Pető térdül megütődve lerogyván,
 Hasztalanul kisül a' megütött cső, 's Kamber üvöltve
 Ránt ragyogó kardot, tetemét hogy elüsse fejétől.
 Harcz' ijedelme, Dobó most szállt a' falra hadával.
 Reng nagy arany sisakán barnás lobogója, setéten
 Domborodik rojtos paizsával balja; de jobbját
 Súlyos aczélával nagy apáknak tölti be kardja,
 Melly soha még csorbát nem szenvedé annyi csatában,
 'S éle körül hat száz életnek látta hunyását.
 Így jön nagy daliás termettel messze kitünvén,
 'S villogván vasa, és rettentő két szeme égvén
 Bátorodásától. Nem várják jőni pogányok,
 Falhosszátt nyomorún szaladoznak előtte, magában
 Áll Kamber, 's harczát készül végezni Petővel.
 Hogy pedig a' súlyos dobogást meghallja, Dobóra
 Visszatekint. Mint melly gyermek csint kezd vala tenni,
 'S lát sanyarú gazdát közelíteni, nyomban elállnak
 Minden mozgástól kis tagjai, 's nyúlt keze hagyja

A' bajosan már megmászott idegen fa' gyümölcsét.
 Úgy Kamber meglátva Dobót elakasztja ütését,
 És az ölés'ivad munkáját nem végzi, de rendül.
 Uj féltelme miatt, mint dombon nagy fa' vihartól.
 Kél bajosan talpára Pető, 's a' várban letámolyg.
 A' várnagy pedig öldöklő munkája' hevében
 Fénylik erősei között, 's dörgő szava hangzik az ormon.
 Háromszor döntő Kambert fárasztva megüzi,
 Annyiszor a' szívas gyalogokkal visszatolong az,
 'S Musztafa és Menethám, 's minden török ellene zúdúl.
 Hasztalan áll Gergely háddal melléje, kezében
 A' ropogó buzogány már mind elszórta halálát,
 'S lassabban szolgál megüült gombjával urának.
 A' sokaság, 's elszánt lélek közt gyászos alakban
 Áll a' kétes harcz rontó dühödéssel egyenlőn.
 Ekkor hagyja Dobó törökök' karára csatáját.
 Ágyuihoz megyen, ott készít más harczot azokkal;
 A' mint legsűrűbb csapatok tolakódnak, az egyház'
 Tornyaiból megereszti szavát, tíz durva szakállas,
 'S hosszan az elfoglalt falakat köszörűti tekékel.
 Olly sűrűen nem hulltavi nádna rende kaszától,
 Mint itt elhullnak teke által harczú pogányok.
 Száz iszonyú alakot visel a' váratlan lenyészet:
 Itt kéz, ott a' fő szakad el röncsolva, derektól

Elmarad a' gyors láb , a' mell be van ütve , 's azelszórt
 Tagzatok , egy testnek szépségi , nem ösmerik egymást.
 Fut Menethám , tekenő paizsát elhordta szökő vas ,
 Musztafa annyi halál közepett fél állni továbbá.
 Harcz' ijedelme Dobó másodszor is erre tüzeltet ,
 És maga másodszor viszi víva törökre hatalmát ,
 'S a' még késedező Kambert elijeszti faláról.

Nincs csata már. Csalmás katonák rémülve szaladnak ,
 A' magyar öl , kerget , hadi kedvét tölti napestig ,
 'S véresen , és hangos riadással tér meg Egerbe.

Így ha mezőn üntig lakozának , 's dúlakodással
 Szomjokat oltották , megtérnek nagy robogás közt
 Tátrai farkasok , és ordítva köszöntik az erdőt.

Csend van : künn és benn , nyugalomnak napja ; dühökkel
 Amhát és Ali , 's küszködnek százféle tanácscsal ;
 Egriek örvendnek lakozással , 's közben az eldölt
 Várfalat építik , csendben sem híve pogánynak.

Mint nem bízva hajós nyugovó engerben , örökké
 A' látkört vizsgálja , veszélyt és fergeteget vár ,
 Úgy ezek őrszemmel nyugovó táborra kinézvén ,
 Ösmert fertegetegét fölfogni ha kellene , készek.

Ída magányos sír' halmán bús andalodásban
 Ünnepet ül szomorú emléknek , 's hasztalan elmúlt
 Napjai' szép álmát , a' jászó képzeleteknek

Porrá lett tündér palotáit vissza sohajtja.
 Így az enyészetnek partján még nyílik utószor
 Liliom, és egyedül virrasztván éjjeli holdnál
 Árva fejét elhajtja hideg kebelére halálnak.
 Őrzi Petőt enyelegve Dalár, és őrzi nyugalját
 Tábor-rettentő apjának, kikre az éjek'
 Elharczolt álmát delelő nap hosszan elontja.
 Zoltai vészek után más harczát érzi szívének.
 Ül szem közt gyönyörű Leilával, 's még zavarában
 Hallgat az, és szemeit felnézni nem oldja szemérem.
 Zoltai hős pedig illy szózáttal idézi szerelmét:
 „Szép rabom, én édes diadalmam, mondsza mitől van
 Hogy nem örül lesütött szemed a' nap' déli világán,
 'S nézve setét földet ridegen hágy illy közel engem?
 Olyan igen ha szeretsz szívetlen földre lenézni,
 Vajha setétednék földdé, puha völgyi mezővé,
 Hogy megemelhetném rózsás kis talpadat, és az
 Érből partra jövőt csiklandnám gyenge füvekkel.
 Oh mint fogna szivem lábadnak alatta dobogni,
 Te pedig illy gyönyörűn addig néznél le, mig ismét
 Lelket venne szemeid' sugarától a' fagyerű föld,
 'S én föltámadnék szerelemmel öledbe borulni “
 Erre felelt (: 's hajnal hasadott szűz ajkain :) a' lány :
 „Rab vagyok, és nem örül szemem a' nap' déli világán.

A' földnek sém örül; de lehúzza hatalmasan ahhoz
 Félelem és bánat, mert táu hideg ágyba szorítva
 Rejtis szegény Ulemánt, agg megkönyezetlen apámat.
 És Hanivárt, ki nekem kedves szót monda leginkább,
 Nagy sok ohajtással szívemnek igérve szerelmet.
 De te kegyes vagy az árvához, nincs töre szavadnak,
 Sőt minden szavaid tövisetlen játszi virágok,
 Mellyekkel rabodat kedved van tenni vidámmá.
 Allah ne adja hogy elváltozzék kedved irántam,
 'S elfordúlt szemmel Leilát büntetni kívánjad;
 Mert keserű idegen laknál szenvedni leánynak
 Méltatlanságot, 's méreg forralta szidalmat.
 Erre felelt a' hős, a' szárnyas kopja' vetője:
 „Hagyd el az aggodást szépségem, déli virágom!
 Agg Ulemán, 's kit imént nevezél a' harczy mezőben
 Gyűlöletest nekem, élnek még, bár búban evődők.
 'S úgy hiszem, eltisztul hadaiktól Egri határunk;
 Mert már a' kapukon dörgetni hiába meguntak.
 Csak te ne aggódjál; mint ők, nem vagy te pogány vér,
 'S kit mondál, Ulemán téged nem nemze; de ülven
 Fenn szépséges anyád özvegy teremében, az elzárt
 Börtönből hozzája fogoly magyar ifju mosolygott,
 'S egymással vágyó szemeik szerelembe merülven
 Ugy termél, mint égi virág kórótalan ágon,

Csendes óhajrásból, és hajnali gondolatokból.
 A szellő is, melly legelőbb megszálla magyar volt,
 Szép magyarországból hozzád költözve, mikor még
 Gyermekded volnál, játszáni a' parti csigákkal
 Nagy tenger'szélén, s magad is gyöngy gyöngyre vadász-
 Még akkor kicsin ajkaidat csókdoma magyar száj,
 Olyan igen nem vagy törököt szolgálni teremve.
 Mostan azért leszesz itt egyedül szép hölgye magyarnak,
 Allah helyett Istent nevezendesz, csorba világu
 Hold' babonája helyett járulsz térdelve kereszthez.
 Karcsu magyar mezben lesz termeted' éke kitetsző,
 'S Zoltai, én leszek az, ki ölelni fog abban örömmel.
 Jöjön bár félföld harcczal, harczolva mególak,
 Vagy jöjön szerelemmel bár, szerelemmel is első
 Én leszek, olyan igen lángol kebelemben az érzés,
 Hogy mennyet földet meg tudnék dólni miattad.
 Így szolt, 's egyszersmind kezdé illetni szelíden
 Ifjui tagjait, a' pihegő két halmot, az ékes
 Kis kezét, és félvén tévedni vidéki vadászként,
 A' selymes haj alatt ragyogó sima vállom akadt meg.
 Mint tündér követek, pillantati jártak azonban
 'S annyi gyönyör közt a' választ megvinni felejték.
 Leila pedig fölemelte szemét, hol mintha remegne
 A' fénytengerben lemerülnie, ifju hajóként

Látszott úszni szemérmesen a' hollói setétség.
 Illy szemeket nyita, 's már nem volt nagy bánat azokban.
 Pillantat vön rajtok erőt: mosolyodva veszének
 Zoltai' hős alakán, 's hosszas leve andalodások
 Míg környül vigaság zajgott, így ketten ülének
 Ebren is álmodozók örömeiktől 's új szerelemtől.
 Hévíz nap jött Ulemán' lányát üdvözleni, a' lány
 Nem vala már; halovány szép nőt lele földi teremben
 A' mint a' gyönyör' álmaiból virradva kifejlett,
 'S fürtei felhőként karjára legöndörödének;
 De hamar a' viadal' rettentő napja beállott,
 Minden hős falon állt, fenn minden hadviselő kar
 Mennyköveit viselé a' harcz forralta haragnak.
 Mind estig dörget 's falakat ront sok hadas Amhát.
 Reggel erős csapatit megereszti vitára, de a' rést
 Mecskei' gondjából kosarakkal töltve találja.
 Azt hinnéd nem is emberi mű, olly csüggedezetlen
 Éjjel is a' napokat pótolták Egri vitézek.
 Bámúl a' török, és harczát megakasztja csodája,
 Még inkább megakasztja Dobó 's a' táborig űzi
 Emberölő Kambert, és Zoltai, Figedi sebbel
 Rakva is a' törököt hegyeken száguldva fogyasztják.
 Őrül megcsalatott Ali; 's hogy nem birhat Egerrel.
 Titkon emésztődik, mint elzárt helybeli sárkány;

A' népnek letörött dölfét nem akarja mutatni.
 Lelke azonban, mint szélvész, forgatja tovább is
 A' harcz' gondolatit. Kétszer megy tőle Dobóhoz
 Nagy kegyelem mellett várat fölkeríteni követség.
 Nem hisz az, és a' kő, mellyen fenn tartja lakását,
 Nem siketebb a' várföladás' hangjára Dobónál.
 Közhelyen a' követet tűzhöz hurczolja levéllel;
 Kénytelen azt nyomorúlt katonák' láttára megenni,
 'S a' maradék résznek füstét elnyelni töményül.
 Majd börtönbe szorúl, 's nap elől bús éjbe megyen le.
 Így nem tántorodik, 's hivségét őrzi Egervár.
 Sokszor üvöltve török lovagok száguldnak alája.
 Tesznek nagy fogadást, tágas, szabad utat ajálnak.
 Sőt a' harcz' árát és mindenféle szerencsét,
 Csak hagyják el Egert, készek megigérni kötéssel.
 Nem hallgatja Dobó, rá kürtei vissza riadnak,
 A' haragos dobokat perdíteti, 's a' mi zajolhat
 Mindent zajba hoz, a' törököt hogy hanggal is üzze,
 'S csábító szavait várába ne hagyja beszállni.
 Mert látatlan elindúl a' levegőbe kelő hang,
 Nem képes kard, dárda elállni bizonytalan útát,
 'S gyakran erős várak' falait megrázza: Losonczi
 Erre tanú. A' kit sok harcz nem győze letörni.
 Hitt az erős bajnok, 's hamar elvesze rossz szavak által.

Innen szégyennel távoznak azonban az álnok
 Kontyviselők, 's vas válasz alatt görbednek utokba,
 Más cselló kezd Ali most, földszín neki már nem elég, a'
 Föld' kebelébe vonúl, ott tűr mint esti vakandok,
 'S ál lukakon mienetelt készít a' várba hadának,
 Gergely is alközben munkál mély földnek alatta,
 A' ként, és savakat, 's valamennyi halálszer az érczben,
 'S ellenséges elem nyugoszik lekötözve fagyában,
 Mind fölkelte hatalmával tudományos eszének,
 Es teszi jól gondolt keveréssel kárhozatossá.
 Ott minden kis erő akarátját várja urának,
 'S szolgál gyanánt kiszabott idejéhez méri hatását.
 Így kerekék 's nyúlt átalagok, gyors vesztegetői
 A' rövid életnek, sarkokba lerakva nyugosznak.
 Fenn gyász boltozaton jól elzárt mécsei szórnak
 A' terem' éktelenül sűrűdő éjébe világot.
 Szendergő munkái között ártalmas eszének
 Ő maga, mint rém jár, mint felhők' gyújtogatója,
 'S tompán döngi rideg lépését vissza setét föld.
 Párducz kápa fején, 's van barna palástja nyakában,
 Melly titkos jeggyel hosszat be van írva fehérén,
 'S balról a' haza' bérceivel dagadozva világít.
 Pajzsa hever földön, 's mellé réz dárda letűzve.
 Így kegyelem nélkül jár, és el-elállva meredten

Néha lenéz, valamint há' halált szemlélné utában;
 'S ím egyszerre vasas kelevész fölütődik előtte,
 'S mint egy sír terhes zuhanással megnyálik a' föld.
 Csillapodásában Gergely dárdát ragad ottan,
 'S mint ki mezőn üngét, vagy készül lesni vakandot,
 Áll mozdulatlan; de kimász a' líkra setéten,
 Sáros agyú török, és a' mint borzadva körül néz,
 Embert, 's rettentő fegyvert lát mérve nyakához.
 Vissza zuhanna; de már parthoz van torka szegezve
 Réz hegyü dárdával; 's hörgéssel végzi lnyögését.
 Zúg az egész alság, 's törökök' riadása kihallik.
 Most az arany' dörgő porait megeresztgeti Gergely,
 És azok a' mászó testekhez ütődve kitörnek
 Régi nyugalmokból. Ropogások lélekijesztő,
 Reng az ütődött föld erejőktől, 's reszket egész lak.
 Űzi setét Gergely némán, 's nem szünteti harczát;
 De heverő hajdúk a' nagy rengésre betörnek,
 'S elbámulva gödör' partján szemlélik uroknak
 Néma vesződését, a' mint szalmába borított
 Kénköves átalagot gördít le lobogva. Parancsát
 Adja legott, 's azok a' gö'lröt tusakodva befojtják.
 A' törökök pedig elvesznek sokféle halállal;
 A' bevetett portól sok megszaggatva enyészik,
 Futtában sokat a' kénkönek füste lehullat,

'S mellyet vájának , sírrá lesz rajtok az ál-luk.
 Még kétszerte kemény Alitól hajtatra megindúl
 A' török , és árkát titkon furdalja Egerhez ,
 Annyiszor ellene ás hademésztő Bornemiszával
 A' magyar , és harczát nem rémül annyi veszély közt
 Mélyen az elroncsolt földnek kebelébe levinni.
 Hol csak erőtlen rög , 's sziklák ' morzsái tenyésznek ,
 'S élet az elrejtett porban nem tartja lakását
 A' föld színe alatt , oda szállva nem ember az ember ,
 Szörnyeteg és fene vad , melly egymást marja halálig ,
 'S mintha leszálltában közelebb járulna pokolhoz ,
 Irgalmatlansága nagyobb , 's viadalma emésztőbb.
 Onnan is ellenségi közül diadalmasan eljő
 A' magyar , és véres kezeit hálával az égre ,
 A' minden tehető Istennek nyújtja lakához.
 Evvel sincs Alinak megtörve setét szive : fával
 Töltet el árkokat , és készül a' Bolyky toronyra.
 Pusztítási alatt eldőlnek százados erdők ,
 És már a' farakás nagy vári falakkal egyenlő
 Ormait alkonyodás' idején föltolja setéten.
 Uj rohanást onnan gondol kezdetni ; de feljő
 Gergely az éjnek műveivel , megakasztja dagályos
 Várra törésében. Legelőbb is hány tüzet és a'
 Tornyosodó farakást két részről lángba borítja.

Oltani a' lángot törökök tusakodva rohanván,
 Ím oda gördülnek szikrázó rémes alakban
 Égő átalagok, 's melly van fenekeikre szegezve
 Zúgva sodorja tüzét a' gyántás szalma. Bolondúl
 Sok török a' fától hordót elölelni törekszik,
 Akkor az össze hevült elemek roppanva kitörnek,
 'S pattog az elrejtett mordály, leteríti az oltót,
 És sok százat az átalagok' tűzárja emészt meg;
 Mert mint hangya jön a' török és elfogja tömötten
 A' láng' környékét; de legottan az átalagokkal
 A' kerekék' párját Gergely gördíti koronként.
 Játéknak vélnéd, csak alig pislogva lobogdal
 Kis tűz talpaikon; de sebes forgása keréknek
 Kelt szelet, és rejtett lobogását kelti tüzésnek.
 Már is lángba borúl, már forró talpai szörnyen
 Égetik a' földet, nyomaik csillogva maradván
 Mint lángfarku kigyók szikrákkal jegyzik az útát.
 Ész nélkül oltók szaladoznak szerte; de Kurtot
 'S nagy Rusztánt a' bátorság nem hagyja, dühödve
 Hajtják a' népet 's legelől magok oltani törnek.
 Ők dárdáikkal kereket fölvenni merészek,
 'S vállaikon viszik a' fától sűrű hadnak elébe.
 Ott az agyakba szorúlt mozsarak dörrenve kisülvén
 Töröket és mérges szegeket szórnak ki. Tömötten

Nagy sebbel holdnak szolgálai ledőlnek alattok ,
 'S rágják a' földet sok kín közt bögve halódván.
 Kurt pedig és Rusztán elszórt vérlepte tagokkal
 A' holtak' mezején meg sem vonagolva feküsznek.
 Így minden részről hademésztő Bornemiszának
 Lelketlen szolgálai miatt fut az élet ijedve ,
 'S pusztítások után nincs a' ki megálljon előttök.
 Már jön az éj , de magas szikrákkal elüzi homályát
 'S a' leütött erdők' díszét megemésztí futó láng ;
 Szörnyü világánál várnagy törökökre dörögtet ,
 'S csak nem egész sorokat megemészt jó czélu lövése.
 Jobb karját ott hagyja Memeth , 's eldőlvé fiastúl
 A' gyöngyös Delimán útját-vérével itatja.
 Oltani már örömezt szünnének , vesznek azonban
 Mint kábult legyek a' tűz' örvényébe csapódván.
 Folyvást ontja Dobó bolygó soraikra tekéit ,
 Majd maga fegyverkezve leszáll , és holdat ijesztő
 Jobbja setét dárdát nagy rémitéssel emelget.
 'S a' mint keltében bús láng arczára világít ,
 Látszik erősei közt , mint lépő tűzszobor , útját
 Jegyzeni holtakkal 's iszonyú százféle halállal.
 Ó Derielt szaladásában megtartja hadastúl
 Öldöklésével , 's a' tűzhöz vissza riasztja.
 Ott a' láng' szélén szaladoznak szerte , de a' tűz

És a' dárda között menedék nincs: mind oda vesznek,
 'S véresen a' dárdás diadalmát tartja fölöttök;
 Csak maga megfordúl Deriel kétsége' buvában,
 A' tűzből, hova lökte Dobó, perzselten előáll,
 'S füstösen így ordít, hogy reng bele mindenik ize:
 „Ördög! mert ember soha nem lehet ilyen ijesztő,
 Megrögzött fene vad, ma te vessz elzúvva kezemtől,
 'S égj magad úgy, a' mint Derielt égetni akartad“
 'S egyszersmind fogait csikorítván mérges agyával,
 Elhoza egy szálfat megemésztő tűznek öléből,
 'S ellensége fölé nagy szörnyűséggel ereszté.
 Zúgva leszállott a' lobogó nagy szálfá, 's Dobónak
 Hős feje megszedülten erős mellére lehajlék;
 De hamar a' villám lélek fölkelte hatalmát,
 'S kábúlása után ösmer dárdája' vasára,
 'S égő köntöse közt ösmer Derielre. Csapását
 Már nem várja; de hátrálván torkába feszíti
 A' véres vasat, és másodszori megrohanással
 A' honnan kiszökött az emésztő lángba ledönti;
 Öldöklési után így, mint büntetni leszállt sas
 Néma dicsóséggel megtér várába pihenni.
 Kedveze még eddig, 's csak enyelg vala könnyű szerencse
 Egri csatázókkal; de hamar víg arcza borulván
 Jött mint kísértet, 's lőn romlásokkal ijesztő.

Izmos nagy torony állt tűzporral töltve nyugatra ;
 Ott a' por' halmát véletlen szikra kivette
 Síri nyugalmából. Ropogással tört ki , hasonló
 A' tüzes Ætnához , megrázta Egernek alapját ,
 És minden falait , 's a' tornyot , mintha erőtlen
 Morzsával játsznék , haragos felhőkbe keverte.
 Egyszersmind ő'r férfiakat megszaggata , 's malmot ,
 És falakat döntött 's nagy pusztulásban egész táj
 Hirtelen árja miatt , gyász lett füstfogta romokkal.
 A' legerősb bajnok megrendült ő'ri helyében ,
 'S tántorodás nélkül nem tud vala állni ; de ingó
 Medréből a' kis patak is reszketve kiömlött ,
 'S elszórt habjaival bolygott járatlan utakban ;
 A' maradék-házak pedig égtek bús lobogással ,
 'S lángjok az elrémult arcokra vetette világát.
 Láták és nagy örömríadás közt jöttek Egerre
 Szédelgő törökök ; de Dobó fenn álla hadával ,
 'S rend és bátorság származtak lelke' tűzéből.
 „Égjen el a' mi tüzé , úgy mond , e' kőfal alattunk
 Nem fog elégni , 's mi ezt védjük hadakozva halálíg.“
 'S mintha porában kárt tűz nem tett volna , törökre
 Ágyukat is dörget , 's rettenteni kezdi falától.
 Malmot azonban 's várfalakat jobbítani rendel
 Pórt és műveseket , 's kárát pótolja okosság.

Így csak alig veszedelméből fejtődik Egervár,
 Im fölemelte fejét még álló tornyai ellen
 Nemtelen árulás, 's kezdett szerződni pogánnyal.
 Mert Hegedűs susogó Halinak kezd hinni bolondúl,
 'S szíja halálmérgét az ígért' csalfa hitének.
 Este gyakorta megyen résen suttogni törökkel,
 'S társai közt a' vārföladást intézi; de Gergely
 Meglepi őt, 's viszi rettenetes vallásra Dobóhoz.
 Nincs kegyelem. Feje, társai közt, elcsapva legördül,
 'S véresen írja cselét az elárúlt Egri kövekre.
 Künn szomorú hírrel vár Vas, küldöttje Dobónak,
 Két tíz társaival, 's három Nagy hős rokonokkal;
 Mint fészkébe madár, 's eltévedt sólyom urához,
 Vissza kívánczik és szeme mind csak Eger fele fordul;
 Mind csak azon van bűja, ha vész nem veszhet Egerben,
 'S annyi dicsőségből nem jut koszorúja nevének.
 Nem várhat többé, bele vág a' had' derekába,
 'S minden vágását híven kíséri szerencse.
 Nagy vérontás közt, későn, elvágat Egerhez,
 Dörgeti a' kaput, és bekiált harsogva Dobónak;
 Pajzsa' nyelét balján üresen hordozza, fejében
 Fél süveg ül, fele lógva ütött vállára hanyatlik,
 Kardja törött, arcát 's kezeit beborítja setét vér;
 Senki sem ösmer rá, mind elborzadva tekintik,

Annyira lett harcz és sebek által rettenetessé.
 Csak maga sejti Dobó, kapuját megnyitva előtte,
 'S a' mint öldöklő jobbát megfogja, imígy szól:
 „Élsz-e vitéz ember? Haj! mint vagy téve csodára,
 'S elszabdalt tested mint van szörnyítve sebekkel?
 Mondsza hová lettek hű társaid, a' Nagyok, és a'
 Hús egyebek, mind kedveseim, 's villámi karomnak?
 Vagy ha halál' mezején ők elfáradva lehulltak:
 Mondd mikor érkezik a' megszállott várra segítség,
 'S hű fiait föl váltja-e már valahára hazája? “
 Erre felelt, megrázkodván bánatja' hevében,
 A' véres bajnok, 's illy szózatot ejte Dobóhoz:
 „Elbámulsz-e Dobó, te vitézek' csillaga, rajtam?
 'S társaimat kérde? de ne kérdezd őket, alusznak,
 Ott, honnan többé nem fognak kelni csatára;
 Én pedig eljöttem, hogy meghalhassak Egerben.
 Mert tudd meg, fiait föl nem válthatja hazája.
 Itt a' Szász, ott Maksa henyn ránc nézve hevernek,
 'S a' magyar olly kő szív, nem mozdúl semmi bajunkra.
 Hallja Dobó, 's nagy lelke fölött mint felleg előmlik
 Fájdalom, és bánat. Keseredve siratja hazáját,
 Szép haza tégedet, és a' nemzeti szörnyü hasonlást!
 Még is csüggedség nem látszik semmi vonásán,
 Nem hadi tetteiben. Mint nap, mint fényes aczél láncz,

Tündöklük veszedelmi között a' rend , az erőnek
Támasza, és az eső várat nem ereszti bukásra.

Most, mert látja, nem épülhet másokra reménye,
Száz ezrek' harczát maga készül vinni hatalmas
Vállain, ör hadait gyűjtven egy helyre, közöttök
Áll daliás nagyságában, mint déli magas fény,
'S lelke' dicső elszántából így ejti beszédét:

„Bajnokok! a' várt nap, mentségünk' napja közelget:
Vég viadalmával készül ránk jöni pogányság,

'S vagy győzünk, vagy esünk, dolgunk itt éri határát.

Földbe ne nézzetek; előtt az gyomrába be nem vesz,

Égbe se, ott Isten gyávanak nem lakik, és jó

Természet tilt a' levegőn kirepülnőtök innen:

Kardunk a' mentség, 's a' szívnek bátor ütése.

És van okunk jó fegyverben bizakodni: csatáink

Edzették azokat; van okunk táplálni szívünkben

A' bátor dobogást; mert az tarthat meg ezentúl.

Senki azért elkábultan sokaságra ne nézzen.

Isten akarta, egész seregek pusztultak előttünk,

Isten akarja, segéd nélkül ma csatára kiszálljunk

Végre pogányokkal, 's díjunk, a' mennyi halandó

Emberké lehet a' nap alatt, legyen annyi dicsőség.

Vagy mi nem is magyarok, nem azok' maradéki vagyunk-

A' kik előtt fejedelmestül országok elestek, (e,

Kiknek előtte világgrontó Mahomeddel alá szállt
 A' ragyogó félhold? oh buzdúlj régi magyar szív,
 Élni tanulj, nem halni, halál a' névtelen élet!"
 Így szolt, 's bátorodást olvasván a' csata' véres
 Hőseinél, őket csapatozva falakra kiosztá.
 Már bomlottak azok, 's a' vár rom, 's kőhalom inkább
 Mint védhely: szomorún beteg oldalait mutogatja,
 'S a' benn forgódó hadakat jól látni kívülről,
 Annyira tépettek mindennapi ágyulóvéstől.
 A' magyarok romlott falaikra kiállnak utószor
 Némán, 's rettentősséggel nézdel e le, vélnéd
 Hogy minden romon egy bujdokló Márius áll meg:
 Olyan igen sanyarú halovány képekkel ijesztők
 Nyugtalan álmoktól, 's viadalmak' fergetegétől.
 Amhát ellenben minden hadat össze parancsolt,
 'S a' szomszéd falukat kiüríté; százszor ezernek
 Kelle ma föl váltott hatalommal törni Egerre.
 Hajnal előtt kezdik, 's költöznek szinte magas dél'
 Fordultáig; egész várnak környülete vasnak
 Rengetegét viszi, ágyuk alatt nyögdelnek az ormok.
 'S mint sűrűen szállt hó, a' völgyet 's dombokat egyben
 Ellepi sok patyolat; száz zászlón lengedez a' szél,
 'S zárva van a' kis Eger, mint habtól tengeren a' szirt,
 Mint kordúlta hajó, mellyet sok fergetegekkal

Kerges erős hullám, 's partját nem tudja találni.
 Zeng a' jel, 's hármass viadal zendül meg utána
 Kürtökkel, dörgő mozsarakkal, 's a' sok ezernek
 Olly riadalmával, hogy eget ráz, földet üt, és a'
 Szomszéd falrakban szót nem hallhatni zajától.
 A' földült váras' köveit megmássza Oroszlán
 'S Musztafa, és Dervis sokasággal utána nyomulnak.
 Egyszersmind Amhát' szolgálait, mint magas erdőt
 Hozza Memeth, 's paizsán szög ménnek rázza sörényét.
 Még Ali sem fér meg vaddá szörnyedve dühében
 Árkai közt; kirohan, népét nógatja szavakkal
 És iszonyúsággal, maga Amhát őrzi tanyáját,
 'S lesben ülő sasként népének jegyzi csatáit.
 Már szünik a'dörgés, megürülten hallgat az ágyú,
 Puskák pattognak, kard cseng a' kardok' aczélán,
 És kezdődik ölés, 's romláson uralkodik a' gyász.
 Itt Gyulait sujtott dárdával elejti Oroszlán,
 Pozsgai vágja Halult, őt Musztafa éri csapással
 'S elválasztja fejét fent Bagdadi kardja nyakától;
 Zoltai, Fígedi párolgók sok vérrel az ormon,
 Szörnyen az elcsapdalt fejeket törökökre leszórják.
 Nem szünik a' sokaság, 's Dervis csikorogva Pribékhez
 Szúrja hegyes törét, 's azt mélyen mártja szívébe,
 A' falról Nagyivót lábánál fogva lerántja,

Majd maga mint tűzvész, felszáll az oromra, 's utána
 Nagy csapat indulván, zászlót föltűzni törekszik.
 Zoltai válla' sebét elkötni kitére, vesződik
 Figédi, mert fogait kővel megütötte Oroszlán.
 Jó Gergely, 's magyarok' harczát már csak nem esőb
 Látja, 's pogány Dervist zászlóval örülni ez ormon
 Elbúsul, 's nem szól; de rohan Dervisre halálként,
 Hármassal ütessel zászlóját eldönti kezében,
 Egyszersmind oldalt Dervist megkapja, az ordít,
 'S törre bukott vadként vergődik, Gergely azonban
 Húzza hatalmasan, és a' mint elsujtja kezéből,
 Fejjel alá fordúlva leszáll az, 's hengeredését
 Vérengző magyarok kísérik vad hahotával.
 Mecskei más részről Memethet puskázva fogadja,
 És a' legdeliebb sereget pusztítja lövéssel.
 Ötször az eltemetett hadakon jó új had, tödször
 Vissza sivalkodik, és a' várra tekinteni részket.
 Mert kiegészített fala közt benn áll vala 's éji
 Fáradásnak okos várnagy jól vette jutalmát.
 Fut Memeth is paizsával együtt elhagyja sörényét,
 'S Mecskei' dárdáját viszi elgörbedve nyakában.
 Legzengőbb csata hallatik a' vég Bolyki toronynál
 Ott fene Zádornik, 's vele bárdot emelve Zuhányi
 Vassal 's testtel is a' törököknek tartanak ellent.

Mindenik áll nagy testhalmon gázolva ; de Kamber
 Hoz fhadat, és elhossa vasában ölö keze' súlyát.
 Ott Zádornik előtt testvér Juricsokra rohanván
 Mindkettőt nagy ütésekkel fárasztva ledönti,
 És szaladó Kubikot dárdával hátba szegezvén
 Véresen a' szörnyű fegyvert elvonja szivéből.
 Hozzá csap de kemény dárdáján eltöri kardját
 Zádornik, 's az ölö fegyvert már érzi agyában ;
 Öt Kamber nagy testhalmokról dönti hanyattá ,
 'S karddal még pihegő mellét elvágja. Zuhányi
 Elréműl, 's bárdját viszi futva , de őt is eléri
 Kamber, 's eldarabolt testét áldozza halálnak.
 Handsa is, és az erős Durak ordítózza csatáznak,
 'S másszák a' falakat. Csak alig gyógyúlva sebéből
 Most jön az ifju Pető, van aranyzott puska kezében
 'S gyors veszedelmet szór, jön harcz' ijedelme Dobó is,
 'S visz kárt, és romlást rohanó törökökre hadával.
 Sőt megürül a' vár, hallatlan bátorodással
 Küzdenek a' nők is, a' gyenge leányka felejtvén
 Ártatlanságát, vad ölés' munkája közé megy.
 Fél az ürült várban maga lenni Dalár is, elindúl
 'S megy reszketve szegény, atyját kísérve szemével.
 Mintha darázs fészket zavar a' gyermek' keze, ott az
 Megzúdúl, majd szárnyasait megereszti haraggal,

És azok elmennek környűl szállongva, fulánkos
 Testeiket hordván, a' bántót messze szalasztják:
 Úgy bántott magyarok meg nem férhetve falak közt
 Messze vivó törököt kergetnek pusztá mezőkön.
 Musztafa már fekszik csővel leterítve Petőtől,
 'S a' felvont mordályt bágyadtan tartja kezében,
 Kelne; de lőtt derekát nem bírja emelni haragja.
 Jó lovon a' szerecsen Menethám száguldoz azonban,
 Ellene Vas viszi hosszú körös dárdája' hatalmát,
 'S a' mint egymáshoz recsegő szálfákkal ütődnek,
 Vassal az elfáradt szög kan'za süvöltve rogy össze.
 De Menethám a' fent idegen vasat érzi nyakában,
 Elmarad a' lóról, 's győzője kegyetlen ütéssel
 A' kiragadt dárdát másodszor sujtja nyakához.
 Sátorban Hanivár nyugodalmát nem leli, látván
 Ennyi gyalázatját a' hold' népének; erővel
 Fegyvert, 's mént ragad, és gyilkos viadalra kiszáguld.
 Tündöklök sok arany művel szép köntöse, gyöngyös
 Feket tart bala, 's gyémántos kard terheli jobbját;
 Úgy hiszi még ma bemegy rohanással szép Leilához
 'S a' tolvaj magyaron nagy szörnyűködve boszút áll.
 Gyilkol is, és vérét nem szánja, nem a' hadi népet,
 És maga új felhőt támaszt hatalommal Egerre.
 Figedi fut Hanivár, 's Ulemán kopjázva vadásznak

Élte után, 's nehezen mozdúl szűk téren előttök.
 'S im habzó paripán sebesen jó Zoltai, társát
 Váltja csatájában, 's így szól a' szembe jövőkhöz:
 „Erre török! Hanivár, ha te vagy még, erre vasaddal,
 Vagy bár kettővel, mind kettőtökre megállok.“
 Akkor elállt Hanivár, megnézé, 's így ada választ:
 „Pusztítója szerencsémnek, te utálatos ember,
 Gyáva leányrabló! Hanivár nem retteg előtted,
 Sőt örömet szivedet megetetné görbe vasával.
 Most ugyan elválik, ki fog eltávozni nevétől.
 Jer neki! több szóm nincs, kardom fog szólni helyettem.“
 Így szólt, 's egyszersmind nagy ütéssel Zoltai' pajzsát
 Ketté választá. Döbbenve lehulltak előtte
 A' darabolt részek, 's kitünék nagy melle füdetlen
 Zoltainak, másodszor is a' hős ifju dühülten
 Vág vala melléhez, de körül mint nyugtalan örvény
 Járt amaz, és rését kémlelte halálos ütésnek.
 Mint szállongva leső turulé a' vadra, serényen
 A' hova ér szeme, nézését ott éri csapása.
 Már Hanivár nem birja fejét, nem birja hatalmas
 Karjait, élete, a' kedves rövid álom, enyészik,
 'S ellensége' vasán háborgó vére setétel.
 Mondana még Leilát nyildokló ajka, keményen
 Mondana tán átkot, de halál elzárja örökre.

Figeditől Ulemán sebbel fut vissza rakottan ,
 'S verve szerencsétlen vénségét huzza tovább is.
 Fenn villogva Dobó az erősnek művei közt jár.
 Százanként fölütő törököt kerget le faláról,
 Ötvenen egy halmon leterítve feküsznek előtte ,
 'S még harczol Kamber, Durakot még hajtja merészség.
 Mint két tengeri szirt, nagy fejjel tetszenek ők ki,
 'S hosszas üvöltéssel tart a' kétes had egyenlőn.
 Halla pogány sívást Robogó, 's ide tére helyéből,
 'S a' mint föllépett, legelőbb is Handsa' csatáit
 Láta meg. Az tüstént ösmert veszedelme' jelére
 'S reszkete hadviselő markában aczéla ; könyörgött
 Egyszersmind, 's illy szót Robogóhoz monda serényen :
 „Mondsza vitéz ember , be akarsz-e fogadni rabodnak ?
 Ím én kész vagyok a' harcztól megszűnni ezennel ,
 Harczok után pedig olly váltság legyen adva hazámból',
 Melly magadat, 's fiaid' fiait nem hagyja szűkülni.“
 Arra kegyetlenén a' rettentő hajdu felelt így :
 „Sem te rab, én sem urad, te hitetlen szolga, de kínnád ,
 'S öldöklőd leszek itt , 's a' váltság' ára halálod ,
 Mellyet kér kezeinktől a' rég árva magyar honn.“
 Így szólt 's a' rémült Handsát megütötte derékon ,
 Az pedig elhajlott, és a' vágásra emelt kard
 Hajladozó testét a' földre lehúzta magával.

Tesz nagy pusztítást más részen karja Dobónak,
 Ketté vágja Bichirt, Ramadát tört melle' sebével
 Ellassítva, magas zászlóját rántja kezéből,
 'S teste fölött áll meg, mint győző véres oroszlán.
 Már paizsát, 's az arany sisakot tova nyujtja Karának,
 'S áll pusztán, 's heven a' harcztól, 's szálkardra bizottan.
 Im nagy távolból jön azonban zúgva szökő gömb
 A' sisakot hű szolgástúl elrontja előtte,
 Sérti magát vállban, 's kardját kisodorja kezéből.
 Ellenben gázol Durak a' testhalmokon, és fenn
 Rengeti a' buzogányt, várnagynak mérve fejéhez;
 A' várnagy pedig áll, 's el nem lassudva sebében
 Pusztá kezekkel ví, 's harczol fél mázsa kövekkel,
 'S mintha belőlök várt készítené rakni, vagy álló
 Csarnokot a' halmon, nagy barnás szírttöredéket
 Hány olyan sűrűen. Nem használ harcza Duraknak
 Nem nagy teste, hajol feje megkoppantva Dobótól,
 'S szörnyen egész ember fekszik beborítva kövekkel.
 Kamber is, és Robogó hosszú harczoknak utána
 Nyugszanak, a' csatahelyt Kamber még mázsa setéten,
 'S húzza nehéz derekát, a' földet rágva dühétől,
 Majd nagy hörgéssel testét elhagyja az élet,
 'S mint villáma fogyott felhő levegőben eloszlik.
 Véresen ül Robogó véres kövön, és vad örömmel

A' szaladó hadakat nézvén ott várja ha'álát.
 Nincs már a' ki Eger' falait megmássza merészen ,
 Mind a' harczy mezőn szaladoznak pusztá kezekkel.
 Hasztalan úz Ali, készebbek vasa által öletni,
 Mint heves ütközetén szörnyebben halni magyartól.
 Így a' harcz, melly kezdődött nagy rettenetekkel,
 'S tíz ország' ordítását hordozta magával,
 Elhagyván fiait százféle halálnak ölében,
 Végződik csenddel, 's tévelygő lassu nyögéssel.
 És Eger áll többé meg nem kísértve töröktől,
 Omladozott kövein vérengző férfiak ülnek :
 Ők tarták meg Egert, 's ez volt sasfészke Dobónak.

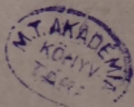
VÖRÖSMARTY.

F O G L A L A T.

	<i>Lap.</i>
Rezek' magyarázata	1
Messze keresett és közel talált. (Elbeszélés. P. M.)	71
Vitéz 'Túri György' éneke.	72
A' magyar költő. (Vörösmarty.)	74
A' zápor. (Kölcsey.)	76
Az igaz magyar leány. (Szenvey.)	78
A' vándor idegen. (Helmeczy.)	80
Pipadal. (Szalai Benjamin.)	83
Izéhez. (Kazinczy.)	84
A' Hazához. (Kölcsey.)	85
Örömanyai kívánat. (Sz. Gróf M. M.)	86
Alkonyi dal. (Kisfaludy Károly.)	88
Epedés. (Bajza.)	90
Hajkun férjhez-menetele. (Vitkovics.)	95
Chloéra. (Kölcsey.)	96
Mesefejtés. Sonett. (Szenvey.)	97
Kénytelen jószívűség. Vígjáték. (Kisfaludy Kár.)	139
A' kék partok. (Bajza.)	143
Az elhagyott. (Sédel.)	144
Élet. (Kölcsey.)	146
Egy gyermek' sirjánál. (Kazinczy.)	147
Szemere. (Horvát Endre.)	153
Tanács. (Kölcsey.)	154
Dies irae. (Helmeczy.)	158
A' Forrás. (Szenvey.)	159
Remény és Emlékezet. (Kölcsey.)	161
A' szép Juhászné. (Kiss Károly.)	173
A' Múzához. (Kazinczy.)	

Fanni után. (Kölcsey.)	174
A' tántorithatatlan Hazafi. (Fáy András.)	177
A' busongó. (Szenvey.)	178
Nehéz és könnyű. (Kazinczy.)	183
Dal a' vidékhez. (Bajza.)	184
Epigrammák. (Vitkovics.)	186
A' Vándor. (Kölcsey.)	194
Zephyrhez. (Makáry.)	195
A' boldog férj. (Vitkovics.)	198
A' viola. (Kölcsey.)	199
Az Inn' hátán. (Kazinczy.)	200
Aladár. Elbeszélés. (P. M.)	201
Ohajtás. (Kölcsey.)	223
Aradi gyűlés. (Czuczor.)	225
Nellihez. (Bajza.)	237
Nagy és kis lét. (Mericzay.)	238
Kedves tájamhoz. (Kisfaludy Károly.)	239
Az ábrándozó. (Kölcsey.)	241
Vigasztalás. (Szenvey.)	243
Dal. (Kölcsey.)	244
Népdal. (Virág Benedek.)	245
A' lebegő ideál. (Döbrentei Gábor.)	246
Hűség' próbája. Vigjáték. (Kisfaludy Károly.)	247
Mesék. (Sz. Miklósy.)	286
Eger. (Vörösmarty.)	287
Muzsika. (Vinkhler Angyal.)	

Pesten, Petrózai Trattner M. betűjével.

Lapszám melegséggel

Bayrádól

Wintihler Angyal

Euklisze

Silavir

Kő = nyű = ben es = ti
Ah Gyanyka nem mo =

Sziny! Me = zöm = re mért re = gyogsz?
selyg Sze = rel = met en ne = kem
Fü = ind bus
Le = ped = ve

Új-je-ten, O szel-ő! mert - - - - - so - köcsz.²
 ro-sza-ként, el-her-vad e' - - - - - le tem.

Szán-tok hogy itt - - - - - ii = lők S bu
 Ki gyak-ran ál = ma im Sio-

f

faj= da= lom ve= lom, I bu faj= da= lom ve= lom, Hozz
 zott e= nyelg ve= lom, Ho= zott e= nyelg ve= lom, Az

Ny anyta nem mo= solyg,
 e= gó Ize= pet ak.

Ize= se=

p.

talán J.

#

rel = met en ne = hem Ize = rel = met en ne = hem — Ize =
hol fel nem le = lem Se = hol fel nem le = lem — Se =

rel met en ne = hem. dal segno.
hol fel nem le = lem.

pp.

Schmid nyomatatta Peston.